DICSŐ NAPOK

1919

DICSŐ NAPOK
1919

AZ MSZMP KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK PÁRTTÖRTÉNETI INTÉZI
LEGÚJABBKORI TÖRTÉNETI MÚZEUM

DICSŐ NAPOK

1919

KOSSUTH KÖNYVKIADÓ
1960

Összeállította:

GERELYES EDE

TARJÁNYI SÁNDOR

Szövegét írta:

KELEN JOLÁN

ELŐSZÓ

„Nagyobb igaza sohse
volt népnek...”
(Ady Endre)

1919. március 21-én a rádió hullámai szétvitték a hírt a földkerekség minden tájára: megalakult a Magyar Tanácsköztársaság.

Felfigyelt erre az egész világ proletariátusa. A tények ereje döntötte meg a reformista munkásvezérek elméletét, akik tele szájjal harsogták a proletariátus fülébe, hogy a szovjethatalom az osztályharcnak csak „sajátos orosz formája”, egyedül a „sajátos orosz körülmények” következménye. A magyar munkásosztály világtörténelmi jelentőségű tette egyszeriben szétzúzta ezt a proletariátus harci erejét fékező, áruló elméletet.

Magyarország ezeréves történetében először került a hatalom a dolgozó nép kezébe. Sok nehézséggel kell „ezen a bátor és nagyszerű úton” a magyar munkásságnak megküzdenie — olvassuk a Forradalmi Kormányzótanács első, „Mindenkihez!” szóló üzenetében. A magyar proletariátus felvette a küzdelmet. Hatalmas munka kezdődött. Évszázadok bűneit kellett jóvátenni: ki kellett emelni a nép millióit abból a feneketlen nyomorból, amelybe úri gőg, kapitalista kapzsiság, az Ausztriától való függés, hosszú, céltalan háború taszította.

Tanács-Magyarország abban a reményben lépett elsőnek az orosz munkásosztály mellé, hogy nagy példáját a legyőzött országok, majd az egész világ proletariátusa követni fogja. — Hiszen Bécs és München, Berlin és Hamburg proletariátusa már lázad és küzd, az orosz Vörös Gárda pedig diadalmasan vonul előre.

A Magyar Tanácsköztársaság vér nélküli forradalomban született. Lenin beszédeiben többször aláhúzta annak a ténynek a külföld proletariátusára gyakorolt hallatlan vonzóerejét, hogy a magyar munkásosztály békésen győzött, és így azonnal hozzáfoghat az ország szocialista átalakításának nagy munkájához.

De a nemzetközi reakció nem nyugodhatott bele a kapitalizmus létét fenyegető forradalmak sikerébe. Összefogott, hogy vérbe fojtsa a Magyar Tanácsköztársaságot, a győzelmes orosz proletárállam édestestvérét. Egyenlőtlen küzdelem volt ez. A magyar proletariátus hősiesen harcolt, nem akart lemondani a munkások államának talpalat-

nyi területéről sem. Amikor saját hazáját védte, a világforradalomért is küzdött. Dolgozó népünk védelmében a világ proletariátusának követendő példát, az orosz népnek pedig nagy segítséget nyújtott. Így kapcsolta egységbe a proletár nemzetköziséget a szocialista haza szeretetével.

A Horthy-rendszer huszonöt évig szórt rágalmakat, piszkot és szennyet a Magyar Tanácsköztársaság emlékére. De a dolgozó nép nem felejtette el, hogy egyszer már gazdája volt a gyárnak, a földnek, hogy joga volt emberi módon élni. S minél féktelenebbé vált a terror, minél nagyobb volt az elnyomás, annál fényesebben ragyogott a Tanácsköztársaság emléke a munkásszívekben. Amikor pedig a Szovjetunió szétzúzta a fasizmus gyilkos szörnyetegét, és a felszabadult magyar nép ismét a szocializmus útjára lépett, építőmunkájában az első Magyar Tanácsköztársaság emléke is erőt és útmutatást nyújtott.

*

Könyvek, táblák, szobrok, sírok őrzik a Tanácsköztársaság hősi emlékét. Az ebben az albumban felsorakoztatott képek hiteles tanúbizonyságot tesznek erről a legendás 133 napról. Régi, elsárgult fényképek nyelvén beszél itt hozzánk a történelem. Növekvő büszkeséggel forgatjuk a lapokat... Századok álma vált valóra a Tanácsköztársaság néhány hónapja alatt...

A képek azonban csak egyes momentumokat villantanak fel, csak a pillanatokat rögzítik – az összefüggéseket nem mutatják. Ezért tartjuk szükségesnek elöljáróban röviden elmondani azt is, mi miért történt; a történelmi összefüggések fonalára fűzni az eseményeket, amelyeket a kép a maga szemléletes módján közöl.

Így történt

1917. november 7-ének hajnalán a Néva ködében kibontakoztak az „Aurora" cirkáló körvonalai. Ágyúinak kísérőzenéje mellett indult rohamra a régi világ ellen Pétervár forradalmi népe. A Téli Palota cifra épülete megremegett. A hatalmas kapuk kinyíltak, fejvesztett ijedtséggel tódultak ki rajtuk a polgári Kerenszkij-kormányt védő utolsó csapatok. A széles lépcsőn vörös szalagos matrózok, katonák, munkások rohamcsapata állta útjukat.

Forradalmi nép vette birtokába a palotát, az országot. Ámuló szemmel jártak a fehér oszlopos, nagyúri termekben, de már úgy, mintha mindig is az övék lett volna.

Aurora a hajnal istennője a görög mitológiában. Új hajnal virradt fel a történelemben: megszületett a világ első proletárállama. A hatalmat a munkások, katonák és parasztok tanácsai vették kezükbe.

Megalakult a forradalmi kormány, *Lenin*-nel az élen. Első cselekedete volt: az éter hullámain üzente Mindenkinek! Mindenkinek!, hogy békejobbját nyújtja a vérben fuldokló népek felé, és felszólítja kormányaikat, kössenek azonnal fegyverszü-

netet, kezdjenek béketárgyalásokat. Ez volt az első békejegyzék a világon, amely nem suttyomban, titkos utakon siklott államfőtől államfőhöz, ravasz feltételekkel, hanem a világ szenvedő népéhez fordult nyílt szóval, egyenesen.

Majd jöttek sorra a rendeletek, amelyek mindegyike hatalmas tömböt tört le a régi Oroszország kemény sziklabörtönéről: a föld köztulajdonba vétele, a nagy Oroszország soknyelvű népeinek jogai, később a gyárak és bányák nacionalizálása – ki tudná felsorolni őket?

1917. november 7-én az egész földkerekség munkásságának harca új reményt, új célt, új tartalmat kapott. Lám, a világ egyik legnagyobb országában a proletariátus vette kezébe a hatalmat, és uralmát békekiáltvánnyal kezdi. Nem öldöklléssel, rablással, leigázással kívánja növelni hatalmát, hanem alkotó, építő munkával vezeti a dolgozók tömegeit soha nem álmodott magaslatok felé.

Az égen új csillag, vörös csillag gyúlt, és mutatja az utat előre.

Az orosz nép békekiáltványa magyar nyelven is eljutott a frontra. Az ellenséges frontok katonái közeledtek egymás felé. Beszélgetni kezdtek, az egyik magyarul, a másik oroszul szólt – de megértették egymást.

Oroszországban az első világháború végén mintegy félmillió magyar hadifogoly volt. Mindenütt, ahol győzött a forradalom, megnyíltak a fogolytáborok kapui. A magyar katonák igen nagy része beállt a Vörös Hadseregbe. Százezerre tehető azoknak a száma, akik az orosz proletárforradalom védelmében ragadtak fegyvert, mert megértették, hogy Oroszországban saját jövőjükért is, a magyar földért is harcolnak.

A magyar internacionalista vöröskatonák hősiességükkel örökre beírták nevüket a proletár-szabadságharc történetébe. Fényes emléket állítottak a magyar nép szabadságszeretetének, önfeláldozásának, proletár-szolidaritásának.

Szovjet földön fegyverrel a kezükben tanulták meg a magyar katonák, mi a forradalom. Mihelyt elfoglaltak egy-egy falut és kitűzték a vörös lobogót, megalakították a szegényparasztok tanácsát, felosztották a földet a nincstelenek között. Segítettek a falunak vetni, aratni. Nagy híre járt még Szibériában is annak, hogy olyan rendet vágni, olyan kazlat rakni, úgy kardot forgatni, mint a vengerec, kevés ember tud a föld kerekségén.

A harc és a munka mellett tanulni is kellett. Magyar agitációs iskolába járt, magyar forradalmi felhívást, magyar újságot olvasott szovjet földön a magyar internacionalista. Moszkvában Kun Béla és Szamuely Tibor „Szociális Forradalom" címen adtak ki lapot. A tollat és a fegyvert egyaránt jól forgatták Omszkban Ligeti Károly, Irkutszkban Ember Lajos, Krasznojarszkban Dukesz Artúr is. Mindhárman hősi halált haltak eszméikért.

1918. március 24-én Moszkvában Kun Béla vezetésével létrejött az Oroszországi Kommunista (bolsevik) Párt magyar csoportja.

Szabadulásuk után csapatostul tértek haza Szovjet-Oroszországból a magyar katonák. Útravalóul sok jó tanácsot, forradalmi feladatot kaptak.

A hivatalos Magyarország félt hazaözönlő fiaitól, a magukkal hozott bolsevista eszméktől. Itthon a katonák „egészségügyi és erkölcsi vesztegzár" alá kerültek. Hónapokat töltöttek drótsövény mögött, miközben spiclik ólálkodtak körülöttük. „Hazajöttünk orosz hadi szabadságból magyar zsarnoki rabságba" — írja egy Oroszországot járt katona a „Népszavá"-nak.

Régi harcok lángjai gyúltak ki a magyar parasztok szemében, amikor a Szovjet-Oroszországból hazaözönlő hadifoglyok a föld forradalmi elfoglalásáról, a népnyúzó hivatalnokok elűzéséről beszéltek. Szájról szájra járt a falvakban, hogy az orosz szegényparasztok maguk igazgatják községüket.

A városokban a munkásság felfigyelt a hírre: béke, szocializmus, munkástanácsok, a gyárak köztulajdonba vétele!

1917. november 25-én, vasárnap, még alig hajnalodik, hatalmas embertömeg özönlik a Városliget felé. Jön Csepel, Mátyásföld, Újpest, Erzsébetfalva, árad a nép, a Fasor, az Andrássy út, az Aréna út egyetlen hömpölygő folyam.

Az Iparcsarnok hatalmas, vasvázas terme már kora reggel telve. A kiszorultak elöntik a tereket, sétányokat. Hat népgyűlést kellett tartani egy helyett.

Az Iparcsarnokban Bokányi Dezső, a magyar munkásság legendás hírű szónoka beszél. Mélyzengésű hangja betölti az óriási termet:

„Ide zarándokoltunk, hogy odadörögjük a háborúnak: félre az útból, emberirtó vérpad! Adjál helyet a milliók reményének, akaratának, vágyának: a világbékének!"

Hatalmas hangorkán. Tízezrek kiáltják:

Éljen a forradalom! Nem dolgozunk többé a háborúnak!

Tanuljunk az oroszoktól! Általános sztrájkot! Békét! Békét!

„Ebben a pillanatban kezünket nyújtjuk az orosz elvtársak felé, és melegen megrázzuk az ő kezüket, mert visszaadták az emberiségnek a szocializmusba vetett hitet, bizodalmat és reményt. Ide zarándokoltunk, hogy felszólítsuk a kormányt, ragadja meg a feléje nyújtott kezet... Az orosz forradalom nyújtja Európa felé a kezét!"

Bokányi szavai elmerülnek a felcsattanó tapsviharban...

Százezrek tüntettek ezen a napon Budapesten, sok százezren a vidéken, a békéért, a földért, a kenyérért.

Az 1917-ről 1918-ra forduló tél kemény, keserves tél volt. Szénnel még a hadigyárakat sem tudták ellátni, már a malmok is álltak. A lakosság szénellátása szünetelt.

Budapesten a rokkant katonákat is kidobják az utcára családjukkal együtt, mert nem tudják fizetni a házbért. Sok nagy lakás üres, a főúri villák alig lakottak. A pincelakásokban pedig sohasem hűl ki az ágy...

Asszonyok, gyermekek dolgoznak a hadigyárakban. Asszonyok, gyermekek végtelen sora áll estétől reggelig dohos kukoricakenyérért a pékboltok előtt.

A falvakban rekvirálnak. A jegyzők szemérmetlenül lopják a hadiözvegyeknek, ár-

váknak kiutalt csekély hadisegélyt. Mikor pedig a hadiasszonyok arról panaszkodnak, hogy nincs mit enni adniuk éhező gyermekeiknek, hetykén felelik: Menjenek a mezőre legelni!

A nyomor egész súlyával a dolgozó osztályokra nehezedik. Rabló, árdrágító burzsoázia áll szemben a nélkülöző proletariátussal. A tízezerholdasok éhkoppon tartják a falu megmaradt lakosságát. A hatóságok csendőrrel fékezik a háborgó indulatokat. Meddig még?

Hatástalan volt már a jobboldali szociáldemokraták fékező szava. Az üldözött baloldaliakra hallgatnak a gyárak munkásai.

Ifjúmunkások, diákok éjszakánként röpiratokat terjesztenek.

„Testvéreink, eszméljetek! Az orosz katonák már rájöttek arra, hogy a föld, amelyet meg kell hódítaniuk a saját országukban van" – hirdeti a „Katonatestvéreink!" kezdetű röplap. Az orosz forradalom példájával buzdítja a katonákat, mit tegyenek.

A gyárakban, kaszárnyákban, a fronton falják ezeket a röplapokat, mint a kenyeret. Röpiratok, plakátok mindenütt: „Háborút a háború ellen! Testvéreink, rajtunk a sor!"

Elfogják az egyik csoportot, nyomába lép a másik, a még merészebb, Korvin Ottó, Sallai Imre vezetésével.

A proletariátus rendezi sorait. 1917 végén a szakszervezetekbe tömörült munkások száma megnégyszereződik. Munkástanácsok alakítását követelik.

A keleti fronton megszűntek a hadműveletek. December 22-én béketárgyalások kezdődtek Breszt-Litovszk városában. Orosz részről a dolgozó nép küldöttei ültek az asztal körül, német és osztrák részről kardcsörtető generálisok, grófok, nagyurak.

Német katonacsizma taposta el a békereményeket. A háború folyt tovább. A németek bevonultak Ukrajnába.

De erre már megmozdult Berlin, Bécs és Budapest proletariátusa: kirobbant a nagy januári sztrájk Berlinben, Bécsben és egész Magyarországon. Ekkor még sikerült a szociáldemokrata vezéreknek leszerelni a sztrájkot, de a vezetőség belebukott. Rendkívüli kongresszust hívtak össze.

Úgy csókoltuk meg asszonyunkat, gyermekeinket, hogy forradalomba megyünk – mondta a kongresszuson egy munkásküldött –, és nem akartunk hinni a szemünknek, amikor két nap múlva olvastuk, hogy vége a sztrájknak, tessék felvenni a munkát.

Az 1918-as év nyugtalan, háborgó év volt.

Február elsején déli 12 órakor a cattarói-öbölben a „Sankt Georg"-ra, a monarchia haditengerészetének cirkálójára kitűzték a vörös zászlót. Üdvlövés dördült el. A tisztikar éppen ebédjét fogyasztotta. A lövés hallatára egy korvettkapitány, felrohant a fedélzetre, és az ágyú melletti matrózra fogta revolverét, de egy golyó azonnal leterítette.

Hamarosan a többi hajó árbocára is vörös lobogó került. A tengerész-zenekarok forradalmi indulókat játszottak. A legénység könnyezve ölelte, csókolta egymást. A „Sankt Georg"-on forradalmi bizottság működött. Követeléseinek első pontja: „Elég volt a vérontásból, keressenek alkalmat arra, hogy béketárgyalásokat kezdhessünk."

A felkelésben sok magyar matróz vett részt.

A lázadást pár nap alatt leverték. Leverésében nagy része volt a véres kezű Horthy Miklósnak. A lázadás vezetőjét, a cseh Rasch Ferencet és három társát kivégezték, ötszázat börtönre, kényszermunkára ítéltek. Követ törtek a montenegrói országúton, naponta egyszer kaptak csak enni. Sokan éhen haltak közülük.

1918. május 20-án Pécsett fellázadt a hatos gyalogezred. A felkeléshez a környéki bányák munkásai is csatlakoztak. A hadvezetőség csak többnapos harcban tudta a lázongó várost leigázni.

1918. június 20-án a MÁV-gépgyár munkásai béremelést kértek. Egy csendőrőrnagy beléjük lövetett. A gyár azonnal leállt. A történtek hírére Budapest minden üzeme beszüntette a munkát. A sztrájk csakhamar országossá vált. A vasutak álltak: nem szállították a harctérre az élő ágyútölteléket. A vasutasok vezére, a népszerű Landler Jenő, az Országház téren így szólt a hatalmas tömegben összegyűlt munkássághoz:

Nem beszélni kell többé, itt a tettek ideje. Le kell számolni az egész romlott kormányrendszerrel!

Landler Jenőt letartóztatták.

Nyolc napig tartott a sztrájk, álltak a gyárak, a vasutak. A reakció százával dobta a frontra a munkások bizalmi embereit. A szociáldemokrata vezetőknek nyolc nap után sikerült visszavezetni a munkásokat a munkapadhoz.

Szerte az országban nő a forradalmi hangulat. Forradalmi munkáscsoportok alakulnak. A háború és a béke erői farkasszemet néznek egymással. A tőzsdén esnek a hadigyárak részvényei. A tőkések rettegnek: „Csak nem tör ki a béke?"

A magyar osztályparlamentben október 16-án Károlyi Mihály kijelenti:

Azok nevében mondom, akik meghaltak és akik életben maradtak, hogy ez a háború félrevezetés volt.

Károlyit hazaárulónak bélyegzik. – És másnap Tisza István cinikusan bejelenti, hogy a háborút elvesztettük. A Wekerle-kormány lemondott. Az úri Magyarország szekere kátyúba jutott.

A nép a válság forradalmi megoldásának útját keresi.

Október 25-én megalakul a Nemzeti Tanács. Nem törődve a cenzúrával, a parlamenttel, nyíltan ellenkormánynak nevezi magát.

Megalakul és a fegyveres erő élére áll a Katonatanács.

Budapest népe zajosan tüntet, és Károlyi miniszterelnöki kinevezését követeli. A tömegben felhangzik a jelszó:

„Fel Budára! Kérdezzük meg a királyt, miért késlekedik?"

A nép nemzeti zászlók alatt, a Himnusz hangjainál vonul a Lánchíd felé. A menet a Duna-parton megtorpan, útját katonaság zárja el. A hátul haladók az első sorokat szinte a szuronyok hegyére taszítják. De az utolsó pillanatban a szuronyok meghajolnak, és a katonák utat engednek a tömegnek. Zúg az éljen.

A híd előtt lovas rendőrök zárt sora áll. Jobbról-balról a hírhedt kakastollasok, a csendőrök. A menet lassan, énekelve közeledik. Lövés dördül, majd kegyetlen sortűz.

Vérfagyasztó ordítás. Rendőrlovak tapossák a népet. Négy ember meghalt, közel száz vonaglik vérében a kövezeten.

Ez történt 1918. október 28-án a „lánchídi csatánál".

Másnap a Magyar Királyi Államrendőrség is csatlakozott a Nemzeti Tanácshoz.

Az imperialista állam erőszakszervezete felbomlott. Október 29-én a Fegyvergyár munkásai felnyitották a raktárakat és felfegyverkeztek.

Október 30-án érkezett Budapestre a bécsi forradalom híre. A nép forradalmi lázban ég. A Keleti pályaudvarról a tömeg két menetszázadot hoz vissza a halál torkából.

„Fel a börtönök elé! Ki a politikai foglyokkal!" – kiáltják.

Kisvártatva a tömeg már vállán hozza Mosolygó Antalt, Sallai Imrét, Lékai Jánost és másokat.

Az október 30-ról 31-re virradó éjjel a munkásság a forradalmi katonákkal és a fiatalokkal együtt elfoglalja a hatalom gócpontjait.

Az ébredő Budapestet reggel hatalmas plakátok fogadják:

„Győzött a forradalom! Vége a háborúnak! Éljen az önálló, független, békés Magyarország!"

Munkások, katonák, matrózok, asszonyok, gyermekek összeölelkezve, énekelve járják az utcákat. A katonák sapkáján a királyi sapkarózsa helyén piros szalag, őszirózsa. A tisztek rangjelzéseit leszaggatják. Vörös és nemzetiszínű zászlók lengenek.

A front felbomlott. Délről, nyugatról, keletről robognak a zsúfolt katonavonatok. Tengerészek, katonák özönlenek hazafelé, érzik már az otthoni kenyér meleg illatát.

A falvakban paraszttanácsok alakulnak. A megyei urakat, jegyzőket, csendőröket, a nép sanyargatóit elűzik... Földosztásra készülnek...

Az Osztrák–Magyar Monarchia nincs többé. Kibomlik a Kossuth-zászló:

„Éljen a béke! Éljen a független Magyar Köztársaság!"

Itt-ott pedig már felhangzik a kiáltás:

„Éljen a szocialista köztársaság!"

1918. november 16-án az ország ünnepet ül. Kikiáltják a köztársaságot. Károlyi Mihály az Országház téren, százezres tömeg előtt esküszik hűséget a demokratikus köztársaságnak.

Mátyásföld felől repülőgépek tűnnek fel a láthatáron. Röpiratok szállnak alá a magasból. Ezekben a forradalmi szocialisták Lenin üzenetét ismertetik, aki a forradalom továbbvitelére hívja fel a magyar népet. Ezt az üzenetet a kormány nem hozta nyilvánosságra.

„Legyen vége a titokzatos mesterkedésnek!" – hirdeti a röpirat, és követeli a szikratávirat nyilvánosságra hozását. Majd e szavakkal zárul: „Szocialista köztársaságot akarunk!"

Az őszirózsás forradalom lezajlott. Az őszirózsák elhervadtak, de a tőke uralma megmaradt. A polgári demokratikus Károlyi-kormány a tőkések kezén hagyta a gyárat, nem törte meg a feudális urak hatalmát, nem fegyverezte le a reakciót, nem teljesítette a paraszttömegek követeléseit, nem enyhítette a nép nyomorát. S gazdasági hatalom nélkül demokratikus programját sem valósíthatta meg.

A szociáldemokrata párt pedig, az ország egyetlen szervezett ereje, rohamosan polgáriasodott, boldog-boldogtalant felvett sorai közé.

Ebben a zűrzavaros időben érkezett meg Szovjet-Oroszországból Kun Béla vezetésével a volt magyar hadifoglyok öntudatos bolsevik csoportja, amely az itthon kialakult forradalmi erőket tömörítve, haladéktalanul hozzálátott a kommunista párt megalakításához.

1918. november végén alakult meg a Városmajor utca 42. szám alatt a Kommunisták Magyarországi Pártja. A házat ma emléktábla díszíti.

Az új párt a Visegrádi utca 15. szám alatt kezdte meg működését. Ide özönlöttek a gyárak munkásai, a munkanélküliek, a leszerelt katonák, az értelmiség baloldali rétegei, mindazok, akiket nem elégítettek ki a polgári kormány félintézkedései. A gyárakban, kerületekben, a vidéki városokban csakhamar megalakultak a párt helyi csoportjai.

1918. december 7-én a budapesti utca hangzavarában új kiáltás hangzott fel:

„Itt a »Vörös«!"

Megjelent a „Vörös Ujság", a Kommunisták Magyarországi Pártjának harcos lapja. Első elvi cikke „Osztályharcot!" követel.

„A kapitalizmus megérett a bukásra... Elérkezett tehát az ideje a szocializmus megvalósításának" — írja. A továbbiakban hangsúlyozza, hogy azért állnak a kommunisták a magyar munkásság elé, hogy előkészítsék a szükségszerűen elkövetkező proletárforradalomra.

Ez világos, határozott program volt.

A lap a magyar közélet minden megoldatlan kérdésében állást foglal. Figyelmezteti a proletariátust, hogy szervezkedik az ellenforradalom fekete lelkű fehérgárdája. Leleplezi, hogyan fojtja vérbe a „népkormány" a parasztság földet követelő mozgalmát, hogyan irtja a népi tanácsokat. Megírja, hogy a földbirtokosok közt szállóige lett: „inkább pusztuljon a termés, de nem lesz úgy, ahogy a cseléd akarja. Majd meglátjuk, ki döglik meg hamarabb!"

A legnagyobb harcot a párt a gyárért, a bányáért folytatja. Kiadja a munkásellenőrzés jelszavát.

A munkásság egyre-másra űzi el a szabotáló igazgatókat, és veszi kezébe a termelés vezetését a Ganz Villamosságiban, a Fegyvergyárban, Csepelen, az Óbudai Hajógyárban, az Egyesült Izzóban és még számos helyen.

Salgótarjánban a „szénkirályok" határozatot hoztak, hogy több bányát bezárnak. A bányászok erre elkergették az igazgatókat, magukra vették az ország szénellátásának feladatát. A bányatulajdonosok a „népkormányhoz" fordultak segítségért – és nem hiába. Peyer Károly, a szociáldemokrata szénkormánybiztos sortűzzel verette le a salgótarjáni bányászok országmentő mozgalmát. De a bányászvér nem folyt hiába: sok munkásnak nyitotta fel a szemét. A kommunista szervezetek az iparvidékeken rohamos növekedésnek indultak.

A polgári „népkormány" balról a forradalmasodó munkástömegek, jobbról az

ellenforradalmárok malomkövei között őrlődött. A helyes politika az lett olna, ha a tömegekkel karöltve, a reakció ellen vezette volna a harcot. Ehelyett a kommunista párt ellen vonult fel, végső soron azokkal a tömegekkel fordult szembe, amelyek vállán uralomra jutott...

A „népkormány" törvényben biztosította ugyan a sajtószabadságot, de papírt csak azoknak a lapoknak juttatott, amelyeknek kedve tartotta. A „Pesti Hírlap" például a kormány által kiutalt papíron uszított a munkanélküliek ellen, akik szerinte „nem akarnak dolgozni".

A „Vörös Ujság" más munkanélküliek ellen írt, azok ellen a tőkések és földbirtokosok ellen, akik soha életükben nem dolgoztak – ezért tagadták meg a laptól a papírt.

Február 3-án kora hajnalban rendőrökkel telt teherautók jelentek meg a „Vörös Ujság" szerkesztősége előtt. A rendőrség a papírrendelet megsértése címén megsemmisített mindent, amit talált. Még a villanylámpákat is „elkobozták", pedig azok igazán nem ütköztek a papírrendeletbe. A legsötétebb reakció sem dúlhatott volna különbül.

A „Vörös Ujság" röpiratban közölte a hírt olvasóival, és kijelentette:

„A »Vörös Ujság« mégis meg fog jelenni. Hirdetni fogja a kommunizmus forradalmasító igéjét."

Ígéretét híven be is tartotta.

Most már csak a kommunista párt betiltására kellett ürügyet találni, ami hamarosan meg is történt.

Február 20-án a munkanélküliek tömeggyűlést tartottak a Vigadóban, ahol felháborodva tárgyalták: a „Népszava" zsarolásnak minsőítette azt a kérelmüket, hogy munkát vagy munkanélküli-segélyt kapjanak.

A gyűlés befejezése után a részvevők a „Vörös Ujság", majd a „Népszava" épülete elé vonultak. A „Népszava" szerkesztőségét ebben az időben már állandó rendőrés védőrkészültség őrizte a nép „szimpátia"-megnyilvánulásai ellen. A továbbiakat maga Dietz rendőrkapitány így írja le: A „Népszava" előtt „nem tudom, mi okból – lövöldözés támadt, aminek az lett az eredménye, hogy két rendőr és három védőőr halva maradt. Én nem vártam be a vizsgálatot arra vonatkozólag, hogy vajon nem a két karhatalom lőtt-e egymásra..., hanem rögtön arra az álláspontra helyezkedtem, hogy most már itt van az alkalom, amikor újra felléphetünk a kommunista párt ellen..."

Fel is léptek. A párt vezéreit letartóztatták. Kun Bélát majdnem agyonverték a rendőrségen.

A munkások emlékezni kezdtek arra az időre, amikor még őket ütötte-verte a Magyar Királyi Államrendőrség, és hevesen tiltakoztak a „népköztársaság" rendőri brutalitásai ellen.

A kommunista párt illegalitásba kényszerült, de működése egy percre sem szünetelt. Csakhamar megjelent a „Vörös Ujság" is. A kommunista mozgalmat elfojtani nem lehet, mert ezt a proletariátus eleven ereje váltotta ki – írja.

A kommunisták ellen a „népkormány" kedvelt érve az volt, hogy ha a magyar munkásság az orosz útra tér, akkor az antant megharagszik és rossz békét diktál; míg ha jó fiúk maradunk, akkor az ország megtarthatja régi határait.

Március 20-án azonban megérkezett a magyar kormányhoz az ún. Vyx-jegyzék, amely az ország jelentős részének, sőt színmagyar városoknak, mint Makónak, Szegednek, Debrecennek is azonnali átadását követelte.

Erre a nemvárt fordulatra a „népkormány" bölcsessége elfogyott. Polgári pártjai lemondtak, a szociáldemokrata párt pedig itt állt polgári támasz nélkül a forrongó, elégedetlen országban. A tömegek már a kommunistákra hallgattak.

A szociáldemokrata párt vezetői nem tehettek mást: március 21-én a Gyűjtőfogházban tárgyalni kezdtek a kommunistákkal, hogy vegyék át közösen a hatalmat.

A két munkáspárt a proletárdiktatúra elvi alapján egyesült.

A magyar dolgozó nép újra forradalomtól mámoros. Az utcára özönlik, hogy „pirosló arccal és piros zászlókkal" köszöntse a proletárforradalmat. Hangosan olvassák a falragaszokon, az egymás kezéből kikapkodott „Vörös Ujság"-ból a tanácskormány kiáltványát, amelyben ünnepélyesen bejelenti, hogy „Magyarország proletársága a mai nappal a maga kezébe vesz minden hatalmat". Felhívást intéz a világ proletariátusához, hogy kövessék példánkat. Egyszersmind testvéri üdvözletét küldi Szovjet-Oroszországnak, és kész fegyveres szövetségre lépni vele.

A forradalmi kormány, személy szerint Kun Béla a csepeli szikratávíró útján azonnal összeköttetést keresett a szovjet kormánnyal, és közölte a világ második proletárállamának megalakulását.

Lenin elvtárs az orosz kommunista párt VIII. kongresszusán jelentette be a nagy eseményt. A hír leírhatatlan lelkesedést keltett. Makszim Gorkij, a proletariátus nagy költője, táviratban adott hangot az orosz nép örömének, reményének. „Új élet virrad ránk, példátokat rövidesen az egész világ követni fogja" – írta.

Lenin elvtárs kormányunkhoz intézett üzeneteiben értékes tanácsokat adott a proletárhatalom megszilárdítására és megvédésére. Különösen nagy jelentősége volt annak a májusvégi üdvözletnek, amelyet Lenin Szamuely Tiborral küldött a magyar munkásoknak. Ebben a diktatúra következetes és kemény gyakorlására, a forradalom vívmányainak megvédésére szólít fel.

A proletárállam szervezeti alapja a tanácsrendszer. A régi népellenes, önkényeskedő hivatalnokokat a munkások, katonák és szegényparasztok tanácsának tagjai váltották fel. Ezek tisztüket a nép javára gyakorolták, mert maguk is a nép közül valók voltak.

A kezdetben forradalmi úton létrejött tanácsokat április első felében újraválasztották, a legszélesebb választójog alapján. A régi Magyarország pár százezer választójával szemben négy és félmillió szavazó járult az urnák elé. A választójogból csak egy maroknyi kisebbséget: a dolgozó nép ellenségeit zárták ki.

A választások óriási lelkesedés közben folytak. A jogfosztott munkásság és parasztság, a választók túlnyomó többsége először szavazott életében. A titkosság elvét szigorúan betartották. Ilyen tiszta választás soha azelőtt nem volt még Magyarországon.

1919. június 14-én ült össze a tanácsok országos kongresszusa, az ország legfőbb hatalmi szerve, és ünnepélyesen törvénybe iktatta a Magyar Tanácsköztársaság alkotmányát. Ez volt az első magyar alkotmány, amely a dolgozó nép érdekeit védte, és céljául a kommunista társadalom megteremtését vallotta.

Az alkotmány kimondja, hogy a „Tanácsköztársaság szabad népek szabad szövetsége... nem ismer faji vagy nemzeti különbséget. Nem tűri a nemzeti kisebbségek bármilyen elnyomását..." Törvénybe iktatja a nyolcórás munkaidőt, a nők egyenjogúságát, az „egyenlő munkáért egyenlő bér" elvét, a dolgozók jogát a munkára, szabadságidőre, kultúrára.

A tanácskongresszust megelőzően, június 12-én és 13-án zajlott le a munkásság egyesült pártjának kongresszusa, amelyen elhatározták, hogy a párt neve „Szocialista-Kommunista Munkások Magyarországi Pártja" legyen. A párt programja: a tőkés társadalmi rend megdöntése és a szocialista társadalmi rend megvalósítása a proletárdiktatúra útján. A párt legfőbb feladatának tekinti, hogy elősegítse a nemzetközi forradalom diadalra jutását.

Ezt követően, június 20–22-én zajlott le a kommunista ifjúmunkások első kongresszusa. Lékai János, az ifjúság megbecsült vezetője, nagyszabású kultúrprogramot terjesztett elő. A magyar ifjúság előtt szélesre tárult a kultúra eddig lezárt kapuja. Ezen a kongresszuson az ifjak lelkesítő, jövőbe mutató jelszava volt:

„Mi már nem leszünk kizsákmányolt proletárok!"

A proletariátus kiépítette hatalmi szerveit. A népellenes csendőrség és rendőrség helyébe Vörös Őrség lépett, az Oroszországból jött volt hadifoglyok vezetésével. A Korvin Ottó vezette politikai nyomozó osztály tagjai jobbára gyári bizalmiakból szerveződtek, és éberen őrködtek a proletárállam biztonsága felett. Szamuely Tibor bátor csapatával a front mögötti országrészek nyugalmát biztosította.

Megszerveződtek a forradalmi törvényszékek, a nép egyszerű, hű fiai elnökletével.

A proletárdiktatúra következetes gyakorlását azonban nagyban akadályozták a kormányban ülő jobboldali szociáldemokraták, akik pártját fogták az ellenforradalmároknak, sőt egyes ellenforradalmi megmozdulásokban maguk is szerepet vittek.

Míg a dolgozó ifjúság nagyszabású kultúrprogramot készít elő, a Ludovika Akadémia úri tisztjelöltjei ellenforradalmi puccsal remélik visszaszerezni régi kiváltságaikat. Június 24-én monitorok tűnnek fel a Dunán és lövik a partmenti Tanácsházat, a ludovikások elfoglalják a telefonközpontot. Ezt az éretlen puccskísérletet a felfegyverzett proletariátus könnyűszerrel elhárította.

Március 26-án megjelent a Forradalmi Kormányzótanács rendelete a kisipar kereteit meghaladó ipari, bánya- és közlekedési üzemek köztulajdonba vételéről, igazgatásáról és munkásellenőrzéséről.

A proletariátus tönkrement, lezüllött gyáripart vett át a kapitalistáktól. A gépek a négy és fél esztendős háború alatt tönkrementek, az anyagtartalékok kimerültek.

A gyárak máról holnapra éltek az ugyancsak kimerült bányák és a kohók termékeiből. A Károlyi-uralom idején az ipar lezüllése csak fokozódott. A tőkések szabotáltak, anyagkészleteiket eltüntették, nem gondoskodtak az üzemek karbantartásáról. Az ország iparát ellátó nyersanyagbázisok megszállt területen voltak. A körülzárt Tanácsköztársaság nagy gazdasági nehézségekkel küzdött.

Mégis a Tanácsköztársaság 133 napja alatt kezdtek kialakulni a tervszerű, szocialista gazdálkodás alapjai. Az intézkedések nagy része azonnal könnyített a proletariátus helyzetén.

A tőkést, az igazgatót szocialista termelőbiztos váltotta fel. A nyerészkedés helyett a tervszerű üzemvezetés szempontjai kerültek előtérbe. A Tanácsköztársaság az új feladatok megoldását a munkásság osztálytudatos alkotó erejére bízta: ellenőrző munkástanácsok fáradoztak az új munkafegyelem megteremtésén, a dolgozó nép tulajdonának védelmén.

A helyzet szigorú anyaggazdálkodást követelt. A Tanácsköztársaság anyagkészletét a felállított Központi Anyaghivatal oda juttatta, ahol arra a legnagyobb szükség volt.

Ugyanakkor köztulajdonba vették a bankokat és pénzintézeteket is. A szocializált üzemek pénzkezelését és ellenőrzését a felállított Pénzintézeti Központ végezte.

Ezeket az első lépéseket követte a lakóházak, biztosítóintézetek, nevelési, oktatási és kulturális intézmények köztulajdonba vétele.

A Szociális Termelés Népbiztossága a Tőzsdepalotában kezdte meg működését, a burzsoázia gátlástalan üzérkedése színhelyén, amely intézmény immár teljesen feleslegessé vált.

A tervszerű, központi igazgatás lehetővé tette, hogy a termelést a legnagyobb gyárakban végezzék. A malomiparban például a legnagyobb, leggazdaságosabban dolgozó malmokat éjjel-nappal járatták, míg a kisebb üzemeket beszüntették. Az üzemanyagokat helyesen osztották el, megvalósították a szakmai együttműködést és a műszaki iparfelügyeletet. Az egyes gyárak gyártási titkai megszűntek. A szerkesztési irodákat, kísérleti állomásokat és laboratóriumokat egyesítették, és így megteremtették a lehetőségét annak, hogy az üzemek a legjobb gyártási tervezetek szerint dolgozzanak. A többtermelés kérdéseivel is sokoldalúan foglalkoztak.

A Tanácsköztársaság műszaki értelmiségének nagy része a szocializmus eszméit már előbb is magáévá tette, megértette. A műszaki értelmiség egyes nem politizáló, de kiváló szakemberei pedig úgy érezték, hogy most végre megvalósíthatják haladó műszaki elképzeléseiket. A „Szociális Termelés" című folyóiratban Magyarország vízierőinek felhasználásáról, az ország egységes elektrifikálási terveiről, vasutak villamosításáról szóló cikkeket olvashatunk kiváló mérnökök tollából. Hírneves feltalálók segítették a Tanácsköztársaság nagyszabású műszaki terveinek kidolgozását.

Május 19-én létrejött a Népgazdasági Tanács, amely összehangolta az ipari és mezőgazdasági termelést, az anyag- és pénzgazdálkodást, a közellátást, a közlekedést, kifejlesztette a munkásvédelmet, biztosította az ország összes gazdasági erőinek harmonikus fejlődését.

Az üzemekben nagyszabású munkásvédelmi intézkedéseket léptettek életbe, megjavították a munkakörülményeket, súlyt helyeztek a balesetek megelőzésére.

A Forradalmi Kormányzótanács 1919. április 3-án kelt rendeletével megváltás nélkül kisajátította a száz holdnál nagyobb földbirtokokat, minden felszerelésükkel együtt. Ezzel a rendelettel megszűnt a magyar nagybirtokos osztály évszázados kegyetlen uralma, megszűnt a magyar földmunkásság szörnyű kiszolgáltatottsága. A magyar föld a népé lett, amely azt évszázadok óta verejtékével öntözte.

A tanácskormány nagy hibát követett el azzal, hogy nem szívlelte meg Lenin tanítását, nem osztotta fel a földet a nincstelen parasztság nagy tömegei között, akik azt annyira vágyták és várták. A földosztás forradalmasító hatással lett volna a szomszédos népek parasztságára is.

Igaz, hogy az állami birtokokon és termelőszövetkezetekben dolgozó parasztság életszínvonala anyagi, szociális és kulturális tekintetben sokat javult. A bérek az azelőttiek hússzorosára emelkedtek, a természetbeni juttatások megkétszereződtek. A földnélküliek házhelyet, kertet kaptak. A legelőben szűkölködő községekhez új legelőket csatoltak. A földművelők talán jobban, könnyebben éltek, mintha saját földjükön gazdálkodtak volna. De ehhez a belátáshoz a parasztságnak önmagának kellett volna eljutnia.

A földosztás elmaradása súlyos következményekkel járt. A munkás-paraszt szövetség léte forgott veszélyben. A helyzetet az is súlyosbította, hogy számos helyen az állami birtokok és termelőszövetkezetek élére olyanokat neveztek ki, akikkel szemben a falusi lakosság bizalmatlan volt. Az ellenforradalmi agitáció is megtette a magáét.

Ahol azonban a parasztság, megfelelő vezetés mellett, már hónapok óta közösen művelte a jól felszerelt nagybirtokot, ahogy ez például Somogyban történt, ott igen szép eredménnyel gazdálkodtak, és a termésfelhozatal sem akadozott. Nagy realista írónk, Móricz Zsigmond elragadtatással ír a somogyi termelőszövetkezetekről, a parasztság bölcsességéről és közösségérzéséről, a szövetkezeti termelés máris mutatkozó előnyeiről.

1919. május elsején a győzedelmes proletariátus vette hatalmába az utcát. A gyári negyedek ontották az embereket. A munkások és munkásnők friss gallyakkal, tavaszi virágokkal, kicsiny zászlókkal jöttek. A gyárak bemutatták termékeiket.

Az utca ünnepi díszben fogadta népét. Egységes terv szerint a legnagyobb művészek vitték ki alkotásaikat az utcára. A millenniumi emlékmű király-szobrai szégyenlősen húzódnak vörös leplek alá, hogy helyet adjanak az élet új uralkodóinak, a hatalmas munkás-alakoknak. A Köröndön nagy földgömbök állnak, rajtuk a hatalmas Szovjet-Oroszország mellett Tanács-Magyarország vörös ábrája.

Az erkélyeket keleti szőnyegek, vörös plüssterítők díszítik, az ablakokban háromszögletű vörös zászlók terülnek szét. Nincs meghatóbb, mint a proletárnegyedek ablakainak egyszerű díszítése, gyermekrajzok, feliratok, képek, cserép virág – mindenki hozzá akart valamivel járulni az ünnep pompájához.

Zenekarok fújják, százezrek éneklik a kedvelt harcos munkásdalokat, ezeket az eddig tiltott dalokat, amelyeket most már tele torokkal lehet énekelni. Diadalmasan zengenek az Internacionálé ünnepélyes hangjai. Nagy, végtelen tömeg hömpölyög végig Budapest sokat szenvedett és most örömre gyúlt utcáin.

A gyermekek a Margitszigetre vonulnak boldog izgalommal. Megnyílt előttük az a varázskert, amelyre eddig csak a sivár partokról néztek reménytelen vágyakozással – hiszen magas beléptidíj zárta el előlük szépségeit. A margitszigeti májusi gyermekünnepély mélyen bevésődött a proletárgyermekek emlékezetébe.

A vidék ipari városainak népe is kivonult május elsején, és öröme, lelkesedése nem maradt el a budapestieké mögött. Az egész ország ünnepelt ezen a napon. A falvakban ünneplőben, zeneszóval vonultak végig az utcán, és éltették a Tanácsköztársaságot. Mindenütt piros virág, piros szalag, piros zászló és a szívekben nagy reménység.

A Tanácsköztársaság rövid fennállása alatt sokat tett a dolgozók életviszonyainak megjavításáért. Minden dolgozóra, a földmunkásságra is kiterjesztették a betegsegélyt, balesetbiztosítást és az aggkori ellátást. Széleskörű anya- és csecsemővédelmet szerveztek. A reálbér lényegesen több lett, a munkanélküli-segélyt jelentékenyen felemelték.

A dolgozók egészségügye közüggyé vált. Nagy propaganda indult meg az egészséges, józan életmód mellett. A kormány a gyárak számára nagyarányú munkásvédelmi intézkedéseket írt elő, amelyeknek betartását iparfelügyelők ellenőrizték. De a munkások is sajátjuknak érezték a gyárat, és igyekeztek benne megfelelő munkaviszonyokat teremteni.

A köztulajdonba vett egészségügyi intézmények, gyógyfürdők, gyógyintézetek, szanatóriumok a népet szolgálták. Az előkelő fürdőhelyeket, amelyeket azelőtt dologtalan naplopók leptek el, most a dolgozók üdülésének szolgálatába állították.

Köztulajdonba vették a lakóházakat, s a lakbért húsz százalékkal leszállították. A lakbérekből befolyt összegeket tatarozásra fordították. A nyomortanyák összezsúfolt lakóit a burzsoázia alig lakott, egészséges lakásaiba telepítették. Budapesten három hónap alatt 32 és fél ezer munkáscsalád jutott emberséges hajlékhoz. Új lakótelepek tervezését is megkezdték.

A nagybirtokon azelőtt a sokgyermekes béréscsaládokat istállóknál is rosszabb helyiségekben zsúfolták össze. Most minden béréscsalád legalább egy szobát és konyhát kapott, ami bőven telt az urasági és intézői lakásokból.

A zálogházak minden térítés nélkül visszaadták a szegények zálogtárgyait, száz korona értékig. Visszakerültek a zálogba hordott rozoga bútordarabok, ágyneműk...

Az elszegényedés folyamata megállt. Mind több munkanélküli kapcsolódott be ismét a termelőéletbe.

A Tanácsköztársaság talán a gyermekvédelem terén tette a legtöbbet. A városi gyermekek előtt megnyíltak az elzárt főúri parkok és kertek. A Margitszigetet átadták a gyermekeknek.

A nyilvános fürdők hetenként kétszer az iskolás gyermekek rendelkezésére álltak.

Ilyenformán sikerült 35 ezer fővárosi gyermeket hetenként ingyen megfürdetni. Eltűntek az utcáról a mezítlábas, rongyos gyermekek. Az iskola cipőt, ruhát osztott, vigyázott arra, hogy a gyermek külön ágyban aludjék, megfelelően táplálkozzék, jó bánásmódban részesüljön. Az iskolaorvosi, fogorvosi kezelést minden gyermekre kiterjesztették.

Az iskolaév végeztével nagyszabású gyermeknyaraltatás kezdődött. A Balaton vidéke, a Mátra és a pilisi hegyek vidám gyermekkacajtól visszhangzottak. A nyaraló gyermekeket kitűnően élelmezték.

A gyermekotthonok, erdei iskolák, gyógypedagógiai intézetek kiterjedt és sokrétű hálózata igyekezett begyógyítani azokat a sebeket, amelyeket a kapitalizmus a gyermekek testén-lelkén ejtett. A tüdőbeteg gyermekek sokasága a gazdag emberek kertes villáiban nyert elhelyezést. Azok a gyermekek, akiket a Tanácsköztársaság megdöntése után visszataszítottak a nyomorba, szívükben őrizték a proletárdiktatúra emlékét.

Rendezték a fiatal dolgozók, a tanoncok, inasok hihetetlenül mostoha élet- és munkaviszonyait. A 14–18 éves dolgozók számára napi hat-, később nyolcórás munkaidőt írtak elő, amelybe a tanulást is beszámították. Megszűntek az esti és vasárnapi tanonciskolák. Rendelet szabályozta a tanoncok fizetését, eltartását, életkörülményeit. A rendelet azt is előírta, hogy a tanoncokat csak mesterségük elsajátítására szabad felhasználni. Véget vetettek a fiatalkorúak embertelen verésének is. Forradalmi törvényszék elé került az a mester, aki tanoncát „tettleg bántalmazta". A korán kegyetlen munkára szorított, a kismesterek kényére-kedvére kiszolgáltatott, éheztetett, holtra fárasztott, ütött-vert gyermekek kálváriája véget ért, egy részük jól felszerelt tanoncotthonokba került.

A közélelmezés helyzete a Tanácsköztársaság alatt nehéz volt, de elviselhetővé tette az, hogy a rendelkezésre álló készleteket helyesen és igazságosan osztották el. Először a gyermekeket, betegeket, ifjumunkásokat látták el, majd a nehéz fizikai munkát végzők, a hadsereg és a karhatalom élelmezéséről gondoskodtak. De ezenkívül sem éhezett Magyarországon senki, sőt a szegényparasztság, a munkanélküliek és a dolgozó munkásrétegek jobban étkeztek, mint azelőtt. Igaz, az élelem kevéssé volt változatos, és senki sem dőzsölhetett. Az ellátás alapja a hasznos társadalmi munka lett.

A proletárdiktatúra emelkedett szellemére jellemző az a már az első napokban megjelent néhány kormányzótanácsi rendelet, amely az új társadalom új erkölcsét tükrözi.

Egy ilyen rendelet eltörli az összes címeket és rangokat. Megszűntek a születési és vagyoni előjogok, az öröklött vagy megvásárolt rangok és címek.

Egy másik rendelet arról szól, hogy a „Magyar Tanácsköztársaság törvénytelen gyermeket nem ismer". A Tanácsköztársaság letörölte az ártatlan gyermek homlokáról azt a szégyenbélyeget, amelyet a kegyetlen kapitalista társadalom egész életére rásütött.

Kulturális téren a Tanácsköztársaság kezdte felszámolni évszázadok elmaradottságát.

A botrányos iskolai állapotok voltak a régi Magyarország szégyenfoltjai. A falvakból, tanyákból 10–15 kilométert is gyalogoltak télvíz idején, rossz lábbelikben a gyer-

mekek, hogy iskolába jussanak. Az osztatlan iskolákban néhol 100 – 200 gyermek szorongott, 6 – 12 évesek, egy tanító vezetése alatt. Az iskolák háromnegyed része felekezeti iskola volt, amelynek külseje még rozogább, tanítója még rosszabbul fizetett volt, mint a községi vagy állami iskoláké.

A Tanácsköztársaság államosította a felekezeti iskolákat, a hittan tanítását az egyház hatáskörébe utalta. Törvénybe iktatta a nyolcosztályos egységes, kötelező népiskolát, a kulturális felemelkedés alapját. Új tankönyvek, olvasókönyvek íródtak, megkezdődött a tanítóság felkészítése az új feladatok elvégzésére.

A középiskolák, egyetemek kapui tágra nyíltak a dolgozó osztályok gyermekei előtt. Az iskola minden fokon ingyenes volt, az egyetemi hallgatók ösztöndíjban részesültek.

A Tanácsköztársaság alkotmányának 10. §-a kimondja:

„A Tanácsköztársaság megszünteti a burzsoázia műveltségi kiváltságát, és megnyitja a dolgozók előtt a műveltség tényleges megszerzésének lehetőségeit. Ezért a munkások és földművesek számára ingyenes és a műveltség magasabb fokát nyújtó tanítást biztosít."

A Közoktatásügyi Népbiztosságon megalakult a szocializmus állami propagandájának csoportja. Ez foglalkozott az ifjúmunkások és a felnőttek oktatásának szervezésével, esti tanfolyamokon a nép- és középiskola tananyagát tanította.

Május 3-án megnyílt a munkásegyetem. Váljon a tudás is közkinccsé, köztulajdonná – hangzott a megnyitó beszédben.

Megnyitotta kapuit a Társadalomtudományok Szabad Iskolája.

Valóságos művelődési láz fogta el az embereket. Az ismeretterjesztő előadásokat százezrek hallgatták.

Az analfabéták oktatását a középiskolai és egyetemi diákság vezette. Javakorukbeli emberek vették kérges kezükbe az irónt, öreg anyókák betűzgetni kezdték az ábécét.

A művészeteknek is sok művelője akadt. Népszerű hangversenyekre, múzeumi kiállításokra özönlött a nép. Zenetanfolyamok, képzőművészeti műhelyek nyíltak, nagy művészek tették lehetővé a népben szunnyadó tehetségek kifejlődését.

Köztulajdonba vették a főurak és pénzmágnások palotáiban felhalmozott, eddig féltékenyen őrzött nagyszerű műkincseket. A művészet nagy alkotásai hozzáférhetővé váltak a nép számára.

Minden haladó író, költő és művész lelkesen köszöntötte az új világot. A szocializmus nemes eszméi, a nép szolgálata nagy alkotásokra ösztönözte őket.

A színházak és mozik köztulajdonba vételével lekerültek a műsorról a hatásvadászó, értéktelen fércművek. A színház a világirodalom nagy alkotásainak, a haladó eszméknek szószéke lett. Az új közönség rendkívül hálásan fogadta a feléje áradó igaz művészetet.

A könyvkiadás és sajtó ügyét a Szellemi Termékek Országos Tanácsa irányította. A népszerű marxista irodalmon kívül kiadásra készen álltak a világirodalom klasszikusai és a haladó magyar irodalom legkiválóbb termékei. Sok új könyvtárat rendeztek be, mozgó könyvtárak járták a falut.

A nép előtt megnyílt a tudomány és a művészetek végtelen világa.

A forradalmi kormány tisztában volt azzal, hogy az imperialisták nem nézik majd tétlenül Tanács-Magyarország sikereit. Ezért már az első napokban megjelent a magyar Vörös Hadsereg szervezéséről szóló rendelet. Az új hadsereget már nem a gőgös tisztek hatalmi szava, nem a lélektelen katonai fegyelem tartotta össze, hanem a proletárhaza védelmének nagy érzése. Az ország még be sem fejezhette a hadseregszervezést, a nyugati imperialisták már felfegyverezték a cseh és román nacionalista hadseregeket, hogy rátörjenek a Magyar Tanácsköztársaságra. A beavatkozás megindításában nagy szerepük volt a hazaáruló magyar uraknak, akik kérve kérték az antantot, induljon a forradalmi Magyarország ellen. Mint 1848-ban, most is a nép árulói voltak. Hazafias frázisokkal sohasem takarékoskodtak, amikor elárulták a nemzetet – de a munkásosztályt hazafiatlansággal vádolták, mihelyt az a dolgozó nép érdekeit védte. S amikor a rabló imperializmus színmagyar területeket is le akart kapcsolni az ország testéről, egyedül a munkásosztály volt az, amely fegyverbe szólított a haza védelmére.

A Forradalmi Kormányzótanács a támadás visszaverésére létrehozta a keleti hadseregparancsnokságot.

Május elsején a frontról rossz hírek jöttek. A román és cseh burzsoá csapatok előrenyomulása folytán, válságosra fordult a helyzet. Május 2-án a budapesti munkástanács harcba szólította a proletariátust. hogy megvédje hatalmát. A hívó szóra a magyar munkásság fegyvert ragadott. 15–16 éves fiúk idősebbeknek mondották magukat, hogy harcolhassanak. Idős családapák hagyták el otthonaikat, hogy gyermekeik jövőjéért küzdjenek.

Minden nagyobb gyárnak megvolt a maga munkászászlóalja, amelyet az otthonmaradt elvtársak szeretete kísért. A csepeli vasas hadosztály az osztályharcban szerzett dicsőségét harci dicsőséggel kívánta öregbíteni.

A nemzetközi proletariátus legjobb fiai siettek a magyar testvérek segítségére. Nemzetközi ezredek alakultak, volt orosz hadifoglyok, ukránok, lengyelek, románok, csehek, szlovákok, olaszok, jugoszlávok sereglettek a zászló alá. Ausztriából 1200 harcos sorakozott fel; vezérük, Rothziegel elvtárs életét áldozta a proletariátus ügyéért.

Csakhamar százezer munkás állt fegyverbe, hogy életével és vérével védje a proletárhazát. Május 3-ára 16 új hadosztály vonult hadba Stromfeld Aurél, a vörös vezérkari főnök hivatott vezetésével, aki nagy katonai tudását őszinte meggyőződéssel szentelte a proletariátus ügyének.

Az északi hadjárat egyetlen nagy diadalmenet volt. Nem akadt erő, amely feltartóztathatta volna. Egymás után szabadították fel Észak-Magyarország és Szlovákia városait; Miskolc, Léva, Érsekújvár, Kassa, Eperjes, Rozsnyó ennek a fényes diadalmenetnek főbb állomásai. A felszabadított városok népe virágesővel, zászlóerdővel fogadta a felszabadítókat.

Június 16-án megalakult a Szlovák Tanácsköztársaság, amely azonnal testvéri szövetségre lépett az orosz és a magyar Tanácsköztársasággal. Az új tanácshatalom létrejöttét az egész nemzetközi proletariátus nagy örömmel üdvözölte.

Az imperialisták nem nézték tétlenül a magyar Vörös Hadsereg előnyomulását. Clemenceau az antant nevében diplomáciai jegyzékben követelte az északi hadműveletek beszüntetését és a Vörös Hadsereg visszavonását a támadás előtti vonalakra. Ravaszul megígérte: ha a Vörös Hadsereg a cseh fronton visszavonul, kötelezi a román hadsereget, hogy az is vonuljon el a Tiszától, és álljon meg régebben kijelölt vonalánál. A tanácskormány időnyerés céljából elfogadta ezt a javaslatot – visszavonta győzelmes csapatait.

A visszavonulás, a vérrel meghódított területek kiürítése óriási elkeseredést váltott ki a vöröskatonákból. A hangulat kedvező talajt teremtett az ellenforradalmi agitációnak. Az átirányított csapatok már nem a régi lelkesedéssel foglalták el új állásaikat.

Stromfeld Aurél a visszavonulást nem helyeselte és lemondott, helyette az áruló Julier Ferencet nevezték ki vezérkari főnökké. A hadseregben mindinkább az ellenforradalmi tisztek kerültek előtérbe.

A Vörös Hadsereg visszavonta erőit a cseh fronton, de a románok, minden ígéret ellenére, nem ürítették ki a Tiszántúlt. A vöröskatonák felsorakoztak a románok ellen, az ellenforradalmi tisztek azonban a Vörös Hadsereg terveit kiszolgáltatták a románoknak.

A Vörös Hadsereg kezdetben eredménnyel, lendületesen támadt, Szolnoknál diadalmasan átkelt a Tiszán, több román támadást visszavert. A kezdeti sikerek zavart idéztek elő a román csapatokban. De terveink birtokában a román túlerő könnyen kihasználta a helyzetet. Támadásba lendültek a csehek is. A bekerítés veszélye fenyegetett. Sorainkban csüggedtség, fáradtság lett úrrá. Az oly nagy lelkesedéssel harcba indult, majd északon visszarendelt vörös munkásezredek legénységéből sokan kedvük szegetten hazatértek.

Július 26-án a Vörös Hadsereg megkezdte az általános visszavonulást. A Vörös Hadsereg harcképessége erősen csökkent. Közben a nemzetközi helyzet is kedvezőtlenebbre fordult, elsősorban az imperialisták szovjetellenes intervenciója miatt. Ez és a Tanácsköztársaságra támadó ellenséges hadseregek túlereje arra bátorították a hazai szociáldemokrata vezéreket, hogy nyíltan paktáljanak az antanttal saját hatalomra jutásuk érdekében. A pártnak nem volt már ereje ahhoz, hogy a Budapesten állomásozó hadtestet és a gyári proletariátust a főváros védelmére mozgósítsa.

A kormány jobboldali tagjai nyomására a tanácskormány lemondott. 1919. augusztus 1-én helyét jobboldali szociáldemokrata „szakszervezeti" kormány vette át.

A „szakszervezeti" kormány egész valójában a burzsoá restauráció eszköze volt. Ez végezte el a burzsoázia számára a Tanácsköztársaság nagy vívmányainak teljes megsemmisítését: visszaadta a nagybirtokosoknak a földet, a tőkéseknek a gyárat, feloszlatta a Vörös Hadsereget és a Vörös Őrséget. Kiadta a jelszót a kommunisták üldözésére: „Bűnhődjenek a bűnösök!" Mikor aztán a proletariátus fegyvertelenül állt, hat napi dicstelen uralom után az ellenforradalmi banditák elkergették a „szakszervezeti" kormányt, amelyre nem volt többé szükségük. „A mór megtette kötelességét, a mór mehet."

Az antant-hatalmak támogatásával féktelen megtorlás kezdődött. Felfegyverzett tiszti bandák vad kegyetlenséggel kínozták halálra a munkásosztály leghívebb fiait. Megteltek a börtönök, bírói ítélettel és anélkül halomra gyilkolták a forradalmárokat.

A magyar munkásság borzalmas véráldozatot fizetett. Fájdalmas, örökké sajgó veszteségek ezek... De a sok áldozat nem volt hiábavaló...

A Tanácsköztársaság fényesen ragyogó emléke erőt adott a további harcra. A földalatti munka egy percre sem szünetelt, még a legvéresebb terror idején sem.

„Itt vagyunk újra! A Kommunista Párt él!" – hirdeti már 1919 végén egy röpirat.

Ami 1919-ben merész elgondolás, nagy kezdeményezés, súlyos feladat volt, azt ma megvalósíthatjuk: felépítjük a szocialista Magyarországot. Nem állunk egyedül, testvéri országok koszorúja vesz körül.

S amikor minden év március 21-én összegyűlünk, hogy az első Magyar Tanácsköztársaságra emlékezzünk, büszkén számolunk be 1919 veteránjainak: nyomdokotokon haladunk, hagyományaitokat őrizzük, példátokon tanulunk.

Kezünkből a zászlót soha többé senki nem csavarhatja ki.

I

KELETRŐL JÖN A FÉNY.

В. Ульянов (Ленин)

A Téli Palota ostroma 1917. november 7-én V. A. Kuznyecov festménye

№ 209.
Пятница.
27 октября 1917 г.

ЦѢНА:

ИЗВѢСТІЯ
Центральнаго Исполнительнаго Комитета
и ПЕТРОГРАДСКАГО СОВѢТА
РАБОЧИХЪ и СОЛДАТСКИХЪ ДЕПУТАТОВЪ.

Декретъ о мирѣ,

принятый единогласно на засѣданіи Всероссійскаго Съѣзда Совѣтовъ Рабочихъ, Солдатскихъ и Крестьянскихъ Депутатовъ 26 октября 1917 г.

№ 209
Суббота.
28 октября 1917 г.

ИЗВѢСТІЯ
Центральнаго Исполнительнаго Комитета
и ПЕТРОГРАДСКАГО СОВѢТА
РАБОЧИХЪ и СОЛДАТСКИХЪ ДЕПУТАТОВЪ.

ДЕКРЕТЪ О ЗЕМЛѢ

Декларація правъ народовъ Россіи.

Az orosz munkás-, katona- és parasztképviselőtanácsok országos kongresszusunk az 1917 október hó 26-án (o-stilus szerint) tartott ülésén egyhangulag elfogadott

BÉKEHATÁROZATA.

Az október 24/25-iki forradalom után alakított és az orosz munkás-, katonás parasztképviselőtanácsok támogatását élvező Munkás- és Parasztkormány ezennel felhívással fordul az összes hadviselő nemzetekhez és kormányaikhoz az ajánlattal azonnal a békétárgyalásokat megkezdeni az igazságos demokratikus béke visszaállítása céljából.

Az igazságos vagy demokratikus béke alatt, amely után az összes hadviselő országok kimerítve, mélyen megrendítve és feldúlva csaknem valamennyien hónapok és évek óta vívják a háborút, az orosz munkások és parasztok a cári önkényuralom bukása után a legharcosabb és legenergikusabb módon követelik — ilyen béke alatt az új kormány a végtelen és minden halogatás nélkül az azonnali békét azonnal megkötni és a maga meggyőződése szerint azonnali megkötésre érőknek megfelelő feltételeket — és a hadi hárpénzeket kizárólagos kárpótlás nélkül értik.

Ilyen békekötést ajánl az orosz munkás- és parasztkormány az összes hadviselőknek minden időhúzás nélkül, azzal a mély készséggel minden lépést azonnal a célnak a leghamarabbi elérésére irányítani, amíg a békefeltételeket az összes országok és nemzetek jogaiban teljesen végleges nem fogadják el és nem erősítik meg.

Összhangban a demokrácia (népuralom) és különösen a munkásosztályok jogérzetével, az orosz munkás- és parasztkormány az annexiók vagy idegen országterületek elrablása alatt a kényszer és gyönge nemzetiségek a nagy és hatalmas államnak való minden olyan egyesítését érti, amely az illető nemzetiségnek erre való pontosan, világosan és szabadon kifejezett önkéntes beleegyezése nélkül történt, függetlenül az időpontról, amelyben az erőszakos egyesítés bekövetkezett, de attól a kérdéstől is, hogy ennek a nemzetnek milyen elmaradottsnak látszik az erőszakosan egyesített vagy pedig kénytelen országhatárokon belüli addigiadi erőszakkal visszatartott nemzetiség vagy nemzet. Végre, ez a fogalom-meghatározás minden egyes esetre terjed tekintet nélkül arra, hogy a kérdésben forgó nemzetiség vagy nemzet Európában-e vagy pedig messze tengerentúli országokban él.

Hogyha bármelyik nemzet valamely államnak határain belüli erőszakosan visszatartatik avagy a határozattan kifejezett akarata ellenére — (függetlenül attól, hogy ez az akaratnyilvánítás a mult kormányzatával, a népgyűlésekben, az egyes politikai pártok határozataiban vagy pedig tiltakozásképpen és a nemzeti rabság ellen támasztott felkelések alakjában kifejeztetett legyen) — nem ismeri el jogban az állami létnek önálló formájának a kérdését annak népszavazás útján minden kényszer nélkül és az erőszakosan egyesítő vagy egyesítésében az erősebb nemzet hadseregének az elfoglalt területről való teljes elvonulása után határozni, úgy az az egyesítés annektálásnak, másszóval erőszakos elnyújtásnak vagy területrablásnak tekintendő.

A jelen háborút a rabságba ejtett gyönge nemzetiségeknek a gazdag és hatalmas nemzetek közötti felosztása végett továbbfolytatni, az orosz munkás- és parasztkormány az emberiség ellen elkövetett legsúlyosabb bűntettnek tekinti és ünnepélyesen kijelenti a maga határozatát annak minden békefeltételekkel szemben, amelyek végét vetnének a háborúnak és az összes nemzetiségeknek kivétel nélkül a feltétlenül igazságos demokratikus béke javainak az élvezetét egyenlő mértékben biztosítanának.

A II. szovjetkongresszus 1917. november 8-i határozata a békéről és a nagybirtok kisajátításáról. A Népbiztosok Tanácsának 1917. november 15-i nyilatkozata Oroszország népeinek egyenjogúságáról

A fronton terjesztett egykorú röplap

Orosz és magyar katonák barátkozása a fronton

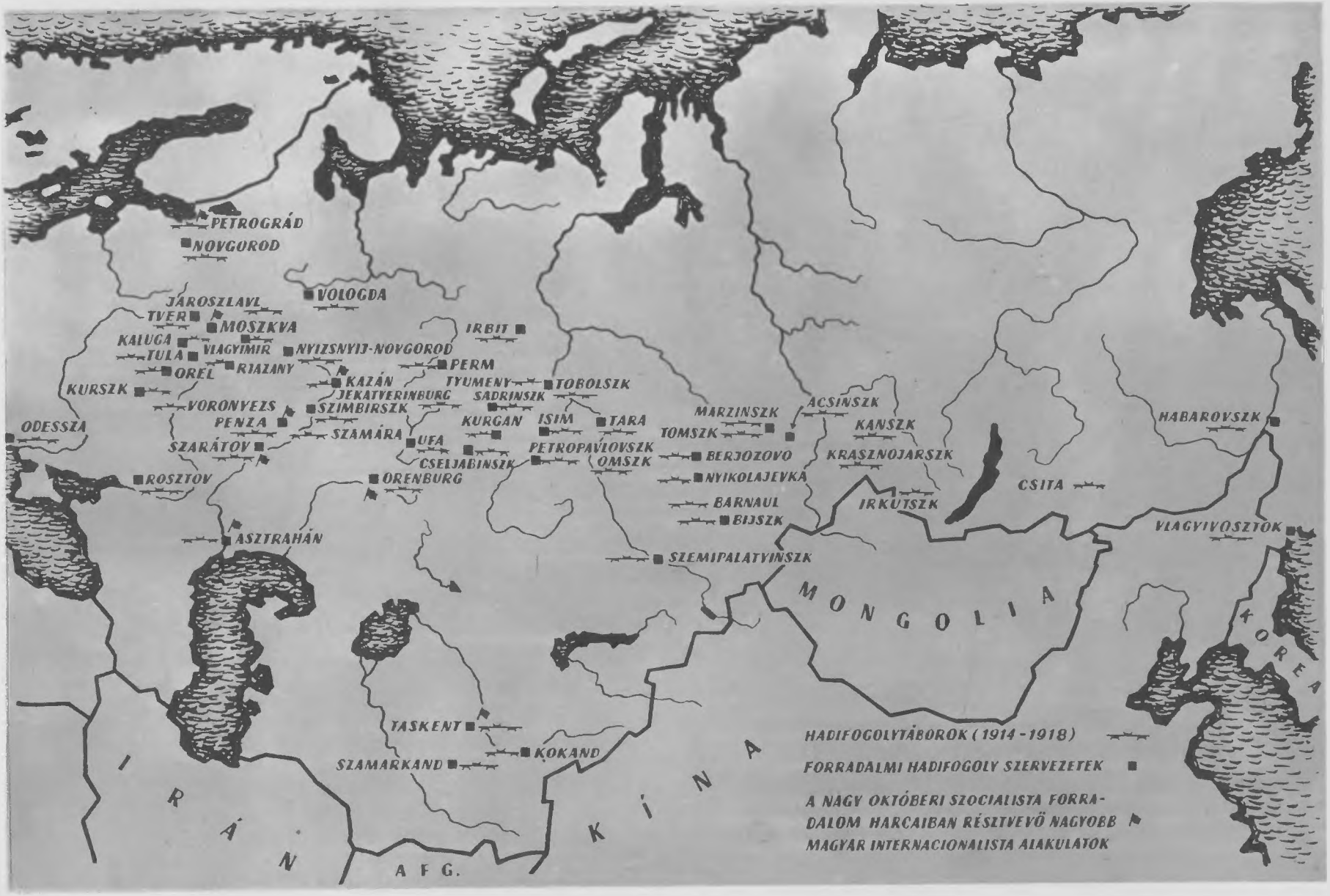
PETROGRÁD
NOVGOROD
VOLOGDA
JÁROSZLAVL
TVER
MOSZKVA
KALUGA
VLAGYIMIR
NYIZSNYIJ-NOVGOROD
TULA
ORÉL
RIAZANY
KURSZK
KAZÁN
PERM
IRBIT
TYUMENY
TOBOLSZK
JEKATYERINBURG
SADRINSZK
VORONYEZS
SZIMBIRSZK
PENZA
SZAMÁRA
KURGAN
ISIM
TARA
ODESSZA
SZARÁTOV
UFA
CSELJABINSZK
PETROPAVLOVSZK
OMSZK
ROSZTOV
ORENBURG
ASZTRAHÁN
MARZINSZK
TOMSZK
BERJOZOVO
NYIKOLAJEVKA
BARNAUL
BIJSZK
ACSINSZK
KANSZK
KRASZNOJARSZK
IRKUTSZK
CSITA
HABAROVSZK
VLAGYIVOSZTOK
SZEMIPALATYINSZK
MONGOLIA
KÍNA
KOREA
TASKENT
KOKAND
SZAMARKAND
IRÁN
AFG.
HADIFOGOLYTÁBOROK (1914-1918)
FORRADALMI HADIFOGOLY SZERVEZETEK
A NAGY OKTÓBERI SZOCIALISTA FORRADALOM HARCAIBAN RÉSZTVEVŐ NAGYOBB MAGYAR INTERNACIONALISTA ALAKULATOK

Dukesz Artúr

Ember Lajos

Ligeti Károly

Mindhárman — és még oly sokan — életüket adták Oroszországban a forradalomért

Gavró Lajos

Zalka Máté

Hősiesen végigharcolták a polgárháborút, és később is hiven szolgálták a forradalom ügyét

Magyar internacionalisták felvonulása Pétervárott 1917 decemberében

Magyar páncélos osztag Moszkvában a polgárháború idején

Magyar internacionalisták hősi csoportja a Távol-Keleten (Köztük Jancsik Ferenc [1] és Vántus Károly [2])

A moszkvai Drezda Szálló épülete, ahol 1918. március 24-én megalakult az OK(b)P magyar csoportja

A csoport zaszlaja

A magyar csoport újságjai Szovjet-Oroszországban

A HAZATÉRŐKHÖZ!

Munkások és parasztok!

Fölszerezzük hadifoglyok proletár és paraszt testvéreink hazatérő vonatát. Hallgassák meg a szerelvényt, amelyen közeledő elvtársaink a határt, amelyet „hazának" neveznek, hogy megvédhessék saját uralkodóosztályukat, annak tőkéseit, gyárosait és földesurait.

Ismeritek ugyebár, bátyáitok útra indulásának körülményeit. Ti is a nyomorúság tanyája volt, az, amely volt hazátok is. S még ma is földjén tanúló hiányban szenvedő rokonaitok éhségét.

Kik hergelték a háborúba, az ölésbe, fosztogatásba? Kiknek hízelgéseitől, hogy nagyurakhoz méltatlanul fölvették szerencsétlen sorotokat? Volt több gondotokban rajta, volt több elmélkedésetek fölötte a kiszolgáltatott sorsunk felett, mint a nagy orosz proletárforradalom tört elő.

Lehet-e még háborúról tégedet szólni, hogy a haza védőiről beszéljen, amikor nincs fegyverletétem többé?

Lehet-e egyáltalán békéhez szólni még a háborúban? Ha még nem fejlettek volna föl annyira az orosz forradalom nagyszerű világosságától, gondoljátok ezekről meggyőzve:

Ez a háború nem a népek háborúja. Ezt a háborút a nagy rablóállamoknak az a törekvése okozta, hogy újra felosszák a más felosztott világot. A háború az imperialisták, a bankok saját egyszemélyi háborúja, a világ politikai és gazdasági kizsákmányolásáért, az árujegyekért, a nyersanyagok forrásaiért, a tőke elhelyezéséért.

A háború az imperialista államok háborúja, azoké az államoké, amelyek gátlástalan kíméletlenségükkel és kizsákmányolásukkal a proletárok, a munkások, a szegény parasztok elnyomását, a kapitalizmus által való kizsákmányolást szolgálja.

Ez az elnyomás, hódítás, rablásszervezet, mely békében és háborúban egyaránt hihetetlen rabszolgaságba, kétségbe taszítja, hogy munkájukkal hatalmasokká és gazdagokká tegye az uralkodó osztályokat.

Vajon ebből megértették-e? Vajon ebből a tűzhelyért, a kisházért, a családért védett, életüket áldozó, szenvedő a szülőföld hősiességébe az uralmuk fenntartásában elvakított a klerikalizmus, elnyomásának dicsőítésébe a dicső „hazát" lehet-e milyen?

Ez csak még előző elmaradt a fosztás, az ölés, a hódító harcokra, tovább harcolni, tovább vérezni, szenvedni, életüket áldozni a rablóbirói, a kizsákmányolók imperialista államáért!

Mi ezeknek hazát, nem az elnyomást, nem a gyilkosságot. Nem ezek, hanem a hódítás bűnének, nem ezek, akik elkövetőinek az ezernyi a hazátlanságba taszítottak a sírba gyermekeiket. Mi mondjuk ezeknek, hazátlanoknak valóknak. Mi mondjuk ezért

Lázadjatok fel!

A fegyvert, mit kezetbe nyomnak a fegyverszünet szétszaggatásához, használjátok fel a saját felszabadításotokra.

Fordítsátok a fegyvert azok ellen, akiknek kegyetlen igazán érezték: pusztítók, rablók, zsákmányolók és szenvedésetek vétkesei voltak. Fordítsátok a fegyvereket azok ellen, akik miatt szenvedtek, akik miatt vérzettek a háború tüzében, az imperialista rablóhordák ellen.

Lázadjatok fel!

Lázadásotokat az hagyjátok elnyomni egyfegyverrel, az ezer szerek által. Vigyétek a forradalmat a proletárok és parasztok fegyveresek egészen a végső földesúrig, a gyárosig, a dologtalan tőkésekig kezébe vívásig.

Ti hozzátok ujjá a proletárok diktatúrájának szabadságát a vagyonosok elnyomásának kezében. A kezetek a fegyverrel.

Lázadjatok fel!

Vegyétek kezetekbe az államhatalmat! Választassatok át a vagyonos osztály erőszakos szervezetei a hatalomnak dolgozók szervezetévé. Alakítsátok meg a proletárdiktatúrát, hogy megszilárdíthassátok minden dolgozónak szabadságát.

Munkás! Ülő a gyár, paraszt! Ezé a föld! A gyárat, a földet elvevőktől védjétek! Ellenségeitek, kizsákmányolóitok, papjaitok, magántőkéseitek! Vegyétek el tőlük!

Fel hát, lázadozzatok, különösen a barbárságig elfajzódó, új háborúk, végtelen elnyomásotok ellen! Csak hatni képes válaszhatok imperializmus ezen szörnyű fenyegetése.

Ne hagyjátok el szívetek, ne engedjétek elhervadni az szó gyűlöletet. Tanítsa bátorra gyűlöletre gyűlöletet.

Fegyverrel a kézben, hidegvérűséggel a szívetekben, lázadjatok fel. Pusztítsatok el tőlünket, annak felszabadításának nyomban fel! Ha nem a proletárok el őket, ők pusztítanak el bennetket.

Egy nagy erőfeszítés, forradalmi hevület a szent munka hatalmas. Tiétek lesz a föld, a gyár tiétek lesz a jövő, a boldogság is a béke.

Csak az erőszak, a fegyveres ellenállás, a szervezett forradalmi nyújt vezet szabadon.

Hazatérő hadifoglyok munkások, parasztok! Legyetek előharcosai a proletárok nemzetközi szociális forradalmának.

Lázadjatok fel!

Testvéri üdvözlettel:

A forradalmi bizottság.

Magyar hadifoglyok felhívása hazatérő bajtársaikhoz

A hazatérők a közelgő hajnal üzenetét hozták keletről nyugatra, ahol még zengtek az ágyúk és javában aratott a halál. A háborúban elpusztult Európa fele. Itthon a nyomor ijesztő méreteket öltött, a békét sóvárogta mindenki. S voltak, akik nemcsak sóvárogtak, hanem harcoltak is a békéért és a szabadságért, hogy nálunk is győzelemre vigyék a szocializmus eszméit.

MÁR A HALÁL IS BELEFÁRADT...

Pólya Tibor rajza (Borsszem Jankó, 1918 május)

MINDEN KERESZT EGY CÉLTALANUL KIOLTOTT ÉLET

EZT ÍGÉRTÉK NEKTEK?

Mindenütt az országban végtelen sorok egy darab keserű kukoricás kenyérért

Sokat kell fagyoskodni egy kis melegért

„VISSZAADTÁTOK AZ EMBERISÉGNEK A SZOCIALIZMUSBA VETETT HITÉT”

(Bokányi Dezső)

1917. november 25-én Budapest munkássága az Ipar csarnok előtt lelkesen köszönti az orosz proletárforradalmat

Szabó Ervin fordításaiból ismerte meg a magyar munkásság Marxot. Bátran felemelte szavát a szociáldemokrata pártvezetőség háborút támogató politikája ellen

Az orosz forradalom és a béke 451

A rengeteg birodalom népességének legalább háromnegyede a mezőgazdaságból él s túlnyomórészt kisbirtokos, paraszt. Az orosz forradalom, az orosz demokrácia sorsát eleve a paraszt — és e réven a túlnyomóan a parasztságból rekrutálódó katonaság — magatartása dönti el. A parasztságot a tradicionális hatalmaktól eltéríteni csak egy eszközzel lehet: földosztással. Földért a paraszt a forradalomhoz is hű lesz, igazi, mindenkit részeltető földosztás fejében halni is kész érte. De az uralomért versenyző forradalmi osztályok melyike lesz hajlandó radikális földreformra? A kadettek, az oktobristák: liberális nemesek és nagyburzsoák bizonyára nem. A magyar forradalom a példa rá: inkább visszacsinálnák a forradalmat, semhogy uralmuknak erről az alapjáról lemondjanak. S már ezért is inkább az annexiós háboru hivei lesznek, hogy elterelják a figyelmet a belpolitikai kérdésektől.

Viszont a munkásság és a parasztság forradalmi vezérei bizonyára nem idegenkednek a legradikálisabb földosztástól sem. Attól függ hát minden, kik kerekednek felül.

Ha a liberálisok, akkor az orosz demokrácia mindent inkább jelent, mint békét — hacsak a belső zavarok, a gazdasági krizis, a hadsereg fegyelmetlensége nem bénítják meg teljesen az ország ellenállóképességét. Ha a szocialisták, akkor ugyan valószinüleg gyarapszik a hadsereg offenziv ereje — ha ugyan a hadvezetőség nem lép a passziv ellenállás útjára —, de egyben megváltozik a külpolitika iránya is. Az eddigi nyilatkozatok alapján is, de egyébként sem igen hihető, hogy radikális orosz kormány magáévá tegye a liberálisok annexiós hadicéljait, hogy egyáltalán más alapon foglalna a béke kérdéséhez állást, mint a szabad népek önrendelkezési joga alapján. Ez pedig Oroszország, az orosz szocializmus számára nem jelenthetne más jelszót s más háborús és békecélt, mint *a haza és a forradalom védelmét:* Oroszország megvédelmezését a német hóditó politikával szemben, az orosz demokrácia biztositását a német reakcióval szemben.

S így az orosz forradalom és a béke sorsa másodsorban a közeleső hatalmak s kivált Németország további magatartásától függ. Amig Németország teljesen le nem mond annexiós politikájáról, addig természetszerüen erősíti az orosz annexionisták helyzetét s gyöngiti a békepolitikát. Ha azonban a belpolitikai erőviszo-

Részlet „Az orosz forradalom és a béke" című cikkéből

(Huszadik Század, 1917 április.)

MÁR MORAJLIK IDEHAZA A FÖLD

A hetedik hadikölcsön elleni antimilitarista galileista plakát

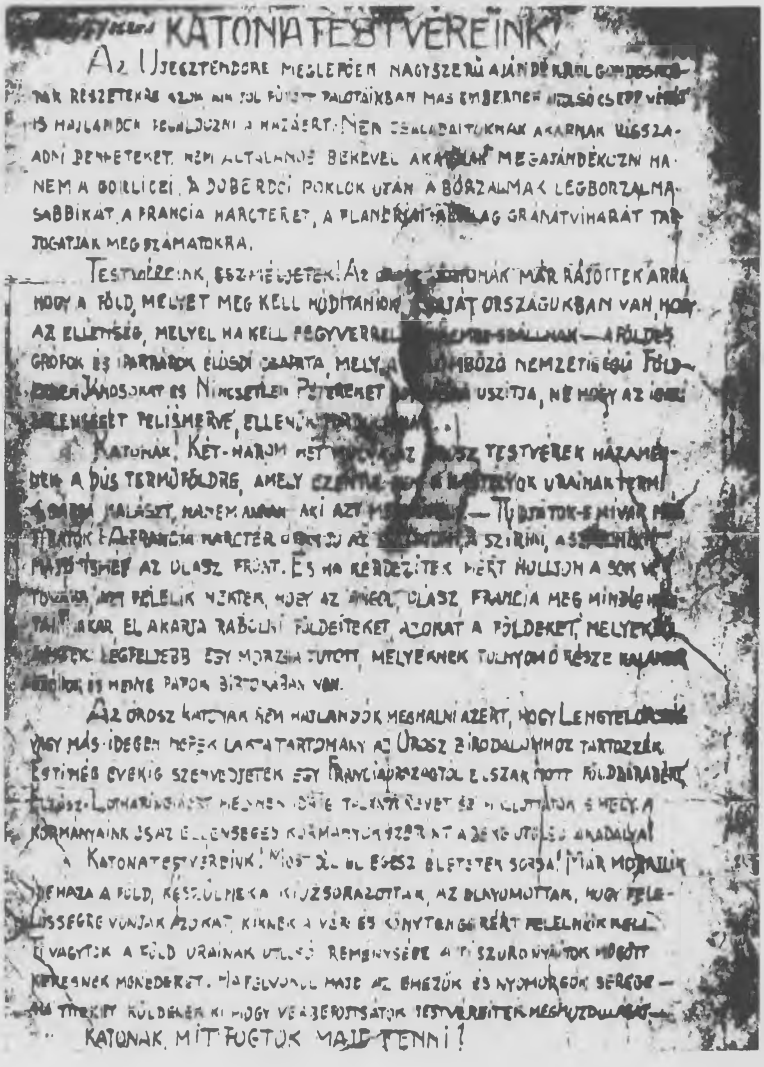

KATONATESTVÉREINK!

Az Újesztendőre meglepően nagyszerű ajándékról gondoskodnak részetekre azok, akik [illegible] fűtött palotáikban más emberek utolsó csepp vérét is hajlandók feláldozni a hazáért. Nem családaitoknak akarnak visszaadni benneteket, nem általános békével akarnak megajándékozni, hanem a gorlicei, a doberdói poklok után a borzalmak legborzalmasabbikát, a francia harcteret, a flandriai [illegible] gránátviharát tartogatják meg számotokra.

Testvéreink, eszméljetek! Az [illegible] katonák már rájöttek arra, hogy a föld, melyet meg kell hódítaniok, saját országukban van, hogy az ellenség, mellyel ha kell fegyverrel [illegible] szállnak — a földesgrófok és bankárok élősdi csapata, mely a [illegible] nemzetiségű földnélküli [illegible] és nincstelen [illegible] uszítja, ne hogy az igazi ellenséget felismerve, ellenük [illegible]...

Katonák! Két-három hét [illegible] az orosz testvérek hazamennek a dús termőföldre, amely [illegible] urainak termi [illegible] kalászt, hanem annak, aki azt [illegible] — Tudjátok-e mi vár rátok? A francia harctér [illegible] a szirmi, a [illegible] az olasz front. És ha kérdezitek, miért hulljon a sok vér, [illegible] azt felelik nektek, hogy az angol, olasz, francia meg mindenki el akarja rabolni földeiteket, azokat a földeket, melyekből nektek legfeljebb egy morzsa jutott, melyeknek túlnyomó része [illegible] és henye papok birtokában van.

Az orosz katonák nem hajlandók meghalni azért, hogy Lengyelország vagy más idegen népek lakta tartomány az orosz birodalomhoz tartozzék. [illegible] évekig szenvedjetek egy Franciaországtól elszakított földdarabért, Elzász-Lotharingiáért [illegible] és [illegible] s mely a kormányaink szerint [illegible] a béke utolsó akadálya!

Katonatestvéreink! Most dől el egész életetek sorsa! Már morajlik idehaza a föld, készülnek a kizsarolottak, az elnyomottak, hogy felelősségre vonják azokat, kiknek a vér és könnytengerért felelniök kell. Ti vagytok a föld urainak utolsó reménysége, a ti szuronyaitok mögött keresnek menedéket. Ha felvonul majd az éhezők és nyomorgók serege — [illegible] küldenek ki, hogy [illegible] testvéreiteket [illegible]

KATONÁK, MIT FOGTOK MAJD TENNI!

Galileista diákok és forradalmi munkások röpirata 1917 végéről, amelyet az orosz proletárforradalom eszméi fűtenek

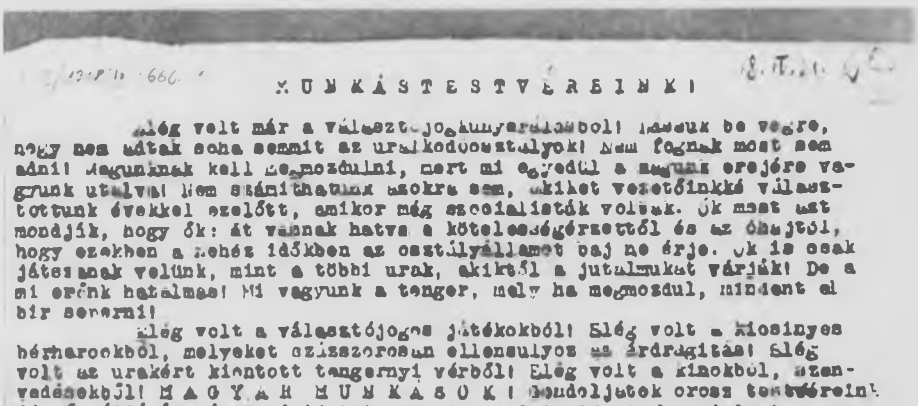

MUNKÁSTESTVÉREINK!

Elég volt már a választójogi hunyerálásból! Lássuk be végre, hogy nem adtak soha semmit az uralkodóosztályok! Nem fognak most sem adni! Magunknak kell megmozdulni, mert mi egyedül a magunk erejére vagyunk utalva! Nem számíthatunk azokra sem, akiket vezetőinkké választottunk évekkel ezelőtt, amikor még szocialisták voltak. Ők most azt mondják, hogy ők: át vannak hatva a kötelességérzettől és az óhajtól, hogy ezekben a nehéz időkben az osztályállamot baj ne érje. Ők is csak játszanak velünk, mint a többi urak, akiktől a jutalmukat várják! De a mi erőnk hatalmas! Mi vagyunk a tenger, mely ha megmozdul, mindent el bír sodorni!

Elég volt a választójogos játékokból! Elég volt a kicsinyes bérharcokból, melyeket százszorosan ellensúlyoz az árdrágítás! Elég volt az urakért kiontott tengernyi vérből! Elég volt a kínokból, szenvedésekből! M A G Y A R   M U N K Á S O K ! Gondoljatok orosz testvéreink dicső példájára és mozduljatok meg végre! Csináljunk forradalmat, mert mirajtunk is egyedül a forradalom segíthet!

Éljen a vörös Május!

A Korvin Ottó vezette forradalmi szocialisták röplapja 1918. május 1-re

A breszt-litovszki béketárgyalások a német generálisok követelőzése miatt 1918 januárjában megszakadtak. Válaszul a monarchia egész területét politikai sztrájkok hulláma öntötte el. A terképen feltüntetett városokban volt sztrájk.

Sztrájkoló munkások gyűlése Budapesten, a Nyomdászszakszervezet Székháza előtt.

1918. február 1-én a cattarói öbölben állomásozó hadihajók matrózai fellazadtak. Forradalmi készültség a Satellit hajón

„BÖRTÖN, BILINCS, GOLYÓ JUTOTT A BÁTRAK SEREGÉNEK..." (Várnai Zseni)

Haditörvényszék elé viszik a forradalmár matrózokat

Katonai felkelés Pécsett 1918. május 20-án Zala Tibor rajza

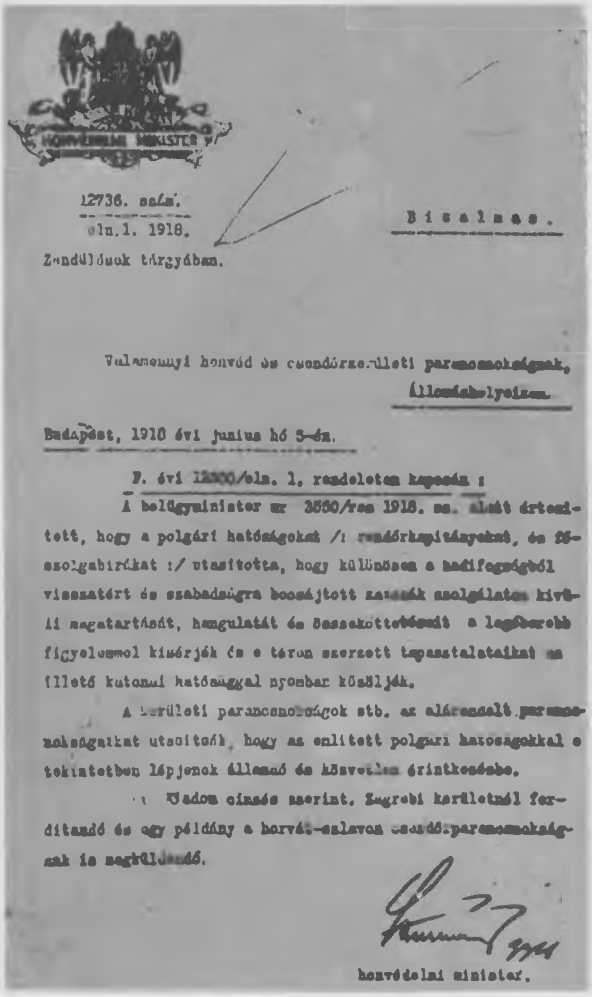

HONVÉDELMI MINISTER

12736. szám.
eln.1. 1918.
Zendülések tárgyában.

Bizalmas.

Valamennyi honvéd és csendőrkerületi parancsnokságnak,
Állomáshelyeiken.

Budapest, 1918 évi junius hó 5-én.

F. évi 12300/eln. 1. rendeletem kapcsán :

A belügyminister ur 3550/res 1918. sz. alatt értesitett, hogy a polgári hatóságokat /: rendőrkapitányokat, és főszolgabirákat :/ utasitotta, hogy különösen a hadifogságból visszatért és szabadságra bocsájtott zaszlók szolgálatos kivüli magatartását, hangulatát és összeköttetéseit a legéberebb figyelemmel kisérjék és a téren szerzett tapasztalataikat az illető katonai hatósággal nyomban közöljék.

A kerületi parancsnokságok stb. az alárendelt parancsnokságaikat utasitsák, hogy az emlitett polgári hatóságokkal a tekintetben lépjenek állandó és közvetlen érintkezésbe.

Tudom cinzés szerint. Zagrebi kerületnél forditandó és egy példány a horvát-szlavon csendőrparancsnokságnak is megküldendő.

honvédelmi minister.

Kormányutasítás a forradalmi Oroszországból hazatért katonák megfigyelésére

KENYÉR HELYETT CSENDŐRGOLYÓ Varsányi Pál linometszete

A MÁVAG-gyár kiéhezett munkásainak bérkövetelésére 1918. június 20-án a katonai parancsnokság sortűzzel felel

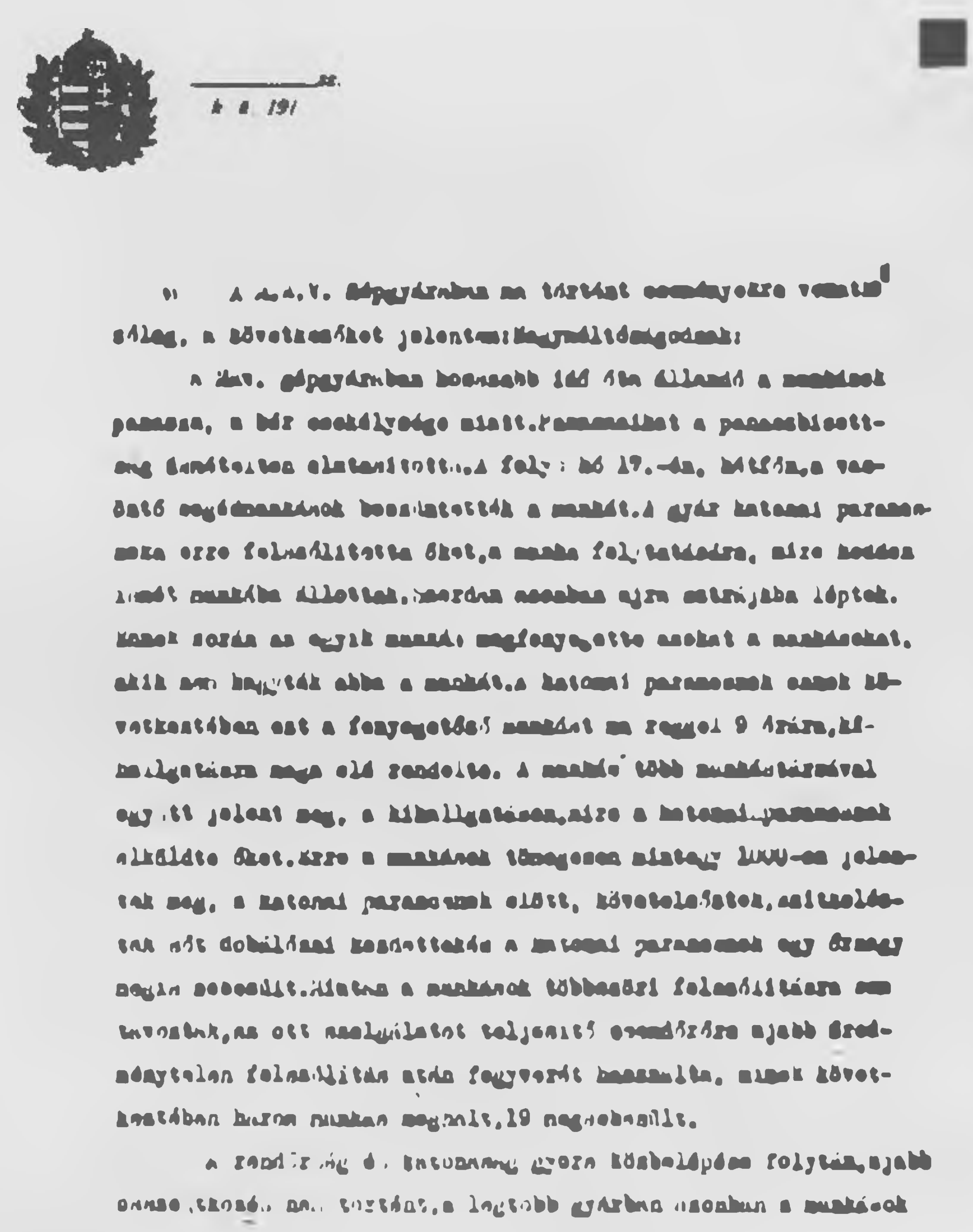

k. a. 191

A M.Á.V. Gépgyárában ma történt eseményekre vonatkozólag, a következőket jelentem Nagyméltóságodnak:

A Máv. gépgyárában hosszabb idő óta állandó a munkások panasza, a bér csekélysége miatt. Panaszaikat a panaszbizottság ismételten elutasította. A folyó hó 17.-én, hétfőn, a vasesztergályosok beszüntették a munkát. A gyár katonai parancsnoka erre felszólította őket, a munka felvételére, mire kedden ismét munkába állottak. Szerdán azonban ujra sztrájkba léptek. Ennek során az egyik munkás megfenyegette azokat a munkásokat, akik nem hagyták abba a munkát. A katonai parancsnok ennek következtében ezt a fenyegetődző munkást ma reggel 9 órára, kihallgatásra maga elé rendelte. A munkás több munkástársával együtt jelent meg a kihallgatáson, mire a katonai parancsnok elküldte őket. Erre a munkások tömegesen mintegy 1000-en jelentek meg a katonai parancsnok előtt, követelőztek, szitkozódtak, sőt dobálózni kezdettek és a katonai parancsnok egy őrmestere meg is sebesült. Miután a munkások többszöri felszólításra sem távoztak, az ott szolgálatot teljesítő csendőrőrs ujabb eredménytelen felszólítás után fegyverét használta, minek következtében három munkás meghalt, 19 megsebesült.

A rendőrség és katonaság gyors közbelépése folytán ujabb összeütközés nem történt, a legtöbb gyárban azonban a munkások abba hagyták a munkát és [illegible] vonultak ki.

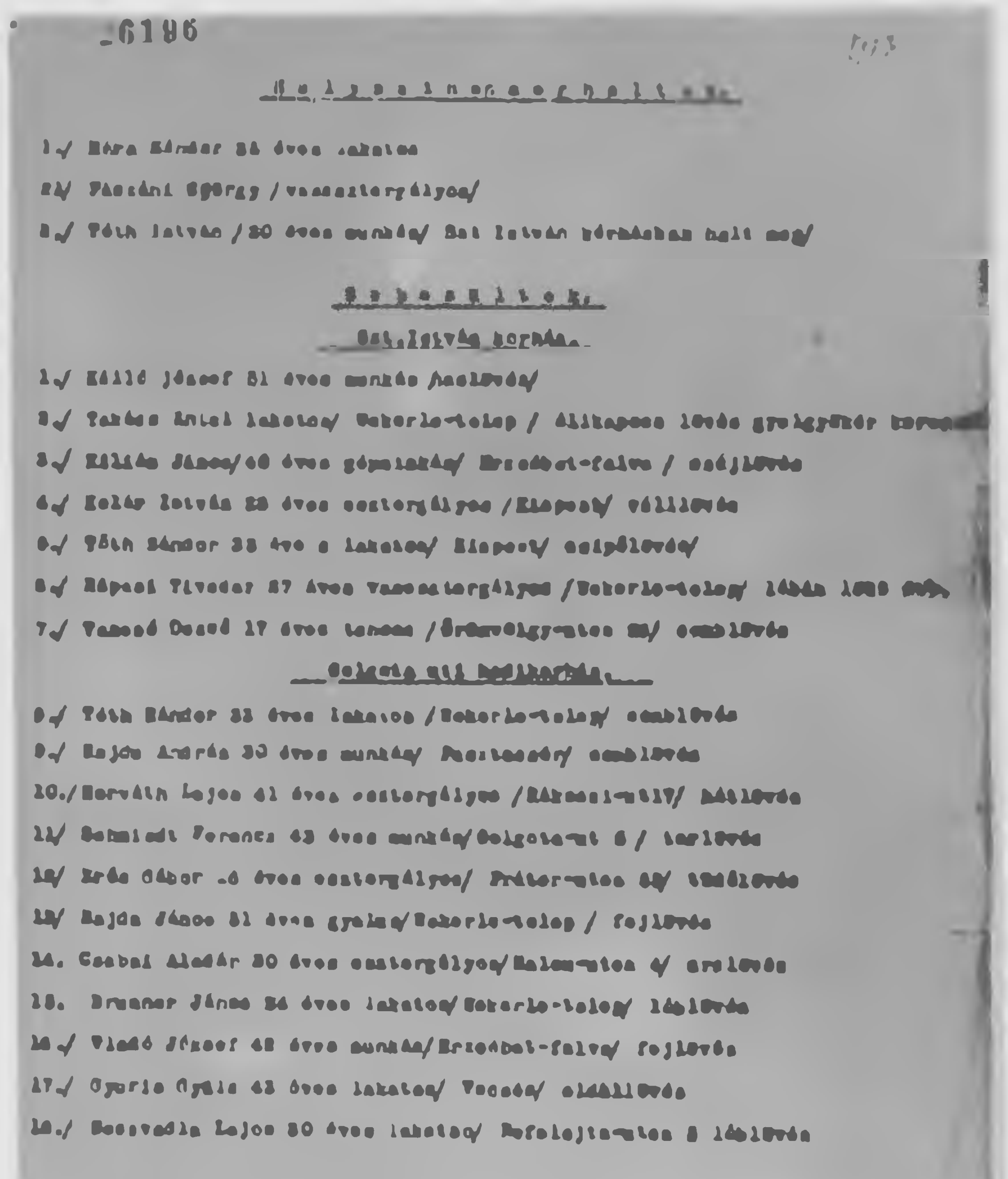

6196

Helyszínen meghaltak.

1./ Béra Sándor 33 éves lakatos

2./ Várszáni György /vasesztergályos/

3./ Tóth István /30 éves munkás/ Szt István kórházban halt meg/

Sebesültek.

Szt. István kórház.

1./ Kálló József 31 éves munkás /haslövés/

2./ Takács Antal lakatos/ Wekerle-telep / állkapocs lövés [illegible]

3./ Kálmán János/40 éves gépmunkás/ Erzsébet-falva / [illegible]

4./ Kolár István 23 éves esztergályos /Kispest/ vállövés

5./ Tóth Sándor 33 éves lakatos/ Kispest/ csipőlövés/

6./ Répási Tivadar 27 éves vasesztergályos /Wekerle-telep/ lábán [illegible]

7./ Vancsó Dezső 17 éves tanonc /Örömvölgy-utca 22/ comblövés

[illegible]

8./ Tóth Sándor 33 éves lakatos /Wekerle-telep/ comblövés

9./ Hajdu András 30 éves munkás/ [illegible]/ comblövés

10./ Horváth Lajos 41 éves esztergályos /Rákosi-út 117/ hátlövés

11./ Schmidt Ferenc 43 éves munkás/Dolgozó-út 6 / karlövés

12./ Erdős Gábor 26 éves esztergályos/ Práter-utca 68/ tüdőlövés

13./ Hajdu János 31 éves gyalus/Wekerle-telep / fejlövés

14. Csabai Aladár 30 éves esztergályos/Halom-utca 4/ arclövés

15. Brunner János 24 éves lakatos/Wekerle-telep/ lábölövés

16./ Vlasó József 42 éves munkás/Erzsébet-falva/ fejlövés

17./ Gyurik Gyula 43 éves lakatos/ Vecsés/ oldallövés

18./ [illegible] Lajos 30 éves lakatos/ Nefelejts-utca 8 láblövés

HASLÖVÉS, FEJLÖVÉS, TÜDŐLÖVÉS...

Részlet az ügyészi és rendőri jelentésből a sortűz áldozatairól

A MÁVAG-gyári sortűzre a munkásság általános sztrájkkal felel. Térkép a sztrájk kiterjedéséről

Sztrájkoló győri munkások tömeggyűlése

II

ÉLJEN A KÖZTÁRSASÁG

AKIK HAZA AKARTAK TÉRNI...

ÉS AKIK HIÁBA VÁRTAK...

Vértes Marcell plakátjai

Budapest nepe 1918. október 27-én lelkesen tüntet az Országház téren a Nemzeti Tanács mellett, és Károlyi Mihály kinevezését követeli

1918. október 28-án a rendőrség a nép közé lő

Gépfegyverrel védik az Astoria Szállót, a Nemzeti Tanács székhelyét

A 11-es katonatanács

„NE LŐJJ FIAM, MERT ÉN IS OTT LESZEK!"

Katonafiamnak

Várnai Zseni verse.

Én magzatom, szép katona fiam,
Szive vérével ir neked anyád.
Mióta a császár kenyerét eszed,
Vörösbe fordult itthon a világ.
Most készülünk a döntő nagy csatára
S ti lesztek ellenünk majd a sereg,
Ha ráuszitanak önnön véreidre:
Ne lőjj, fiam, mert én is ott leszek.

Az anyaföldnek most zsendül a méhe
Már lesi a munkás szolgahadat,
Hogy szüz ölébe termő magot hintsen,
Várja az erőt, mely életet ad.
Most megmérjük irdatlan nagy erőnket
S nem ringatnak majd kalászt a szelek;
A termőföld lesz a mi lázadásunk:
Ne lőjj, fiam, mert én is ott leszek.

Fiam, ez öreg reszkető sorokban
Én sirok, ki méhemben hordtalak,
Ki egygyé tettem órát, napot, éjet,
Hogy etesselek, hogy dajkáljalak;
Hus a husomból, vér az én véremből,
Hogy emelhetnél te rám kezet,
Ha én zokogom, sikoltom feléd:
Ne lőjj, fiam, mert én is ott leszek.

A Krisztusunk vagy, a mi Messiásunk,
A reménységünk, mindenünk: az Elet.
Fiam, te döntöd el most a sorunk,
A te felzudult bus rabszolgavéred:
Boritson el a forradalmi mámor,
Ha hömpölyög a lázadó sereg,
Mint felkorbácsolt zugó tengerár:
Ne lőjj, fiam, mert én is ott leszek.

Most még csak háborog az óceán
S a kevély hajót már tépi, dobálja,
Mi lesz, ha majd ős medréből kicsap,
Ha urrá lesz a tenger akarása:
Mi lesz, ha minden katonafiu
Szülőanyjától kap egy levelet,
Mely lázit, gyujt, vérbeborit:
Ne lőjj, fiam, mert én is ott leszek.

1918. október 31-én reggel Budapest utcáin plakátokon jelent meg a vers.
Az utca népe hangosan olvasta, szavalta

Tüntető katonák 1918. október 31-én egy teherautón. Nemzetiszínű zászlók alatt, őszirózsával a királyi sapkarózsák helyén, a békét éltetik

Örömittas munkások, katonák a Rakóczi úton

KULTURA

MÁR MEG LEHET ÍRNI AZ IGAZAT

Vészi Margit plakátja

Biró Mihály plakátja

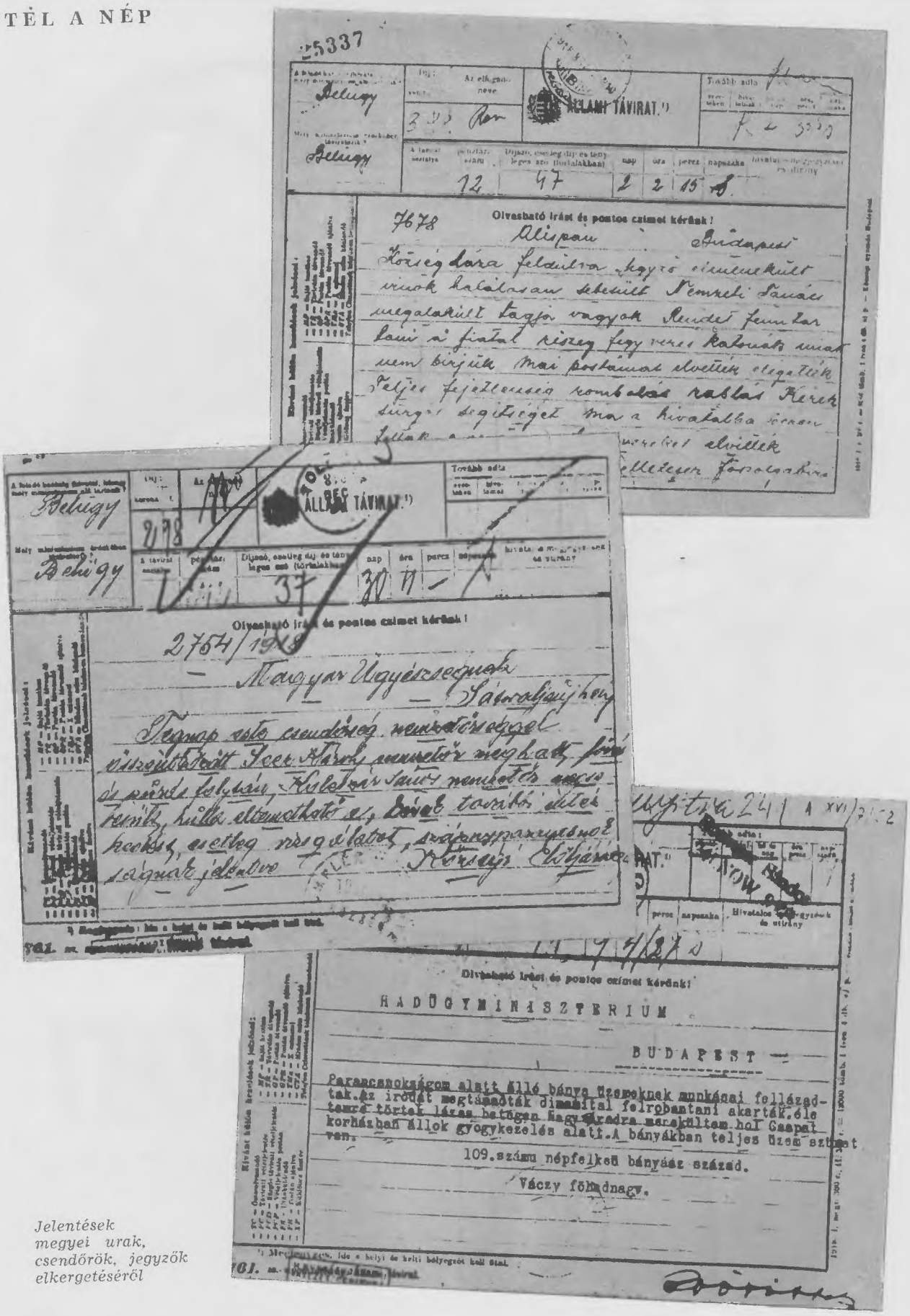

Jelentések megyei urak, csendőrök, jegyzők elkergetéséről

„NEM HALLOTTÁTOK DÓZSA GYÖRGY HÍRÉT?”

(Petőfi Sándor)

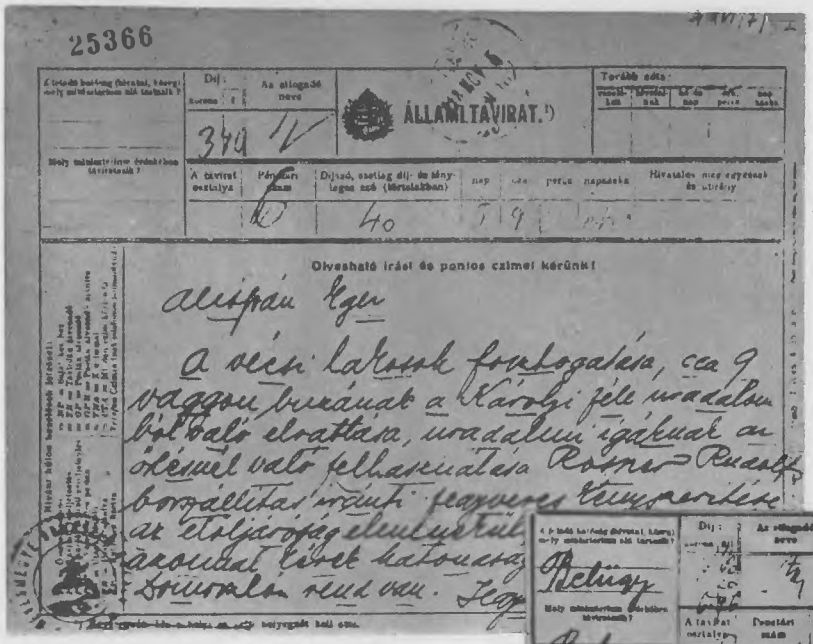
25366

ÁLLAMI TÁVIRAT.

Olvasható írást és pontos czímet kérünk!

Alispán Eger

A vécsi lakosok fosztogatása, cca 9 vaggon buzának a Károlyi féle uradalom ból való elvattása, uradalmi igáknak az ölésnél való felhasználása Rosner Rudolf borszállítás iránti fegyveres kényszerítése az elöljárófág elmenekül azonnal kérek katonaságot. Domoszlón rend van. Fegy

Belügy

ÁLLAMI TÁVIRAT.

Olvasható írást és pontos czímet kérünk!

Csendőr Járáspar

Miskunfélegyháza

Újkécske községben 3. án körübelül 500 fönyi tömeg és 30 fönyi felfegyverkezett katona fellázadt rabolt és fosztogatott ellenük az őrs legénysége du 1 órakor kivonult és a községtől szatlakozott hat polgári és katona egyén segítségével lőfegyvert használt Fegyver Imre katona ellenszegülő a helyszínén meghalt a sulyos és könnyűi sebesületek száma Fismeretlen. A rabolt tárgyak [illegible] a [illegible] 68. [illegible] [illegible] lett kérve [illegible] se rend helyre állítatott a ker. pa[illegible] [illegible] jelentés [illegible]

Hevérőrmester

25838

ÁLLAMI TÁVIRAT

Olvasható írást és pontos czímet kérünk!

Fényes László hadügyi államtitkár

Budapest

Békéssamsonban kiraboltak uradalmakt szakmazó javakat ottani nemzeti tanács köztulajdonul foglalta le katonatanács i határozatot fegyveresen végrehajtja földbirtokot és jószágállományt magyar kozott felvatják katona erő egész törnyéken nem áll rendelkezésre hogy törvényeknek érvényt [illegible] kérjük [illegible] segítségedet

Andaházy Kasnya

Földosztás Balmazújvároson 1918 november elején

Távirati jelentések: a nép lefoglalta a földbirtokosok javait

Elhajították a fegyvert, s hazatértek a vértől megcsömörlött katonák seregei

Sorbanállás a hazai kenyérért

1918 november 7-én a volt orosz hadifoglyok Budapesten a forradalom első évfordulóját ünneplik

Katonák! Munkások! Polgárok!

Tisza István nincs többé!

De pribékjei még mindig a háborura mernek uszitani!

A birólag megbélyegzett legnagyobb panamistának Magyarország átkának: Lukács Lászlónak sópénzen összevásárolt, megvesztegetett és vesztegető cinkostársai, a munkapárti képviselők még szabadon garázdálkodnak!

Katonatestvérek, jól figyeljetek! Ezek a gyilkosok, akik 4 évig ölettek bennünket, akik letépték a virágzó ifjut anyja kebeléről, akik drága magyar katonáink hulláinak százezrével tömték meg a temetőket, most egy küldöttséget mernek a frontra meneszteni, hogy ott szenvedő katonatestvéreink szivét és fegyverét ellenünk forditsák.

Hát ezt egy percig sem türjük!

Ma még békességgel, de a legnagyobb erélyel felszólitjuk a pénzen vásárolt munkapárt összes képviselőit, hogy mandátumaikról egy 24 órán belül mondjanak le és ezt a Nemzeti Tanácsnak haladéktalanul jelentsék be! Ha ezt nem teszik meg, holnap már mi diktáljuk személyesen a lemondó leveiet.

A Nemzeti Tanács a nép fiaiból fogja helyükre a legkiválóbbakat ültetni!

Magyarország forradalmi szocialistái.

A forradalmi szocialisták a Tisza-párti parlamenti képviselők leváltását követelik

Kikiáltják a független magyar köztársaságot

Károlyi Mihályt, a Magyar Népköztársaság elnökét a nép örömmel köszönti

Bokányi Dezső beszél a Parlament lépcsőjén

Szeretettel veszik körül a 48-as honvédet

A forradalmi szocialisták röplapokon követelik a szovjet kormány üdvözlő táviratának nyilvánosságra hozását

Munkások! Katonák!
Polgárok! Elvtársaink!

1918. november 10-ikén az oroszországi munkás-, katona- és parasztfanácsok központi végrehajtó bizottsága megbízásából **Schverdloff elvtárs,** népbiztos Moszkvából a magyar forradalmi kormányhoz 1031/3/11/10. szám alatt egy nyolcszavas szikratáviratot küldött a **felszabadult népek részére.**

A táviratban üdvözli a magyar forradalmi kormányt és a

világköztársaság megalakítására

szólítja fel. Figyelmezteti egyuttal a felszabadult népeket, hogy a forradalminak mutatkozó burzsoázia által ne engedjék magukat félrevezetni, mert a forradalom csak akkor mondható eredményesnek, ha **a dolgozó népek uralmával végződik.**

Ezt a népnek küldött üzenetet a titkos diplomáciát eltörlő „népkormány" előttünk mindmáig elhallgatta. **Követeljük, hogy hozzák azt azonnal, szószerinti szövegében nyilvánosságra.**

Legyen vége a titokzatos mesterkedéseknek! Sorsunkat magunk akarjuk intézni! **Szocialista köztársaságot akarunk!**

A Forradalmi Szocialisták.

Szállnak a röplapok a magasból

HANGVERSENY

III

FORRADALOMRÓL FORRADALOMRA

A KOMMUNISTÁK MAGYARORSZÁGI PÁRTJA ELSŐ KÖZPONTI BIZOTTSÁGA

Csakhamar bebizonyosodott, hogy a polgári demokratikus forradalom nem váltja valóra a dolgozó nép vágyait, törekvéseit...

Új pártra, kommunista pártra volt szükség, amely a proletariátust tömörítve, a célok és eszközök világos megjelölésével diadalra segíti a szocialista forradalmat

Kun Béla

Chlepkó Ede

Fiedler Rezső

Hirossik János

Jancsik Ferenc

Korvin Ottó

László Jenő

Mikulik József

Pór Ernő

Rabinovics József

Rudas László

Seidler Ernő

Somló Dezső

Szamuely Tibor

Szántó Béla

Vágó Béla

Vántus Károly

A MUNKÁSOSZTÁLY EREJE A FORRADALMI PÁRT

VILÁG PROLETÁRJAI EGYESÜLJETEK!

KOMMUNISTÁK MAGYARORSZÁGI PÁRTJA

csoport

A kiadott tagsági jegy száma

Belépési nyilatkozat.

BELÉPEK A KOMMUNISTÁK MAGYARORSZÁGI PÁRTJÁBA ÉS ANNAK SZERVEZETI SZABÁLYAIT MAGAMRA NÉZVE KÖTELEZŐLEG VÁLLALOM

Név

Szakma:

Lakás:

(Változás:

Gyár vagy muhely

(Változás

Megjegyzések

Kelet 191

tag aláírása

ajánlok aláírása

A belépési nyilatkozat másolata a központhoz küldendő!

Belépési nyilatkozat a Kommunisták Magyarországi Pártjába

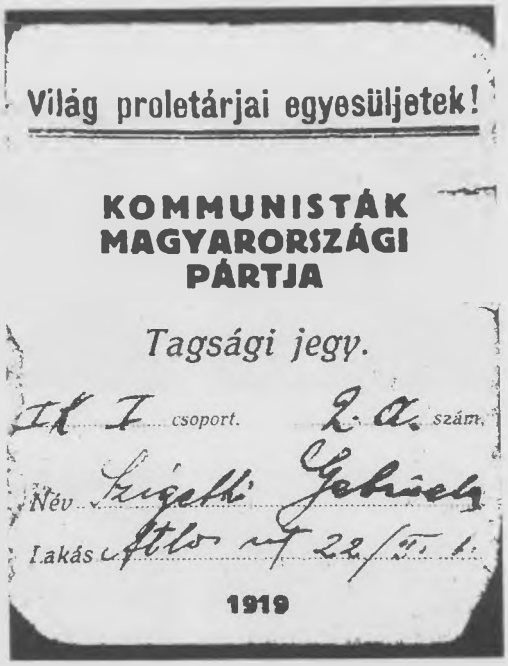
Világ proletárjai egyesüljetek!

KOMMUNISTÁK MAGYARORSZÁGI PÁRTJA

Tagsági jegy.

IK I csoport. 2. a. szám.

Név Szigetti Gabriela

Lakás Attlo ut 22/II. 1.

1919

Tagsági jegy a szervezeti szabályzattal

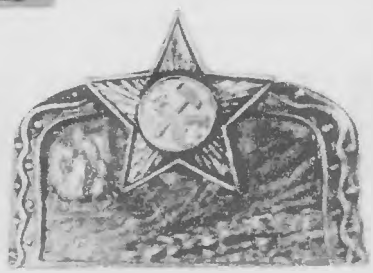

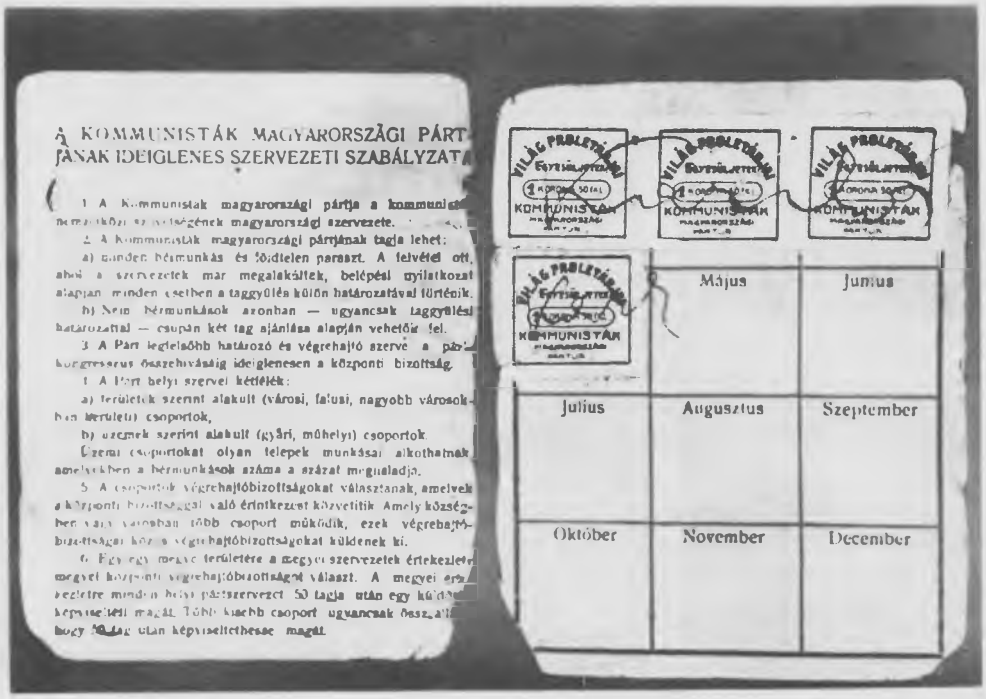
A KOMMUNISTÁK MAGYARORSZÁGI PÁRTJÁNAK IDEIGLENES SZERVEZETI SZABÁLYZATA

1. A Kommunisták magyarországi pártja a kommunisták nemzetközi szövetségének magyarországi szervezete.

2. A Kommunisták magyarországi pártjának tagja lehet:

a) minden bérmunkás és földtelen paraszt. A felvétel ott, ahol a szervezetek már megalakúltak, belépési nyilatkozat alapján minden esetben a taggyűlés külön határozatával történik.

b) Nem bérmunkások azonban — ugyancsak taggyűlési határozattal — csupán két tag ajánlása alapján vehetők fel.

3. A Párt legfelsőbb határozó és végrehajtó szerve a párt kongresszus összehívásáig ideiglenesen a központi bizottság.

4. A Párt helyi szervei kétfélék:

a) területek szerint alakult (városi, falusi, nagyobb városokban kerületi) csoportok,

b) üzemek szerint alakult (gyári, műhelyi) csoportok.

Üzemi csoportokat olyan telepek munkásai alkothatnak, amelyekben a bérmunkások száma a százat meghaladja.

5. A csoportok végrehajtóbizottságokat választanak, amelyek a központi bizottsággal való érintkezést közvetítik. Amely községben vagy városban több csoport működik, ezek végrehajtóbizottságai közös végrehajtóbizottságokat küldenek ki.

6. Egy egy megye területére a megyei szervezetek értekezlete megyei központi végrehajtóbizottságot választ. A megyei értekezletre minden helyi pártszervezet 50 tagja után egy küldött képviseltetik magát. Több kisebb csoport ugyancsak összeállás hogy 50 tag után képviseltethesse magát.

	Május	Junius
Julius	Augusztus	Szeptember
Október	November	December

A párt által kibocsátott jelvények és érmék

VILÁG PROLETÁRJAI EGYESÜLJETEK!

VÖRÖS UJSÁG

KOMMUNISTA LAP.

Ára 10 fillér. | Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, V., Ugynok-utcza 17. szám. IV. emelet. | Ára 10 fillér.

OSZTÁLYHARCOT!

A kapitalizmus megérett a bukásra. Megérett nemcsak erkölcsileg, de megérett gazdaságilag is: az imperializmus azt jelenti épen, hogy a kapitalizmus a termelés menetét már gazdasági eszközökkel nem képes fentartani, hanem véres osztályháborut kell felidéznie, hogy azt kapitalisztikus alapon tovább folytathassa.

De a világháboru rettentő embervesztesége, a gazdasági eszközök elpusztítása, a munkaerőnek a nyerstermények felszinre hozatalától évekig távoltartása tökéletes anarchiába döntötte a termelést. A barbarizmusba süllyesztette a nemzetileg szétmarad a nemzetileg szétagolt és nemzetekként szembenálló burzsoáziára.

De ki vezesse a proletariátust ebben a harcban? A régi szocialdemokrata pártok szerte a világon társaiva szegődtek a burzsoáziának rablóhadjáratában. Scheidemann és Renaudel, Thomas és Henderson, Branting és a többiek, szóval valamenyien ott voltak a kapitalizmus oldalán, megazavazták a hadi hiteleket, a rablást védelmi hadjáratnak ismerték el, türték, hogy az imperialista kormányok bezárják Liebknechtet, Mehringet, az olasz szocialistákat s mindazokat, kik világa, az ő világa, hiszen a Népszava s a magyar szocialdemokrata párt szerint már győzött a forradalom. A Népszava s a szocialdemokrata párt Battyányi valkibékült, Jászival a polgárságot. Szendével a finánc kapitalizmust a keblére ölelte, — tehát nincs célja a további harcnak, a munkásságnyugodjék meg s bizza a nemzetgyülésre, hogy elhatározza a szocializmust.

Nemcsak a marxizmus kicsufolása ez, nemcsak a munkásság s a parasztszegénység félrevezetése, több ez a polgárság, sőt a kispolgárság vizeibe való átevezés, az osztályharc [illegible]

MIÉRT VAGYUNK . . KOMMUNISTÁK?

A véres világháboru kitörése óta a régi szocialdemokrata pártokról az álarc teljesen lehullott. Az álarc alól nem „a forradalmi nemzetközi szocialdemokrácia" (szép szavak!), hanem imperialista kormányok lakájainak ábrázata tünt elő. Ahelyett, hogy forradalmi harcot folytattak volna a háboru és a kapitalisztikus állammal szemben, tiszta uszálykordozói lettek ezek a pártok a rablóállamoknak s ezzel együttal legnagyobb akadályokká — magának a forradalomnak és ujjáépitésének.

Az Internationale, a munkásság nemzetközi szövetsége az alja árulás folytán összedőlt és a régi szocialdemokráciának csak a legjobb elemei, — akik később Zimmerwaldban gyültek össze [illegible]

A „Vörös Ujság" első száma

A „Vörös Ujság" munkatársai

Jancsó Károly

Rudas László

Révai József

Boross F. László

Hajdú Pál

Fiatalok terjesztik a „Vörös Ujság"-ot Csepelen

Kommunista újságokat olvasnak Aszódon

Világ proletárjai egyesüljetek!

A Kommunisták Magyarországi Pártjának

rendezésében előadássorozat kezdődik meg

Az első sorozat programmja a következő:

1. **Kun Béla:** Kommunisták és a földkérdés.
2. **Kun Béla:** Lenin és Wilson.
3. **Rudas László:** Reform vagy forradalom.
4. **Vántus Károly:** Az Oroszországi Szocialista Szövetséges Tanácsköztársaság szervezete.

Az első előadás 1918 évi december 21-én, szombaton este 6 órakor lesz Mehmed szultán ut 4/a. (a régi műegyetem udvarán a gólyavárban). A következők határidejét külön közöljük.

A terem korlátolt befogadóképességére tekintettel az előadásra jegyeket bocsátottunk ki, melyek a munkásszervezetekben és a párt titkárságában (Visegrádi utca 15 szám félemelet jobbra) kaphatók.

Az első előadás tézisei:

Az agrár kérdés lényege a proletárosztály szempontjából. — A földkérdés a német és orosz marxista irodalomban. — Az 1905-ös forradalom tanulságai. — Csernov, Maslov, Lenin. — A falu és a város a márciusi forradalom után. — Kerenskiék a parasztság ellen. — A bolseviki álláspont az agrár-kérdésben. — Az októberi proletárforradalom földtörvénye. — Mi okozta az éhséget. — A földosztástól a föld társadalmi megmüveléséig. — Hogyan áll ma a földkérdés Oroszországban? — A magyarországi agrár-programmok kritikája. — A proletariátus kiéheztetésének veszedelme. — Hogyan lehet ezt elkerülni?

Kommunista Könyvtár

Világ proletárjai egyesüljetek!

Kié a Föld?

Harmadik magyarországi kiadás

Ára 10 fillér.

BUDAPEST, 1918.

Kiadja a KOMMUNISTÁK MAGYARORSZÁGI CSOPORTJA

KOMMUNISTA KÖNYVTÁR

VILÁG PROLETÁRJAI EGYESÜLJETEK!

KUN BÉLA:

KI FIZET A HÁBORUÉRT?

NEGYEDIK MAGYARORSZÁGI KIADÁS

Ára 20 FILLÉR

BUDAPEST 1919

A KOMMUNISTÁK MAGYARORSZÁGI PÁRTJÁNAK KIADÁSA

KOMMUNISTA KÖNYVTÁR

VILÁG PROLETÁRJAI EGYESÜLJETEK!

ÁLLAM ÉS FORRADALOM

ÍRTA: N. LENIN

FORDÍTOTTA: RUDAS LÁSZLÓ

3

BUDAPESTEN, 1919

A KOMMUNISTÁK MAGYARORSZÁGI PÁRTJÁNAK KIADÁSA

VILÁG PROLETÁRJAI EGYESÜLJETEK!

MI A BOLSEVIZMUS

ÍRTA:

MARCHLEVSZKI J.

BUDAPEST 1919

ÁRA 1 KORONA 50 FILLÉR

Kommunista Könyvtár

Világ proletárjai egyesüljetek!

Mi a Tanács-köztársaság?

Második magyarországi kiadás.

Ára 10 fillér.

BUDAPEST 1918

Kiadja a KOMMUNISTÁK MAGYARORSZÁGI CSOPORTJA

PÁRTÜGYEK.

A Ganz-Danubius hajógyár munkásai december 20-án tartott értekezlete kimondotta, hogy a gyár munkásai csatlakoznak a kommunista párthoz.

A kispesti Lipták és Teudloff és Dietrich gyárak munkásai elhatározták, hogy csatlakoznak a kommunista párthoz.

Az ujpesti munkások f. hó 22-én tartott gyülésük[illegible] hangulag kimondották

A tököli földmunkások szakszervezete e hó 5-én, vasárnap tartott gyülésén Garai elvtárs beszéde után egyhangulag kimondta a kommunisták [illegible] pártjához való csatlakozást.

Megalakult a fővárosi tanítók kommunista csoportja, amelyen megválasztották a vezetőséget és elfogadták a következő határozati javaslatot:

A Kommunisták Magyarországi Pártjának tanító csoportja f. évi január 5-én megtartott alakuló gyülése kimondja, hogy miután az osztályharc alapján álló proletárság érdekeit minden álszocializmustól és megalkuvástól menten kizárólag a Kommunista Párt szolgálja, kötelessége minden tanító elvtársnak egyrészt a legnagyobb lelkiismeretességgel és áldozatkészséggel a kommunista eszméket mindenhol és minden alkalommal hirdetni, másrészt legelső és legfontosabb nevelői feladatának tekinteni azt, hogy a jövő nemzedéket, amennyire csak hatalmában áll, az igazi szocializmus szellemében nevelje.

Salgótarján munkássága csatlakozott a kommunisták magyarországi pártjához 19 18. december 26-án három igen fontos értekezlet zajlott le Salgótarjánban, a melyeken Kun Béla elvtársak voltak az előadók. Délután 2 órakor a vas- és fémmunkások és a bányászok összbizalmi értekezletet tartott, a melyen a többség kimondotta, hogy csatlakoznak a Kommunisták Magyarországi Pártjához.

Fél 6 órakor a vas- és fémmunkások és bányászok szerve-

Városok, megyék, üzemek munkásai nagy tömegekben csatlakoznak a proletariátus harcos pártjához

Az értekezlet az előadó referátuma alapján megválasztotta a politikai agitáló bizottságot.

Dobozon (Békés megye) január 5-én délelőtt a község földmives munkásai a községháza előtt népgyülést tartottak. A község lakosainak nagyrészt ott volt a gyülésen s a környékbeli községek munkásai is képviselve voltak. Szatmáry Tamás elvtárs nyitotta meg a gyülést. Somló elvtárs ismertette a napirendet és beszéde végén határozati javaslatot terjesztett be, amely kimondja, hogy a község munkásai és a földtelen parasztok megalakítják a helybeli paraszt- és munkástanácsot. A javaslatot nagy lelkesedéssel, egyhangulag fogadta el a gyülés. A gyülés után a községi iskolában értekezletet tartottak elvtársaink, amelyen megalakították a Kommunisták Magyarországi Pártjának dobozi szervezetét. A vezetőség tagjai lettek: Szatmáry Tamás, Békési Mihály, Ladicsán József, Komlósi Lajos, [illegible] András, Kárnyáczki András, [illegible] P. Szabó János [illegible] elvtársak.

PÁRTÜGYEK.

Zemplénmegye proletariátusa csatlakozott a Kommunisták Magyarországi Pártjához.

A Kommunisták Magyarországi Pártja hatalmas táborral szaporodott: Zemplénvármegye szervezett proletártömege *egyhangu lelkesedéssel kimondotta csatlakozását a Kommunisták Magyarországi Pártjához.* A csatlakozást karácsony másodnapján a megyei pártkongresszus mondotta ki, melyet a sátoraljaujhelyi szociáldemokratapárt és munkás-tanács hivott egybe. A kongresszusra a vármegye negyedében minden községéből eljöttek a munkás- és

3. Az államvasutak összes munkás és tisztviselő kategóriáinak képviselői december 28-án fél sikerült értekezletet tartottak, a melyen megalakították az államvasutak alkalmazottainak kommunista csoportjait, a mely rögtön megválasztotta ideiglenes szervező bizottságát. Az értekezleten jelen voltak különös súlyt fektettek annak kijelentésére, hogy a mozgalom nem a szakszervezet egysége ellen irányul. A szakszervezet ép az államvasuti alkalmazottaknál, a kik nemcsak politikailag, de gazdaságilag is szemben állnak a burzsoá államival, készeren fegyver, a melynek épségére vigyázni kell. Ép ezért megütközéssel vette tudomásul az értekezlet, hogy egyes elvtársakat szakszervezeti vezető állásaikból azért akarnak eltávolitani, mert nyiltan kommunistáknak vallják magukat. Az értekezlet a legerélyesebb agitációt határozta el s meg vagyunk győződve, hogy rövid idő alatt a gazdaságilag rettenetesen elnyomott vasutasság körében a kommunizmus fog diadalmaskodni.

TERJED A KOMMUNISTA SAJTÓ

VILÁG PROLETÁRJAI EGYESÜLJETEK!

VÖRÖS KATONA

KOMMUNISTA PROLETÁRKATONÁK LAPJA

Jelszó: Minden hatalmat a munkások és katonák tanácsának!

Milyen legyen a proletárhadsereg?

Világ proletárjai egyesüljetek!

NAGYVÁRADI VÖRÖS ÚJSÁG

KOMMUNISTA PROLETÁROK ÉS FÖLDMŰVES-SZEGÉNYEK LAPJA

Fegyverre proletárok!

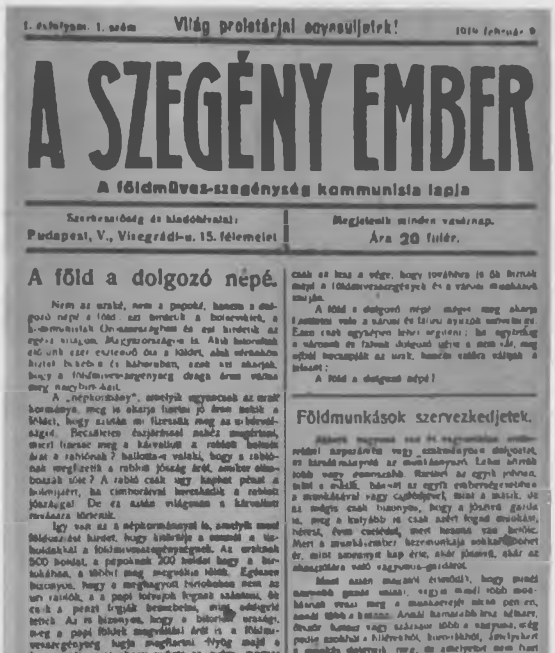

1. évfolyam. 1. szám — Világ proletárjai egyesüljetek! — 1919 február 9

A SZEGÉNY EMBER

A földműves-szegénység kommunista lapja

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, V., Visegrádi-u. 15. félemelet

Megjelenik minden vasárnap. Ára 20 fillér.

A föld a dolgozó népé.

Földmunkások szervezkedjetek.

1. évfolyam — Budapest, 1919 február 2 — 1. szám

AZ IFJU PROLETÁR

AZ IFJUMUNKÁSOK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK HIVATALOS LAPJA

Világ proletárjai egyesüljetek!

Rothad már

November 30-án megalakult az Ifjúmunkások Országos Szövetsége. Egy hónap múlva csatlakozott a Kommunisták Magyarországi Pártjához

Lékai János,
az ifjumunkások népszerű vezetője

Ifjúmunkások és szocialista diákok felhívásai

IFJUMUNKÁSOK!

ELVTÁRSAK! **TANONCTESTVÉREK!**

A forradalmi népkormány népjóléti minisztériuma még mindig nem válaszolt arra a beadványunkra, melyet az Ifjumunkások Országos Kongresszusa november 30-án elfogadott, mely az ifjumunkások gazdasági helyzetének a mai időkhöz mért megjavitását követeli.

A polgári forradalom az ifjumunkások üldözteteset, a munkaadónak a tanonccal szembeni testi fenyitési jogát, a tanulási idő és a munkanap telkiismeretlen hosszuságát, a munkánk gyalázatos kizsákmányolását még mindig nem szüntette meg. Nem szüntette meg a tanonciskolának **hallatlanul gyalázatos** rendszerét: a vasárnap délelőtti és hétköznap esti oktatást. Nem teremtette meg azokat az előfeltételeket, melyek szükségesek ahhoz, hogy az uj társadalomnak okos, egészséges és termelőképes munkása legyen a mai ifjumunkás.

Az ifjumunkások nyomora, kizsákmányolása a háboru öt véres esztendeje után az eddiginél is nagyobb méreteket öltött. Lerongyolódva és éhesen járunk, végezzük a reánk kényszeritett robotot.

Helyzetünk tarthatatlan! Elkeseredésünknek adjunk hangot kifejezést. Kérdezzük meg a népkormánytól, hogy tud-e, akar-e a jövő munkásairól gondoskodni.

December 12-én nem megyünk dolgozni, nem állunk a gépek, a munkapad és a rosszlevegőjü pult mellé, hanem zárt sorokban

tüntető felvonulással

megyünk a várba a munkásügyi- és népjóléti miniszterium elé, hogy akaratunknak érvényt szerezhessünk.

Mindenki ott legyen!

Testvéri üdvözlettel

AZ IFJUMUNKÁSOK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGE.

Főtalálkozó és induló hely: VI. ker., Hunyadi-tér d. e. 9-kor.

Az egyes csoportok a következő helyeken találkoznak, honnan együttesen a főtalálkozó és induló helyre vonulnak:

I. ker. és Budafok: Fer. József-hid budai hidfő d. e. 8-kor
II. „ Mragit-körut 7. (vasmunkás szervezet) „ 8-kor
III. „ Kiskorona-utca 82. (Munkásotthon) d. e. ½8-kor
V—VI. ker. Váci-ut 53. (Famunkás szervezet) d. e. ½8-kor
VII. ker. Hunyadi-tér d. e. 8-kor
VIII. „ Mária Terézia-tér d. e. 8-kor
IX. „ Ranolder-utca (Vig-kávéház) d. e. ½8-kor
X. „ Martinovics-tér és Kerepesi-ut 15. d. e. ½8-kor
UJPEST: Gyár-utca 41. (Munkásotthon) d. e. 7-kor
KISPEST: Szigligeti-utca 11. (Famunkás szervezet) d. e. 7-kor
ERZSÉBETFALVA: Csillag-utca (Munkásotthon) d. e. 7-kor
CSEPEL: József-utca (Munkásotthon) d. e. 7-kor
KISTARCSA:
RÁKOSFALVA:
MÁTYÁSFÖLD:
Budapest, Keleti pályaudvar (helyi érdekü állomásnál) d. e. ½8-kor.

Szocialista diákok!

Minden intézmény, minden foglalkozási ág, minden dolgozó csoport megszervezkedett már, hogy érdekeit megvédelmezze és hogy a munka kollektiv erejét a szocializmus diadaláért kellő pillanatban harcba vethesse.

Csak mi proletárdiákok állunk mindezideig szervezetlenül, mi, kik az eljövendő szociális állam szellemi munkásai leszünk, e feladatra való előkészülés lehetőségét szétforgácsolt erőinkkel, szervezetlen gyengeségünkben nem tudjuk biztositani.

Aki közületek látja a mai, haldoklásában is aljas és brutális társadalmi rend hitványságát, aki közületek tudja hogy dolgozó ember csak szocialista államban élvezheti munkája gyümölcseit, aki közületek érzi, hogy fáradozása meddő, hogy képességei és erői hiábavalók, mert a tőke, az összeköttetések, az előitéletek és a mai rend minden igazságtalansága csak ellenségeinket segiti előre, az csatlakozzék hozzánk és magában erőtlen akaratát állitsa a mi egyesült erőnk akaratához, hogy szervezett tömegünk hatalmával indulhassunk az elsepről és teremtő osztályharcba. Csatlakozzatok

a Szocialista Diákok Szervezetéhez!

Minden főiskola külön szakosztályt alkot. A megfelelő szakosztályba mindenki lépjen be!

Jelentkezéseket elfogad és felvilágositást ad a titkárság hétfőn, kedden, pénteken pontos 7 órakor. (Eötvös-utca 3, félemelet 3 Társadalmi muzeum).

A szervezőbizottság.

Világosság nyomda

1918 decemberében katonák tüntetnek az ellenforradalmi érzelmű hadügyminiszter ellen

A salgótarjáni bányatulajdonosok bezárták a bányákat. A munkások kezükbe vették a bányák vezetését. A kormány a bányászok mozgalmát kegyetlen terrorral fojtotta el

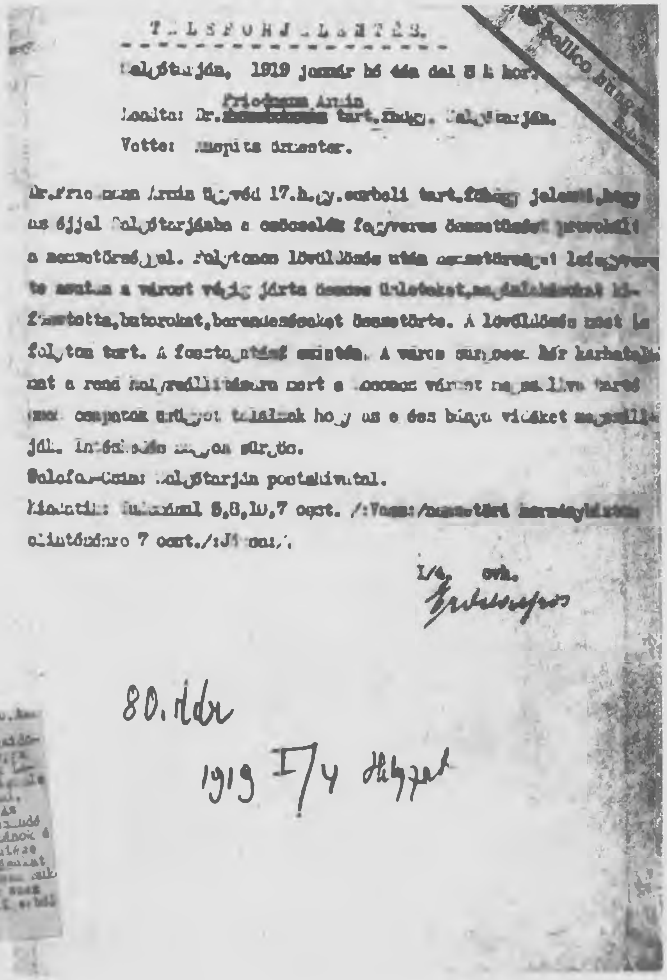

TELEFONJELENTÉS.

Salgótarján, 1919 január hó 4én del 8 ½ kor.

Friedmann Armin

Leadta: Dr. [illegible] tart.főhdgy. Salgótarján.

Vette: [illegible] őrmester.

Dr. Friedmann Armin ügyvéd 17.h.gy.ezredbeli tart.főhdgy jelenti, hogy az éjjel Salgótarjánba a csőcselék fegyveres összetűzést provokált a [illegible] Folytonos lövöldözés után [illegible] te azután a várost végig járta összes üzleteket, [illegible] kifosztotta, bútorokat, berendezéseket összetörte. A lövöldözés most is folyton tart. A [illegible] A város [illegible] Már karhatal[illegible] rat a rend helyreállítására kért a losonczi [illegible] [illegible] csapatok [illegible] hogy az összes bányá[illegible] [illegible] Intézkedés [illegible] sürgős.

Telefon-Cím: Salgótarján postahivatal.

Kiadatik: [illegible] 5,8,10,7 ospt. /:[illegible]/ [illegible] 7 ospt./:[illegible]/

I/a. [illegible]

[signature]

80. [illegible]

1919 I/4 [illegible]

Jelentések a salgótarjáni eseményekről

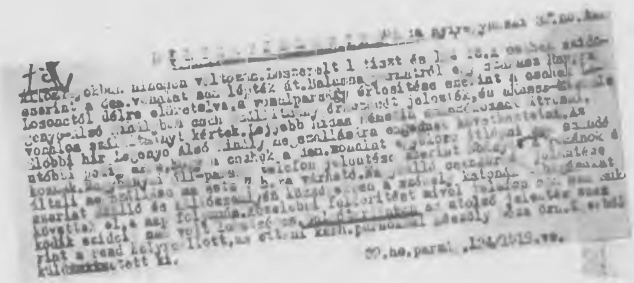

[illegible] 80.ho. [illegible]

[illegible] Losoncról délre [illegible] [illegible]

[illegible]

80.ho.parancs. 124/1919.

A „forradalmi népkormány” kényszermunkára fogta a bányászokat

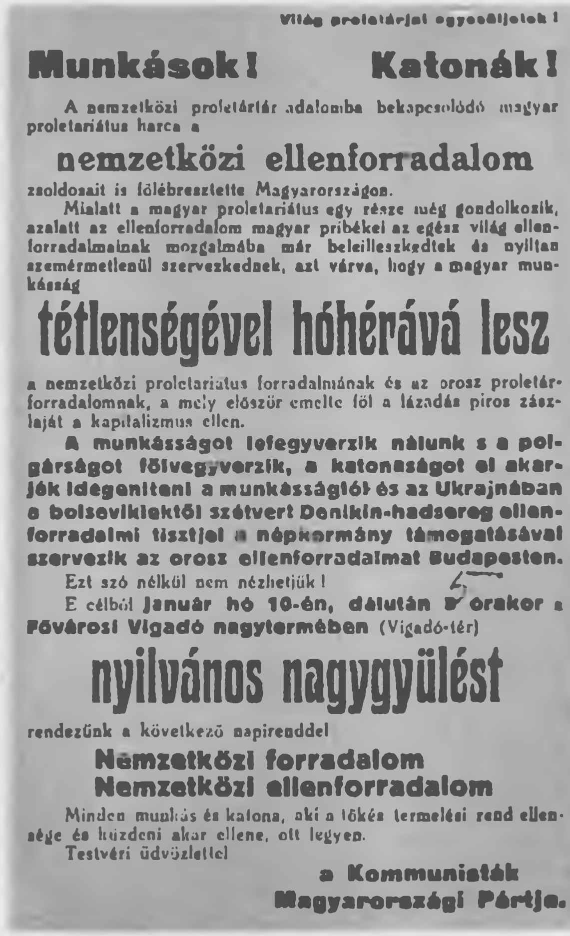

Világ proletárjai egyesüljetek!

Munkások! Katonák!

A nemzetközi proletárforradalomba bekapcsolódó magyar proletariátus harca a

nemzetközi ellenforradalom

zsoldosait is fölébresztette Magyarországon.

Mialatt a magyar proletariátus egy része még gondolkozik, azalatt az ellenforradalom magyar pribékei az egész világ ellenforradalmainak mozgalmába már beleilleszkedtek és nyiltan szemérmetlenül szervezkednek, azt várva, hogy a magyar munkásság

tétlenségével hóhérává lesz

a nemzetközi proletariátus forradalmának és az orosz proletárforradalomnak, a mely először emelte föl a lázadás piros zászlaját a kapitalizmus ellen.

A munkásságot lefegyverzik nálunk s a polgárságot fölvegyverzik, a katonaságot el akarják idegeníteni a munkásságtól és az Ukrajnában a bolsevikiektől szétvert Denikin-hadsereg ellenforradalmi tisztjei a népkormány támogatásával szervezik az orosz ellenforradalmat Budapesten.

Ezt szó nélkül nem nézhetjük!

E célból **január hó 10-én, délután 5 órakor** a **Fővárosi Vigadó nagytermében** (Vigadó-tér)

nyilvános nagygyülést

rendezünk a következő napirenddel

Nemzetközi forradalom
Nemzetközi ellenforradalom

Minden munkás és katona, aki a tőkés termelési rend ellensége és küzdeni akar ellene, ott legyen.

Testvéri üdvözlettel

a Kommunisták Magyarországi Pártja.

A kommunista párt gyűlésre hívja a népet az ellenforradalmi szervezkedés megakadályozására

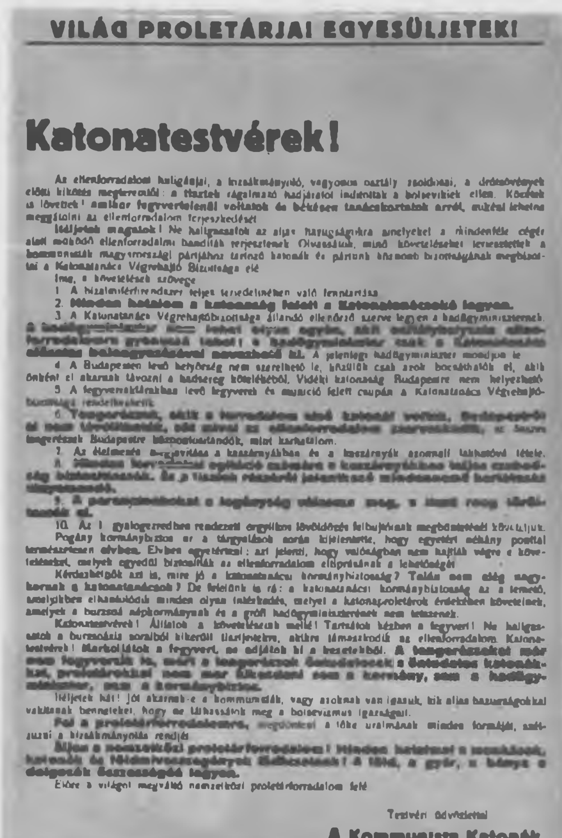

VILÁG PROLETÁRJAI EGYESÜLJETEK!

Katonatestvérek!

Az ellenforradalom [illegible], a kizsákmányoló, vagyonos osztály zsoldosai, [illegible] [illegible] rágalmazó hadjáratot indítottak a bolsevikiek ellen. [illegible] ... békésen tanácskoztatok arról, [illegible] megállítani az ellenforradalom terjeszkedését.

[illegible] Ne hallgassatok az aljas [illegible] a mindenféle cégér alatt működő ellenforradalmi banditák terjesztenek. [illegible] a kommunisták magyarországi pártjához tartozó katonák és pártunk [illegible] a Katonatanács Végrehajtó Bizottsága elé.

Íme, a követelések szövege:

1. A bizalmiférfirendszer teljes terjedelmében való fenntartása.
2. **Minden hatalom a katonaság felett a Katonatanácsoké legyen.**
3. A Katonatanács Végrehajtóbizottsága állandó ellenőrző szerve legyen a hadügyminiszternek. [illegible] A jelenlegi hadügyminiszter mondjon le.
4. A Budapesten levő helyőrség nem szerelhető le, [illegible] csak azok bocsáthatók el, akik önként el akarnak távozni a hadsereg kötelékéből. Vidéki katonaság Budapestre nem helyezhető.
5. A fegyverraktárakban levő fegyverek és munició felett csupán a Katonatanács Végrehajtóbizottsága rendelkezhetik.
6. [illegible] Budapestre [illegible], mint karhatalom.
7. Az élelmezés [illegible] a kaszárnyákban és a kaszárnyák azonnali lakhatóvá tétele.
8. [illegible]
9. [illegible]
10. Az 1. gyalogezredben rendezett [illegible] lövöldözés felbujtóinak megbüntetését követeljük.

Pogány kormánybiztos [illegible] a tárgyalások során kijelentette, hogy egyetért néhány ponttal természetesen elvben. [illegible]

[illegible] Talán nem elég nagyhoroknak a katonatanácsok? De felelünk is rá: [illegible] a burzsoá népkormánynak és a gróf hadügyminiszternek nem tetszenek.

Katonatestvérek! Álljatok a követelések mellé! Tartsátok kézben a fegyvert! Ne hallgassatok a burzsoázia soraiból kikerült tisztjeitekre, akikre támaszkodik az ellenforradalom. Katonatestvérek! Markoljátok a fegyvert, ne adjátok ki a kezetekből. [illegible]

Ítéljetek hát! Jót akarnak-e a kommunisták, vagy azoknak van igazuk, kik aljas hazugságokkal vakítanak benneteket, hogy ne láthassátok meg a bolsevizmus igazságait.

Fel a proletárforradalomra, megdöntésére a tőke uralmának minden formáját, [illegible] a kizsákmányolás rendjét.

Éljen a nemzetközi proletárforradalom! [illegible]

Előre a világot megváltó nemzetközi proletárforradalom felé.

Testvéri üdvözlettel

A Kommunista Katonák.

Kommunista katonák a hadseregben felülkerekedő ellenforradalmi vezetés ellen

„AKIKET MA LEGYŐZTEK,
HOLNAP GYŐZNI FOGNAK"

(Karl Liebknecht)

Karl Liebknecht

Rosa Luxemburg

Karl Liebknecht és Rosa Luxemburg meggyilkolásának hírére a kommunista párt tiltakozó gyűlésre hívja a főváros proletariátusát

Munkások! Katonák!

A rablógyilkos burzsoázia s az ellenforradalom németországi kormányszocialista vezérei orvul meggyilkoltatták tiszti bérenceikkel a **nemzetközi forradalom két vezérét: Liebknecht Károlyt és Luxenburg Rózát.**

Világtörténelmi gazságukat betetőzték a Scheidemannok, a proletárgyilkosok.

Ha ott volnánk, csak egy volna a kötelességünk: izekre tépni az orgyilkosokat fölbérelő burzsoa és kormányszocialista vezéreket. **A burzsoázia bérenceinek elpusztítása nem testvérgyilkolás.**

Itt csak arra hivunk föl ezidőszerint benneteket, proletárok, katonák,

hagyjatok abba minden munkát

s jöjjetek el ma délután három órára az ALMÁSSY-TÉRRE, hol felemeljük tiltakozó szavunkat a bestiális gaztett ellen.

Liebknecht Károly és Luxemburg Róza tiértetek ültek az imperialista rablók börtönében a háboru alatt. Az egész világ proletárjainak halottai ők! A golyók a ti vezéreiteket találták.

Jöjjetek a munkaruhátokban megtiszteini emlékűket,s bosszut fogadni gyilkosaik, a burzsoázia és bárencei ellen.

Éljen a nemzetközi proletárforradalom! Pusztuljanak a proletárgyilkosok!

Budapest, 1919. január 17.

Testvéri üdvözlettel

A KOMMUNISTÁK MAGYARORSZÁGI PÁRTJA.

Munkanélküliek tüntetnek az őket gyalázó „Népszava" ellen

Karhatalmi erők őrzik a szerkesztőséget

A NÉPKORMÁNY NAGYOBB DICSŐSÉGÉRE

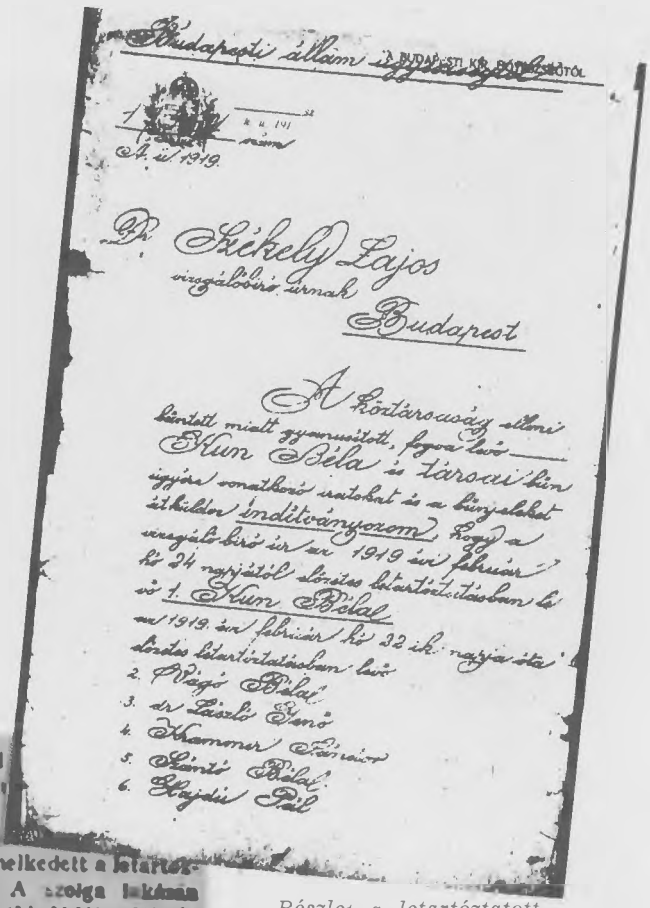

Budapesti állam ügyészségtől

A BUDAPESTI KIR. BÓTÁNYSZÓTÓL

1 [illegible] szám

A. ü. 1919.

Dr. Székely Lajos
vizsgálóbíró úrnak
Budapest

A köztársaság elleni büntett miatt gyanusított, fogva levő Kun Béla és társai bűn ügyére vonatkozó iratokat és a bűnjeleket átküldve indítványozom, hogy a vizsgálóbíró úr az 1919 évi február hó 24 napjától előzetes letartóztatásban levő 1. Kun Bélal az 1919. évi február hó 22 ik. napja óta előzetes letartóztatásban levő
2. Vágó Bélal
3. dr László Jenő
4. Kammer Sándor
5. Szántó Bélal
6. Hajdú Pál

Részlet a letartóztatott kommunista vezetők elleni vádiratból

Részlet „Az Est" riportjából (1919. febr. 22.)

tak. Azt [illegible], hogy ez is [illegible] gésben van a [illegible] [illegible].

A letartóztatott kommunista pártvezérek a következők: *Kun* Béla, *Vágó* Béla, *Rudas* László, *Garai* Sándor, *Nánási* György, *Likai Leitner* János, dr. *László* Jenő, dr. *Panta* Róbert, *Hajdu* Pál, *Janesik* Ferenc

A rendőrség déli [illegible] minckilenc komm[illegible] le. Tizenkét óra [illegible] toloncházba Kun [illegible] vele negyvenre emelkedett a letartóztatottak száma. A szolga lakásán *három revolvert* s több ládát találtak, a mely kommunista röpiratokat tartalmaz.

Kun Bélát félholtra verték a rendőrök

A tolonchaz reggel kilenc órakor azt a telefonértesítést adta le Dietz főkapitánynak, hogy *a rendőrök Kun Bélát agyonverték. Szentkirályi* főkapitánynyal és *Páll* főkapitányhelyettessel *Az Est* munkatársa automobilon rohogott ki a tolonchazba.

Szentkirályi főkapitány első kérdése ez volt:

— *Meghalt Kun Béla?*

Jakabb Béla rendőrtanácsos, a tolonchaz helyettes vezetője a következő felvilágosításokat adta:

— *Kun Béla nem halt meg.* Reggel kilenc órakor vagy *hatszáz rendőr megrohanta a tolonchazat.* A szomszédos főparancsnoksági épületből jöttek és *[illegible] Kun Béla kiadatását.* A tolonchaz [illegible] nem állhatott ellent, olyan óriási tulsulyban voltak a tüntető rendőrök.

— A rendőrök [illegible] [illegible], hogy látni akarják Kun Bélát, hogy [illegible]

— Mivel verték meg?

— *Puskatussal* — válaszol halkan Kun Béla.

— Meg tudná ismerni azokat a rendőröket, a kik megverték?

— *Nem fontos,* — mondja nyugodtan — *félrevezetett emberek.*

Ebben a pillanatban a folyosóról *vészes kiáltások* süvöltöttek be az orvosi szobába. Utána morgás, zugás, csizmaropogás, fegyverek csörgése. Kinyitjuk az ajtót. Vagy hatvan felfegyverzett rendőr áll a szük folyosón. Mindenki kiabál valamit:

— *Hol az a bilang? Hol az a gyilkos?! Innen többé élve nem szabadul! Innen nem tudják majd megszöktetni! Vigyázunk majd rája! Üssük agyon!*

Szentkirályi mond valamit, de szavát nem lehet hallani az izgalmas hangkaoszban. *Páll* főkapitányhelyettes is kiabál, de őt se lehet érteni, olyan nagy a lárma. Szentkirályi a rendőrcsapat elé áll és ezt harsogja:

A „Népszava" szerkesztősége előtt lezajlott provokatív tüntetést használta fel a „demokraikus" kormány a kommunisa párt betiltására

A kommunista párt Visegradi utcai helyiségei a rendőrség látogatása után

Tüntetnek a kommunista párt üldözése ellen

Még a tetőre is jutott

A földreform késik. A föld népe birtokba veszi jogos tulajdonát

A földbirtokos úr tiltakozik

Somogy népe a grófi földön termelőszövetkezetet alapít

Szövetkezeti parasztok gyűlése Kaposvárott

NÖVEKSZIK A MUNKANÉLKÜLISÉG

Munkanelküli nőmunkások felvonulása a Várba

Munkanélküliek a Népjóléti Minisztérium előtt

SZABADSÁGOT A KOMMUNISTA VEZETŐKNEK!

1919. március 18-án, a francia kommün megünneplésére rendezett gyűlésen, a csepeli munkások a kommunista vezetők szabadon bocsátását követelik

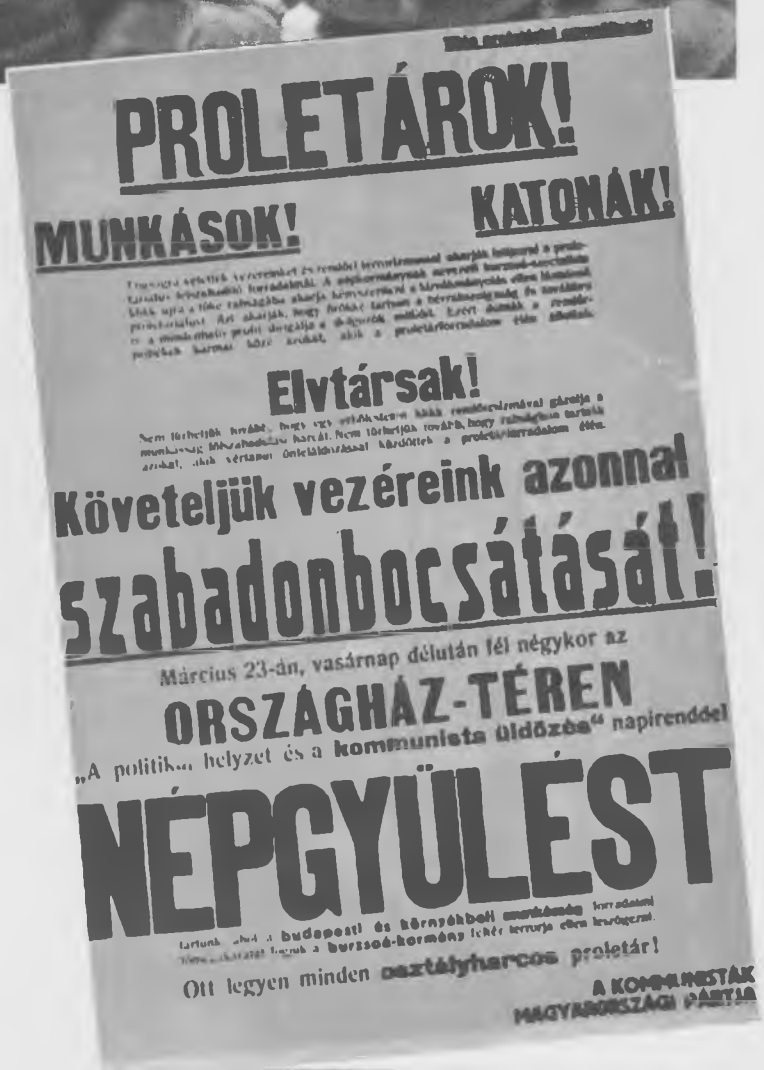

PROLETÁROK!

MUNKÁSOK! KATONÁK!

Elvtársak!

Követeljük vezéreink azonnal szabadonbocsátását!

Március 23-án, vasárnap délután fél négykor az

ORSZÁGHÁZ-TÉREN

„A politikai helyzet és a kommunista üldözés" napirenddel

NÉPGYŰLÉST

tartunk, ahol a budapesti és környékbeli munkásság

Ott legyen minden osztályharcos proletár!

A KOMMUNISTÁK MAGYARORSZÁGI PÁRTJA

A MUNKÁSSÁG AKARATÁT A KORMÁNY TERRORJA ELLEN!

Felhívás a március 23-i tömeggyűlésre. A gyűlés megtartására már nem kerül sor...

MINDEN HATALMAT A TANÁCSOKNAK!

A munkásság szerte az országban számos megyében és községben kezébe vette a közigazgatás irányítását. A térkép Magyarország 1918 előtti területi beosztását tünteti fel. A sötét színnel jelölt területeken vették át a hatalmat a tanácsok.

IV

MAGYARORSZÁG — TANÁCSKÖZTÁRSASÁG

A Gyüjtőfogházban 1919. március 21-én aláírt jegyzőkönyv az egyesülésről

HATÁROZAT.

A Magyarországi Szociáldemokrata Párt és a Kommunisták Magyarországi Pártja a mai napon közös vezetőségi ülésében a két párt teljes egyesülését határozta el.

Az egyesült uj párt neve mindaddig, amig a Forradalmi Internationale nem tart a párt végleges elnevezésében, a következő lesz:

"MAGYARORSZÁGI SZOCIALISTA PÁRT"

Az egyesülés a mellékelt platform alapján történik, uj, hogy a párt és a kormányhatalom vezetésében a Kommunisták Magyarországi Pártjának képviselői is résztvesznek.

A párt a proletáriátus nevében haladéktalanul átveszi az egész hatalmat. A proletáriátus a diktaturáját a munkás-, paraszt- és katonatanácsok gyakorolják. Éppen ezért természetszerüleg véglegesen elejtődik a nemzetgyülési választások terve.

Haladéktalanul megteremtendő a proletáriátus osztályhadserege, mely a fegyvert teljesen kiveszi a burzsoázia kezéből.

A proletáriátus uralmának biztositására és az antant imperializmusa ellen a legteljesebb és a legbensőbb fegyveres és szellemi szövetség kötendő az orosz szovjetkormánnyal.

Budapest, 1919. március 21.

A MAGYARORSZÁGI SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT nevében:

A KOMMUNISTÁK MAGYARORSZÁGI PÁRTJA nevében:

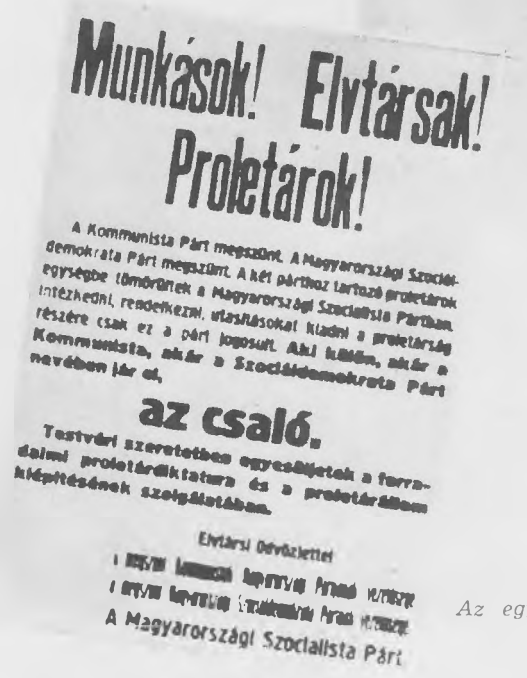
Munkások! Elvtársak! Proletárok!

A Kommunista Párt megszünt. A Magyarországi Szociáldemokrata Párt megszünt. A két párthoz tartozó proletárok egységbe tömörültek a Magyarországi Szocialista Pártban. Intézkedni, rendelkezni, utasításokat kiadni a proletariátus részére csak ez a párt jogosult. Akit küldjön, akár a Kommunista, akár a Szociáldemokrata Párt nevében jár el,

az csaló.

Testvéri szeretetben egyesüljetek a forradalmi proletárdiktatura és a proletárállam kiépitésének szolgálatában.

Elvtársi üdvözlettel

A Magyarországi Szocialista Párt

Az egyesült párt kiáltványa

„Miota ember néz az égre,
Vörös csillag volt a reménye"
(Ady Endre)

Márton Ferenc rajza

VÉGRE A MI HATALMUNK!

A Budapesti Munkástanácsban bejelentik a Forradalmi Kormányzótanács megalakulását
Hincz Gyula rajza. 1919. március 22

MINDENKIHEZ!

Magyarország proletársága a mai nappal a maga kezébe vesz minden hatalmat. A polgári világ teljes összeomlása, a koalíciós kormányzás csődje kényszeriti rá Magyarország munkásságát és parasztságát erre a döntő lépésre. A kapitalista termelés összeomlott, a munkásság nem hajlandó többé a nagytőkések és nagybirtokosok igájába hajtani a fejét.

Az országot az összeomlás anarchiájától csak a szocializmus, a kommunizmus megteremtése mentheti meg.

Ugyanakkor külpolitikailag is teljes katasztrófa előtt áll a magyar forradalom. A párisi békekonferencia ugy döntött, hogy Magyarországnak csaknem egész területét katonailag megszállja, a megszállás vonalait végleges politikai határnak tekinti és ezzel **a forradalmi Magyarország élelmezését és szénellátását végképpen lehetetlenné teszi.**

Ebben a helyzetben egyetlen eszköze maradt a magyar forradalomnak a maga megmentésére: a proletárság diktatúrája, **a munkások és földmives-szegények uralma.**

A proletárság diktatúrájának döntő alapfeltétele a proletárság teljes egysége. Éppen ezért a történelmi szükség parancsára teljes **egyesülését** mondotta ki a Magyarországi Szociáldemokrata Párt és a Kommunisták Magyarországi Pártja.

E két párt helyett **egyetlen proletárpárt** fogadja magába ezután az ország minden dolgozó fértiát és asszonyát: **a Magyarországi Szocialista Párt.**

A kormányhatalmat e párt megbizásából **Forradalmi Kormányzótanács** veszi át. E tanács kötelessége lesz a **Munkás-, Paraszt- és Katonatanácsok** országos kiépitése. A törvényhozói, végrehajtói és biráskodó hatalmat a Munkás-, Paraszt- és Katonatanácsok diktatúrája gyakorolja.

Magyarország Tanácsköztársasággá alakul. A forradalmi kormányzótanács haladéktalanul megkezdi a nagy alkotások sorozatát a szocializmus, a kommunizmus előkészitésére és megvalósitására.

Kimondja **a nagybirtokok, a bányák, a nagyüzemek, a bankok és a közlekedési vállalatok szocializálását.** A földreformot nem törpebirtokokat terentő földosztással, hanem **szocialista termelő szövetkezetekkel** hajtja végre.

Az árdrágitókat, az élelmiszeruzsorásokat, a tömegek éhségének és rongyosságának spekulációs haszonélvezőit irgalmatlan kiméletlenséggel üldözi.

Vastegyelmet követel. **Halállal sujt le az ellenforradalom banditáira csakugy, mint a fosztogatás brigantijaira.**

Hatalmas **proletárhadseregot szervez,** amellyel a munkásság és parasztság diktatúráját érvényre juttatja a magyar kapitalistákkal és nagybirtokkal szemben csakugy, mint a román bojárokkal és a cseh burzsoákkal szemben.

Kijelenti teljes eszmei és lelki közösségét az orosz szovjet-kormánnyal, **fegyveres szövetséget ajánl Oroszország proletárjainak.** Testvéri üdvözletét küldi Anglia, Franciaország, Olaszország és Amerika munkásságának, egyben pedig fölszólitja őket, hogy ne türjék egy pillanatig sem kapitalista kormányaik gaz rablóhadjáratát a Magyar Tanácsköztársaság ellen. Fegyveres szövetségre hivja föl Csehország, Románia és Szerbia, meg Horvátország munkásait és földmiveseit a burzsoák, a bojárok, a nagybirtokosok és a dinasztiák ellen. Fölszólitja Német-Ausztria és Németország munkásait, hogy kövessék a magyar munkásság példáját, szakitsanak végleg Párissal, szövetkezzenek Moszkvával, állitsák föl a Tanácsköztársaságot és fegyverrel a kezükben szálljanak szembe a hóditó imperialistákkal.

A Magyarországi Szocialista Párt és Forradalmi Kormányzótanács fölismeri, mennyi nehézséggel és áldozattal kell megküzdenie a magyar munkásságnak, ha elindul ezen a bátor és nagyszerü uton. Háborut kell viselnünk Célunk és hányaink felszabaditásáért, harcot kell vivnunk proletártestvéreink szabadságáért és a magunk jóléteért. Nélkülözések, nyomor, szenvedés várakozik ránk ezen az uton. És mégis rá kell lépnünk és mégis rá merünk lépni, mert hiszünk a magyar proletárság hősiességében és áldozatkészségében. Rá kell lépnünk, mert csakis igy vihetjük győzelemre a szocializmus világot megváltó ügyét.

Minden munkást és földmivest fölszólitunk, hogy dolgozzon, termeljen, vagy álljon be a proletárhadseregbe, verejtékével vagy vérével áldozzon az ezrek üdvéért. Bármi várjon ránk, a szocializmus ügyének győznie kell! Éljen a proletárdiktatura! Éljen a Magyar Tanácsköztársaság!

A Magyarországi Szocialista Párt.
A Forradalmi Kormányzótanács.

Nagygyűlés a Parlament előtt 1919. március 23-án

Proletárököl csap le a szégyenletes békefeltételeket diktáló párizsi konferencia asztalára Bíró Mihály plakátja

Világ proletárjai egyesüljetek!

A nép uralkodik!

Mit várhatunk a proletár diktaturától?

A dicsőséges márciusi forradalommal Magyarországon a proletáriátus vette át a hatalmat és kikiáltotta a maga diktaturáját.

És a diktatura ma még ócskás romokon [illegible]. Egy kifosztott, elpusztított és részben megszállott ország talaján kell fölépítenie a maga uralmát, mert az összeomlott régi rend csak bűneit, nyavalyáit és háborujának átkozott pusztítását hagyta itt.

Hogy mi volt a régi rend és mit hoz az uj rend, az egyetlen mondatban megvan a kommunista kiáltvány végén. Amabban a munkásembernek, a proletáriátusnak rabláncain kívül nem volt egyebe; a proletáruralomban ezért egy világot nyer cserébe! Szabadságot a rabszolgaság helyett, emberi létet, kulturát és lelki felvirágzást az állati tengődés, az elnyomorodás, a járványok, a korai halál, a fekete nyomor és szellemi elsötétedés helyett.

Minek arról sokat beszélni, a mi volt? Hiszen mindnyájan átéltük azt, mindannyiunk vére kiserkedt a kapitalista munkauzsora szöges korbácsai alatt, megláttuk mindannyian förtelmes munkásodúit, ettük száraz kenyerét, hordtuk a rongyait és ijesztett mindannyiunkat a rém, hogy sok évi keserves nyomorító munka után öregségünkre egyetlen menedék marad a számunkra — a koldusbot.

Diktatura volt az is, a melyet most a pokolba vertünk, de százszor, ezerszer kegyetlenebb és véresebb a proletárdiktaturánál. *Aljas, gonosz és becstelen diktatura volt,* mert azt a célt szolgálta, hogy a kevés kiváltságos kedvéért, gyönyörűségére, pazarló kényelméért, a kevés kiváltságos palotájáért, ledér hölgyeiért, fogatáért, kutyáiért és lovaiért az egyszerű, dolgos, a termelő nagytömeget, az emberiség óriási tömegét kiuzsorázza, lelkileg és testileg sírba döntse. Ezt a célt szolgálták hivatalnokaik, csendőreik, katonaságuk, parlamentjeik, bíróságaik, hírlapjaik és ország-szövetségeik, ezt szolgálta minden hazug és becstelen jelszó, a melyel iskoláikban a gyermek lelkét megmérgezték!

Ezek a jelszavak voltak zászlóikra írva akkor is, mikor a világ népeit belekergették az őrült háboruba. Hát van még elképzelhető bűn, melynek förtelme fölérne azzal, hogy hatalmi és profitérdekeikért *egymásra uszították a békés népeket és milliószám végzik, irtották az embert, ártották nyomorékká, [illegible] az öreggel, az árvát, a koldust és a fekete nyomort!* De mit számít az ember, ha szegény! Hiszen *Magyarországon a béke egy-egy évében is százezer munkás életet hagytak elveszni — tüdővészben.*

Hogy mit hoz mindezekért a proletárdiktatura? Hozza azt, amit a reggel hoz meg a fekete éjszakára: a napot!

Hozza a fényt, a meleget, az igazságot, mely mindenekre bevilágít, a világosság örömét, a jólét [illegible]!

Most még pusztít és rombol, mert el kell takarítani a bedőlt régi bűnös világ ócskás romjait.

Meg kell szüntetni a kiváltságokat. Emberek elnyomásából, kizsákmányolásából senki sem élhet többé!

Megszünteti a magántulajdont, mert ez az egyetlen mód arra, hogy egy kézben többé ne halmozódjék föl és a munkások ne kerüljenek megint kapitalisták rabszolgájára.

Összetöri a burzsoa bürokráciáját és közigazgatását, azt az egész nagy hivatalos szervezetet, amely eddig a munkásosztály elnyomására és leszorítására rendeztetett be. Ennek a megvesztegetett, rothadó testületnek minden piszokját el kell seperni az útból, el kell seperni a régi bíróságokat is, a melyek csak a szegény ember ellen tudtak törvényt.

Szóval, rombolni és pusztítani kell mindent, ami ennek a világnak a talajából nőtt ki, [illegible] nem maradhat a régi hatalmi és tőkés uralomnak!

Hozza pedig a proletárdiktatura a dolgozó nép uralkodó felsőségét, vagyis, hogy az a jog, melyet eddig az uralkodó osztályok bitoroltak, élükön egy hibbant eszű [illegible], a királlyal — *mostan a jog csupán a dolgozó osztályok* összességét illeti meg.

A nép maga kormányozza magát, maga hoz törvényt magának és maga [illegible] a nép összességére szóló, hatalmasságot el nem ismer. Ezt jelenti a népuralom.

És hozza a proletárdiktatura az emberek egyenlőségét. Mindenkinek joga a munkához és ezen át a tartós és békés megélhetéshez. Éhenhalásra ítél mindenkit, aki dologtalanul, a mások kizsákmányolásából akarna megélni.

A magántulajdon megszüntetésével minden termelő eszköz az államé lesz és a hasznon az [illegible], amelyből nem egyes ember szedhet [illegible]. A mint hogy közös tulajdona a proletáriátusnak minden érték, a mi itt található: a föld, a házak, a színházak, mulatóhelyek, kertek, közlekedő eszközök stb.

Hozza a proletárdiktatura az örök békét, a népek testvéri egyetértését, ha ezen az utolsó nagy harcon, mely a világ megváltásáért folyik, dicsőségesen túl leszünk.

Mit hoz a proletárdiktatura? Ha kérdik, mondjátok ezt:

Hozza az uj életet a jövendőnek, egy uj és boldog életnek minden [illegible]. A mi [illegible] a gazdagság, örömet a művészet, egészséget a tisztaság, lelki derültséget a szabadság adhat; — évezredes rabszolgaszenvedés után azt hozza nekünk a felszabadult proletáriátus hatalmas diktaturája!

Kiáltvány a Tanácsköztársaság első napjaiból

Egykorú plakát

Mühlbeck Károly rajza az „Uj Idők"-ben

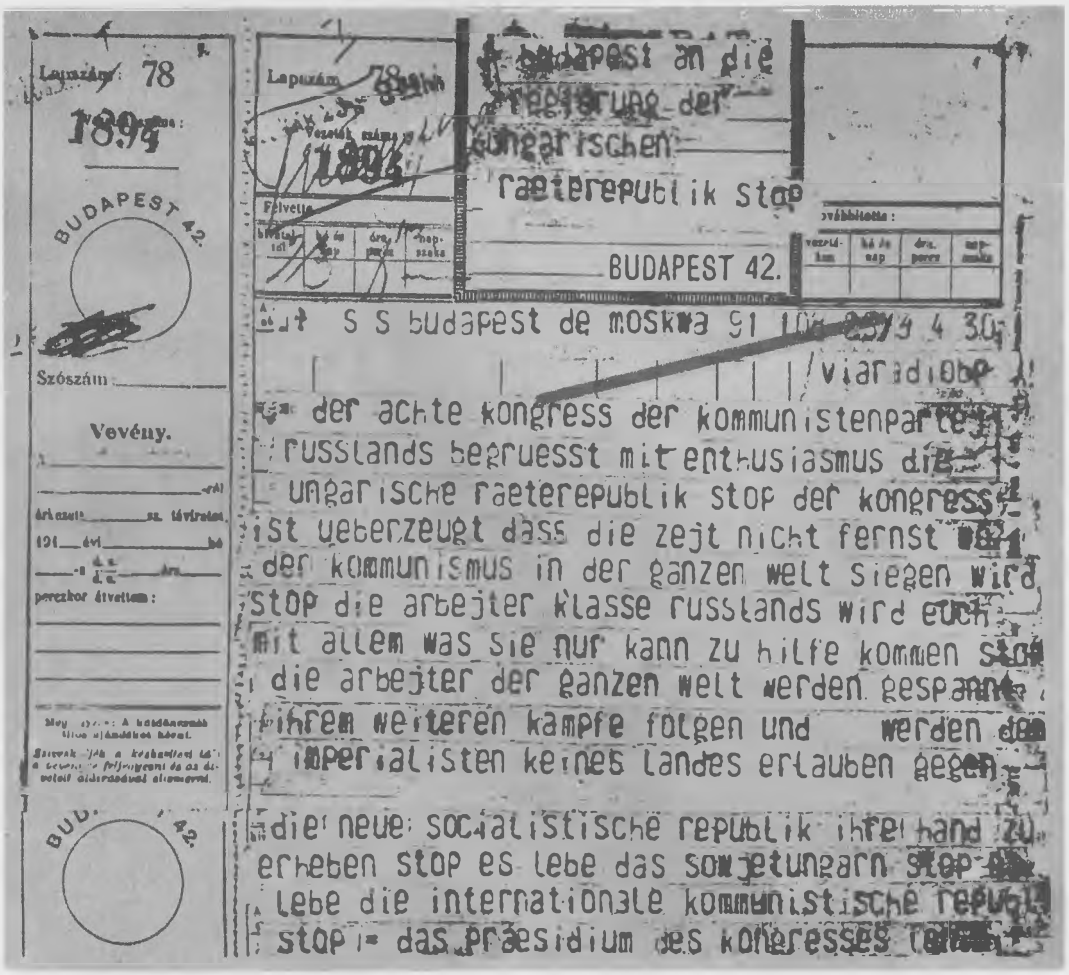

Az Oroszországi Kommunista Párt VIII. kongresszusa forró üdvözletét küldi a Magyar Tanácsköztársaságnak. Kongresszusunk meg van győződve róla, hogy nincs már messze az az idő, amikor a kommunizmus az egész világon győzedelmeskedni fog. Oroszország munkásosztálya minden erejével segítségetekre fog sietni. Az egész világ proletariátusa feszült figyelemmel kíséri további harcotokat, és nem fogja megengedni az imperialistáknak, hogy kezet emeljenek az új Tanácsköztársaságra. Éljen Szovjet-Magyarország! Éljen a nemzetközi kommunista köztársaság!

A kongresszus elnöksége
Lenin

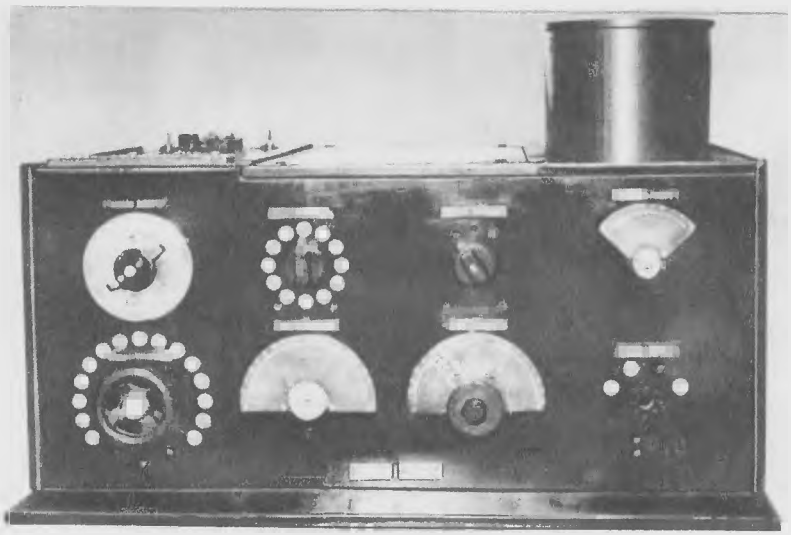

AZ ÉTER HULLÁMAIN

Ezen a szikratávíró vették Lenin üzeneteit

Mindenkihez!

A Magyar Tanácsköztársaság népbiztosainak tanácsa ma délben német, angol, francia, román és cseh nyelven a következő szikratáviratot adta fel:

Mindenkihez! Jelentjük a világ munkásainak, hogy Magyarországon a szociáldemokrata párt és a kommunista párt [illegible]

[illegible]

teges átadását, a proletárdiktatúra megteremtése a magyar nép válasza.

A cseh-tót és román burzsoá hódítók fegyveres erővel akarják leverni a magyar munkástanácsuralmat. A cseh-tót és román katonasághoz fordulunk, tagadják meg az engedelmességet. Mondjátok fel és fordítsátok fegyvereiteket saját elnyomóitok ellen és ne [illegible] magyar munkás- és katona-testvéreitek [illegible]. A cseh-tót és román munkásokhoz és parasztokhoz fordulunk. Rázzák le elnyomóik igáját, akik azért, hogy saját hatalmukat [illegible]

[illegible]

akarta és meg akarja [illegible]. Az entente ultimátumára, amely a román oligarchia szándékát követte, Magyarország azonnal [illegible]

[illegible] ság proletárjai egységfrontja? Éljen a szocialista világforradalom! Éljen a munkások, katonák és parasztok forradalmi internacionáléja!

A Magyar Tanácsköztársaság népbiztosainak tanácsa nevében Kun Béla külügyi népbiztos.

1919. március 23.

A petrogradi szakszervezeti tanács üdvözlő távirata

A petrogradi szakszervezeti tanács üdvözlő táviratot küldött a magyar proletariátushoz. A távirat szövege így hangzik:

A petrogradi szakszervezeti tanács üdvözli a magyar proletariátust. A ti győzelmetek uj erőt kölcsönöz nekünk. Karöltve veletek drága elvtársaink az utolsó csepp vérig fogunk küzdeni közös ellenségeinkkel. Bizunk benne, hogy *közel van a III. vörös internacionalé győzelme a világ imperialistái felett.*

Anitellev, titkár.

ROVNOST

ROČNÍK XXXV.

Prohráli!

[illegible]

Dohoda uznala ruskou a uherskou vládu rad?

[illegible]

Jednání o hranice naší republiky.

[illegible]

KOMUNISTYCZNA PARTJA ROBOTNICZA POLSKI

Dyktatura proletarjatu na Węgrzech.

TOWARZYSZE! ROBOTNICY!

Międzynarodowa rewolucja proletarjacka nowe odniosła zwycięstwo. Burżuazyjny rząd węgierski musiał zrzec się władzy na rzecz rządu Rad Delegatów robotniczych, żołnierskich i włościańskich. Musiał, bo bankructwo jego polityki zewnętrznej i wewnętrznej, bo dojrzewająca w kraju rewolucja proletarjacka nie pozostawiała mu innej drogi.

Na Węgrzech dziś rządzi klasa robotnicza!

Biednie z trwogi burżuazja we wszystkich krajach, widząc przed sobą nowe ognisko rewolucji proletarjackiej.

Sprawdzają się w łunach pożogi światowej przepowiednie komunistów: polityka nieokiełznanej chciwości kapitalistycznej, polityka imperjalistyczna prowadzi do zwycięstwa socjalizmu.

Rozwydrzeni zwycięstwem bandyci militarni Koalicji wyobrażali sobie, że cały świat leży u ich stóp. Nie znali oni miary w swych żądaniach, chcąc ostatnią kroplę krwi, ostatni grosz wycisnąć z narodów zwyciężonych. Nie widzą zaślepieni, że ich rozpasane drapieżtwo budzi w masach pracujących krajów podbitych świadomość rewolucyjną, pcha je na tory rewolucji.

Już w Niemczech zbójecka, grodzicielska polityka Koalicji potęguje wrzenie rewolucyjne i rozszerza niesłychanie kręgi ruchu komunistycznego. Na Węgrzech nienasycona chciwość Ententy już doprowadziła do przewrotu.

Towarzysze!

Koalicja będzie prowadziła dalej swą politykę krwi i żelaza. Spróbuje ona rewolucję węgierską zdusić rękami żołnierzy rumuńskich, czeskich, serbskich, chorwackich. Ale ta polityka gwałtu będzie rodzicielką nowych rewolucji. Bo do tych planowych interwencji trzeba będzie żołnierzy Rumunji, Czech i t. d. zmusić przemocą. Dla tej polityki trzeba będzie nowe kajdany nałożyć ludom tych krajów, które już i tak objęte są płomieniem buntu. Bandyci imperjalistyczni staną się — przez swą nienasyconą żądzę zaborów — siewcami nowych rewolucji.

A przykład węgierskiej dyktatury proletarjatu nowym ogniem zapali serca robotników we wszystkich krajach odciętych. Coraz trudniej będzie burżuazji tych krajów i wspieraniej ją Koalicji rządzić pięścią i bagnetem. Coraz jaśniejszym będzie się stawało dla proletarjatu, że rządy sowieckie to nieuniknioiony naturalny wynik rewolucyjnego ruchu robotniczego i jedyna możliwa droga do socjalizmu.

Rewolucja rosyjska znajduje swe najświetniejsze usprawiedliwienie w węgierskiej dyktaturze proletarjatu. Rząd sowiecki Rosji, ta pierwsza ostoja międzynarodowego proletarjatu, zyskuje w sowieckich Węgrzech pierwszego sprzymierzeńca. Zbrodnicza polityka Koalicji przyśpieszyła pochód międzynarodowej rewolucji robotniczej.

Chwieją się i rozpadają marzenia herszłów Koalicji o wyzysku całego świata. A wraz z temi planami chwieje się i ich władza we własnych krajach. Masy pracujące Francji, Anglji, Włoch, Ameryki stają wobec nowych wojen już nie o kłamliwe hasła wolności i demokracji, lecz tłumienie rewolucji robotniczych, wywołanych przez bezecną politykę koalicyjną. Spadają zasłony kłamstw i obłudy, dojrzewa świadomość rewolucyjna mas, zbliża się rewolucja w samych krajach Koalicji!

Towarzysze!

Nasz kraj jest niemniej od innych terenem krwawej polityki imperjalistycznej. Burżuazja nasza tak samo jak inne pędzi lud w ogień dla zaspokojenia swej żądzy zaborów. Jak wiele innych tak i nasz kraj jest narzędziem w rękach Koalicji, która chce zeń uczynić taran przeciw rewolucyjnej Rosji. I u nas krew ludu jest atutem w haniebnej grze imperjalistów — zaborców.

Niech więc i dla nas będzie zachętą do walki dyktatura proletarjatu węgierskiego! Burżuazja nasza a wraz z nią P. P. S. bije już na alarm, widzi już płomienny pierścień rewolucji zamykający się wokoło Polski. Zaczyna już ona rozumieć, że i w Polsce zbliża się bankructwo imperjalizmu, że i w Polsce nieuniknioną jest rewolucja robotnicza, rządy Rad.

Niechaj więc to samo zrozumie każdy robotnik! Niechaj każdy z nas podąży pod sztandar walki o dyktaturę robotniczą, pod czerwony sztandar partji komunistycznej!

Niech żyją rewolucyjne Węgry!

Niech żyje międzynarodowa rewolucja robotnicza!

Niech żyje władza Rad robotniczych, dyktatura proletarjatu!

Warszawa, dn. 31 marca 1919 r.

Komitet Centralny Komunistycznej Partji Robotniczej Polski.

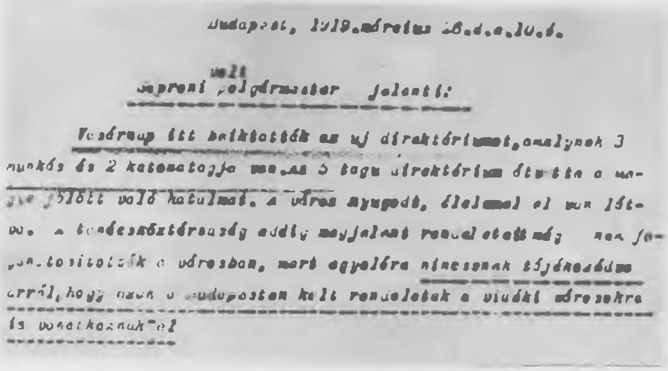

Budapest, 1919.március 26.d.e.10.ó.

volt
Soproni polgármester jelenti:

Veszprémben itt beiktatták az uj direktóriumot, amelynek 3 munkás és 2 katonatagja van. Az 5 tagu direktórium átvette a megye fölötti való hatalmat. A város nyugodt, élelemmel el van látva. A tanácsköztársaság azóta megjelent rendeleteit még nem foganatosították a városban, mert egyelőre nincsenek tájékozódva arról, hogy vajon a Budapesten kelt rendeletek a vidéki városokra is vonatkoznak-e!

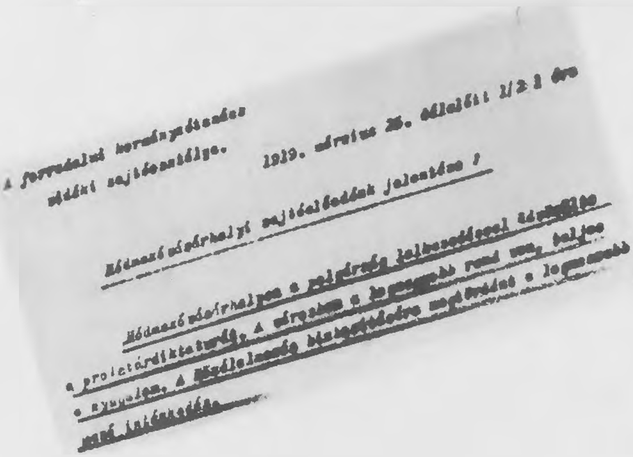

A forradalmi kormányzótanács
vidéki sajtóosztálya. 1919. március 26. délelőtt 1/2 1 óra

Hódmezővásárhelyi sajtóelőadók jelentése:

Hódmezővásárhelyen a polgárság lelkesedéssel üdvözölte a proletárdiktaturát. A városban a legnagyobb rend van, teljes a nyugalom. A [illegible] megértést a legnagyobb [illegible] intézkedése.

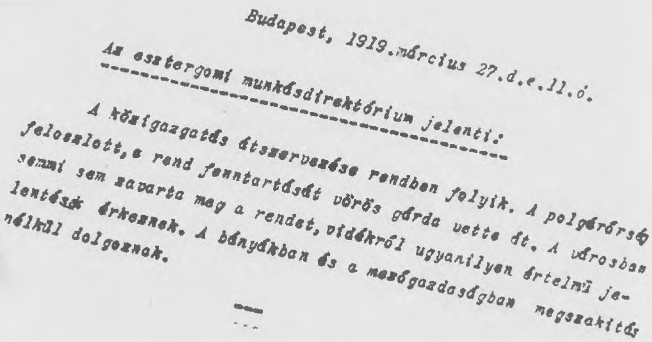

Budapest, 1919.március 27.d.e.11.ó.

Az esztergomi munkásdirektórium jelenti:

A közigazgatás átszervezése rendben folyik. A polgárőrség feloszlott, a rend fenntartását vörös gárda vette át. A városban semmi sem zavarta meg a rendet, vidékről ugyanilyen értelmű jelentések érkeznek. A bányákban és a mezőgazdaságban megszakítás nélkül dolgoznak.

Jelentések a vidéki tanácsok megalakulásáról

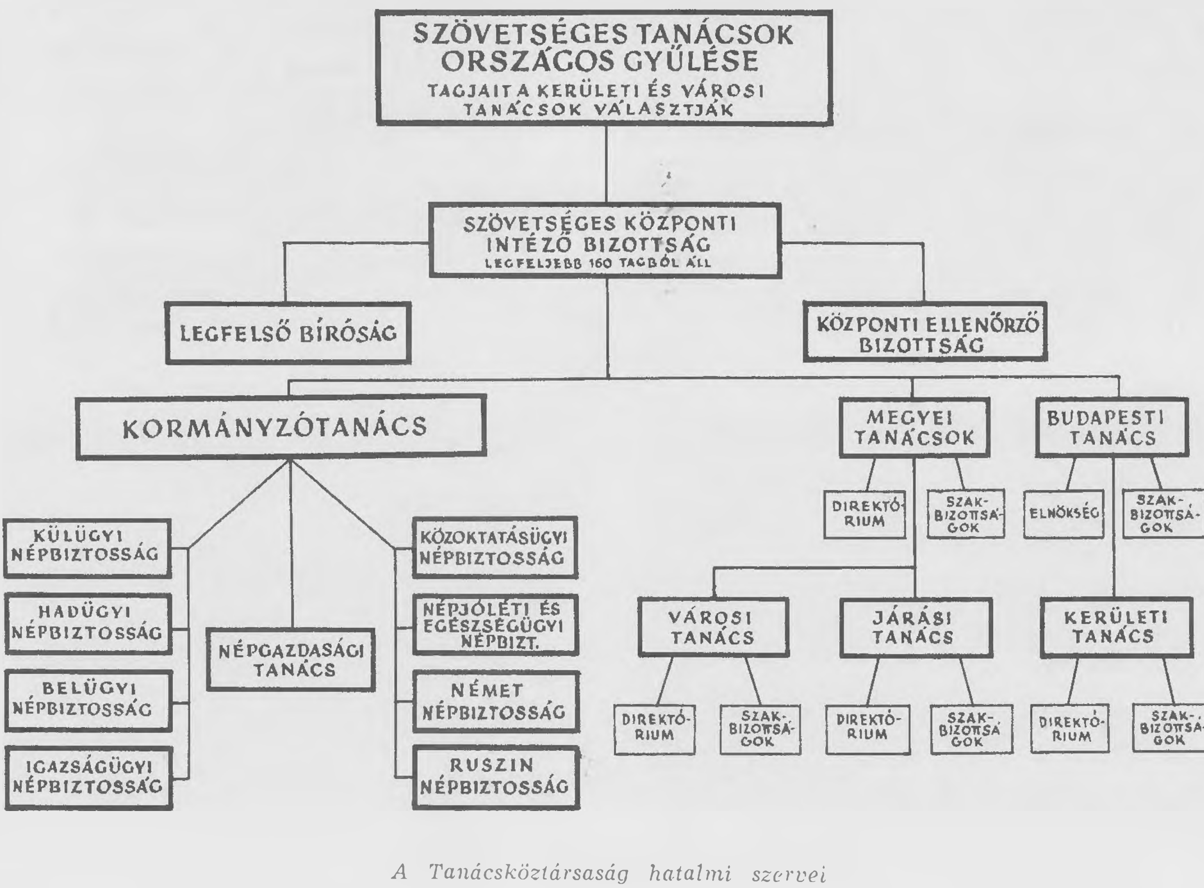

A Tanácsköztársaság hatalmi szervei

A Magyarországi Szocialista Szövetséges Tanácsköztársaság

ALKOTMÁNYA

(Elfogadta a szövetséges tanácsok országos gyülése 1919. junius 23-án.)

A Magyarországi Szocialista Szövetséges Tanácsköztársaság alkotmányának alapelvei.

1. §.

A Tanácsköztársaságban a proletáriság minden szabadságot, jogot és hatalmat kezébe vett, abból a célból, hogy megszüntesse a kapitalista rendet és a burzsoázia uralmát s ennek helyébe a socialista termelési és társadalmi rendet tegye. A proletariátus diktaturája azonban csupán eszköz mindennemü kizsákmányolás és mindenfajta osztályuralom megszüntetésére és előkészítése annak a társadalmi rendnek, amely nem ismer osztályokat és amelyben megszünik az osztályuralom legfőbb eszköze, az állam hatalma is.

2. §.

A Tanácsköztársaság a munkások, katonák és földmivesek tanácsainak köztársasága.

A Tanácsköztársaság a kizsákmányolóknak semmiféle tanácsban helyet nem ad.

A munkások, katonák és földmivesek tanácsaiban a dolgozó nép hozza a törvényeket, hajtja azokat végre és bíráskodik azok megszegői fölött.

A proletáriság a tanácsokban gyakorol minden központi és helyi hatalmat.

3. §.

A Tanácsköztársaság szabad népek szabad szövetsége.

A Tanácsköztársaság külpolitikája a világforradalom segítségével el akarja érni a dolgozók világának békéjét. Békét akar minden hóditás és hadikárpótlás nélkül, a dolgozók önrendelkezési joga alapján.

A világháborut előidéző imperializmus helyett a Tanácsköztársaság a világ proletárjainak egyesülését, szövetségét, a dolgozók nemzetközi tanácsköztársaságát akarja. Ezért ellensége a kizsákmányoló háborunak, a népek minden elnyomásának és leigázásának. Az osztályállam külpolitikájának eszközeit, különösen a titkos diplomáciát elveti.

A dolgozók jogai és kötelességei a Magyarországi Szocialista Szövetséges Tanácsköztársaságban.

4. §.

A Tanácsköztársaság arra törekszik, hogy a dolgozók társadalmának tulajdonába jusson minden termelő eszköz a kizsákmányolás megszüntetése s a termelés szervezése és fokozása érdekében. Ezért köztulajdonba vesz a kisüzem keretét meghaladó minden mezőgazdasági, ipari, bánya- és közlekedési üzemet.

5. §.

A finánctőke uralma azzal szünik meg a Tanácsköztársaságban, hogy köztulajdonba mennek át a pénzintézetek és a biztositóintézetek.

6. §.

A Tanácsköztársaságban csak annak van helye, aki dolgozik. A Tanácsköztársaság elrendeli az általános munkakényszert, ezzel szemben megállapitja a munkára való jogot. A munkaképtelenekről, valamint azokról, akik dolgozni akarnak, de akiknek az állam munkát juttatni nem tud, az állam tartja el.

7. §.

A dolgozó tömegek hatalmának biztositása, a kizsákmányolók hatalma visszaállitásának megakadályozása érdekében a Tanácsköztársaság fölfegyverzi a dolgozókat és lefegyverzi a kizsákmányolókat. A Vörös Hadsereg a proletáriság osztályhadserege.

8. §.

A Tanácsköztársaságban a dolgozók véleményüket irásban és szóban szabadon nyilvánithatják, de megszünt a tőkének az a hatalma, amellyel a sajtót a kapitalista gondolkodásmód terjesztésének és a proletárérdekek elhomályositásának eszközévé alacsonyitotta. Megszünt a sajtónak a tőkétől való függése is. Minden nyomtatvány kiadásának joga a munkásságé és a Tanácsköztársaság gondoskodik arról, hogy a socialista eszme az egész országban szabadon terjedjen.

9. §.

A Tanácsköztársaságban a munkásság gyülekezési szabadsága teljes. Minden proletárnak jogában áll, hogy szabadon gyülekezhessen és fölvonulásokat rendezhessen. A burzsoázia uralmának megtörésével elhárult a munkások szabad egyesülési joga utjából minden gát és a Tanácsköztársaság nemcsak megadja a munkásoknak és földmiveseknek a legteljesebb egyesülési és szervezkedési szabadságot, hanem egyesülési szabadságuk kifejlesztése és biztositása cél jából minden anyagi és szellemi támogatásban részesiti őket.

10. §.

A Tanácsköztársaság megszünteti a burzsoázia müveltségi kiváltságát és megnyitja a dolgozók előtt a müveltség tényleges megszerzésének lehetőségét. Ezért a munkások és földmivesek számára ingyenes és a müveltség magas fokát nyujtó tanitást biztositt.

11. §.

A dolgozók igazi lelkiismeretszabadságát azzal védi a Tanácsköztársaság, hogy elválasztja teljesen az egyházat az államtól, az iskolát az egyháztól. Vallását mindenki szabadon gyakorolhatja.

12. §.

A Tanácsköztársaság a világ proletárjai egyesülésének gondolatát hirdeti és ezért minden külföldi proletárnak megadja mindazokat a jogokat, amelyek a magyar proletárt megilletik és fölhatalmaz minden helyi tanácsot, hogy a külföldi munkásokat kérelmükre magyar honosoknak nyilvánithassa.

13. §.

A Tanácsköztársaságban minden külföldi forradalmárnak menedékjoga van.

14. §.

A Tanácsköztársaság nem ismer faji vagy nemzeti különbséget. Nem tűri a nemzeti kisebbségek bármilyen elnyomását és nyelvük használának bárminő korlátozását. Mindenki szabadon használhatja anyanyelvét és minden hatóság köteles a Magyarországon használatos nyelvek bármelyikén kiállitott hozzátartozó beadványt elfogadni s mindenkit saját anyanyelvén meghallgatni és vele tárgyalni.

A tanácshatalom központi szervezete.

15. §.

A Tanácsköztársaságban a legfőbb hatalmat a szövetséges tanácsok országos gyülése gyakorolja.

16. §.

A szövetséges tanácsok országos gyülésének hatáskörébe tartozik minden nagyfontosságu állami ügy, de különösen

1. a Magyarországi Szövetséges Szocialista Tanácsköztársaság alkotmányának megállapitása és megváltoztatása;
2. az ország határainak megállapitása és megváltoztatása;
3. a hadüzenet és békekötés;
4. a nemzetközi szerződések kötése;
5. az államkölcsönök fölvétele;
6. a külső és belső politika legfőbb irányitása;
7. az ország területi beosztása;
8. a helyi tanácsok hatáskörének megállapitása;
9. a gazdasági élet egészének, valamint egyes ágainak általános irányitása;
10. a pénzrendszer, a mérték- és súlyrendszer megállapitása és megváltoztatása;
11. a Tanácsköztársaság költségvetésének megállapitása;
12. a közterhek megállapitása;
13. a véderő szervezetének megállapitása;
14. a honosság jogának szabályozása;
15. a közjogi, magánjogi és büntetőjogi törvényhozás;
16. a közmüvelődési politika legfőbb irányitása;
17. a bíráskodás szervezetének megállapitása;
18. az általános vagy részleges amnesztia.

Minden olyan kérdés, amelyre nézve a szövetséges tanácsok országos gyülése a hatáskörét megállapitja, a szövetséges tanácsok országos gyüléséhez tartozik. Ha a szövetséges tanácsok országos gyülése nincs együtt, hatáskörét a szövetséges központi intéző bizottság gyakorolja.

Föltétlenül a szövetséges tanácsok országos gyülésének hatáskörébe tartozik azonban:

a) az alkotmány megállapitása és megváltoztatása;

b) a hadüzenet és békekötés;

c) az ország határainak megállapitása.

17. §.

A szövetséges tanácsok országos gyülését a szövetséges központi intéző bizottság évenként legalább kétszer hivja egybe.

18. §.

A szövetséges tanácsok országos gyülését mindig össze kell hivnia a szövetséges központi

Hódmező-Vásárhely th. város Direktóriuma.

263—1919. D.

RENDELET.

A Direktórium, a Kormányzótanács XXVI. számu rendelete alapján a földmivesek, munkások és katonák tanácsának a választását ezennel elrendeli.

A választás határnapjául 1919. évi április hó 7-ik napját tűzi ki, egyidejűleg e napra elrendeli a teljes munkaszünetet s a napon a vendéglői üzletek és szállodák is este 6 órán zárva tartandók. A szavazatszedő bizottságok működnek a következő helyeken:

1., a Városháza közgyűlési termében, hol szavaz az I-ső kerület és Tanya 1-től 607 számig.

2., a Malom-utcai iskolánál, hol szavaz a II-ik kerület és Tanya 608-tól 1206 számig.

3., a Szerencse-utcai iskolánál, hol szavaz a III-ik kerület és Tanya 1800-tól 2410-ig.

4., a polgári leányiskola tornatermében, hol szavaz a IV-ik kerület és Puszta 809-tól 1415-ig.

5., a Teleki-u. Munkás-Otthonban, hol szavaz az V-ik kerület és Tanya 2411-tól 2611-ig és Puszta 1-től 196-ig.

6., a Klauzál-u. iskolánál, hol szavaz a város VI. kerülete és Puszta 197-tól 807 számig.

7., a Kállai-u. iskolánál, hol szavaz a VII. kerület és Tanya 1207-tól 1808 számig.

8., a Nádor-u. iskolánál, hol szavaz a város VIII. kerülete és Gorzsa tanya 1-tól végig.

A szavazás mindenütt reggel 9 órakor veszi kezdetét.

Szavazati joga van és választható minden 18 éves egyén, nemre való tekintet nélkül, ha a társadalomban hasznos munkát végez, vagy olyan háztartási munkát, melyiyel a munkások és alkalmazottak munkáit elősegíti, továbbá a Vörös Hadsereg és egyébb karintalomnak katonái, a rokkantak is, ha a fenti követelményeknek megfelelnek. Választók más állam polgárai is, ha a fenti követelményeknek megfelelnek.

Nincs szavazati joga azoknak és nem választhatók, akik bérmunkásokat alkalmaznak, olyan célzattal, hogy az alkalmazottak munkájából hasznuk legyen, akik munkanélküli segélyből élnek, kereskedőknek, lelkészeknek, szerzeteseknek, elmebetegeknek és gondnokság alatt állóknak.

Felhívja a Direktórium a munkásságot, hogy éljen mindenki jogával, szavazzon mindenki meggyőződése szerint, de szavazástól ne tartózkodjék és szavazatát minden munkás kötelességének tartsa leadni.

Hódmezővásárhely, 1919 április hó 6.

Hódmezővásárhelyi Direktórium

Kiírják a tanácsválasztásokat 1919. április 7-re, az általános választójog alapján

ILYEN TÖMEG EDDIG MÉG SOSEM VÁLASZTOTT MAGYARORSZÁGON

A Vörös Csepel választói nagygyűlése

Felvonulnak a fegyvergyári választók

Proletárasszonyok! Dolgozó nők!

A proletárlátus kiragadta a hatalmat a tőkés kizsákmányolók kezéből és megvetette alapjait a jövendő társadalomnak, amely nem ismer kizsákmányolót és kizsákmányoltat.

A proletár asszonyok kétszeres terhét és szenvedését viselték a ledöntött osztályuralomnak.

Kétszeres érdekük, hogy soha többé ne legyen visszaállítható a kizsákmányolás régi rendje.

Ezért minden proletár asszony, minden dolgozó nő érezze kötelességének, hogy részt vegyen a jövendő nagyszerű munkájában; a szocialista társadalom kiépítésében!

Ennek az építő munkának alapjait rakja le a magyarországi proletárlátus a munkás- és katonatanácsok választásával.

A dolgozó nőknek is szavazati joguk van!

A proletár asszonyok is választhatnak. Éljenek tehát ezzel a jogukkal és valamennyien vegyenek részt a választásokon.

Ne akadjon egyetlen dolgozó nő sem, aki ne menne az urnák elé.

Éljen a Magyar Tanácsköztársaság! Éljen a szociálizmus!

Budapest, 1919. évi április hó 5-én.

A választást intéző bizottság.

AZ URNÁK ELÖTT

MÁR NEM A NAGYURAK PARLAMENTJE

A munkás- és katonatanácsok első ülése

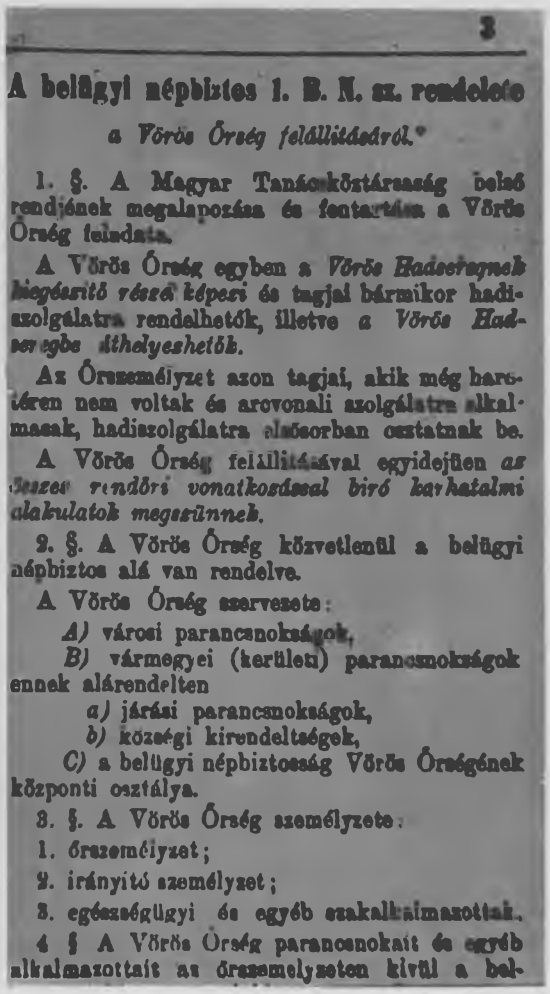

3

A belügyi népbiztos 1. B. N. sz. rendelete

a Vörös Őrség felállításáról.

1. §. A Magyar Tanácsköztársaság belső rendjének megalapozása és fentartása a Vörös Őrség feladata.

A Vörös Őrség egyben a *Vörös Hadseregnek kiegészítő részét képezi* és tagjai bármikor hadiszolgálatra rendelhetők, illetve *a Vörös Hadseregbe áthelyezhetők.*

Az Őrszemélyzet azon tagjai, akik még harcztéren nem voltak és arcvonali szolgálatra alkalmasak, hadiszolgálatra alacsorban osztatnak be.

A Vörös Őrség felállításával egyidejűen *az összes rendőri vonatkozással bíró karhatalmi alakulatok megszünnek.*

2. §. A Vörös Őrség közvetlenül a belügyi népbiztos alá van rendelve.

A Vörös Őrség szervezete:

A) városi parancsnokságok,

B) vármegyei (kerületi) parancsnokságok ennek alárendelten

a) járási parancsnokságok,

b) községi kirendeltségek,

C) a belügyi népbiztosság Vörös Őrségének központi osztálya.

3. §. A Vörös Őrség személyzete:

1. őrszemélyzet;

2. irányító személyzet;

3. egészségügyi és egyéb szakalkalmazottak.

4 § A Vörös Őrség parancsnokait és egyéb alkalmazottait az őrszemélyzeten kívül a bel-

A Belügyi Népbiztosság rendelete a Vörös Őrség felállításáról

Jancsik Ferenc,
a Budapesti Vörös Őrség parancsnoka

„FELADATAIMAT HALÁLT MEGVETŐ RETTENTHETETLEN BÁTORSÁGGAL TELJESÍTEM"

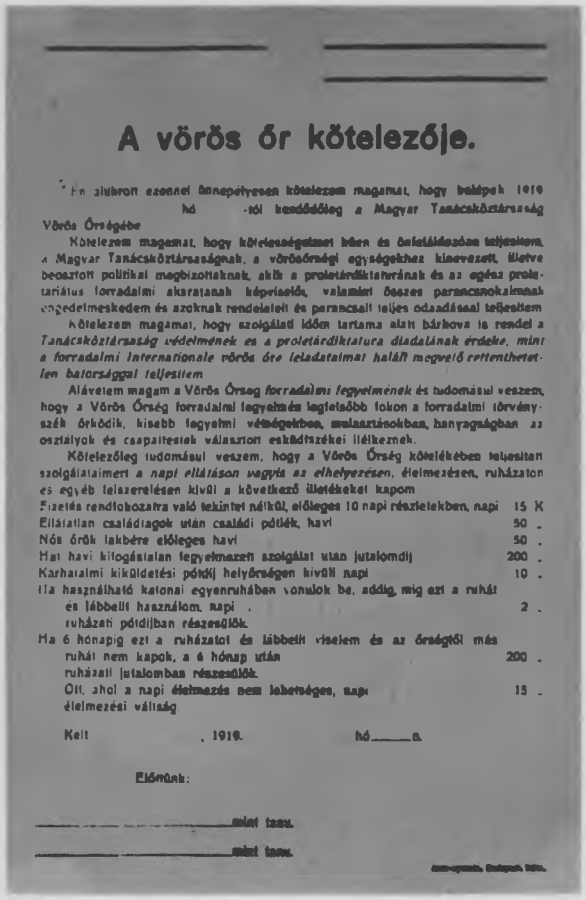

A vörös őr kötelezője.

Én alulirott ezennel ünnepélyesen kötelezem magamat, hogy belépek 1919 hó -tól kezdődőleg a Magyar Tanácsköztársaság Vörös Őrségébe.

Kötelezem magamat, hogy kötelességeimet bátran és önfeláldozóan teljesitem a Magyar Tanácsköztársaságnak, a vörösőrségi egységekhez kinevezett, illetve beosztott politikai megbizottaknak, akik a proletárdiktatúrának és az egész proletariátus forradalmi akaratának képviselői, valamint összes parancsnokaimnak engedelmeskedem és azoknak rendeleteit és parancsait teljes odaadással teljesitem.

Kötelezem magamat, hogy szolgálati időm tartama alatt bárhova is rendel a *Tanácsköztársaság védelmének és a proletárdiktatúra diadalának érdeke, mint a forradalmi Internationale vörös őre feladataimat halált megvető rettenthetetlen bátorsággal teljesitem.*

Alávetem magam a Vörös Őrség *forradalmi fegyelmének* és tudomásul veszem, hogy a Vörös Őrség forradalmi fegyelmén legfelsőbb fokon a forradalmi törvényszék őrködik, kisebb fegyelmi vétségekben, mulasztásokban, hanyagságban az osztályok és csapattestek választott eskádtszékei ítélkeznek.

Kötelezőleg tudomásul veszem, hogy a Vörös Őrség kötelékében teljesitett szolgálataimért *a napi ellátáson vagyis az elhelyezésen*, élelmezésen, ruházaton és egyéb felszerelésen kivül a következő illetékekat kapom:

Fizetés rendfokozatra való tekintet nélkül, előleges 10 napi részletekben, napi	15 K
Ellátatlan családtagok után családi pótlék, havi	50 .
Nős őrök lakbére előleges havi	50 .
Hat havi kifogástalan fegyelmezett szolgálat után jutalomdij	200 .
Karhatalmi kiküldetési pótdij helyőrségen kivüli napi	10 .
Ha használható katonai egyenruhában vonulok be, addig, mig ezt a ruhát és lábbelit használom, napi .	2 .
ruházati pótdijban részesülök.	
Ha 6 hónapig ezt a ruházatot és lábbelit viselem és az őrségtől más ruhát nem kapok, a 6 hónap után	200 .
ruházati jutalomban részesülök.	
Oly, ahol a napi élelmezés nem lehetséges, napi élelmezési váltság	15 .

Kelt . 1919. hó a.

Előttünk:

mint tanu.

mint tanu.

A vörös őr ünnepélyes fogadalma

A vörös őr karszalagja

4. §. A bünösök fölött forradalmi törvényszék itél.

Budapest, 1919 március 21.

A Forradalmi Kormányzótanács.

Jegyzet. 1. Ez a rendelet a *Budapesti Közlöny* 1919 március 24-iki 69. számában jelent meg.

2. Lásd a IV. sz. rendeletet a forradalmi törvényszékről alább.

A forradalmi törvényszékek.

A Forradalmi Kormányzótanács IV. sz. rendelete.

1. §. Forradalmi törvényszékek állittatnak fel a szükséghez képest.

2. §. A forradalmi törvényszék elnökből és ezenfelül két tagból áll.

A forradalmi törvényszék elnökét és tagjait, ugyszintén a vádbiztost és a jegyzőkönyvvezetőt a Forradalmi Kormányzótanács nevezi ki. Ezek a megbizások nincsenek képesitéshez kötve.

3. §. Forradalmi törvényszék hatáskörébe az oly büncselekmény miatt tartozik az eljárás, amelyet a Forradalmi Kormányzótanács külön rendelettel oda utal.

A Kormányzótanács rendelete forradalmi törvényszékek felállításáról

„S EZERSZER JAJ A BŰNÖSÖKNEK"

(Ady Endre)

Dr. László Jenő
a forradalmi törvényszékek politikai biztosa

Korvin Ottó
a politikai nyomozóosztály vezetője

Sallai Imre
az osztály helyettes vezetője

Dögei Imre

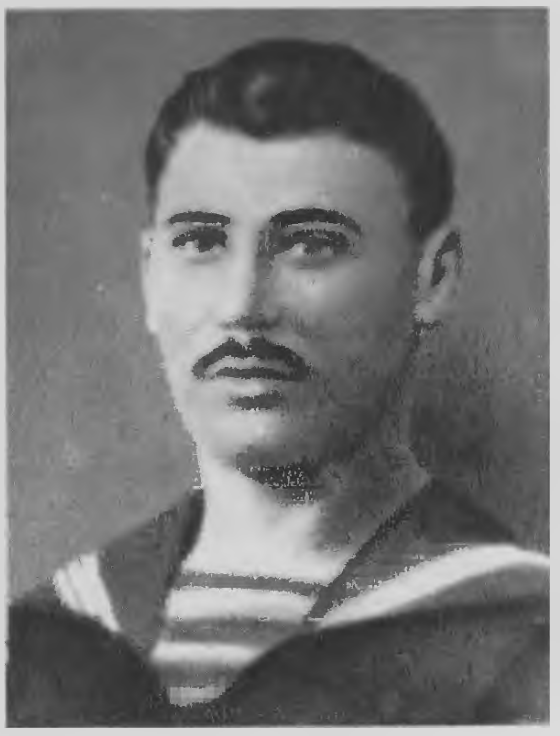

Kerekes Árpád

nyomozók

I. számu parancs.

A forradalmi kormányzótanács, amely e pillanatban nemcsak Magyarország proletariátusának, hanem a világ összes elnyomottainak érdekeit képviseli megbizott azzal, hogy ugy a fronton, mint a front mögött a rendet és a fegyelmet biztositsam. Feladatom megvalósitására **rendelkezésemre áll minden eszköz és én élni is fogok ezekkel az eszközökkel, ha annak szükségessége merülne fel.**

Nem hinném, hogy ez eszközöket a keleti hadsereg katonáival szemben alkalmazni kényszeritve lennék, meg vagyok győződve arról, hogy a hadseregnek minden katonája át van hatva attól a tudattól, hogy a proletariátus hatalma és ezzel együtt a proletariátus egész léte, jövendő boldogsága veszélyben forog, s ennek a veszélynek elháritása érdekében **a magyarországi proletár vörös hadsereg minden katonájának készen kell** [illegible] **a legnagyobb áldozatokra is, még ha vérébe, életébe kerülne is.** A vörös hadsereg katonái proletárkötelességüknek csak akkor tehetnek eleget, ha öntudatos forradalmi fegyelem kovácsolja acélerőmmé, áttörhetetlen falanxszá soraikat, amelyről vissza kell pattannia minden támadásnak, a szövetkezett nemzetközi ellenforradalom minden kisérletének.

A proletariátus osztályellenségeihez, a burzsoáziához nem fordulok semmiféle kérelemmel, csak azt szeretném, ha ezeket a szavakat vésné emlékezetébe:

Aki a proletáriátus hatalma ellen emeli fel kezét, aki nyilt, vagy rejtett uton ellenforradalmat szit, vagy elősegit, illetve elhallgat, aki a forradalmi kormányzótanács és hadseregfőparancsnokság minden rendelkezéseit végre nem hajtja az a saját, halálos ítéletét irta alá. Az ítélet végrehajtása a mi feladatunk.

És a rend fentartására minden ellenforradalmi megmozdulás csirájában való elfojtására **nem fogok visszarettenni semmiféle eszköztől.**

Szolnok, 1919 április 23.

Szamuely Tibor
a keleti hadsereg rögtönitélő törvényszékének elnöke

Szamuely parancsa a rend és a fegyelem fenntartásáról

Szamuely Tibor népbiztos

Szamuely Tibor 1919 májusában Moszkvába repült, hogy átadja Leninnek a Magyar Tanácsköztársaság üzenetét
Bugyonnij, Szamuely, Lenin, Krupszkaja és Uljanova (Lenin nővére)

ÜDVÖZLET
A MAGYAR MUNKÁSOKNAK

Lenin üzenetét Szamuely Tibor hozta

Привет венгерским рабочим*).

Ti háborút viseltek, egyedül jogos, igazságos, igazán forradalmi háborút, az elnyomottak háborúját az elnyomók ellen, a dolgozók háborúját a kizsákmányolók ellen, háborút a szocializmus győzelméért. Mindaz, ami a munkásosztályban becsületes, az egész világon a ti pártotokon áll. Minden hónap közelebb hozza a proletár világforradalmat.

Legyetek szilárdak, és a győzelem a tietek lesz.

ЛЕНИН.

Világproletárjai egyesüljetek!

A rimaszombati Szocialista Párt

első pártnapját

f. evi junius hó 11-én (szerdán)
este 6 órakor saját helyiségében (a volt Polgári Olvasókör)
tartja meg, mely alkalommal

Karikas Frigyes elvtárs, az Orosz Forradalom történetének címén

felolvasást tart.

Legyetek ott mindannyian!

Elvtársi üdvözlettel:
A rimaszombati Szocialista Párt végrh. biz.

Az első pártnap a felszabadult Rimaszombaton

„A HATALMAT KEZÜNKBŐL KI NEM ADJUK SOHA!"

Budapest dolgozó népéhez!

Proletárok!

Budapest népe hangos a rémhirektől és a proletárdiktatura bukását óhajtó ellenforradalmár csöcselék vigyorgásától.

Akiknek a proletárság hősies történelmi küzdelméhez semmi közük nincsen, vagy akiknek kiváltságait rombadöntötte a proletárok hatalma, azok temetni akarnák a proletárdiktaturát.

Az ellenforradalmár banditák öröme korai és az osztályontudatlan csöcselék rémhirterjesztése oktalanság.

A proletárok hadserege hatalmas menetoszlopokban vágtat előre! Öntudatos proletárok kezében van már a fegyver! Katonáink verik már a román bojárok tudatlan zsoldosait! Keleten saját testükből fonnak érczövényt a forradalom védelmére Budapest proletárjai!

A proletárdiktatura, amelyet a proletáröntudatra és a nemzetközi forradalomra építettünk fel, nem bukhat meg és nem fog megbukni soha. A világforradalom csak késhet, de pontos szabályszerűséggel fog bekövetkezni!

A nemzetközi forradalomnak ki kell törnie! A tőke barbarizmusa űzi és hajtja a világ proletáriátusát a forradalomba, a felszabadulás felé!

Türelem! Bizalom! Kitartás!

[illegible]

[illegible]

Magyarország pr[illegible]táriátusa az [illegible] áll a Tanácsuralom mellett! A hatalmat kezünkből ki nem adjuk soha!

Éljen a világforradalom! Éljen a proletáriátus diktaturája!

Halál a kapitalista társadalmi rendre!

A Magyarországi Szocialista Párt

A párt felhívása a rémhírterjesztők ellen

A TUDÁS FEGYVER

Szállításra váró könyvek és brosúrák a párt könyvelosztó raktárában

Kun Béla beszél

Zádor Istvánnak a párt-kongresszuson készített rajza

Rákosi Mátyás és Vágó Béla mennek a párt-kongresszusra

A NÉP VÁLASZTOTTAINAK ELSŐ TANÁCSKOZÁSA

A Tanácsok Országos Gyűlésének megnyitása előtt a Városi Színház bejáratánál (1919. június 12.)

Landler Jenő népbiztost körülveszik a küldöttek

A Tanácsköztársaság vezető személyiségeinek aláírásai az emléklap hátoldalán

A Tanácsok Országos Gyűlésére kibocsátott postai emléklap

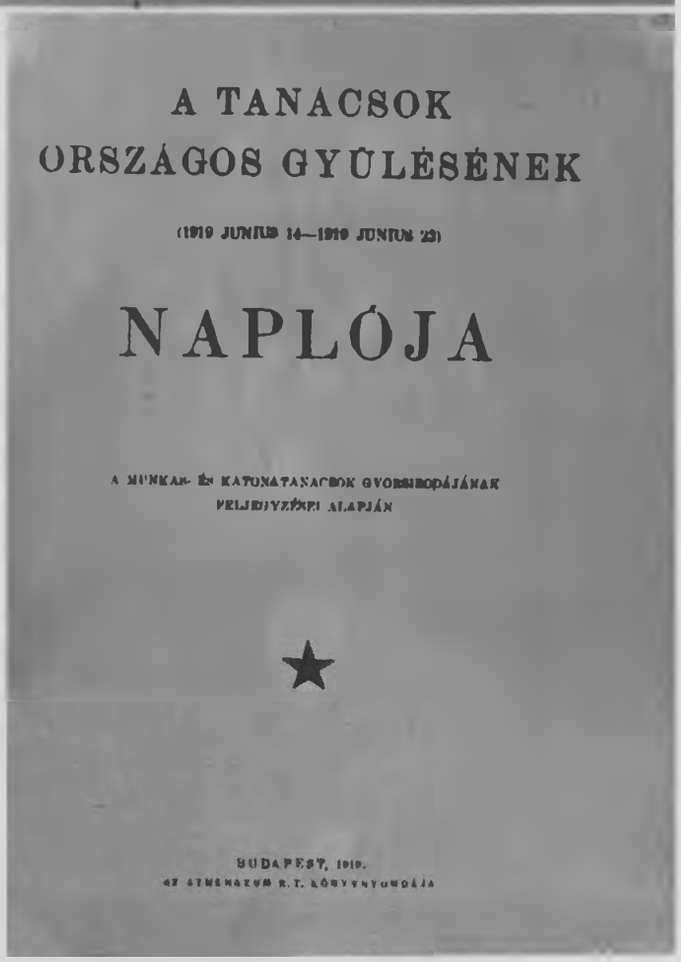

Az Országos Gyűlés naplója

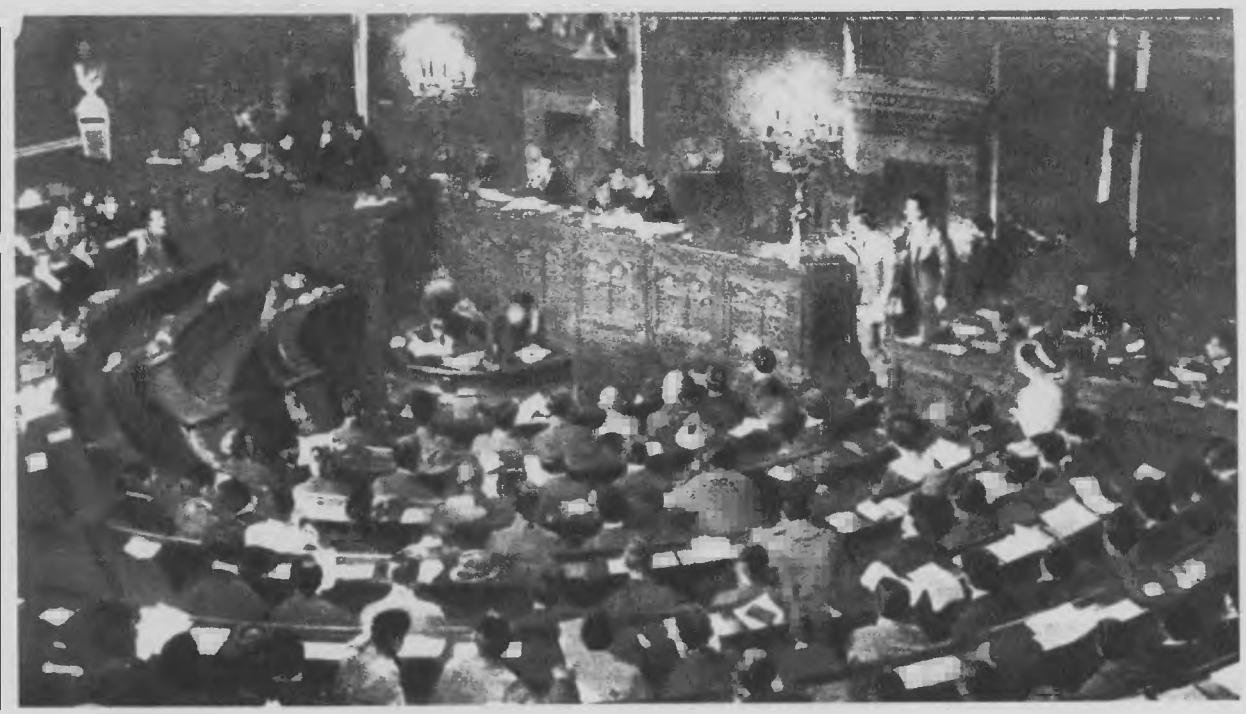

A FORRADALMI IFJÚSÁG KÜLDÖTTEI

1919. junius 20-án ült össze az első ifjúmunkás-kongresszus

21. SZÁM. BUDAPEST
1919 JUNIUS HÓ 19.

VILÁG PROLETÁRJAI EGYESÜLJETEK!

AZ IFJU PROLETÁR

AZ IFJUMUNKÁSOK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK ÉS A KÖZOKTATÁSÜGYI NÉPBIZTOSSÁG IFJUMUNKÁS PROPAGANDA ÜGYOSZTÁLYÁNAK HIVATALOS LAPJA

Megjelenik minden héten
Tagok díjtalanul kapják

Szerkesztőség: Rökk Szilárd-utca 4
Telefonszám ... Mezei 52
Kiadóhivatal: Eszterházy-utca 30
Telefonszám ... 50-71

ELŐFIZETÉSI ÁRA:
Egész ára ... 8 korona
Egyes szám ... 10 fillér

Országos Ifjumunkás Kongresszus!

Az Ifjumunkások Országos Szövetsége junius hó 20., 21. és 22-én kongresszust tart, a következő napirenddel:

20-án 1. Kun Béla népbiztos elvtárs megnyitója.
2. Bizottságok megválasztása.
3. Jelentések.
4. Általános politikai helyzet és az ifjumunkások.
5. A szövetség uj programmja.

21-én 1. Vidéki mozgalom.
2. Diákügyek.
3. Szervezeti szabályzat módosítása.
4. Uj vezetőség választása.

22-én 1. Oktatás.
2. Jóléti ügyek.
3. Ifjumunkás testedzés.
4. Nemzetközi mozgalom.
5. Inditványok.
6. A választás eredményének kihirdetése.
7. Elnöki zárszó.

Inditványok junius 14-ig terjesztendők be.

A közgyülés folyamán inditványok csak 25 alálrással nyujthatók be.

Minden csoport ezer tagig 2 taggal, ezen felül ötszázanként még egy-egy taggal képviseltetheti magát. Diákalosztályok egy tagot, ha vezetőségüknek legalább fele fizikai ifjumunkás, ugy még egy fizikai ifjumunkás tagot küldenek. A kiküldöttek nevei, lakásuk junius 14-ig a központba beküldendők.

A kiküldötteknek 19-én Budapestre kell érkezni. Elszállásolásuk és ellátásuk végett azonnal jelentkezzenek a Városligeti Fasor 38. sz. alatti otthonban. Az ellátás megkönnyitése végett mindenki a lehetőséghez képest hozzon magával élelmiszert.

Ifjumunkások Országos Szövetsége
Budapest, VIII., Eszterházy-utca 30.

IFJÚMUNKÁS-GYŰLÉS A MÚZEUM-KERTBEN

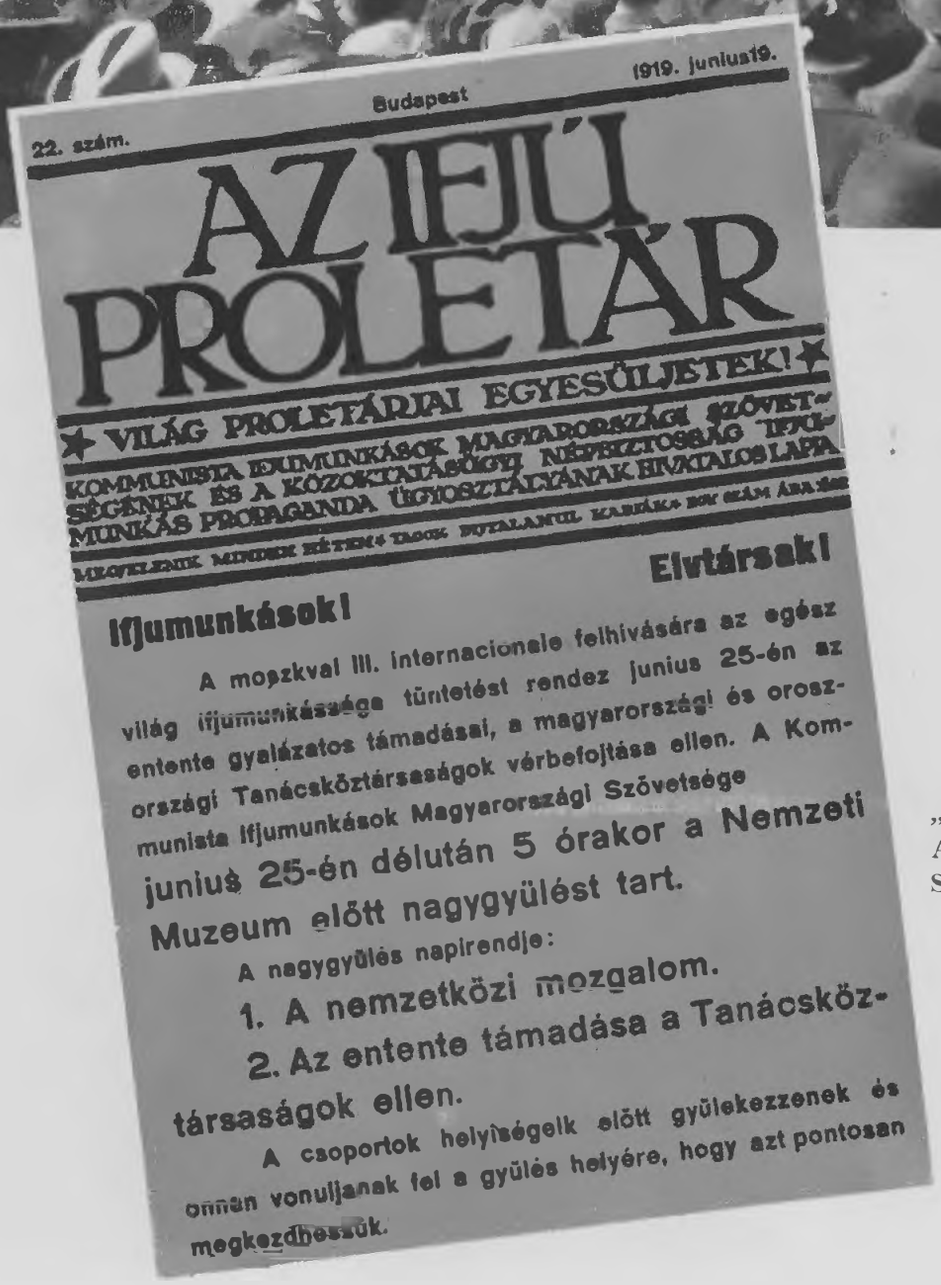

22. szám. Budapest 1919. junius 19.

AZ IFJÚ PROLETÁR

VILÁG PROLETÁRJAI EGYESÜLJETEK!

KOMMUNISTA IFJUMUNKÁSOK MAGYARORSZÁGI SZÖVETSÉGÉNEK ÉS A KÖZOKTATÁSÜGYI NÉPBIZTOSSÁG IFJUMUNKÁS PROPAGANDA ÜGYOSZTÁLYÁNAK HIVATALOS LAPJA

MEGJELENIK MINDEN HÉTEN * TAGOK BIJTALAMUL KAPJÁK * EGY SZÁM ÁRA: [illegible]

Elvtársak!

Ifjumunkások!

A moszkvai III. internacionale felhivására az egész világ ifjumunkássága tüntetést rendez junius 25-én az entente gyalázatos támadásai, a magyarországi és oroszországi Tanácsköztársaságok vérbefojtása ellen. A Kommunista Ifjumunkások Magyarországi Szövetsége junius 25-én délután 5 órakor a Nemzeti Muzeum előtt nagygyülést tart.

A nagygyülés napirendje:

1. A nemzetközi mozgalom.

2. Az entente támadása a Tanácsköztársaságok ellen.

A csoportok helyiségeik előtt gyülekezzenek és onnan vonuljanak fel a gyülés helyére, hogy azt pontosan megkezdhessük.

„AZ IFJÚ PROLETÁR" A NEMZETKÖZISÉG SZOLGÁLATÁBAN

NEM NYUGOSZNAK...

Távirat az Egerben dúló tiszti ellenforradalomról

Jelentések az ellenforradalmi mozgalmakról

Budapest munkássága harcban az ellenforradalmi monitorokkal

Vöröskatonák védik a józsefvárosi távbeszélő központot

Ismeretlen művész plakátja a júniusi napokból

„HITVÁNY SZÁNDÉKUK MEG-
TÖRÖTT A PROLETARIÁTUS
VASAKARATÁN…"

A párt az ellenforradalmi puccs leveréséről

Világ proletárjai egyesüljetek!

Munkások! Elvtársak!

A hatalmi polcukról elkergetett burzsoák és hitvány csatlósaik ellenforradalmi puccsal kísérelték meg, hogy visszaszerezzék elvesztett hatalmukat, amellyel a munkástömegeket rabságban és nyomorúságban tartották.

A haza jelszavával és nemzeti szinü zászlókkal jöttek a vörös Budapest ellen.

Azt hitték, hogy ezt a várost és ezt az országot visszahódíthatják a maguk számára!

Hitvány szándékuk megtörött a proletariátus vasakaratán, megtörött azon a lelkes elszántságon és meggyőződésen, amely a proletárdiktatura alapja.

Budapest harcos proletárjai leverték a [illegible] ellenforradalmat és halálra szánt [illegible] siettek a gyárak és műhelyek [illegible] a tanácshatalom védelmére.

Budapest proletárjai! [illegible] ez az út a kommün diktatura útja. Minden más út a megsemmisülésbe vezet. Amit meghódítottatok, azt elvenni ne engedjétek!

Papok, bankárok, mágnások és militarista katonatisztek szent szövetségével állitsátok szembe a proletariátus egységét, összetartását, elszánt harci készségét, megingathatlan hitét a szocializmusban.

A burzsoák fehér terrorjára feleljetek a proletárok vörös terrorjával!

Éljen a proletárdiktatura!

Éljen a világforradalom!

Testvéri üdvözlettel

A Szocialista-Kommunista Munkások Magyarországi Pártja.

TEMETÜNK

A forradalom védelmében elesett harcosok ravatalai az Országház előtt

V

KAPITALISTA ANARCHIA HELYETT — SZOCIALISTA TERMELÉST!

Bér Dezső karikatúrája (Borsszem Jankó, 1919. március 23.)

„A FÖLD AZÉ, AKI MEGMŰVELI,
A GYÁR AZÉ, KI AZ ÜLLŐT VERI"

(Komjáth Aladár)

A Forradalmi Kormányzótanács IX. száma rendelete.

1. §.

A Tanácsköztársaság feladatának tekinti, hogy a termelő eszközöket a dolgozók társadalmának tulajdonába vegye át, a termelést szervezze és irányítsa.

Ezért a Tanácsköztársaság a kisipar kereteit meghaladó ipari, bánya- és közlekedési üzemeket köztulajdonba veszi, azokat egy csapásra az egész proletáriátus vezetése és az illető üzem munkásságának ellenőrzése alá helyezi.

Ezért mindazok az ipari, bánya- és közlekedési üzemek, amelyek munkáslétszáma 1919 március 22-én a huszat meghaladta, társadalmi vezetés és munkásellenőrzés alá kerülnek.

2. §.

A Kormányzótanács 1919. március 26-án hozott rendelete az ipari, bánya- és közlekedési üzemek köztulajdonba vételéről

A lakóházak köztulajdonba vétele.

A Forradalmi Kormányzótanács X. sz. rendelete.

1. §. Minden lakóház a hozzátartozó beltelekkel, valamint a ház tartozékaival együtt a Magyarországi Tanácsköztársaság tulajdona.

2. §. A lakásbért a házfelügyelő a lakók bizalmi testületének egyikával együtt beszedi és abból a pénzintézethez szolgáltatja be hiánytalanul, amelyet a pénzügyi népbiztos rendelettel fog kijelölni.

A Kormányzótanács 1919. március 26-án kelt rendelete a lakóházak köztulajdonba vételéről

A pénzintézetek szocializálásának bevezetése.

A Forradalmi Kormányzótanács XII. sz. rendelete.

1 § A Forradalmi Kormányzótanács elhatározza a pénzintézetek szocializálását. A szocializálás munkáját azzal kezdi meg, hogy felhatalmazza a pénzügyi népbiztost azon pénzintézetek vezetésének átvételére és ellenőrzés alá helyezésére, amelyeket a szocializálásra alkalmasnak tart

A tanácsköztársasági vezetés és ellenőrzés alá helyezett pénzintézeteket a pénzügyi népbiztos által kinevezett ellenőrző megbízottak vezetik, a pénzügyi népbiztos utasításainak megfelelően.

A Kormányzótanács 1919. március 26-án kelt rendelete a pénzintézetek köztulajdonba vételéről

Anyaghivatalok és az Anyageloszló Tanács.

A Forradalmi Kormányzótanács LVI. számu rendelete.

1. §. A Forradalmi Kormányzótanács felhatalmazza a szociális termelési, illetve a közellátási népbiztosságot, hogy azon nyersanyagok, félgyártmányok és kész árukra nézve, amelyeknél azt célszerűnek tartja, igénybejelentő és anyagelosztó szerveket (anyaghivatalokat) létesítsen. A régebbi hasonló célokat szolgáló központok és háborus gazdasági szervek, ha erre alkalmasak, megfelelően átszervezhetők. A tőkés érdekeltségből alakult régi igazgatóság hatásköre a rendelet kihirdetésével megszűnik. Az uj szervek irányítását a szociális termelési, illetőleg közellátási népbiztosság és az illetékes szakszervezetek kiküldötteiből alakult tanácsok végzik. Az egyes szervek megszervezését, esetleg átszervezését és a szakszervezetek bevonását a szociális termelési, illetve a közellátási népbiztosság saját hatáskörében végzi.

2. §. Az ily módon alakitott anyaghivatalok, még pedig azok is, amelyek más népbiztosságok felügyelete alatt állanak, kötelesek anyagkészletüket, az elmult heti, illetve havi termelést, a következő héten, illetve hónapban várható termelést és a nálunk bejelentett igényléseket a központi anyaghivatalnak a kibocsátandó végrehajtási utasításban megállapitott módon hetenként vagy havonkint bejelenteni.

3. §. A szociális termelés népbiztosságának felügyelete alatt álló központok birtokában levő anyagok elosztását a központi anyaghivatal irányitja. A közellátási népbiztosság hatáskörébe utalt kész áruk felett a központi anyaghivatal nem rendelkezik.

4. §. Az anyagelosztás irányelveit az anyageloszló tanács állapitja meg.

A Kormányzótanács 1919. április 12-én kelt rendelete az anyaghivatalok és elosztó szervek létrehozásáról

A FÖLD A NÉPÉ!

A Kormányzótanács 1919. április 3-án kelt rendelete a nagybirtokok köztulajdonba vételéről

A földbirtokok szocializálása.

A Forradalmi Kormányzótanács XXXVIII. sz. rendelete.

1. §. Magyarország földje a dolgozók társadalmáé. Aki nem dolgozik, annak tulajdonában föld nem maradhat.

2. §. Minden közép- és nagybirtok minden tartozékával, élő és holt felszerelésével, valamint mezőgazdasági ipari üzemeivel együtt minden megváltás nélkül a proletár állam tulajdonába megy át.

3. §. A kis- és törpebirtok a hozzátartozó házzal és melléképületekkel együtt továbbra is megmarad az eddigi magántulajdonban. Hogy mely birtoktestek minősitendők kis- vagy középbirtokoknak, azt a helyi viszonyok figyelembevételével mindenkor a földmivelésügyi népbiztosság határozza meg.

4. §. Sem a köztulajdonba átvett földbirtokok, sem azoknak felszerelése egyesek vagy csoportok között nem oszthatók fel.

5. §. A köztulajdonba átvett földbirtokok szövetkezeti kezelésre a földet mivelő mezőgazdasági proletárságnak adatnak át. Ily termelő szövetkezeteknek tagja lehet minden 16 éven felüli férfi és nő, aki a termelésben megfelelő számu munkanappal részt vesz. A jövedelemben mindenki a végzett munka arányában részesedik.

6. §. A szövetkezetekről később kiadandó rendelet fog intézkedni.

7. §. A nagy- és kisgazdaságok termelésének irányitója a földmivelésügyi népbiztosság, ellenőrzői a helyi tanácsok.

8. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe.

Budapest, 1919. április 3.

A Forradalmi Kormányzótanács.

CSEPEL A DOLGOZÓKÉ

Kun Béla beszél Csepel munkásaihoz a gyár köztulajdonba vétele alkalmából

Sátori Lipót plakátja

Ismeretlen művész plakátja

Cselényi-Walleshausen Zsigmond plakátja

Földes Imre plakátja

A SZOCIALISTA IPARI TERMELÉS VEZÉRKARA

Varga Jenő
a Népgazdasági Tanács elnöke

Bokányi Dezső
munkaügyi népbiztos

Hevesi Gyula
a szociális termelés népbiztosa

Kelen József
a szociális termelés népbiztosa

Bajáki Ferenc
munkaügyi népbiztos

Lengyel Gyula
a Nemzeti Bank elnöke

Székely Béla
pénzügyi népbiztos

A VAS- ÉS FÉMFELDOLGOZÓ ÜZEMEK SZOCIALIZÁLÁSÁNAK HELYZETE 1919 JÚNIUS 27-ÉN

A SZOCIALIZÁLT ÜZEMEK SZÁMA : 150 MUNKÁSLÉTSZÁM : 36.386 FŐ

A SZOCIALIZÁLT ÜZEMEK IPARÁGAK SZERINTI MEGOSZLÁSA :

1. VASKOHÁSZAT	21	ÜZEM	17.222 FŐ
2. FÉMKOHÁSZAT	8	"	641 "
3. ÁLTALÁNOS GÉPIPAR	27	"	4.691 "
4. VAGON ÉS KISVASÚTI ANYAGOK GYÁRTÁSA	7	"	3.709 "
5. HÍD ÉS VASSZERKEZETEK	16	"	1.265 "
6. HAJÓGYÁRTÁS	8	"	2.322 "
7. KIS TÖMEGCIKKEK GYÁRTÁSA	18	"	2.027 "
8. MOZDONYGYÁRTÁS	4	"	2.224 "
9. MEZŐGAZDASÁGI GÉPEK GYÁRTÁSA	27	"	1.657 "
10. REPÜLŐGÉP ÉS AUTOMOBILGYÁRTÁS	4	"	201 "
11. MŰSZER ÉS SZERSZÁMGYÁRTÁS; MÉRLEGIPAR	10	"	427 "

Június végi helyzet

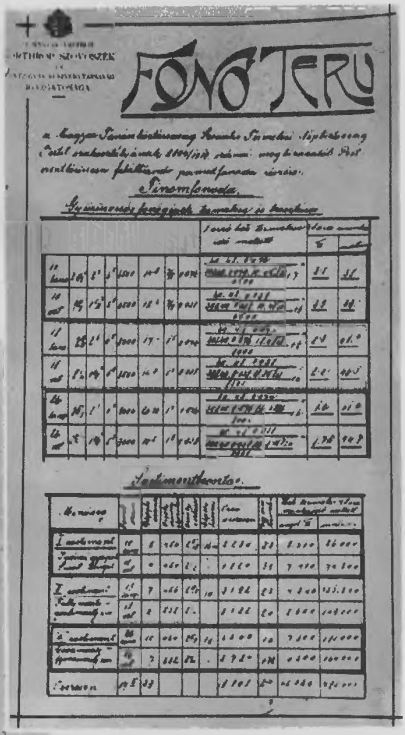

A LŐRINCIEK NAGY TERVEI

A Pestszentlőrincen felállítandó fonoda terve, amelyet a Szociális Termelési Népbiztosság textil-szakosztályának megbízásából dolgoztak ki

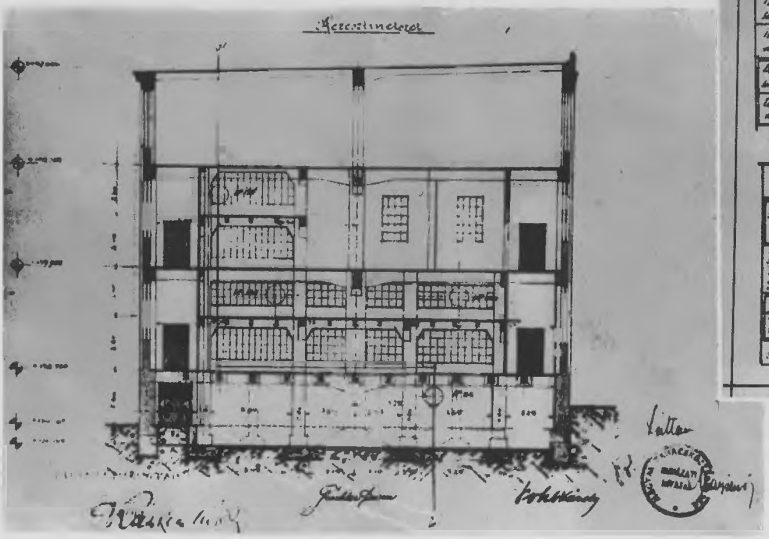

Földes Imre és Végh Gusztáv plakátja

Világ proletárjai egyesüljetek!

Szenet adjatok, magyar bányászok!

A végtelen rengeteg borong a magyar föld alatt. Lázasra verték ott egy órára, aty na kalapácsait és olyan gazdagot, annál még a mesében sincs. Minden kincs és minden erő ami a földben van, az övé. Úgy érzi magát, mintegy nem fekhet, ha megfáradt magát. Ha megdermed és kőrengben megfagy a fekete vértermegye, akkor kiáltanak az emberek lelkesülve: szorgalom és munka mindenben szárad, mert a gyermekét elvették anyjuk, ha ez az órára mondatlanságba zuhanna. Mert a földnek ő a kőbe és tűzbe erad a fény és a meleg és minden erő, amely munkára és alkotásra serkent.

Fáj ezt az órát verték lázasra a föld alatt. Nem hallják az üvöltését? Nem látják szörnyű vergődését? Emberek, magyar bányászok, ti szent munkások a fekete kapo lája mögé lemenőnek, elmaradtak hát! A munka szentjei el akarják oltani az örök lángot, segítsetek hát! A magyar szabad föld rá a kezét az ellenség ne tűrjétek!

Ne engedjétek, hogy itt, ahol mélyből mély mélyből proletár éjjonova ünnepli a munka nagyvárosi nagy világünnepét, megfeledkezzen minden munkásakarás és megszűnjön minden munkalelkesedés.

Nincs ország a világon, amely olyan nagy feladatok előtt állion, mint a mi szegény ünk. Mert itt évezredek legfélelmesebb az emberek és itt dolgoznak legkevesebbet a gazdagok. A legkegyetlenebbül kizsákmányolt emberek és a legelnyomottabban szavúdtak lakolt kárhozat keresztet építenek, a gyárakból pedig munkabérfőtőket csinálnak a kizsákmányolók. Most felszabadultunk, a munka megérdemelt jogához jutott a munkás pedig embertelenségéhez. Most kellene dolgozni igazán, hogy kipótoljuk mindazt, amit ezer éven elmulasztottunk és helyrehozzuk azt a szörnyű romlást, amelyet elszenvedtünk a rémkényszerített háború borzalmai alatt.

De ha kifogyunk a szenünkből, mindenünkből kifogyunk akkor, még a reménységből is.

Gondoljatok valami előrelátóan nagy napfogyatkozásra, gondoljatok azokra emberszülőkre, amelyek fázunk és sötétségben élnek, gondoljatok, emberek, végtelen távolokra és gyümölcsérlés nyarakra és ha mindezt észre fogjátok, akkor úgy é a legrettenetesebb lerülés és a legszörnyűbb elnyomorodás képét hordjátok magatokban.

Most pedig próbáljátok elképzelni, hogy mindez nem is lehetségelen. Hogy van más valami erőforrás, amely kényszerítsen bajt a napot, hogy szegődjön nyelvből kaljon és az szolgálja többet az embereket. Bajos meg valami örökös borulat mögött es ar nálunk több fényt és meleget. Nem volnának többé gyilkoló viharadások és munkaru sokvonal szép harmatos reggelek napsütötték és volnának, egyáltalán semmise volna, nem megbomlana az emberi és társadalmi csomagolás új erőt öntsön.

Józan ésszel persze hajos elképzelni ilyen utópiás ítéletet. De ha mindig csak az duro nés az erőben, akkor nem is tudja elképzelni, mert olyan erő, amely a napot úgy ből kiiktatna, nincsen, nem is lesz.

De ne az égre nézzetek csak, hanem nézzetek egyszer a föld alá is és akkor minden dúrvaságtok, hogy a fényről és melegről meg lehet hozzam az emberiséget ha mindjárt nem is úgy, hogy vastag csőket fektessen a napra valami világmindig dolgozó rendszer.

Mert, ti bányászok legjobban tudjátok, hogy a világosságot és a meleget sehol a az ég adja, hanem adja ezt a föld is. Az égről szabadon verődik le a meleg és a ragyogás, mint az ókortörténetről, de a föld magába zárja ezt, mint a szerelmétgtartó. Munkásosztály nélkül nem szerzik meg senkinek.

Dolgozni kell, törődhetetlenül, keservesen a föld alatt, ha azt akarjuk, hogy mennyi legyen a tervnek erő, amely a szülőkk földben pusztuljon.

A föld fűhöznagy. A föld nem tagyuk szabni, akik magukat természettel mindig a szép felé fordulnak. A föld azt akarja, hogy aki az ő titkát akarja, tagadja meg a napot, merüljön bele a föld éjszakájába, a hangtalan csöndbe, a világtól elhatolodott magyba, a mindig csak az ő kötését lelje.

Ifjumunkások! Elvtársak!

A vörös katonák a harctéren végzik legszentebb kötelességüket. De hiába áldozzák vérüket értetek, ha nem segítitek őket harcaikban. Minden erőnk megfeszítésével kell most dolgoznunk.

Ellenforradalmár az, aki a műhelyben nem végzi kötelességét!

Vissza kell állítani a munkafegyelmet!

Őrködjetek ti, hogy rendbontó, rakoncátlankodó, a forradalom ügyét elárulójfju proletár sorsitok között ne legyen!

Nem kommunista az, aki a műhelyben rendetlenkedik, hasztalankodik.

Dolgozzatok, mert a munka menti meg a proletárhazát!

Dolgozzatok, mert ami a vörös katona markában a fegyver, az a mi kezünkben a szerszám!

Dolgozzatok! Dolgozzatok! Dolgozzatok!

A FÉNY, A MELEG, AZ ERŐ — A SZÉN

Felhívás a bányászokhoz

IFJÚMUNKÁSOK!
LEGYETEK MÉLTÓK
TÖRTÉNELMI KÜLDETÉSTEKHEZ!

„Hirdessük: Itt nem boldogul más,
Csak aki alkot, aki munkás!"
(Juhász Gyula)

VILÁG PROLETÁRJAI EGYESÜLJETEK!

SZOCIÁLIS TERMELÉS

A SZOCIÁLIS TERMELÉS NÉPBIZTOSSÁGÁNAK KÖZLÖNYE

V., SZABADSÁG-TÉR 17. SZÁM.

Szociális termelés.

Irta: Varga Jenő.

VILÁG PROLETÁRJAI EGYESÜLJETEK!

A TERMELÉS IRÁNYELVEI A KOMMUNISTA ÁLLAMBAN

A KÖZOKTATÁSI NÉPBIZTOSSÁG KIADÁSA
BUDAPEST, 1919

Agitációs célra ingyenes példány.

Kiadványok a termelés megszervezéséről

Világ proletárjai egyesüljetek!

A kommunista rend jólétének alapelvei

Budapest, 1919.
A Közoktatásügyi Népbiztosság kiadása
Ára 40 fillér

I. ÉVFOLYAM 1. SZÁM 1919 MÁJUS 1

AMOSZ

SZOCIALISTA MÉRNÖKÖK LAPJA

KIADJA: AZ ALKALMAZOTT MÉRNÖKÖK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGE

Egyes szám ára 1 korona.

A műszaki tudományok munkásaihoz!

Zádor István plakátja

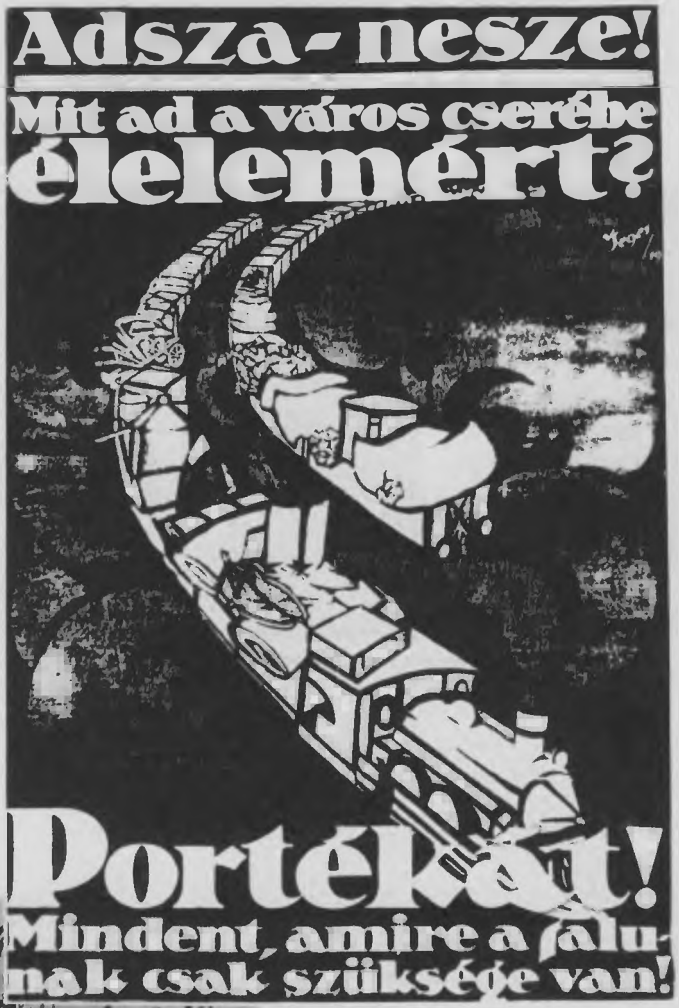

Jeges Ernő plakátja

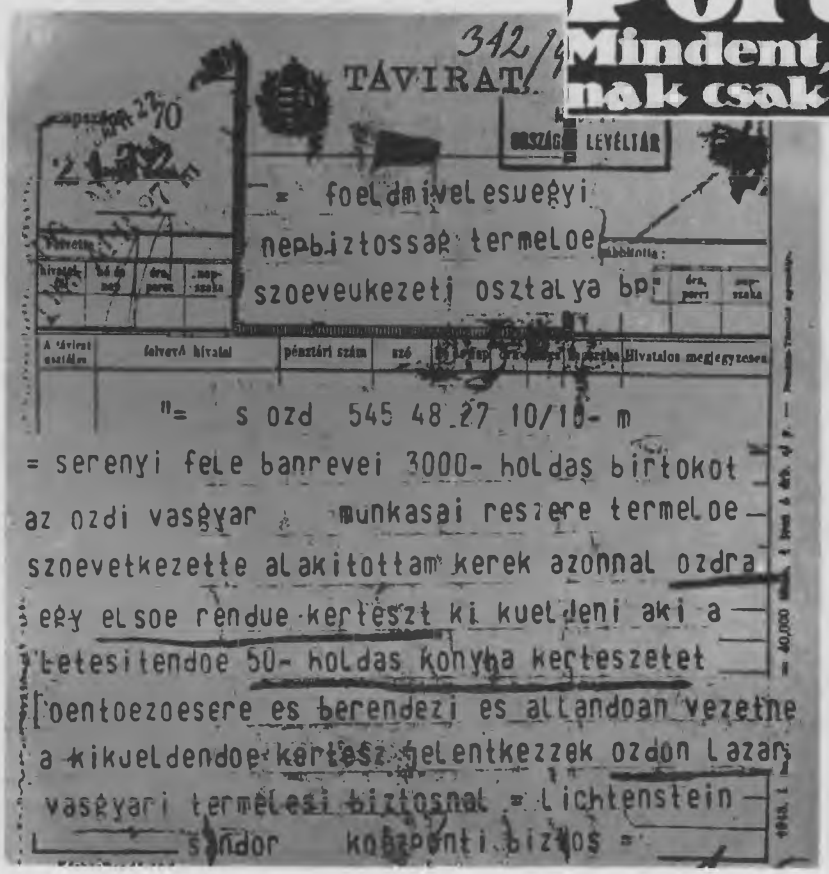

A bánrévei termelőszövetkezet az ózdi vasgyár munkásai számára termel

Földbirtokmegoszlás 1919 júliusában Magyarországon

Jól dolgozik a szabolcsi direktórium

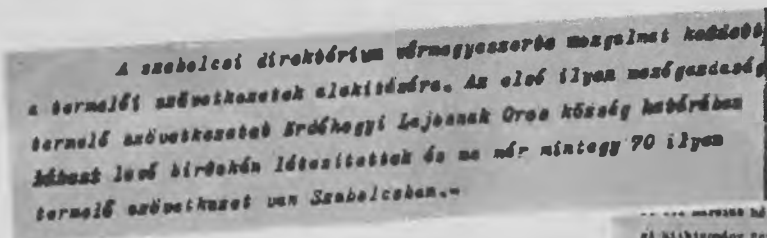
A szabolcsi direktórium vármegyeszerte mozgalmat kezdett
a termelői szövetkezetek alakítására. Az első ilyen mezőgazdasági
termelő szövetkezetet Erdőhegyi Lajosnak Oros község határában
[illegible] levő birtokán létesítették és ma már mintegy 70 ilyen
termelő szövetkezet van Szabolcsban.-

Az 5 megyére, 330 községre kiterjedő négyszázezer holdas Esterházy-hitbizomány is a nép tulajdona lett

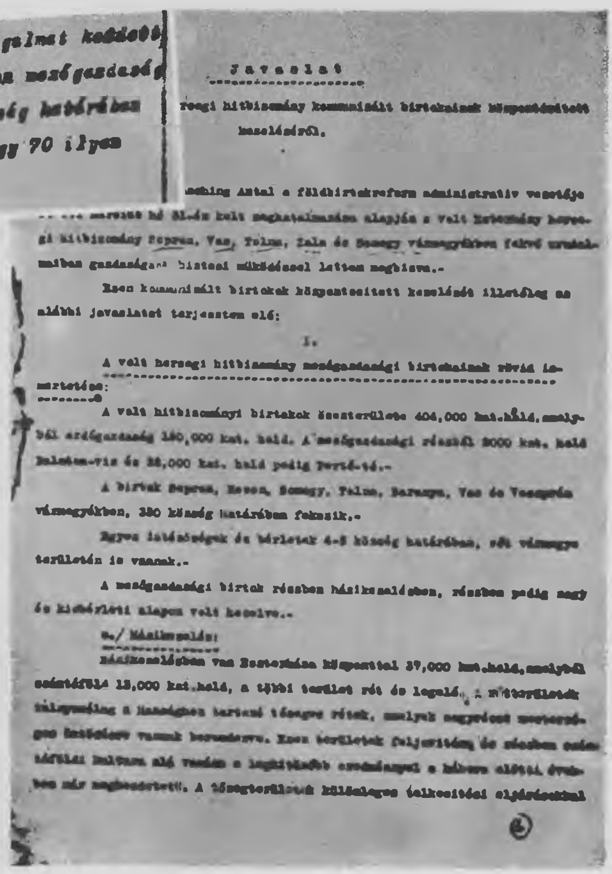
Javaslat

[illegible]rcegi hitbizomány kommunizált birtokainak központosított kezeléséről.

[illegible]ching Antal a földbirtokreform adminisztratív vezetője [illegible] hó 31-én kelt meghatalmazása alapján a volt Esterházy hercegi hitbizomány Sopron, Vas, Tolna, Zala és Somogy vármegyékben fekvő uradalmaiban gazdaságai[illegible] működéssel lettem megbízva.-

Ezen kommunizált birtokok központosított kezelését illetőleg az alábbi javaslatot terjesztem elő:

I.

A volt hercegi hitbizomány mezőgazdasági birtokainak rövid ismertetése:

A volt hitbizományi birtokok összterülete 404,000 kat.hold, amelyből erdőgazdaság 180,000 kat. hold. A mezőgazdasági részből 8000 kat. hold Balaton-víz és 28,000 kat. hold pedig Fertő-tó.-

A birtok Sopron, Moson, Somogy, Tolna, Baranya, Vas és Veszprém vármegyékben, 330 község határában fekszik.-

Egyes intézőségek és bérletek 4-5 község határában, sőt vármegye területén is vannak.-

A mezőgazdasági birtok részben házikezelésben, részben pedig nagy és kisbérleti alapon volt kezelve.-

a./ Házikezelés:

Házikezelésben van Eszterháza központtal 37,000 kat.hold, amelyből szántóföld 13,000 kat.hold, a többi terület rét és legelő. [illegible]

VILÁG PROLETÁRJAI EGYESÜLJETEK!

FEHÉRVÁRI KÖNYV

Termelőszövetkezet Fejérmegyében

Ára 1 korona.

A KÖZOKTATÁSÜGYI NÉPBIZTOSSÁG KIADÁSA.
BUDAPEST, 1919

Krúdy Gyula írása

Móricz Zsigmond külföldi újságírókkal a toponári termelőszövetkezetben

Móricz Zsigmond írása az új világról Somogyországban

A termelőszövetkezetek szántóterületének növekedese Somogy megyében 1919 februárjától 1919 júniusáig

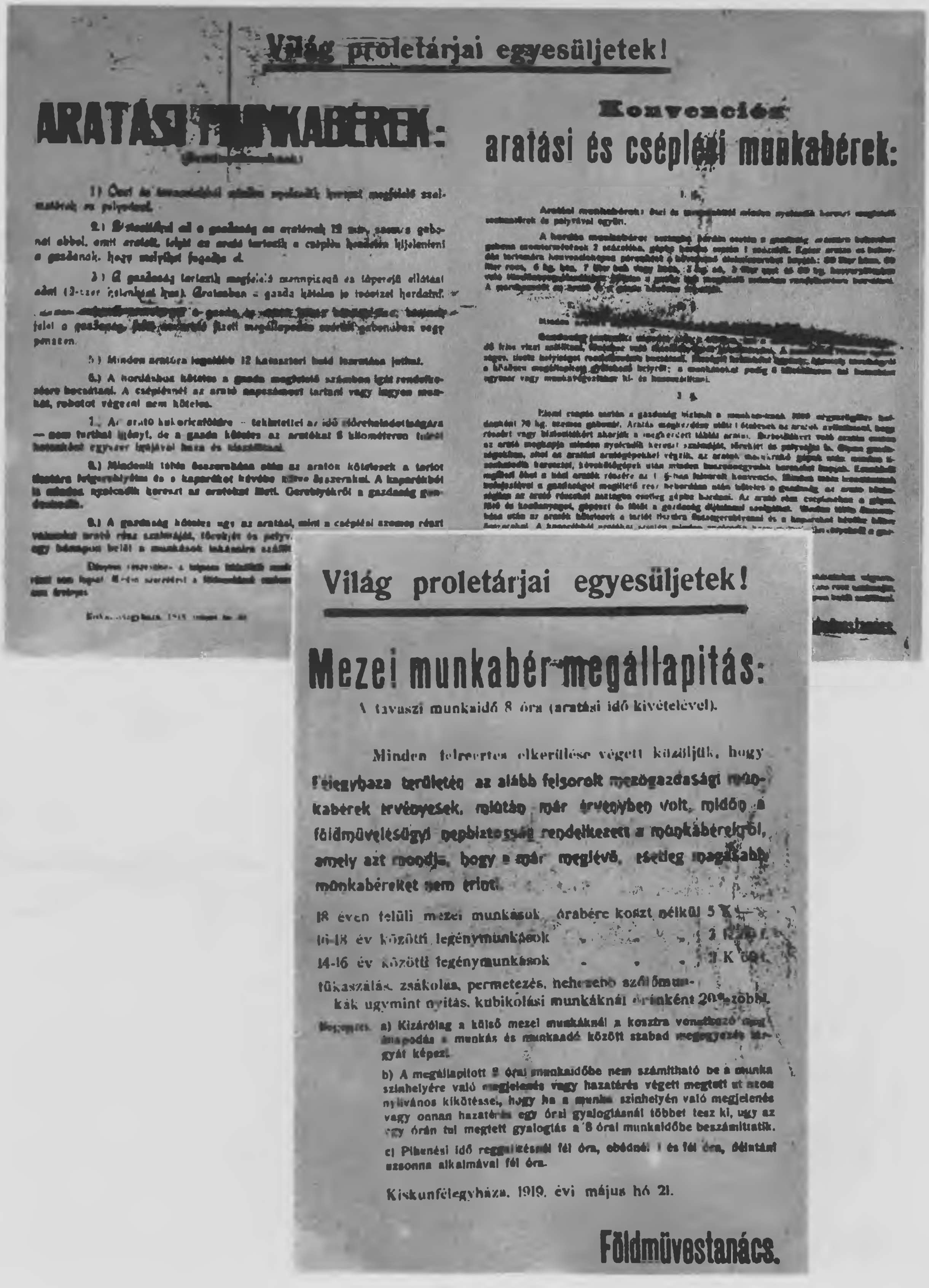

Világ proletárjai egyesüljetek!

ARATÁSI MUNKABÉREK:

Konvenciós aratási és cséplési munkabérek:

Világ proletárjai egyesüljetek!

Mezei munkabér-megállapitás:

A tavaszi munkaidő 8 óra (aratási idő kivételével).

Minden félreértés elkerülése végett közöljük, hogy Félegyháza területén az alább felsorolt mezőgazdasági munkabérek érvényesek, miután már érvényben volt, midőn a földművelésügyi népbiztosság rendelkezett a munkabérekről, amely azt mondja, hogy a már meglévő, esetleg magasabb munkabéreket nem érinti.

18 éven felüli mezei munkások órabére koszt nélkül 5 K

16-18 év közötti legénymunkások . . . 3 K

14-16 év közötti legénymunkások . . . 3 K 60 f.

fűkaszálás, zsákolás, permetezés, nehezebb szőlőmunkák ugymint nyitás, kubikolási munkáknál óránként 20%-kal több.

Megjegyzés. a) Kizárólag a külső mezei munkáknál a kosztra vonatkozó megállapodás a munkás és munkaadó között szabad megegyezés tárgyát képezi.

b) A megállapitott 8 órai munkaidőbe nem számitható be a munka szinhelyére való megjelenés vagy hazatérés végett megtett ut azon nyilvános kikötéssel, hogy ha a munka szinhelyén való megjelenés vagy onnan hazatérés egy órai gyalogolásnál többet tesz ki, ugy az egy órán tul megtett gyalogolás a 8 órai munkaidőbe beszámittatik.

c) Pihenési idő reggelizésnél fél óra, ebédnél 1 és fél óra, délutáni uzsonna alkalmával fél óra.

Kiskunfélegyháza, 1919. évi május hó 21.

Földmüvestanács.

A NÉP FIAI — A NÉP SZOLGÁI

Vántus Károly
földművelésügyi népbiztos

Hamburger Jenő
földművelésügyi népbiztos

Nyisztor György
földművelésügyi népbiztos

Hevesi Ákos
a földművelésügyi népbiztosság politikai megbízottja

Latinka Sándor
Somogy megye kormányzótanácsi biztosa

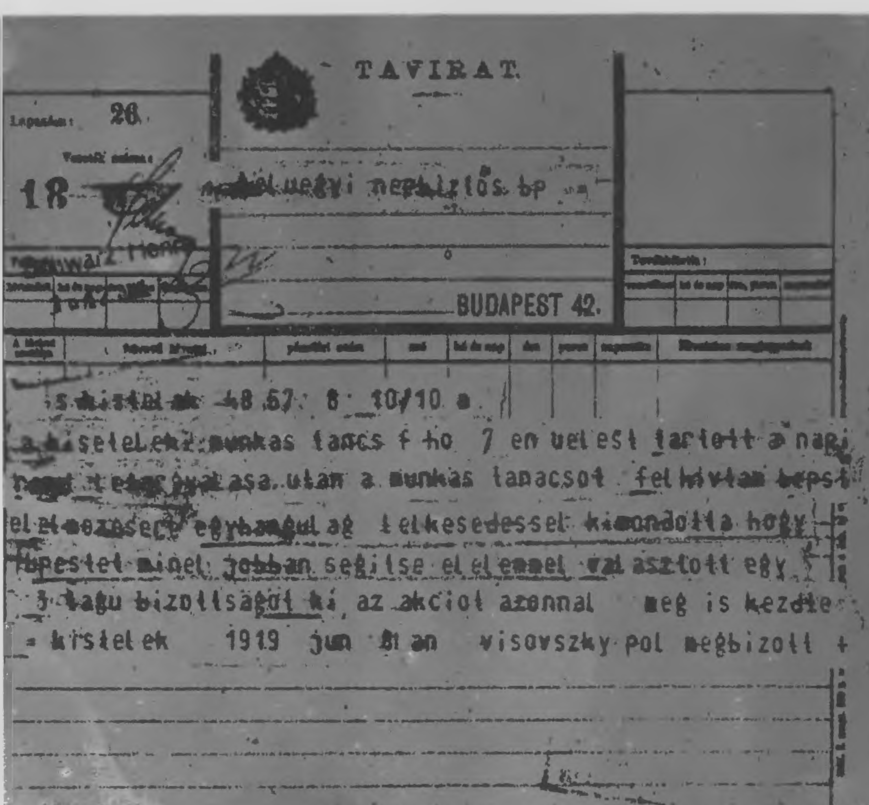

TAVIRAT.

26

18 ... nepbiztos bp

BUDAPEST 42.

s kistelek 48 57 8 10/10 a

a kistelek munkas tanacs f ho 7 en ulest tartott a nagy

[illegible] asa utan a munkas tanacsot felhivtam bpest

elelmezesere egyhangulag lelkesedessel kimondotta hogy

bpestet minel jobban segitse elelemmel valasztott egy

3 tagu bizottsagot ki az akciot azonnal meg is kezdte

= kistelek 1919 jun 8 an visovszky pol megbizott +

A kistelekiek távirata Budapest segítéséről

„IGAZSÁGOT HOZTUNK NEKTEK, IGAZSÁGOT AZ IGAZ EMBEREKNEK"

(Szini Gyula)

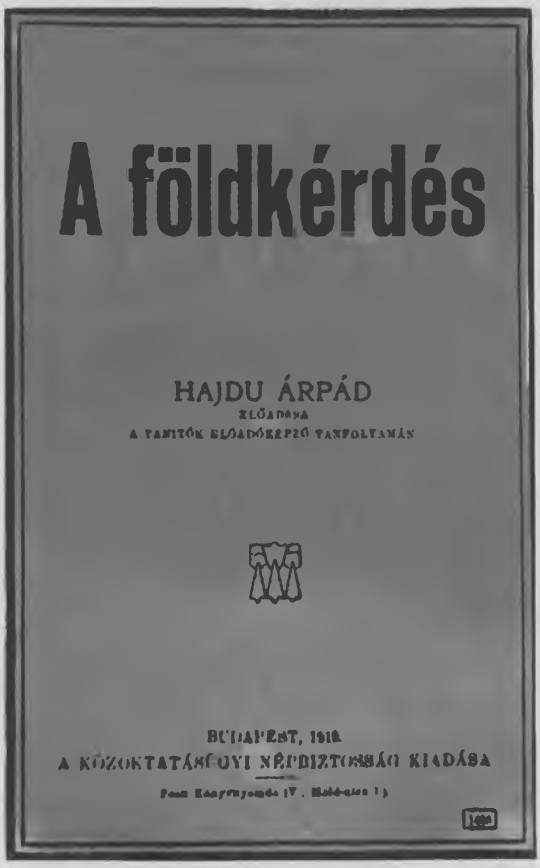

DUNÁNTULI
MAGYAROK!
Pokolba kergettük a Zichyeket a Festeticseket, Batthyányiakat, Esterházyakat, a nagybérlőket és pesti földnyúzókat! Szabad a nép és övé a föld! Dunántul népe! Az egész országban csak a ti áldott földeteken nincs ellenség. Más vidékeken harcolva vivjuk ki győzelmeinket, csak a ti földeteken folyik a nyugodt átszervezés. Bánjatok el irgalmatlanul a hitvánnyal, aki ebben kételkedni mer! Verjétek ki a bitangot, aki hamis hirt terjeszt! Üssétek le az árulót, aki az uj rend ellenizgat! Mindenek felett pedig dolgozzunk emberek! A köztársaság, mely a szabadságot hozta, ezerszeresen fizeti majd vissza nektek és gyermekeitek nek azt, amit most neki adtok munkában, élelemben! Munka, kitartás, bizalom! Tartsatok ki! Győzelmünk teljesen bizonyos.
K. N. P. CS.
Kónya S.

VI

AZ ELSŐ SZABAD MÁJUS ELSEJE

Bíró Mihály plakátja

A munka háza a Parlament előtt

Marx Károly szobra a Gresham-palota előtt

A Deák-téren

GYÖNYÖRŰ DEKORÁCIÓK HIRDETIK A MUNKA MEGBECSÜLÉSÉT

Munkásszobrok az Alagút bejáratánál

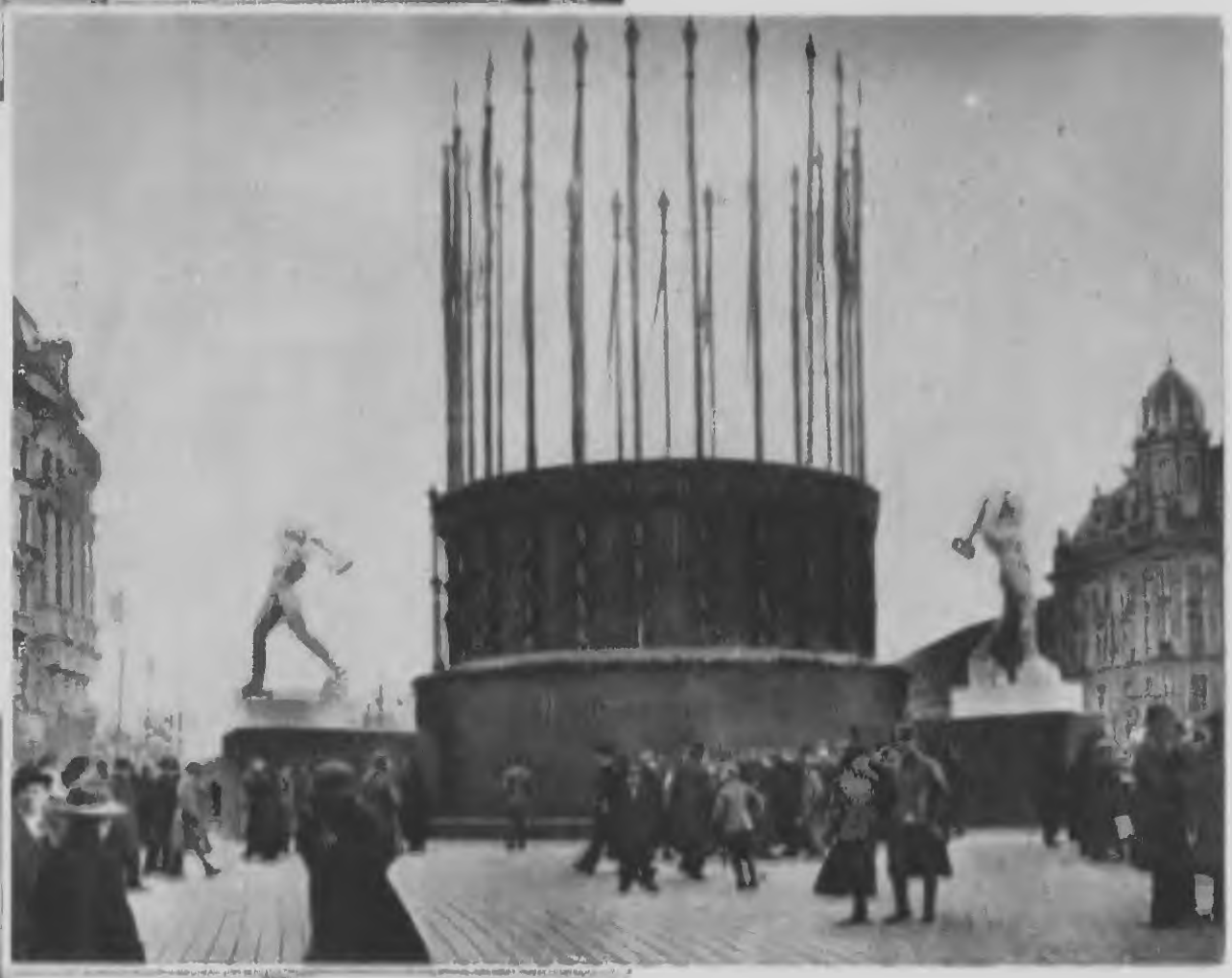

Hatalmas dekoráció a Nyugati pályaudvar előtti téren

A millenniumi emlék is — királyszobrok helyett — a munka dicsőségét hirdeti

A Fürdő utcából az Andrássy út felé özönlik a tömeg

A Köröndön a proletár nemzetköziség jelképei: a vörös földgömbök

A csepeliek a diadalmas munka szimbólumait hozzák

Felvonulnak a tengerészek

Kibomlik a világforradalom zászlaja

Világ proletárjai, egyesüljetek!

Felvonulnak a Budapesten élő külföldi munkások

Szegény gyermekek a szigeten

Kakaóosztás

Szolnok

Kecskemét

Kiskunfélegyháza

Gyöngyös

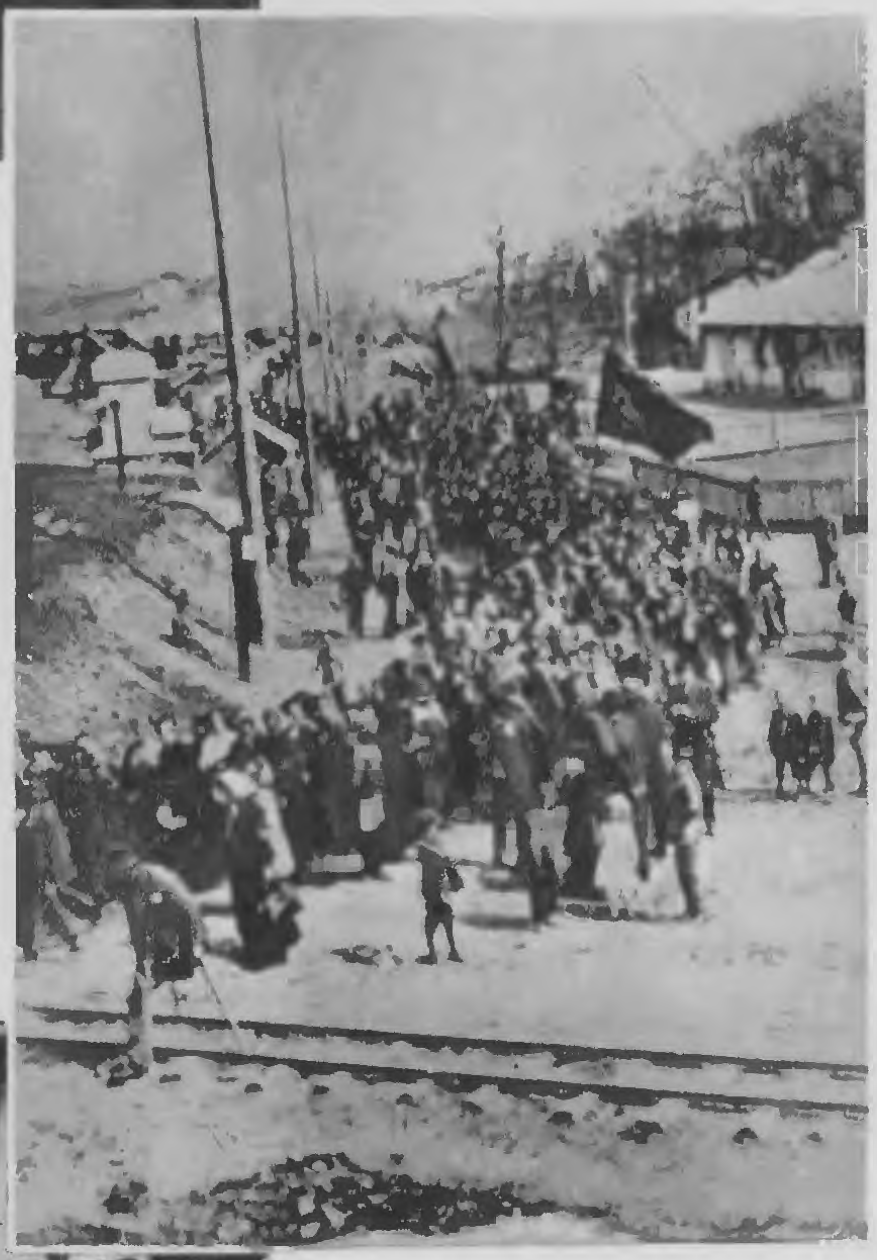

Tatabánya

Nagykanizsa

VII

AZ EMBERÉRT

Földes Imre plakátja

HIVATALOS RÉSZ.

A Forradalmi Kormányzótanács LXX. számu rendelete.

1. §.

A Magyar Tanácsköztársaság valamennyi nem állami (törvényhatósági, városi, községi, alapitványi, egyesületi és magán) kórházat, gyógyitó-, rendelő- és gondozóintézet (dispensaire), szanatóriumot és a gyógyithatatlan betegek nem állami menhelyeit e rendelet kihirdetésének napjával köztulajdonba veszi.

s földmivesek helyi,

zottal
külö
Az
haszn
népbi
jóléti

A
mény
módo
relést
kérne
vetlen
közve

A Kormányzótanács 1919. április 24-én hozott rendelete az egészségügyi intézmények köztulajdonba vételéről

NÉPEGÉSZSÉGÜGYI KIÁLLITÁS

Budapest, VIII., Köztemető-ut 18/b.

A burzsoa világrend a maga hatalmát a tömegek tudatlanságára épitette fel. A proletár világrend felépítése a tanult, a művelt munkásosztály feladata.

A letört világban a tudatlanná tett tömegeket a burzsoazia hivatalnokai rángatták kényükre-kedvükre. A proletár világrend megadja a proletár tömegeknek a tudást, hogy önmagukat kormányozhassák.

A népjólét és a népegészségügy a proletár világrend egyik legfontosabb feladata. Ezt a feladatát a proletáriátus csak akkor tudja jól megoldani, ha a munkásosztály széles rétegei megszerzik magukuak a szükséges népegészségügyi ismereteket.

A népegészségügyi kiállitás

módot ad mindenkinek arra, hogy ezeket az ismereteket fáradtság nélkül, sőt gyönyörűséggel megszerezze.

A kiállitás csoportjai:

1. Az emberi test szerkezete. Tisztaság.
2. Gyermekegészségügy.
3. Népbetegségek. (Tüdővész. Alkoholizmus. Nemi betegségek) Fertőző betegségek.
4. Balesetvédelem. A foglalkozásokkal járó egészségi bántalmak
5. Kivándorlás.
6. Jóléti berendezések.

A kiállitás 1919. április 20-án d. e. 10-kor nyilik meg és május végéig dijtalanul megtekinthető.

A kiállitást a nagyközönség vasárnap délelőtt 9-től 12-ig és dijtalanokkal tól 4-től 7-ig tekinthetti meg.
A kiállitás anyagát a belvárosi csoportoknak szakemberek népszerűen ismertetik.

Tarsadalom Muzeum

Budapesti Kerületi Munkásbiztosító Pénztár.

Költözik a proletárcsalád

Sinkó Karoly rajza

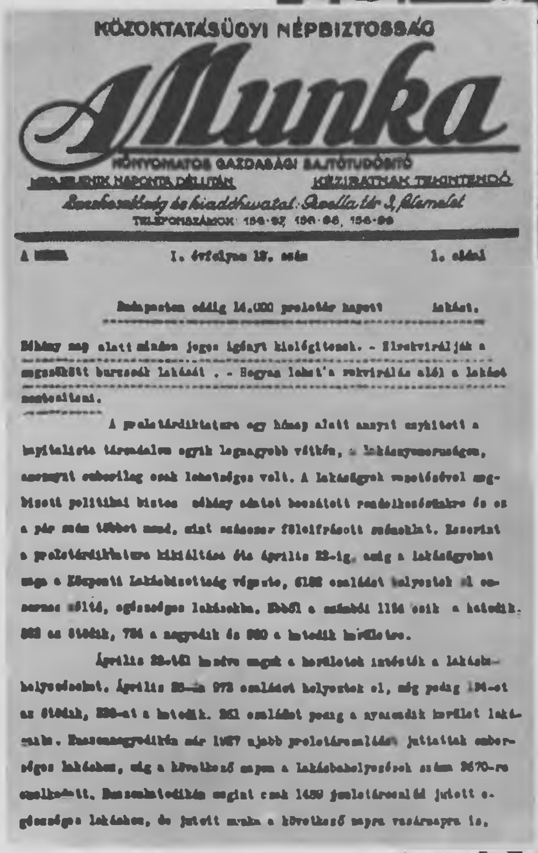

KÖZOKTATÁSÜGYI NÉPBIZTOSSÁG

A Munka

KŐNYOMATOS GAZDASÁGI SAJTÓTUDÓSÍTÓ

MEGJELENIK NAPONTA DÉLUTÁN — KÉZIRATNAK TEKINTENDŐ

Szerkesztőség és kiadóhivatal: [illegible] tér 3, félemelet

TELEFONSZÁMOK: 156-97, 156-98, 156-99

A [illegible] I. évfolyam 19. szám 1. oldal

Budapesten eddig 14.000 proletár kapott lakást.

Néhány nap alatt minden jogos igényt kielégítenek. - Elrekvirálják a megszökött burzsoák lakásait. - Hogyan lehet a rekvirálás alól a lakást mentesíteni.

A proletárdiktatura egy hónap alatt annyit enyhített a kapitalista társadalom egyik legnagyobb vétkén, a lakásnyomoruságon, amennyit emberileg csak lehetséges volt. A lakásügyek vezetésével megbízott politikai biztos néhány adatot bocsátott rendelkezésünkre és ez a pár szám többet mond, mint százszor fölelírásott szónoklat. Eszerint a proletárdiktatura kikiáltása óta április 22-ig, amig a lakásügyeket még a Központi Lakásbizottság végezte, 6128 családot helyeztek el emberhez méltó, egészséges lakásokba. Ebből a számból 1154 esik a hatodik, 863 az ötödik, 784 a negyedik és 980 a hetedik kerületre.

Április 22-től kezdve maguk a kerületek intézik a lakáselhelyezéseket. Április 23-án 973 családot helyeztek el, még pedig 134-et az ötödik, 328-at a hatodik. 261 családot pedig a nyolcadik kerület lakásaiba. Huszonnegyedikén már 1657 ujabb proletárcsaládot juttattak emberséges lakásokba, míg a következő napon a lakásbehelyezések száma 2670-re emelkedett. Huszonhatodikán ugyan csak 1450 proletárcsalád jutott egészséges lakáshoz, de jutott munka a következő napra vasárnapra is.

A proletárdiktatúra enyhítette a lakásnyomorúságot

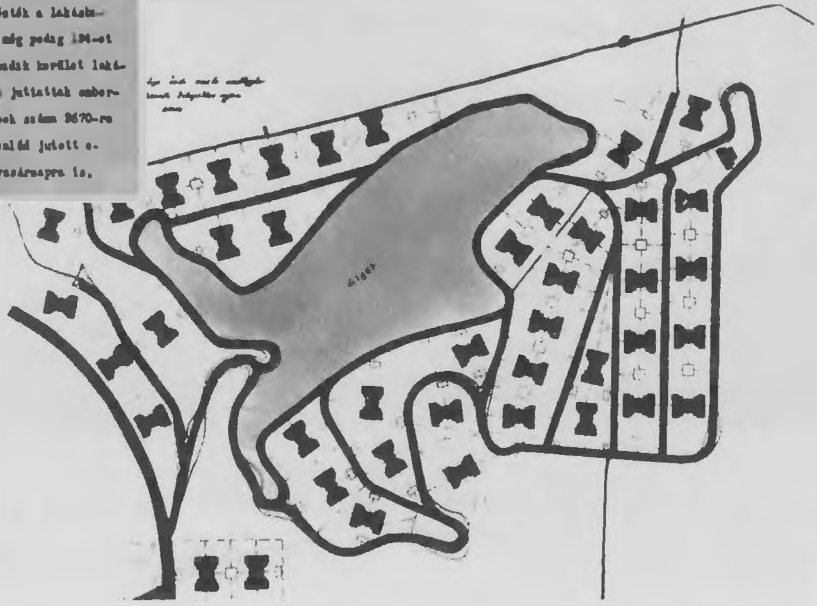

Az ózdi munkástelepek elhelyezési terve

Amit nem lehet elviselni

Pólya rajza

Pólya Tibor karikatúrája (Borsszem Jankó, 1919. április 6.)

Fürdés előtt orvosi vizsgálat

Fürdés után, hazafelé

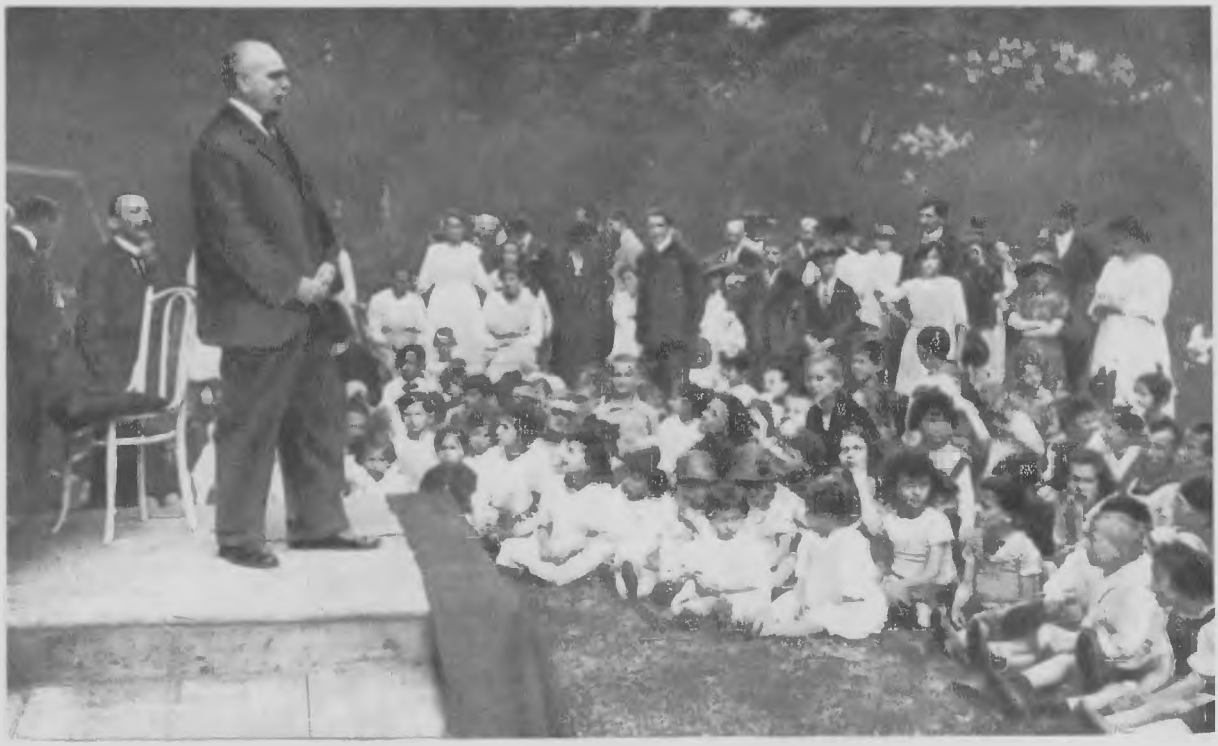

A Károlyi-kertet átadjak a gyermekeknek

Honfoglaló úton a Margitszigetre

Proletárgyermekek a gödöllői kastély parkjában

Uzsonna

NYARALNI MENNEK A PROLETÁRGYERMEKEK

„S mind azért van, játszik, zeng, zenél,
Kisgyermekem, hogy te boldog legyél!"

(Várnai Zseni)

Proletár gyerekek színháza

Az ifjumunkások oktatásának reformja

Nem a műhelyben, hanem „tanműhelyekben" fogják kiképezni az ifjumunkásokat

A közoktatásügyi népbiztosság messzehatóan dolgozta ki az ifjumunkásoktatás reformjának tervét. A tervezet alapeszméje, hogy *az ifjumunkások oktatása ne a műhelyben, vagy gyárban történjék*, ahol az oktatás pedagógiai előföltételei hiányoznak és az ifjumunkás tanulóidejének jórészét szakmájától távolesö szolgálat köti le, hanem külön erre a célra létesitendő *tanműhelyekben*, ahol az ifjumunkást gyakorlatilag és elméletileg 3—4 esztendő alatt kitanitanák.

Ilyen műhelyekben — egyénenkint 5 négyzetméter területet számitva — körülbelül 50 ifjumunkást helyeznének el. Itt a jelenleg már műhelyekben, vagy gyárakban dolgozó ifjumunkások kitanitását is befejeznék. Az intézeteket lehetőleg meglevő és szünetelő gyárakban állitanák föl. A berendezésük nem kerülne sokba, már csak azért sem, mert fölszerelésüket ők maguk készitenék.

A „Vörös Ujság" cikke a tanműhelyekről (1919. júl. 25.)

„Aki tanoncat tettlegesen bantalmazza..."

A KÖZOKTATASÜGYI NÉPBIZTOSSÁGTÓL.

RENDELET.

1. A tanoncok munkaideje e rendelet megjelenésétől kezdve heti 36 óra, melybe az elméleti oktatás ideje is beszámittatik. Az elméleti oktatás csak hétköznapokon, a nappali órákban történhetik.

2. Senki tanoncát el nem bocsáthatja. Ha elbocsátotta, minden eddigi illetményét (ellátás, lakás, fizetés) fizetni tartozik.

3. Aki tanoncát tettlegesen bántalmazza, forradalmi törvényszék elé állittandó.

Budapest, 1919. évi március hó 31.

Lukács

közoktatásügyi helyettes népbiztos.

Azary-Prihoda István plakátja

KÖZOKTATÁSI NÉPBIZTOSSÁG VIII/3. OGYOSZTÁLY

Proletárok! Testvérek!

[illegible] nektek, a mi utódainknak, a mi akaratunk szabja meg a dolgok rendjét. Elsavanyodtak, rabszolgaszerűvé lett belső kapcsolatunk a kenyérért és ha él, a szerzésért még nem pazarolt el, ha még vívjuk a vérből fakadó az osztályharcot, ha még a föld több hatalmas államában proletártestvéreink csak a forradalomra való előkészület idejét élik, mégis máris eresztnünk kell, hogy mindez megtörjék, mi reánk vár, miket vár, a mi kezünkből és szellemünkből várja az újjáalakulást, a megújhodást.

A proletárizmus örvendő, képzettebb rétegei is gazdasági helyzetükből fogva mindannyiunk a műveletlenségnek csak egy részét, a szakismeretek harcos tanításait tekintik magukévá. De minden harcunk célja a cél, minden proletár küzdelme azért folyt és folyik ma is, hogy az emberi [illegible] a szellem szükségszerűségeit és tervszerű elhatározásait az emberi munka eredményeit. Nemcsak, hogy lakásainkból azért szabadítottuk emberi lakásba, a rabszolgaságból azért szabadítottuk magunkat emberekké, hogy a földet örömmel és szépséggel sugározzátok be, hogy elpusztuljon a harcok világa és helyébe a testvéri emberszeretetnek élete emelkedjék.

Meg harcban állunk és harcban fogunk állni, [illegible] addig, míg meg nem semmisítettük a régi, gyalázatba és embertelenségbe hanyatlott világ utolsó pillérkövét is. Nem akarjuk, hogy proletár és harcos legyen, emberek legyünk csak, egyenlők és testvérek. Nem akarjuk munka-kazamatává változtatni a világot és ti proletárok, a kiket mostan kerítik a szépség és a szép élvezésének gyönyöre, a harc közben, az utolsó küzdelem alatt is készüljetek már.

A múzeumok és paloták kapui, a gyönyörű [illegible] addig zárt termei kitárulnak az ökölök csapása alatt. Meg kell tanulnotok látni a szépet, munkában elsanyarult és meggyötört testvéreitek fel kell támasztani, hogy ti szemmel lehessetek mindezt harcotok és szenvedéstek eredményének, a kultúra a szépség birodalmának. Ezt nem lehet forradalommal erőszakkal elfoglalni, [illegible] Ezt tanulással munkával [illegible]

A közoktatásügyi népbiztosság munkástovábbképző [illegible] szociális, művészeti és filozófiai osztálya a hónap minden [illegible] munkáját. A legszebbet és legjobbat fogjátok kapni. Az előadáson hangversenyekkel lesznek egybekötve. Jelentkezzenek szakszervezeteiknél az előadásokra, melyeknek helye és ideje egy lesz megállapítva, hogy legkevesebb fáradsággal a legtöbbet nyerhessenek.

Testvéri üdvözlettel

A MUNKÁSTOVÁBBKÉPZŐ VILÁGSZEMLÉLETI OSZTÁLYA.

Proletárok tanuljatok! Minden péntek művelődési nap

Nagy érdeklődéssel olvassák a röpiratokat

„ÉHE A SZÓNAK, ÉHE A SZÉPNEK HAJT TITEKET"

(Ady Endre)

Világ proletárjai egyesüljetek!

Proletárok tanuljatok!

Minden szerda pártnap! **Minden péntek művelődési nap!**

A VIII. kerületi Munkás- és Katonatanács művelődési osztálya (Baross-utca 71.) **analfabéta tanfolyamokat nyit** írni-olvasni nem tudó felnőttek számára. Felhívjuk a VIII. kerület összes házbizalmijait, hogy a házban lakó **írni-olvasni nem tudó,** vagy csak olvasni tudó felnőtteket életkoruk és lakcímük megjelölésével levelezőlapon a művelődési osztálynak fenti címen sürgősen jelentsék be.

Minden pénteken tudományos, ismeretterjesztő és szociális tárgyú előadásokat tart az alábbi helyeken:

Szabad előadások:

1. ***Dugonics-utcai iskola***
2. ***Csobánez-utcai iskola***
3. ***Mária Terézia-téri iskola***
4. ***Német-utcai iskola***
5. ***Tisza Kálmán-téri iskola***
6. ***Erdélyi-utcai iskola***

Szemléltető tudományos mozielőadások.

Az előadások a tudomány minden ágát felölelik, nevezetesen marxizmus szociológia, természettudományok (fizika, kémia, állattan, növénytan, földtan, csillagászat stb.), földrajz, történelem, irodalom, esztétika, egészségtan és etika.

Előadók: Albrecht Sándor, Antal Márk, Bartos Erzsébet, Berend Géza, Biró Dezső, Bogar Ismán, Brandstein Illés, Barta Gábor, Buchingerné, Ladányi Szeréna, Brandstein Illésné, Cservenka Miklós, Égly Sándor, Farkas István, Fogarassy Béla, Fonay Jenő, Grünhut Jakab, Györki Imre, Hajtai Ferenc, Hirosek János, Horvát Kiára, Illés Arthur, Kemény Ignác, Kemény János, Kilaika Lajos, Kolozsy Sándor, Krammer Zsófia, Kúnfi Aladár, Landler Jenő, Lerner Dezső, Lunzer Róbert, Nemes Lipót, Putits István, Sakrak Mihály, Singer Nándor, Singer Vera, Stein Leó, Szerdahelyi Sándor, Szőnyi Géza, Toborfy Sándor, Tuba Károly, Varga Jenő, Varjas Sándor, Weltner Izidor, Weltner Jakab stb.

Az előadások az iskolákban díjtalanok, a mozgókban 1 koronás belépődíjak mellett tartatnak. Részletes tájékozást (ki, hol és mit ad elő) a Vörös Ujság mindenkori csütörtöki és a Népszava mindenkori pénteki száma fog nyújtani. Az előadások este 6 órakor kezdődnek

Végül modern nyelvi, á. m. német, francia, angol és olasz tanfolyamokat szervez, melyek szintén díjtalanok lesznek. Jelentkezni levelezőlapon lehet annak megjelölésével, hogy milyen nyelvet akar tanulni fenti címen.

Munkástovábbképző tanfolyamok nyíltak

MARX-ENGELS MUNKÁSEGYETEM KIADVÁNYAI

TÁRSADALOMTUDOMÁNYI ÉS KÖZIGAZGATÁSI FAKULTÁS

I.

MEGNYITÓ BESZÉD

II.

ELŐADÁSOK A TÖRTÉNETI MATERIALISMUSRÓL

TARTOTTA

FOGARASI BÉLA

BUDAPEST

1919

Megnyílt a Munkásegyetem

VILÁG PROLETÁRJAI EGYESÜLJETEK!

A RÉGI ÉS AZ UJ ISKOLA

A népnevelés felszabadítása és a kommunista munka és jóték-közösség a gyermeknevelésben.

ÁRA 40 FILLÉR.

Kiadja a Közoktatásügyi Népbiztosság

Kelen Jolán brosúrája

A FEJÉRMEGYEI

TANÁCSKÖZTÁRSASÁGI

ISKOLÁK

OLVASÓKÖNYVE

V ÉS VI. OSZTÁLYOS NÖVENDÉKEK RÉSZÉRE

ÖSSZEÁLLITOTTA ÉS KIADTA:

A FEJÉRMEGYEI MŰVELŐDÉSI BIZTOSSÁG

Világ proletárjai egyesüljetek!

Mit jelent az állami közoktatás?

Proletártestvérek!

A proletárdiktatura kemény ökle egy hatalmas csapással szétzuzta a kapitalista világ egyik legrégibb és legerősebb várát: a felekezeti oktatást. A kapitalista rendszer szolgálatában álló egyháznak elsőrendű hatalmi eszköze volt az iskola, amely a fejlődő embercsemetét átitatta, csontjáig-velejéig megmérgezte a maga uralmának kedvező szemékkel. Ennek a hatalmi eszköznek most vége: a Forradalmi Kormányzótanács XXII. rendelete megsemmisítette.

A polgári társadalom „reformáramlatai" évtizedeken át tartó óriási erőfeszítésekkel sem birták az iskolát kicsavarni az egyház kezéből. Meg Franciaországban is megmaradt az általános államosítás után a felekezetek iskolaföntartási szabadsága és ezzel a szabadsággal a papok olyan ügyesen tudtak élni, hogy husz év alatt megkétszereződött a felekezeti iskolákba járó gyermekek száma. Nálunk pedig még annyi eredménye sem volt a polgári társadalom keretében folyt reformtörekvéseknek, hogy a felekezeti iskolákat magániskoláknak nyilvánitották és az állami anyagi támogatástól megfosztották volna. Állami pénzen — fölszabadulásért élet-halál harcot vivó proletárság keserves pénzén tartották fönn a papok népbutitó intézetelt és ez ellen hiába volt minden küzdelem, mert egyetlen polgári párt sem akart komolyan véget vetni az egyházak rendszeres butitó munkájának. Nyilvánvaló tehát hogy ebben a kérdésben sines helye megalkuvásnak vagy kiméletnek abban a pillanatban, amikor a proletárság megszerezte magának a teljes államhatalmat. A kérdést ugy kellett megoldani, ahogy a Forradalmi Kormányzótanács megoldotta: a Tanácsköztársaság valamennyi nem állami nevelési és oktatási intézetet keselésébe veszi és azoknak minden ingatlan és ingó vagyonát köztulajdonná nyilvánitja; az iskolában oktató egyházi személyeket — ha nem akarnak világi személyekké lenni — a szolgálatból elbocsátja: „a munkásság művelődésének emelésére minden eddiginél nagyobbszabásu oktató és nevelő munkát végez".

Senkinek nem lehet kétsége az iránt, hogy a szocialista állam valóban képes is lesz ezt a programmját megvalósitani, a munkásság müveltségét a legmagasabb fokra emelni, a dolgozó rétegekben rejlő drága emberi tehetségeket fölébreszteni, kifejleszteni és az egész dolgozó társadalom javára értékesiteni. Megbecsülhetetlen kincsek hevernek a proletárlelkek mélységelben, mint drágakövek a föld sötét méhében. A kapitalista rend nem iparkodott ezeket a kincseket napfényre hozni és ragyogóra csiszolni, sőt inkább minden berendezésével csak hátráltatta, elnyomta a proletártehetségek érvényesülését. Nagy ritkaságképen esett meg csak, hogy millió és millió proletárgyermek közül egy kiemelkedett és kiválóvá lehetett a tudomány vagy a művészet valamely ágában. Mert a kultura is az uralkodó osztályok kiváltsága volt. A Stephenson Györgyök bőskölteménybe illő küzdelme kellett ahhoz, hogy egy-egy proletárgyermek lángesze utat törjön magának és az egész emberiség életére messze kiható műveket alkossón. De hány Stephenson és hány Petőfi tört le

Kivették az iskolákat a papok kezéből

Az első új iskolakönyv Fejér megyében készült, Velinszky László, a később mártírhalált halt tanító, művelődési megbízott vezetésével

NAGY IDŐK NAGY ÍRÓI

Bródy Sándor: A drámának való idő

A DRÁMÁNAK VALÓ IDŐ!

BRÓDY SÁNDOR nyilatkozik a *Színházi Életnek*

— Most aztán igazán elkezdünk színdarabokat írni. Ez a nekem való idő és ez a színdaraboknak való idő. Mert nincsen jobb téma a világon, mint az éles és vérre menő igazság. Be kell vallanom, hogy igen sokáig az tartott vissza a színpadtól, hogy voltaképpen a burzsoának kellett írni, különben a darab jóelőre megbukott. Jól emlékszem, hogy amikor „A dadát" felolvastam, illetékes és különben hozzáértő urak erősen lebeszéltek, hogy a szegény kis dada megbukjon a darab végén. Se az urak, se a nép — mondták — nem szereti a rossz véget, leányokat se lehet a színházba vinni akkor, vigyázni kell, kellemetesnek lenni, hazudni. *Majdnem minden utóbb írt színdarabom harmadik felvonása rossz.* Mert majdnem minden harmadik felvonásomat meg kellett lágyítanom az *akkori publikum számára, bár nem akartam.*

— De most eljött a mi időnk. Megjöttek, hogy amikor az hamis becsvágy, se pénzvágy, vagy a pénznek a rettenetes kényszere nem uralkodik fölöttünk, mit tudunk mi csinálni! De azt nem szeretném, ha a színpad mai hivatalos írói — különben érdekes emberek — a maguk erős egyéniségét akarnák rám vagy akármelyik kollégámra diktálni. Erősen pártemberek ők, de én is ugyancsak erős pártíró vagyok. És úgy érzem, mintha én jobban látnám a magam alakjait. Színesebben is, tüzesebben is, mint ők. S a magam két szemét nem engedem! Odaadom a két szememet is, ha nagyon [illegible], de akkor azután nem ér vele semmit a köz, beledobhatják a [illegible] dézsába, értéktelen az egész. Erős akaratú ember, a a dráma [illegible] kitűnő tudósa az egyik irányító. Ismerem erősen [illegible] alakját még akkorról, mikor még mint kis szőke fiú a „Jövendő" című lapomba az első kéziratokat hozta. Külsőre szelíd volt, mint egy leány, de már akkor valóságos mesternek a magas kritikai mesterségében.

— Egy új [illegible] a [illegible] való, tehát az izraelit, a magyart, [illegible] az egyénit, az ő fiacskáit, de [illegible] csak internacionális szemüvegén keresztül, nem igen hinném, hogy meglehetősen csinálni. Pedig a lehetősége az új drámaírás [illegible] nem [illegible] csinálok, mint [illegible]. Csak hagyjanak bennünket, akik eddig [illegible] galléros Prometeuszok, le voltunk láncolva és agyonverve [illegible]. A magam részéről boldog és büszke vagyok, hogy a régi erkölcs, divat és [illegible] bilincse lehullt és kitárhatom a két karomat, hogy végre azt csináljam, amit mindig akartam volna. (De az előleg intézményét el ne felejtsük! Az előleg egy nevezetes pillérje a dráma hatalmas armatúrájának. Régi erkölcs, talán [illegible] erkölcs, de a [illegible] marad.) Nem bánom, ha ezt a nyereséget [illegible] elkobzik, adjanak szép honort, de az előleget, azt ki ne hagyják!

AZ EMBER

Uj közönség

A Nemzeti Színházban voltam ma este s uj közönség ült körülöttem.

Meg voltam hatva és el voltam bűvölve, mikor a gróf Széchényi Béla páholyában három dohánygyári kisasszonyt és egy öreg, fekete fejkendős nénit láttam.

Az egész zsufolt színházban proletárvérzék izzott. Mi az ami a proletárságot annyira megismerhetővé teszi? A szemek fénye! Tiszta és nyilt tekintetek, értetlen és őszinte nézés. Mint ha leakasztják a függönyt az ablakról a nyári zötött szobán a egyszerre beömlik gazdag aranyfény: a proletár szemekből ugy lobog ma a szív hősége, az értelem fénye.

Jó és szép világ. Legszebb minden világok közt: emberviláq.

Valahogy érzik az emberi lélek.

Mindig izgató volt és csoda: ezer szempár, ahogy a színpadra figyel, ezer szív, ahogy a színpadi hangot fölfogja, de ma egy egészen uj értéke volt ennek a csodának. Ma valahogy élettől lett a színjáték, együtt élte át a publikummal a hajós sza-yok életét, akik a tengeri vihart lesik, uj lesz a hajóval, a vizen szálló kedvesekkel. Soha így közelről nem ütötte meg a szívet a Kemény sorsa. Valóban a remény dolga volt ez ott ma: a jövő, az emberiség élete száll a lakóra vissza ...

Mikor a nyilt színen tapsolni kezdték a szegény, szerencsétlenül itt maradt árvaleánynak, aki gyermekével szíve alatt maradt el a társadalmi osztályuralom boldogtalan siralom völgyében, a kapitalizmus elesett áldozata, — mikor mondom, a színésznő kiment a kedves kis nő, magmarkolászta az uzsorás hajósgazda torkát, — tapsolni kezdtek itt-ott: felül mögöttem valak, lepisszegte a tapsot s azt dörmögte:

— Micsoda marhák vannak a világon.

Ez igen: közönség.

Ennek nem játék a színpad, nem az élet. Ez szívébe veszi az igazságot s nem engedi kitörni onnan.

Ezt áhítattal lehet megkönnyíteni, ennek lehet értelmes szót mondani: ez menedéke a művészet igazságának. Ez nem a kulturába belecsömörlött habitüé, ennek nem kell rossz szagu iparművészet: ez ember, ez él, ez igazságítélő lélek.

Egészen megujhodtam ezen az estén s valami magas és tiszta érzések keltek föl bennem a művészet föladatáról.

Budapest, 1919. márc. 27.

Móricz Zsigmond.

NEM TÖRTÉNT TALÁN TÉVEDÉS? [illegible]

— Hát igen [illegible] Tóthbarócz Hármasjárása. [illegible]

— [illegible] — nyugtatták meg a villamosan.

— Ez lehetetlen, — derült fel egy pillanatra — hisz a kormány a hiúrakat nem is [illegible]

(A [illegible] nem [illegible] a [illegible]. [illegible] a szerk.)

Móricz Zsigmond: Új közönség

Szegény gyerekek a Szigeten

Krúdy Gyula: Szegény gyerekek a szigeten

A sziget közepén áll egy sárga, kopott varjufészek, hideg és romdás udvarház, amelyet még manapság is Kastélynak neveznek, mert egykor benne lakott egy öregember, mikor hercegek voltak Magyarországon.

Kastélyi nevét árván viseli az udvarház, mint koldus a medálját, a herceg egykori termeiben korom lepi be a falakat, szél bujócskát játszik, az ablakok és ajtók rég elkivánkoznak ebből a világból, az udvart benövi a gaz, az erkélyt megette a rozsda, éjjelente senki sem hallgatja a fülemilét, amely tavaszonkint az elhagyott rom körül építi fészkét ... Csendes, gondterhelt, halkal, mindennapi élettől álmodó, szegény emberek hallgatják a „kastélyban" a nagy fák melankólikus zugását, az esti szél ajtó-dörömbözését, a kályhák korgását, az öklendező kísértet lépteit, aki a roskadás csigalépcsőn felsurrog és benéz az ablakon. A szomorgók, maguknak élők, elhajt érzésűek, a lemondók háza volt évekig az udvarház, az lakott benne, akinek máshol nem volt helye, magányos helyen vándorlók, visszhangos, csoporo szobákban a maguk bánatával foglalatoskodók, lábujjhegyen járt a méla csend, mint egy kolostor körül.

Ezen a tavaszon kinyilt a pókhálós ablak az udvarházon, megbékkent a kapu, varjukárogástól életunt kémény felfigyelt, a szomorkodásba belevénült nagy fák kibámultak odvas kérgükből, a vijjogó vércse riadtan menekült, mintha anya-varju üldözné a fészekrablás után, még tán a [illegible] minden [illegible] [illegible], megijedt a [illegible] hiéna, aki fegyverével a szigeti őrizte végleg befordult őrházikójába: a [illegible] ... Víg gyerpartokról és a messzeségekből látott szukmyás nagy fák lényülő kertek felett borongó vén bánat, visszhangot, hajléktalan, vérrel lármát gurgulázva elnyelő romok, a messzeségbe kanyargó árnyékos sétautak, a fehér lovacskás omnibuszok, banyagul ásító pázsitok, fehér lócák és székek: megindultak ... szárnyaikat kiterjesztve repültek a vén fák, életet az unatkozó angol-park, bak-kecske módjára [illegible] a padok, döcögve jöttek a vén romok, gyík-gyorsan siklottak a gyalogutak a pesti szegény gyermekek felé. A gyermek álmodott valamely kedveset éjszaka, amely utás kinyujtotta a kezét. A lelenc, az árva, a pincelakó szegény, az iskola porában elhervadt, külváros füstjében elsápadt gyermek álmában a tündérkertben járt és reggelre megtalálta a kertet, nem oszlott az tova, mire felébredt.

A leánykák körbe állnak és ugy énekelnek, mint ha a virágok énekelnének a kertekben.

A fiuk szétszaladnak, mint a tavaszi csővíz.

A szegény gyermekek hangja megtölti a szigetet, mint a május szele színnel és illattal a világot. Ezerhangu madársereg, zsenge zöld pázsit, ezerkedvű élet fakadt a szigeten a régi varju-károgásos, baskomoly andalgásos [illegible] lépegető tavasz helyett. A denevér amely tavaly már kora délután bátran elindult zsombékos útjára a romladékból, bevárja a sötétséget. A margitszigeti betegség: a melankólia, amely hiven eljön a nedves szigetre, az idén csak messziről oldalog, mint egy megvert kutya. A szerelmesi csend, a lemondásos alkonyat, a keserűségbe és megvetésbe vonult magányosság elhallgatnak gonosz tündéreikkel a régi udvarházban, amidőn a pázsiton egy sereg kisleány elkiáltja és csicsereg, mintha már megjöttek volna a fecskék.

Pajkos, rongyos kisfiuk egy délután méhkast hoztak kis kézikocsin az életunt szigetre és hangos hajrával felboritották a vidéken zümmögő kast.

Krúdy Gyula

Móra Ferenc: Memento

[illegible]

[illegible] első hetén túlvagyunk. Talán [illegible] volt még a történelemben diktatura, amely ilyen megelégedéstelenül kemény [illegible] ilyen istenien emberséges lett volna. A [illegible] eddig [illegible] [illegible]. A szegedi lapok egy hétig [illegible] voltak rendeletekkel, amelyek [illegible] a statáriális bíróság [illegible] fegyvere meredezett s ezek a fegyvereknek egyszer sem kellett elsülnie. Talán azért, mert mindenki tudja, hogy ez a fegyver komolyan megvan töltve. De a közcsendben szerepe van a szegedi jóérzésnek is, amely nem nagy fejjel az elkommunizált falnak. A diadalmas proletáriátus nemcsak [illegible] hanem igér is: igazságos halált annak, aki mozdul meg az új világrend ellen, [illegible] megjutalmazását [illegible], aki becsülettel, amit a [illegible] becsületes munkájával [illegible] a más verejtékének nélkül. A proletáriátus nem vérre szomjas, hanem boldogságra [illegible] jutnak annyit, amennyi [illegible]. Kinek lehet az ellen szava védeni a [illegible], amelyet akik nagyrészt [illegible] tették, azok legtöbbje kisiklottak [illegible], lerodott fiakkal és üzetlen [illegible] tárok? Nem lehetnek sokan, akiknek [illegible]; akiknek van okuk veszett fogcsikorgással felhorkanni az új rend ellen, amely [illegible] a [illegible] konventtel [illegible] elkezdett kiméletlenül a diktaturán.

[illegible] a rettenetes [illegible] [illegible], hogy ők is érzik [illegible] annyival, [illegible] emberáradatát [illegible] jegyezték [illegible].

1793-at [illegible] nagy francia forradalom [illegible], mikor Lyon kitűzte az ellenforradalom fehér zászlaját. Lyon Páris után az első városa volt Franciaországnak, [illegible] tartásra és gazdagságra. [illegible] megelőzött a termésével, de lelkében [illegible] szegény. Az irodalom kiesibe véve, a [illegible] annalisba. Egyetlen életből a [illegible], az értyakból csak a hamarmelyek [illegible]. Ahogy Lamartine mondja: Lyon mindig nagy népet szült fel, de nagy embereket igen ritkán. A nagy tehetségű [illegible], mert nyugtalanítónak tartják, amely [illegible] a szabályt, a szokásoknak a [illegible].

Az ilyen város, mint Lyon volt, az embereknek hazája nem igen hősiességeinek [illegible], az emberek tradicióiból élnek, az örökölt szokásokat és véleményeket úgy hagyják utódaikra, mint aranyaikat a nélkül, hogy tisztességüket és jóakaratukat vizsgálgatnák. A párisi forradalmat [illegible] megtapsolták a lyoni polgárok [illegible] tisztálkodásukban és helyes — le a naplopó [illegible] és az arisztokráciával, — legalább nem kell velük osztozni a gazdagságban [illegible], Éljen a köztársaság, amely [illegible] álló szarnokságot eldöntötte!

A párisi forradalom azonban itt nem állhatott meg. A nemzetgyűlés — az első forradalom — ledobta a társadalmi szarnokság épületének a kupoláját, a konvent — az új forradalom — megkezdte a felső emeletek lerontását. A girondisták fejét leszelte a nyaktiló, Párisban a vörös sapkás jakobinusok voltak az urak. Lyonban a forradalmi tüz kezdett kihűlni. A lyoni vezető társadalomnak egy [illegible] volt, a tallér — ezt megint Lamartine írja — s mikor ezt kezdték támadni, Lyon [illegible] s a konventben fosztogatót látott. Attól a naptól kezdve, amelyen a köztársaság [illegible] vagyonhoz nyult, Lyonnak nem kellett [illegible] a köztársaság. Lyon ellenforradalmár [illegible]. Magába gyüjtötte a lappangó királypártiakat, [illegible] a külső segítségben, a határon álló szárd-helvét-osztrák szuronyokban [illegible] nyilatkozataiban elszakadt a központi kormánytól.

A konvent azzal az elhatározottsággal [illegible] a harcot, amely nem döbben vissza [illegible] lemészárlásától, hogy megmentse a [illegible]. A forradalom [illegible] fontosabb volt, mint [illegible] második város. A konvent vörös [illegible] gyürüje körülvette a megerősített [illegible] és két havi ostrom után, amelyben a [illegible] lelkesedés [illegible] olvadt [illegible] volt. Rettenetes volt a küzdelem [illegible] a megtorlás. A konvent határozatot [illegible], hogy Lyon [illegible] romjai alá [illegible] kivéve — [illegible], az [illegible] barázdái minden épület fölött s emlékoszlop hirdesse az utókornak, hogy így bűnhődött Lyon, az ellenforradalmár.

A [illegible] a [illegible], amelyek [illegible] a határozatot a Párisból kiküldött büntető bizottság végrehajtotta. A város legszebb épületeit aknákkal vetették föl, a házak [illegible] szarvastagokat szarvastak. Tizenöt [illegible] a rombolás, amelynek [illegible] szedtek áldozatul. Az ágyuk dörgése [illegible] a lakásokat [illegible] és a romokból [illegible] porfelhők közt [illegible] a városháza omladékai előtt a nyaktilót, amely kilenczven napig szakadatlanul dolgozott. Egy egész nemzedéket irtottak ki, a vér nyárdosan és bűzösen tette a teret az [illegible] körül, a fejeket és törzseket a Rhoneba dobálták, s a torkolatnál levő [illegible] partjára még évek mulva is emberroncsokat hánytak ki a hullámok.

... Lehet-e [illegible] olyan őrültet és gonoszt, aki Szegedből magyar Lyont akarna csinálni?

TÓTH ÁRPÁD: AZ ÚJ ISTEN

(Nyugat 1919 ápr. 1)

Új isten szól hozzátok emberek!

Nem templomok setét hajóin úszó
Tömjén között ragyog fel tűz-szeme,
Barnult szentképek arany keretéből,
Nem oltárok gyertyái közt fehérlik
Alabástrom közönnyel hallgatag,
Hívők csókjától koptatott szobor,
Nem méla, hosszú, vont litániák
Cukros hullámát úntan szürcsölő
Egek lakója!
Nem!
Új isten ez!
Új isten szól hozzátok, emberek!

Nem ég szülötte Ő! Nem mennyben él,
Nagymessze tőlünk, titkos ismeretlen,
Ki arcs elé vonta az eget,
Mint egy hűvös, nagy, kékselyem palástot,
Nem!
Oh, de nem is föld bálványa Ő,
Mint ama Mammon, aki ült hízott
Gőggel rajtunk a szájától millióm
Élősdi csáp kigyózott szerteszét
S a szürcsölő, szívó karok befonták
A szűzek testét a feltörték finom
Velőért a költő zengő agyát
S a gyárak vak, mély kéményén benyúlva
Átkúsztak a robotos termek odván
S felitták mind a könnyet és az átkot
S a lomba Rémben mind aranyra vált ez
És új éhséggé, bár a telt belek
Már a nehéz aranytól eldugultak
S a rothadó nagy testre már kiültek
Félelmes és aranyló hullafoltok...

Most új isten szól néktek, emberek!

A véres földnek vére szülte Őt,
A sok kiomlott, sűrű, keserű
Vér összeállt a fájó földeken,
Testté tapadt, alakká tornyosult,
Vérszínű, nagy mezitelen alakká,
Ki országlépő tágra tárja lábát
S földet rengésre tipő hangja zeng
Piros Keletről a sápadt Nyugatnak:
„Ím eljöttem!
Eljött a Vörös Isten!"

És megy. S dörgő léptére messze reszket
A sárga Szajna a medréből kicsap,
Jerichós visszhangot ver vén Westminster
S az Óceán zöld üvegén vörösen
Előre rezg ezermérföldes árnya
S átfogja a Fehér Ház vak falát...

Hozsánna néked, új isten, hozsánna!

Ismerj meg minket, tiéd vagyunk!
A szived hajtó élő, drága nedv,
A diadalmas vörös lüktetés
A mi bús vérünktől is gazdagult
S világra ömlő harsonád sodrába
Gyötört torkunk reszkető hangverése
Szerényen a mégis segítve simul:
A kicsiny, árva magyar jaj patak
A messzezengő, nagy moszkvai árba,
Mely most tisztára mossa a világot:

Hozsánna néked, új isten, hozsánna!

Legyen szavad teremtés új igéje,
Formáld át sáros, bűnös, ócska bolygónk,
Mit elrontott sok régi, úri isten,
Te istenek közt új és proletár
Formáld boldoggá pörölyös kezeddel, —
Emelj minket roppant tenyereidre
És a magad képére gyúrj át minket!

159

Tóth Árpád: Az új Isten

MÁJUSI KALAPÁCS

IRTA:

SOMLYÓ ZOLTÁN

A vörös május rőtszínű sugára
benyilalt minden ajtón s ablakon.
S elér a fénye elvtárs a szivedbe,
ha bárhol is lakol.
Légy bányász, ki a föld méhibe turkál,
vagy, miként Jézus vala egykor, ács:
nem hallod-e, hogy dalol a sarokban
a kalapács?

Nincs hátra út, csak egyenest előre!
A föld kiadta legszebb májusát!
A hant közül a megfogant vetésen
bömböl a kórus át.
Nincs rés közöttünk, eggyé lett a lelkünk,
nem különít el rang, e tömlöcrács...
Halljátok-é, hogy dalol a sarokban
a kalapács?!

A nagy folyók a szennyüket kihányják,
a föld is így tett, szennyes volt nagyon.
Ma tisztaságban áll minden virága
e májusi napon.
A munkás tette ezt kérges kezével,
egy mozdulata: világroppanás...
Hallgassátok, hogy dalol a sarokban
a kalapács!...

Kultúra nyomda Budapest

Somlyó Zoltán: Májusi kalapács

Tavaszi éj.

Feketefátylas ég alatt
Mezők és tornyok alszanak.

Alszik Milano, Moszkva, mind,
A vágyaink és bajaink.

De lenn az áldott föld alatt
A szent csirák nem alszanak.

Az örök erjedő erők,
Dúsan, vigan gerjednek ők.

Szivek hamvából ég fele
Nő, nő az Élet gyökere.

Örök törvény parancsa szól
S egy éj során száz hant alól

A sarj kikél s minden felett
Arany napunk is fölnevet!

JUHÁSZ GYULA.

Juhász Gyula: Tavaszi éj

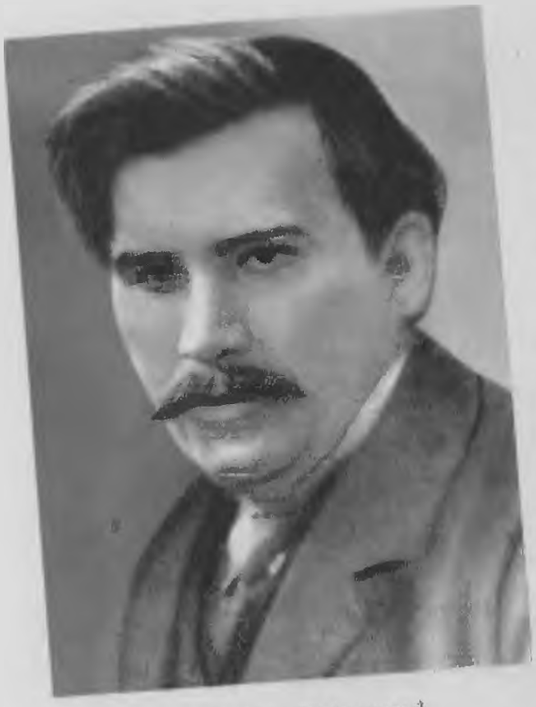

Móricz Zsigmond

Az írói direktórium néhány tagja:

Osvát Ernő

Komját Aladár

A művészeti direktórium néhány tagja:

Medgyessy Ferenc

Uitz Béla

Kernstock Károly

Tárlatvezetés a kiállítási termekben

A tízkoronás pénzérmék tervezete
(Beck Ö. Fülöp)

A vörösök dalárdája

Reinitz Béla munkásindulói, Ady dalai, az új zene maradandó alkotásai

Magyar Nemzeti Operaház
BAJAZZÓK
A TÖRPE GRÁNÁTOS
SZÜRETELÉS A SZENÁLYBÓL
CARMEN

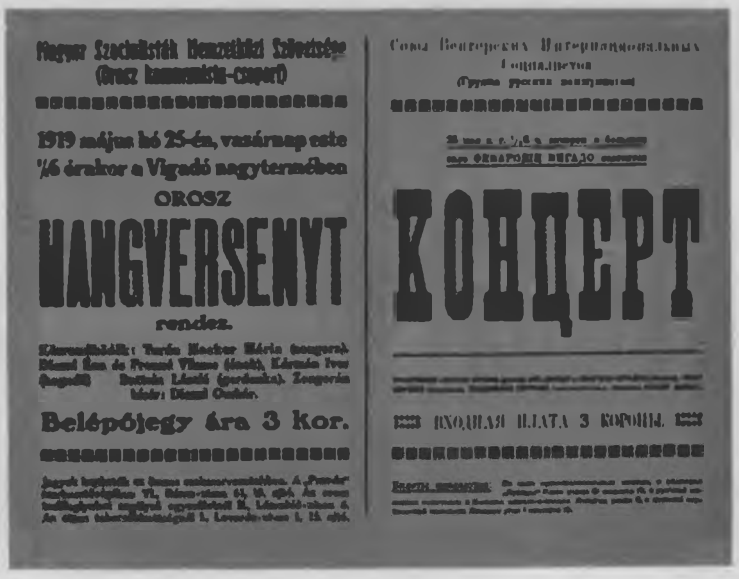
Magyar Szocialisták Nemzetközi Szövetsége
(Orosz kommunista-csoport)
1919 május hó 25-én, vasárnap este
½6 órakor a Vigadó nagytermében
OROSZ
HANGVERSENYT
rendez.
Belépőjegy ára 3 kor.
Союз Русских Интернационалистов
КОНЦЕРТ

Magyar Nemzeti Operaház
PILLANATKÉPSZERELEM
Vörös katonanap

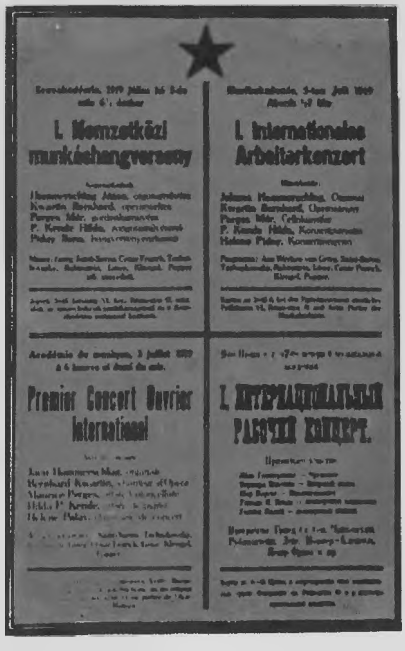
I. Nemzetközi munkáskórushangverseny
I. Internationales Arbeiterkonzert
Premier Concert Choral International
I. ИНТЕРНАЦИОНАЛЬНЫЙ РАБОЧИЙ КОНЦЕРТ.

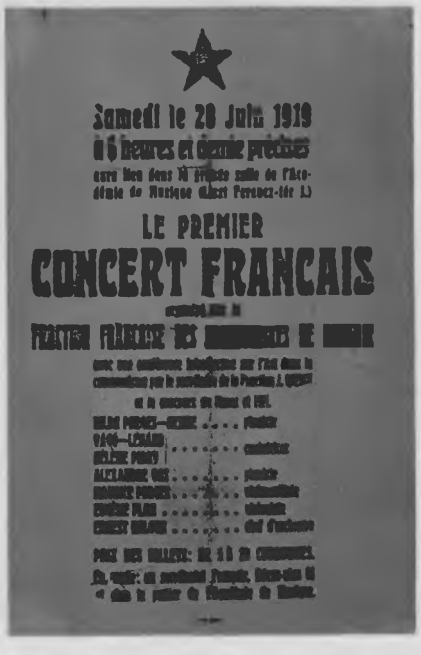
Samedi le 28 Juin 1919
LE PREMIER
CONCERT FRANCAIS

Balázs Béla a filmművészet teoretikusa

„Az új film" című újság első száma

VIII

A DOLGOZÓK HATALMÁNAK VÉDELMÉBEN

A MAGYAR TANÁCSKÖZTÁRSASÁG HONVÉDŐ HÁBORÚJA

Berény Róbert plakátja

A Vörös Hadsereg alakitásáról.

A Forradalmi Kormányzótanács XXIII. K. T. E. sz. rendelete.

1. A Forradalmi Kormányzótanács elrendeli a Magyarországi Tanácsköztársaság forradalmi fegyelmen alapuló uj proletár hadseregének alakitását a következő alapokon:

A hadsereg neve: «*Vörös Hadsereg*». A Vörös Hadsereg elsősorban *a szervezett munkásságból* toborzott és a jelenleg fegyverben álló proletárkatonákból áll. A hadseregbe való belépésre jogosit a csapattestek bizalmi testületének vagy a *Magyarországi Szocialista Pártnak* vagy a *szakszervezeteknek*, vagy pedig a munkás-, katona- és földmivesszegények tanácsának ajánlata.

2. A Vörös Hadsereg katonái teljes ellátást, ruházatot, felszerelést és havi négyszázötven korona fizetést kapnak. A Vörös Hadseregben szolgáló katonák *hozzátartozóitól gondoskodás történik* olyképen, hogy minden családtag után havonként 50—50 korona családi pótlékot kapnak. A családos katonák félévenként

Forradalmi fegyelmen alapuló proletár hadsereget. A Kormányzótanács rendelete a Vörös Hadsereg szervezéséről

Toborzó a Fürdő utcában

Kun Béla beszel a vérmezői toborzó gyülésen

A bevonulók felszerelnek a Marx-laktanya udvarán

Emléktábla a Marx-laktanyában

Felfegyverzett önkéntesek a kecskeméti toborzó iroda előtt

A DICSŐSÉGES VÖRÖS HADSEREG SZERVEZŐI ÉS VEZETŐI

Kun Béla
hadügyi népbiztos

Landler Jenő
hadtestparancsnok, népbiztos

Stromfeld Aurél
vezérkari főnök

Szántó Béla
hadügyi népbiztos

Pogány József
hadügyi népbiztos, hadtestparancsnok

Münnich Ferenc
hadtest politikai megbízott

Fiedler Rezső
hadügyi népbiztos

Vértes Marcell plakátja

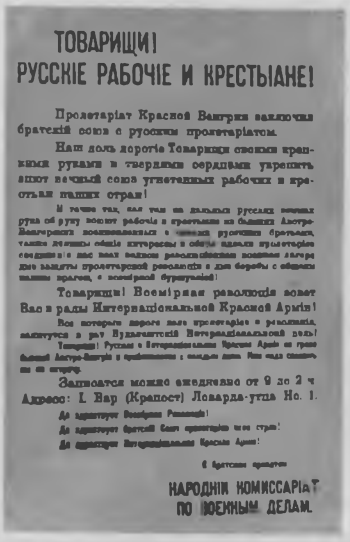

ТОВАРИЩИ!
РУССКІЕ РАБОЧІЕ И КРЕСТЬЯНЕ!

Пролетаріат Красной Венгрии заключил братскій союз с русским пролетаріатом.

Наш долг дорогіе Товарищи своими крепкими руками и твердыми сердцами укрепить этот вечный союз угнетенных рабочих и крестьян наших стран!

И точно так, как там на дальних русских [illegible] рука об руку воюют рабочіе и крестьяне из бывших Австро-Венгерских [illegible] в [illegible] русскими братьями, [illegible] общіе интересы и общіе идеалы пролетарскіе [illegible] вас всех [illegible] революціонным [illegible] дню защиты пролетарской революціи и дня борьбы с общими нашими врагами, с всемірной буржуазіей!

Товарищи! Всемірная революція зовет Вас в ряды Интернаціональной Красной Арміи!

Все которые дорого [illegible] пролетаріат и революція, [illegible] в ряд Будапештскій Интернаціональной роты!

Товарищи! Русская и Интернаціональная Красная Армія [illegible] Австро-Венгрія [illegible]

Записаться можно ежедневно от 9 до 2 ч. Адресс: I. Вар (Крепост) Ловарда-утца Но. 1.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

НАРОДНІЙ КОМИССАРІАТ
ПО ВОЕННЫМ ДЕЛАМ.

Abgerüstete Soldaten deutscher Zunge!

Die rote Regierung hat durch Dekret die Aufstellung der Roten Garde angeordnet. Die Rote Garde wird die Ruhe im Innern bewahren und gegen den eindringenden Feind nach aussenhin kämpfen.

Eine stattliche Zahl unserer ungarischen Brüder ist bereits in die Rote Garde eingetreten und nun ist es Pflicht aller Deutschen, die den Krieg mitgemacht, in dieser schweren Zeit dem Vaterlande beizustehen.

Zu diesem Behufe errichtet die rote Regierung eine

DEUTSCHE ROTE GARDE

u. fordern wir unsere Genossen deutscher Zunge auf, sich zu dieser deutschen Roten Garde freiwillig zu melden. Der deutsche Rote Gardist erhält die gleiche Bezahlung u. die gleichgünstigen Bedingungen wie die ungarischen Genossen in der Roten Garde.

Jeder tue daher seine Pflicht und melde sich sofort im Werbebureau der ROTEN GARDE in Budapest,

Jaurès (gew. Nádasdy) Kaserne IX., Gr. Haller-u. 7-9.

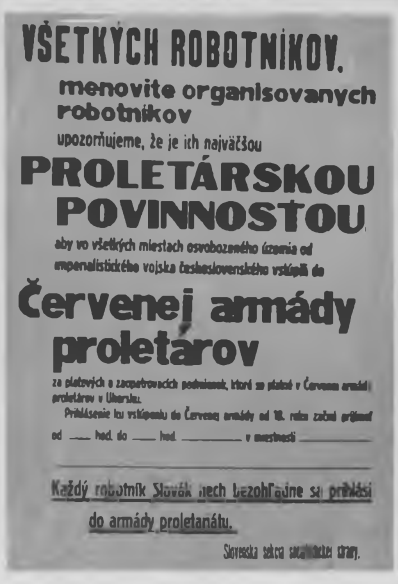

VŠETKÝCH ROBOTNÍKOV,
menovite organisovanych robotníkov
upozorňujeme, že je ich najväčšou
PROLETÁRSKOU POVINNOSTOU
aby vo všetkých miestach osvobozeného územia od imperialistického vojska československého vstúpili do
Červenej armády proletárov
za platových a zaopatrovacích podmienok, ktoré so platné v Červenej armády proletárov v Uhersku.
Prihlásenie ku vstúpeniu do Červenej armády od 18. roku začni prijímať od ___ hod. do ___ hod. _____ v miestnosti _____

Každý robotník Slovák nech bezohľadne sa prihlási do armády proletariátu.

Slovenská sekcia socialistickej strany.

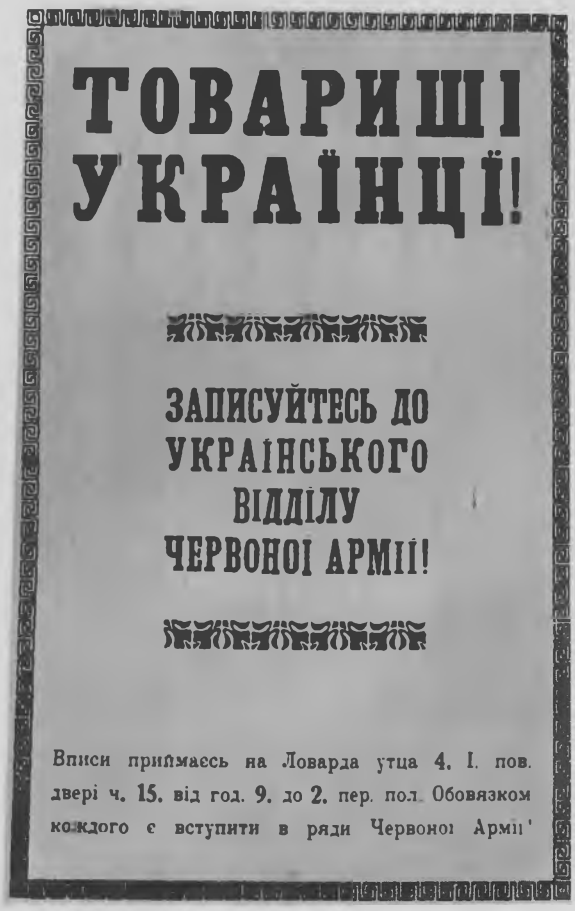

ТОВАРИШІ УКРАЇНЦЇ!

ЗАПИСУЙТЕСЬ ДО УКРАЇНСЬКОГО ВІДДІЛУ ЧЕРВОНОЇ АРМІЇ!

Вписи приймаєсь на Ловарда утца 4. I. пов. двері ч. 15. від год. 9. до 2. пер. пол. Обовязком кождого є вступити в ряди Червоної Армії!

Felhívás az orosz, német, ukrán, szlovák, lengyel, román katonákhoz

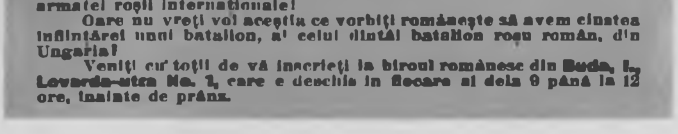

TOVARĂŞI! FRAŢILOR!

La Budapesta s'au început înscrierile în primul regiment al armatei roşii internaţionale!

Oare nu vreţi voi aceştia ce vorbiţi româneşte să avem cinstea înfiinţărei unui batalion, al celui dintâi batalion roşu român, din Ungaria!

Veniţi cu toţii de vă înscrieţi la biroul românesc din Buda, I., Lovarda-utca No. 1, care e deschis în fiecare zi dela 9 până la 12 ore, înainte de prânz.

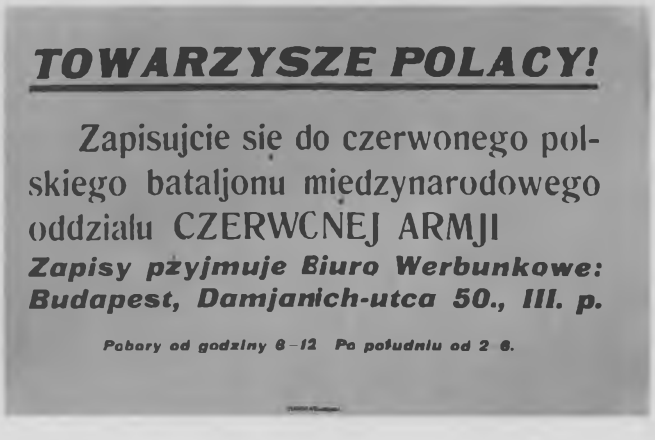

TOWARZYSZE POLACY!

Zapisujcie się do czerwonego polskiego bataljonu międzynarodowego oddziału CZERWONEJ ARMJI

Zapisy pżyjmuje Biuro Werbunkowe: Budapest, Damjanich-utca 50., III. p.

Pobory od godziny 8–12 Po południu od 2–6.

A nemzetközi ezred szervező irodája. Elöl Rothziegel és Entzbruder elvtársak, akik életüket adták a világforradalom győzelméért

A volt orosz és ukrán hadifoglyok a toborzó irodába vonulnak

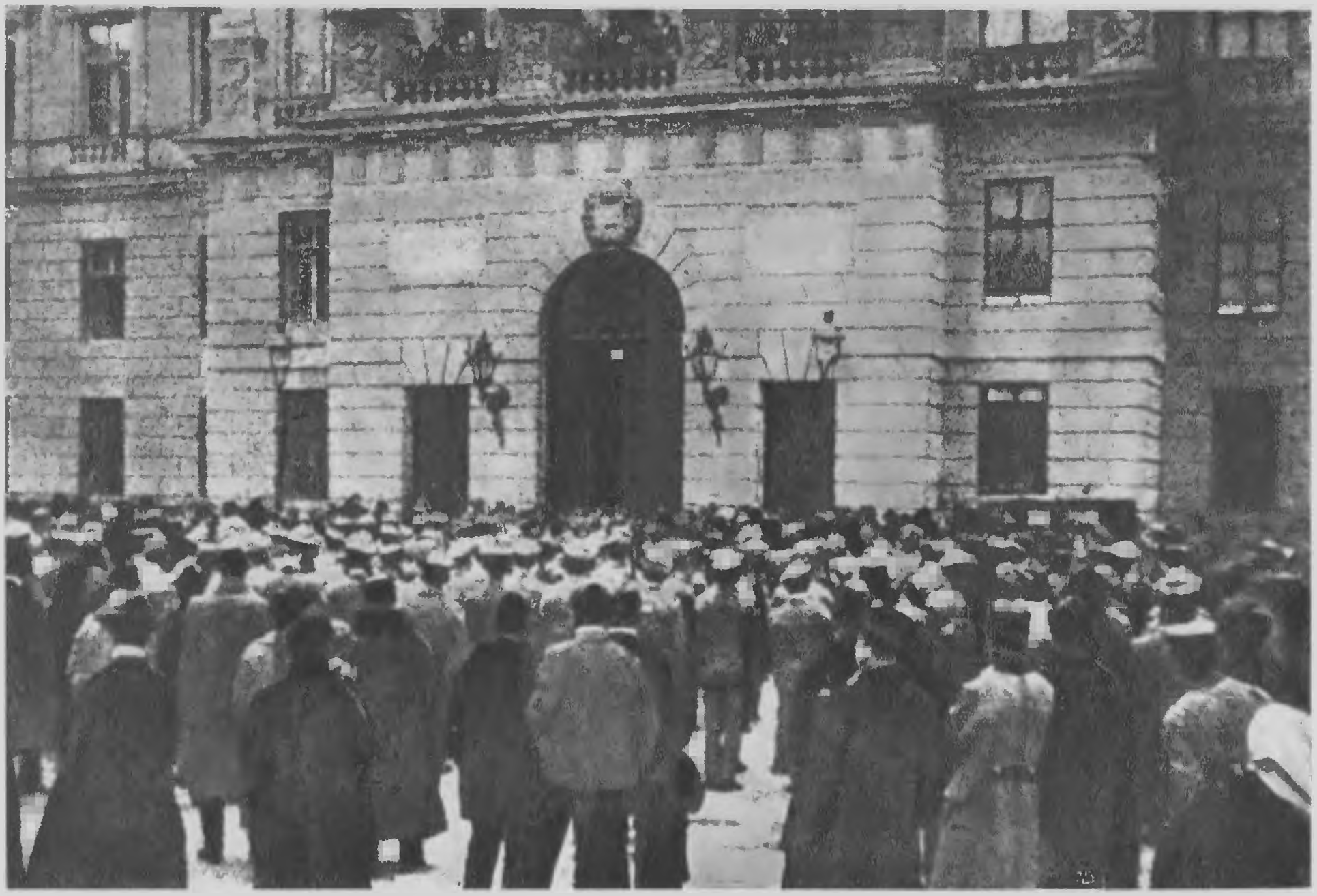

A Hadügyi Népbiztosság üdvözli a nemzetközi ezredet

Osztrák vörösgárdisták a magyar hadseregben

A 3-as számú önálló nemzetközi vörös ezred zászlaja

A 26. nemzetközi ezred kozákjai aiveszik a parancsot

A Vörös Hadsereg oldalára átállt cseh katonák barátkoznak magyar katonákkal

Családtagok kísérik a frontra induló vöröskatonákat

Elindul az első menetzászlóalj a Martinovics-laktanyából

Pór Bertalan plakátja

Vonulnak a vörös tüzérek

Harc közben

Az április közepén megindult imperialista orvtámadás készületlenül érte a még csak alakulóban levő Vörös Hadsereget. Május másodikán a Forradalmi Kormányzótanács fegyverbe szólította az ország munkásságát. A hívásra mintegy százezer munkás hagyta ott a munkapadot és sietett a proletárhaza védelmére

Fegyverben Budapest proletariátusa

Lelkesedés és elszántság a gyári munkásság gyűlésein — A munkások tömeges beöltözése a kaszárnyákban

A Munkástanács tegnap esti határozatát ma reggel a gyárak munkássága a legnagyobb lelkesedéssel vette tudomásul. A gyárakban korán reggel megjelenő munkások hangulata *minden várakozást és képzeletet felülmult.* Páratlan lelkesedéssel nyilatkoztak késznek arra, hogy azonnal a frontra menjenek és megvédjék a proletárdiktaturát. Gyüléseket tartottak a kora reggeli órákban, amelyeken *egyértelműleg azt a határozatot hozták, hogy a Munkástanács tegnap esti határozatának megfelelően azonnal fegyvert fognak és kivonulnak a frontra.*

Landler, Vágó, Bokányi, Garbai, Kunfi, Rónai és Gath népbiztosok bejárták az összes nagy gyárakat és ott beszédeket tartottak, megmagyarázva azt, milyen végveszély fenyegeti a proletárdiktaturát. Mindenütt a legmelegebb fogadtatásban volt részük és a beszédeket folyton *az elszántságnak kitörései szakították* [illegible] *követelték, hogy* [illegible] *ki őket a frontra,* [illegible] *őket is szívesen áldoz-* [illegible]

[illegible] nak, hogy a népbiztosok [illegible] k, hogy csak a 18—45 [illegible] janak be, azt határozta [illegible] unkássága, hogy önkéntesen [illegible] ki *bevonul.* A népbizto- [illegible] an a katonailag kikép- [illegible] ztálták ugyan, de *az a* [illegible] *meg az összes* [illegible] *gyárak munkássága részéről, hogy kivétel nélkül kimehessenek harcolni a kommunista rendért.*

A Teudloff és Dietrich-féle műszaki gyárban megjelent Kun Béla, akit kitörő lelkesedéssel fogadtak, azonban *meg sem akarták hallgatni, és azt mondták, hogy nem kell többé beszéd, cselekedni akarnak és kivonultak a kaszárnyákba.* Az északi főműhelyben, ahol háromezer munkás dolgozik, czernyolcszáz ember *azonnal szabályosan századokba sorakozva vonult a laktanyákba, ahol felfegyverzik és utnak inditják őket.* A kaszárnyák irodáit a jelentkezők impozáns tömegei lepték el, akiknek jelentkezése és beöltöztetése gyorsan halad előre. A déli órákban is még tömegesen folyik a jelentkezés mindegyik kaszárnyában.

Ugyanigy történt a Máv. gépgyárban, a Lipták-gyárban, a Gazdasági gépgyárban, az istvántelki főműhelyben és egyéb üzemekben. *Több helyen a gyári tisztviselők is, akik legnagyobb részt tartalékos tisztek, bevonultak a csapatokkal az egyes kaszárnyákba, ahol felszerelik a zászlóaljakat és utnak inditják a harctérre.*

A munkásság hangulata kitünő és a lelkesedés leirhatatlan. Minden gyárban égnek a vágytól, hogy a proletárdiktaturát és a kommunista állam jövőjét megvédjék. Az egyes gyári munkástanácsok és a budapesti Központi Munkástanács is kimegy a frontra Budapest proletárhadseregével

Az utolsó puskalövésig védeni kell a proletáruralmat!

A Központi Munkástanács határozata — Frontra mennek a munkászászlóaljak

A budapesti Munkás- és Katonatanács tegnap este az Ujvárosházán ülést tartott.

Megvédjük-e Budapestet, védjük-e a proletáruralmat Magyarországon utolsó csepp vérünkig, védjük-e a nemzetközi forradalom bázisát az utolsó lehelletig, vagy mondjunk le önként, gyalázattal a keserves vajudások közt kibarcolt hatalomról, engedjük át szabad akaratunkból a burzsoáziának a hatalmat, engedjük, hogy Magyarországon ujból megvethesse lábát a kizsákmányolás és elnyomás osztályuralma: ez volt az ülés tárgya.

Komoran, de őszinte szavakkal tette fel a kérdést *Kun Béla* elvtárs, minden szónoki hatáskeresést mellőzve, őszintén feltárta a helyzetet. És őszinte szavainak komor fensége alól kivilágolt az erős, megdönthetetlen hit, tántorithatatlan hivése a proletárforradalom, a proletariátus ügyének diadala kérlelhetetlen bizonyosságának. Választás elé állította a budapesti proletariátus kiküldötteit.

És az ötszázak válasza méltónak mutatkozott a történelmi idők szelleméhez. *A tanács egyhangulag állást foglalt amellett, hogy a magyar Tanácsköztársaságot és a nemzetközi proletárforradalom ügyét utolsó lehelletig védeni fogja.*

A proletariátus nem mondhatott le önként véres és hosszú ... szerzett hatalmáról, nem engedhette, [illegible]

[illegible] *vagyok kétségbeesve.* Én tudom, mi a proletariátus történelmi hivatása és tudom, hogy az uj barbárság könyörtelen, az éhség, a kapitalizmus korbácsa hajtja őt a fölszabadulás felé és ezért

sohasem fogok kétségbeesni a proletariátus sorsán.

— Katonailag a helyzet az, hogy Szolnok valószinüleg már a románok kezén van. A jól kiépitett hidfőállást *Szidler elvtárs zászlóaljai hősiesen védték,* de a déli szárnyon levő csapatok gyáván elszaladtak és magukkal sodorták a többit is. Egyes csapatainkat le kell fegyvereznI, hogy legalább a fegyvereket megmenthessük. Miskolcnál ellenálltak csapataink, de oda is bevonultak már valószinüleg a csehek. Budapest ki van szolgáltatva, mert a csapatok még a védelemre sem alkalmasak. A gyári munkászászlóaljak számára készen áll minden fölszerelés. Arról van szó tehát, hogy

odaadjuk-e Budapestet vagy küzdjünk Budapestért

(Fölkiáltások: *Küzdjünk!*) Én egy vagyok veled, hogy már nem hiszek a szavaknak. Csak akkor hiszek, ha cselekedetet látok. De azt mondom, hogy

ha nem küzd Budapest proletáriátusa, katonásan meg fogja őszintén mai kétségbeesését, mai gyalázatának az árát!

A munkászászlóaljakban akarnak ... az a harci készség, amely látni kell, hogy Budapest ...

... Kellett ... [illegible]

Cikkek a „Vörös Ujság” május 4-i számából

Sorozás

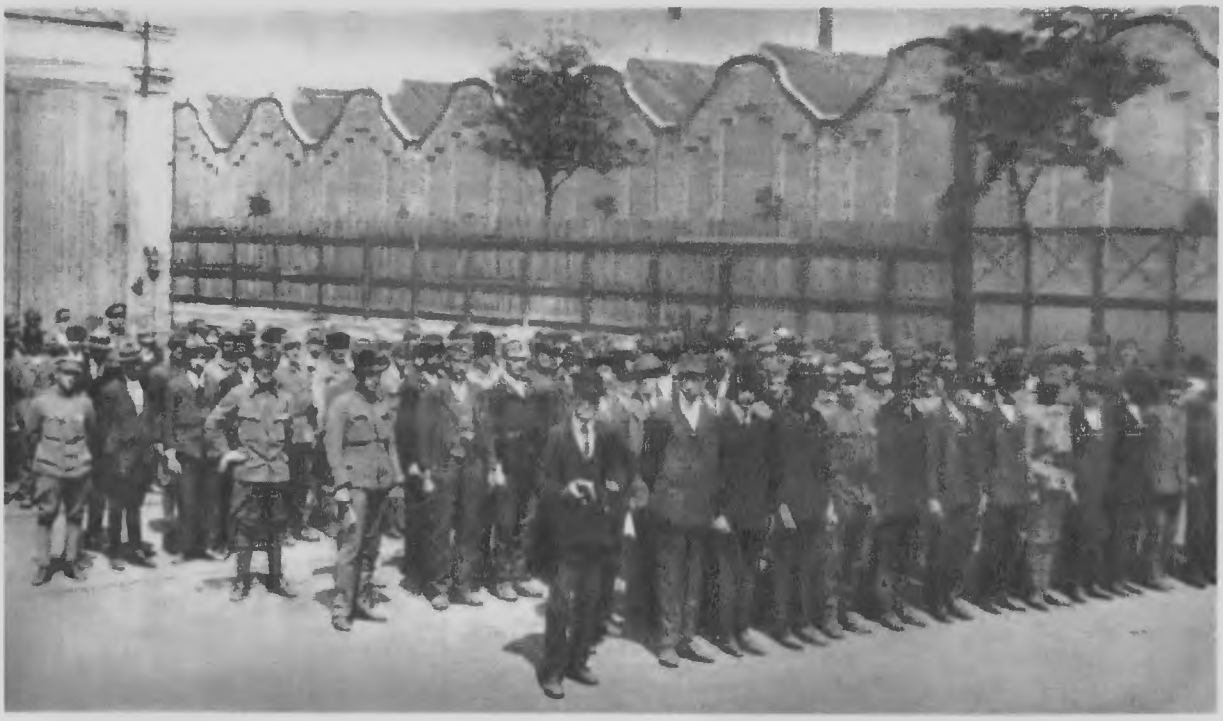

Gyülekezik a munkásság a gyárudvaron

Fegyverrel cserélik fel a kalapácsot

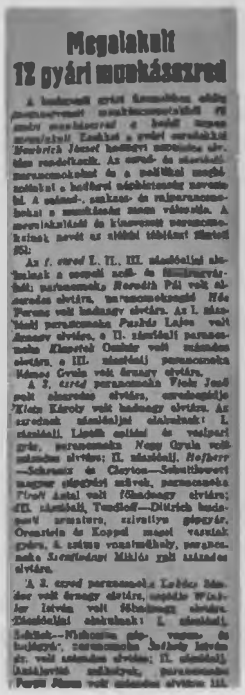

Megalakult 12 gyári munkászászlóalj

A budapesti ipari üzemekben alakuló munkászászlóaljak közül 12 már megkezdte a belső tagozódást. Ezekhez a gyári munkásság önkéntes jelentkezői útján rendkívül nagy számban áramlottak a régi katonák. A munkászászlóaljak parancsnokságait a következő tisztek vették át:

Az 1. számú I., II., III. zászlóalj alakulnak a csepeli acél- és fémművekből; parancsnoka Horváth Pál volt alezredes lett, parancsnokságát Hódi Ferenc volt hadnagy alkotja. Az I. zászlóalj parancsnoka Fazekas Lajos volt hadnagy lett, a II. zászlóalj parancsnoka Klementi Ottokár volt százados lett, a III. zászlóalj parancsnoka Nagy Gyula volt hadnagy lett.

A 2. számú parancsnoka Vicsi Jenő volt alezredes lett, parancsnoka Vicsi Károly volt hadnagy lett. Az egyedüli zászlóaljai alakulnak: I. zászlóalj. Lőtték ottani és vidéki gyár, parancsnoka Nagy Gyula volt százados lett; II. zászlóalj. Hofherr—Schrantz és Clayton—Schuttheuert magyar gépgyári művek, parancsnoka Vicsi Antal volt főhadnagy lett; III. zászlóalj. Tungsram—Ditrich budapesti izzószálas, szivattyú gépgyár. Orenstein és Koppel mozdonyvasúti gyáru. A számú vasútműhely, parancsnoka Szentiványi Miklós volt százados lett.

A 3. számú parancsnoka Lakics Sándor volt őrnagy lett, segédje Winkler István volt főhadnagy lett. Zászlóaljai alakulnak: I. zászlóalj. Lokomotiv—Ganz-féle gép-, vagon- és hajógyár, parancsnoka Juhász István lett, volt százados lett; II. zászlóalj. Láncfűrész szállítók, parancsnoka Fazekas János volt százados lett; III.

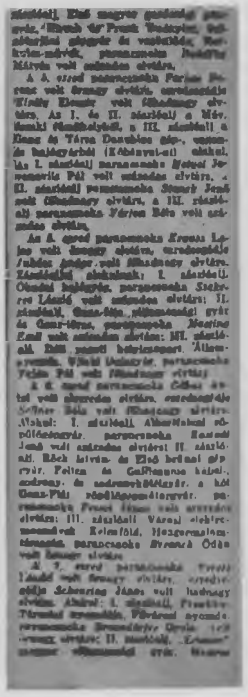

A „Vörös Ujság" cikke a munkászezredekről

Gyakorlatozik a munkásosztag

Útban a keleti front felé

Landler Jenő a csepeli munkás-zászlóaljnál

Indulás előtt a Ganz gyári munkás-zászlóalj

Az Északi Főműhely vöröskatonái

Cegledi vöröskatonák

NEM ADJUK KI KEZÜNKBŐL A ZÁSZLÓT

A 19-es Kisalföldi Vörös Ezred zászlóját Kudor Ferenc, az alakulat volt katonája őrizte meg

A Budapesti Vörös Vasas Hadosztály zászlaja

A szolnoki fehér gárda pünkösdi királysága

Szolnok az utcai harcok után — A fehér gárdisták napiparancsa

Szolnok, május 6.

— A Vörös Ujság kiküldött munkatársától. —

A tegnapi erős tüzelés után egy kis szünet: hallgatnak a *fehérek*, akik katonáink győzelmes támadása elől átmenekültek a Tisza tulsó oldalára és biztonságban érezve magukat, innen ágyuzzák saját fészkűket. Ma csak elvétve csap le egy-egy gránát; ki lehet menni, szétnézni és megszemlélni az ellenforradalmárok rémuralmának nyomait.

Az utcákon kevesen járnak, csak akiknek halaszthatatlan dolguk van: legnagyobbrészt szemmelláthatólag proletárok, azonkívül vörös katonák. A burzsoák elrejtőznek leeresztett redőnyeik mögé, nem mernek mutatkozni. Őrszemek cirkálnak sürün és igazoltatják a járókelőket. Megyünk felfelé a Baross-utcán: betört ablakok és kilőtt töltények hüvelyei jelzik mindenfelé, hogy itt dult legvéresebben az utcai harc.

A Deutsch-ház előtt cserepek hebevernek a járdán, a lövöldözés emlékei. Ahol a legerősebben folyt a küzdelem, az Österreicher-ház teljesen kihalt. A hatalmas épület zöld zsalui le vannak eresztve, sarkán a pálinkásüzlet *Österreicher Lipót és fia Nándor* cégtáblával, természetesen be van zárva. A ház falait ataposan megrongálták a golyók, az egyik ablak alatt a vakolat le van ütve, akkor verték le, mikor a gépfegyvert kiemelték az ablakból.

A következő sarkon egy levakart fehér plakátnak nyomai látszanak: ezzel jelentették be az ellenforradalmárok, hogy Szolnokon ők az urak. A szemtelen hangu irásmű kibetüzhető része igy hangzik:

Felhívás.

Felhívjuk az összes . . . . alunkásságot, szakszervezeti tagokat és azokat, akik az utolsó . . . . hat hónap rettenetes büneiben magukat exponálták, hogy . . . . . fegyverüket, lőszereiket és bármily más katonai felszerelési . . . . . ma délután 5 óráig a laktanyában a kapunál levő . . . . . adják át.

Aki ennek a rendelkezésnek nem tesz eleget, kivégeztetik.

Szolnok, 1919. május 2.

Katonai állomásparancsnokság.

A Kereskedelmi Bank épületének kapuján barna cédula tityeg, a mögötte levő résen szintén egy gépfegyver dolgozott az emlékezetes májusi napon. Innen kezdve fölfelé az egész városrész össze van lődözve, nemcsak az utcai harc emlékeit viselik, hanem a Tisza tulsó partjára szökött ellenforradalmár fehér ütegek ágyulnak nyomait is. A fehérek legkitartóbban a megyeházat lőtték, ennek a környékén látszik meg legborzalmasabban a tüzelés nyoma.

A fehér ütegeknek, melyek most gaz kegyetlenséggel lövik saját városukat, megalakulásáról és árulásáról érdekesen számol be minden hazugsága és ferditése mellett is az alábbi, kezünkbe sajnos csak csonkán és hiányosan került napiparancs:

„Folyó hó 2-án éjjel 2 órakor a vörös gyalogosok a nekik kiutalt védvonalat a Tiszaparton elhagyták . . . részben a vasuton, részben az országuton, Budapest irányában özönlöttek. Többször a hidőparancsnoksághoz fordulva állandó . . . A visszavonuló bandát a város . . .

Reggel 2 óra tájban a fehér gárda bevonult és a rendet reggelig helyreállította. (!) A fehér gárda a város különböző helyeit gépfegyverrel elzárta és az összes Szolnokon lévő katonaságnál a fegyverek beszolgáltatását ren-

A „Vörös Ujság" május 6-i cikke

Vöröskatonák őrzik a szolnoki hidat

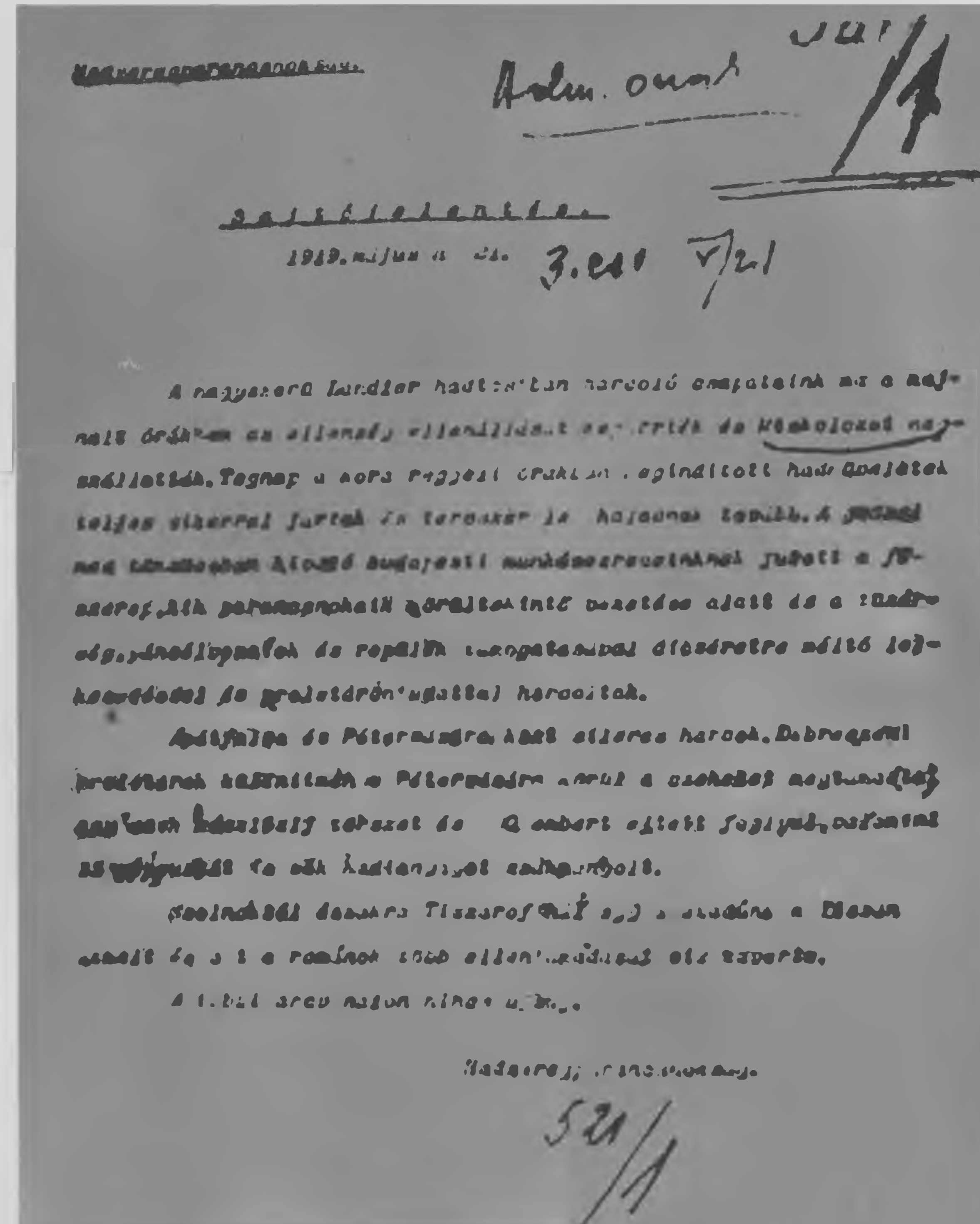

Hadseregparancsnokság.

Hadijelentés

1919. május 21.

A nagyszerű Landler hadtestben harcoló csapataink ma a hajnali órákban az ellenség ellenállását megtörték és Miskolcot megszállották. Tegnap a kora reggeli órákban megindított hadműveletek teljes sikerrel jártak és tervszerűen hajtatnak tovább. A harmadik napja tűzvonalban álló budapesti munkásezredeinknek jutott a főszerep. Kik parancsnokaik vezetésével, a tüzérség, páncélvonatok és repülők támogatásával dicséretre méltó lelkesedéssel és vakmerőséggel harcoltak.

[illegible] és Pétervására között élénk harcok. [illegible] Pétervásárán át a csehek[illegible] [illegible] embert ejtett foglyul, [illegible] [illegible] és sok hadianyagot zsákmányolt.

Szolnoktól délre Tiszaföldvárnál [illegible] a románok [illegible] ellen[illegible] vissza[illegible].

A többi arcvonalon nincs újság.

Hadseregparancsnokság.

A hadseregparancsnokság jelentése

Készültségben a vörös páncélvonat, amely elsőnek futott be Miskolcra

Harcban az északi fronton a 21. gyalogezred egyik géppuskás százada

A Vörös Hadsereg felszabadítja Lévát

Lovasjárőr

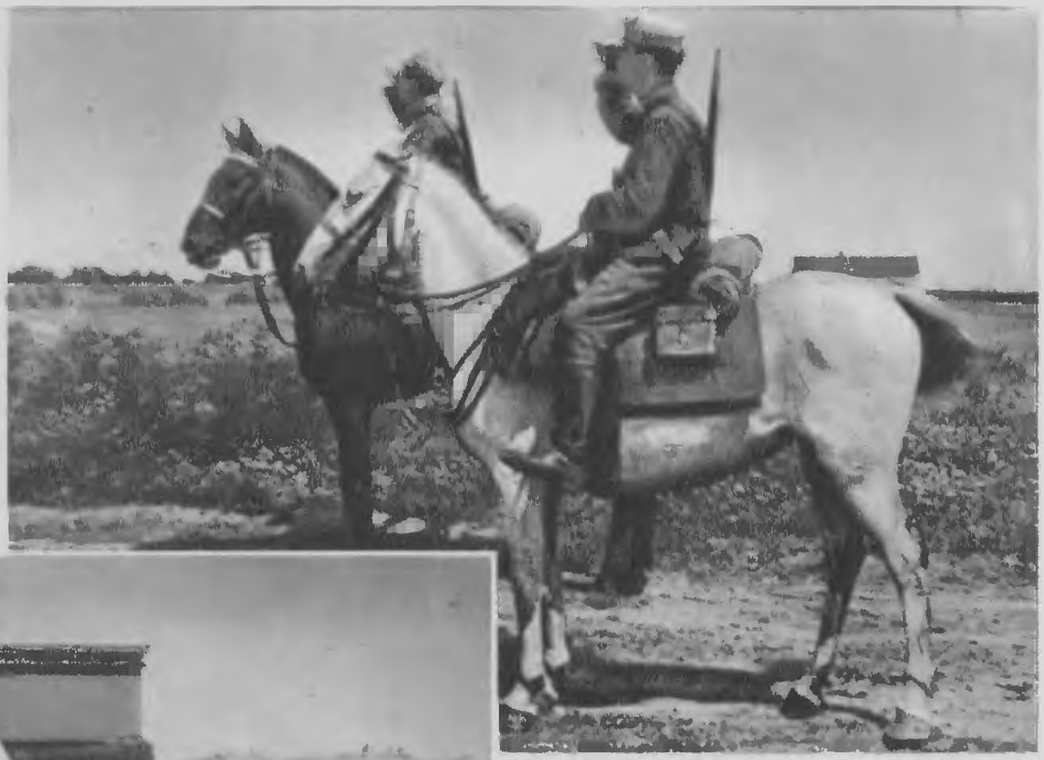

Légelhárítás páncélvonatról

Vágó Béla, Landler Jenő és Münnich Ferenc a hadsereg-főparancsnokság vonata előtt

A GYŐZEDELMES ÉSZAKI HADJÁRAT

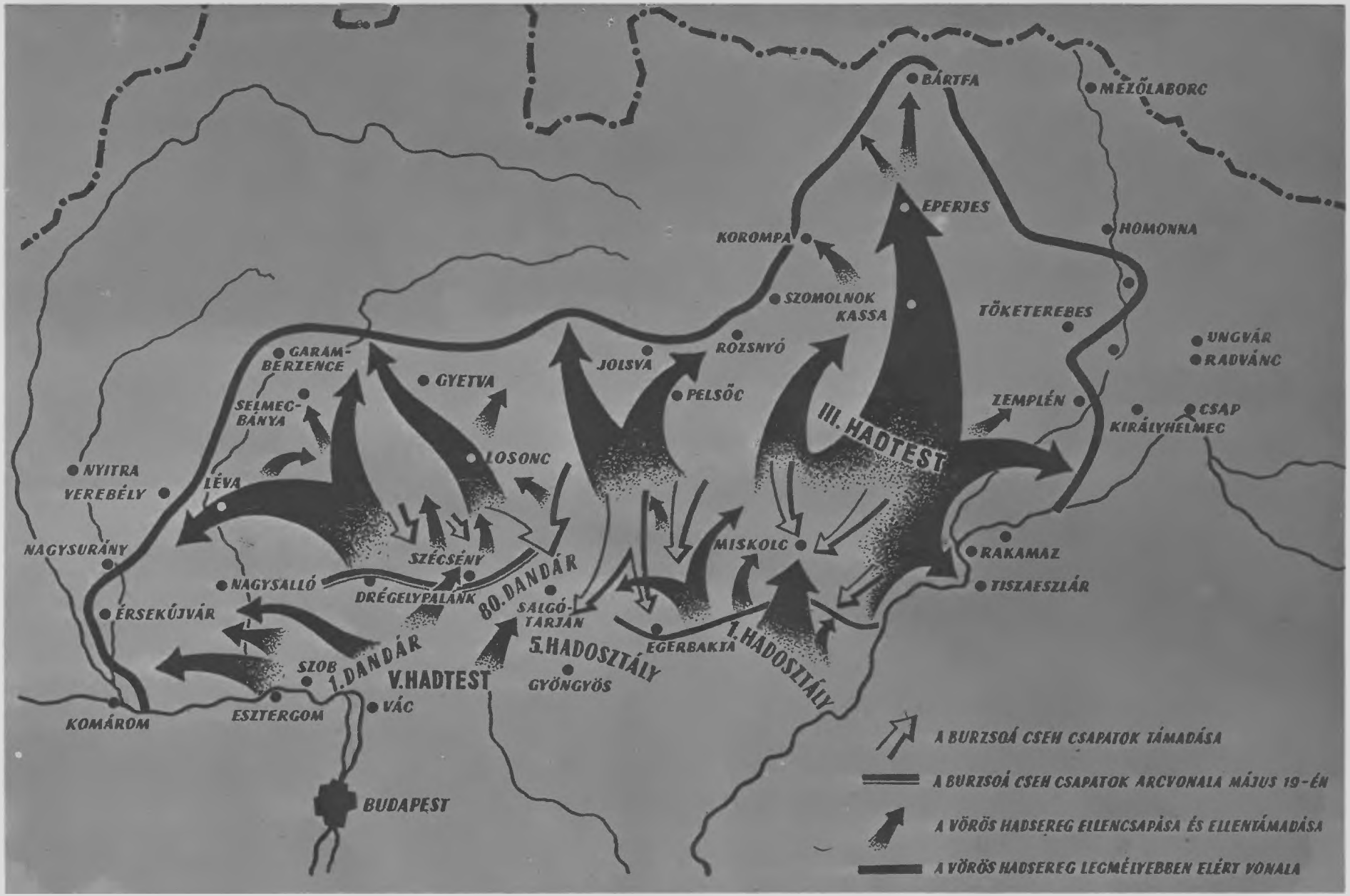

ROBOG A FORRADALOM HARCKOCSIJA

A vörös tüzérség bevonul Kassára

Felszabadult Kassa

A lakosság virágesővel fogadja a tanácskormány tagjait

Kassa népe örömujjongással fogadja a Szlovák Tanácsköztársaság megalakulását

A szlovák tanácskormány üdvözlő táviratai

Kassa, június 24.

A szlovák tanácskormány megalakulásával a Szovjet-Oroszország testvéri szövetségében

Lenin elvtársnak,

Moszkva

Örömmel közöljük Önnel, hogy a szlovák proletariátus kikiáltotta a szlovák tanácsköztársaságot.

Kérjük önt, hogy a szlovák forradalmi hatalmunk iránti hűségünk és szolidaritásunk kifejezéséül fogadja üdvözletünket.

Önnek, mint a nemzetközi forradalmi proletariátus vezérének.

Kassa, 1919 június 24.

Tanácskormány

Trockij elvtársnak,

a nemzetközi forradalmi proletariátus hadügyi népbiztosának

Moszkva

Kérjük Önt, hogy a szlovák proletariátus kikiáltotta a szlovák tanácsköztársaságot. Mi első harcunkat megvívtuk. A Tisza, a Garam, a Hernád és a Bodrog mentén megállítottuk a csehszlovák hadsereget, amely a frontról egyik ellenséges hadsereget a magyar proletárok vörös hadseregével együtt támadásra készül. Kérjük a proletariátus forradalmi szolidaritását. Kérjük a proletárvilág vezérének, Önt a szlovákiai forradalmi eseményekről Önre a IIIk. Internacionálé

Tanácskormány

Kolozsvári elvtársnak,

az ottani tanácsköztársaság kikiáltása alkalmából.

Közölni kívánjuk, hogy a szlovák tanácskormány megalakulása alkalmából üdvözletünket küldjük a kolozsvári tanácsköztársaságnak is és mint a szlovák proletariátus forró üdvözletét, amely a fiúies magyar Vörös Hadsereggel együtt harcol a frontokon a proletariátus közös érdekeiért.

Kassa, 1919 június 24.

Tanácskormány

Munkács elvtársnak,

a szovjetek kormányzója alakulásuk

Kassa

Értesítjük Önt, hogy a szlovák tanácsköztársaság megalakult és jogában van kérni Önt, hogy a szlovák tanácsköztársaság mellé Önök is mielőbb alakítsák meg a szovjetkormányt.

Kassa, 1919 június 24.

A szlovák tanácsköztársaság

Bela V. Frigyes,

A tanácskormány üdvözlő táviratai

IX

GYŐZÖTT A TÚLERŐ

Hádsereg parancsnokság

Sürgős

TELEGRAMM.

A magyar kormánynak Budapest

A szövetséges és szövetkezett államok kormányai jelenleg azon elhatározás előtt állanak, hogy a magyar kormány képviselőit meghívják Párisba a békekonferencia elé, hogy ott közöljék velük a Magyarország jogos határaira vonatkozó szempontokat. A magyarok ebben a pillanatban a cseh-szlovákok ellen heves és [illegible] támadásokat intéznek és elárasztják Tótországot.

Ezzel ellentétben a szövetséges és szövetkezett hatalmak már kifejezték azon szilárd akaratukat, hogy a szükségtelen ellenségeskedéseknek véget vessenek, megállítva már kötelében is a román hadseregeket, akik átlépték a fegyverszüneti határokat és neutrális zónát, megakadályozván őket, hogy előnyomulásukat Budapestre folytassák, és megállítván a szerb és francia hadseregeket Magyarország déli frontján.

Ezeknek előre bocsátása mellett a budapesti kormány hivatalos jelleggel felszólíttatik, hogy haladék nélkül vessen véget a cseh-szlovákok ellen irányuló támadásoknak. Ellenkező esetben a szövetséges és szövetkezett kormányok teljesen elvannak határozva, azonnal a végső rendszabályokhoz nyúlni amelyekkel kényszeritik Magyarországot az ellenségeskedések megszüntetésére, a szövetségesek megrendithetetlen akaratának és [illegible] tiszteletben tartására.

A válasz 48 órai időtartamon belül adandó meg ezen táviratra.

CLEMENCEAU

a békekonferencia elnöke.

Clemenceau sürgönye a győzelmesen előrenyomuló Vörös Hadsereg visszavonását követeli, és a tiszántúli területek kiürítését ígéri

NAGYSÁGOS PARANCSNOKSÁG.

Czobel ~~gesandter Ungarischechens~~ követ Magyarhon

WIEN.-

Küldöm Önnel Clémenceau sürgönyét, kérem szíveskedjék a francia misszió fejének Allizé urnak a következő jegyzéket átnyujtani:

„A Magyarországi Tanácsköztársaság kormánya örömmel fogadja a szövetséges és szövetkezett államok kormányainak ama szándékát, hogy Magyarországot a Párisi békekonferencia elé meghivják. A Magyarországi Tanácsköztársaságnak nincsennek ellenséges szándékai, a világ egyetlen népével szemben sem, barátságban és békében kiván élni valamennyivel, annál is inkább, mert nem áll a területi integritás alapján.

Nem volt szándéka megtámadni és nem is támadta meg a cseh-szlovák köztársaságot sem, amelynek népével mindenkor békében és barátságban kivánt és kiván élni. Ragaszkodott mindenkor a szövetséges államok által megállapitott demarkációs vonalakhoz s tiszteletben tartotta a november 13-ikai katonai konvenció határozmányait.-

Sajnálattal állapitotta meg azonban, hogy a szövetséges államok presztizsét felhasználva a cseh-szlovák köztársaság, a jugoszláv és román királyságok csapatai ~~[illegible]~~ a november 13-án kötött katonai konvenciót is megszegve, betörtek a magyarországi Tanácsköztársaság területére, és már már megfojtással fenyegették bennünket, amidőn a végső szükségtől kényszerítve, fegyverhez nyultunk. Örömmel vesszük tudomásul, hogy a szövetséges államok megparancsolták a cseh-szlovák köztársaságnak, román és a jugoszláv királyságoknak, hogy támadásukat szüntessék be, de kénytelenek vagyunk megállapitani, hogy a nevezett államok a szövetségesek parancsait nem teljesitették, offenzivájuk csupán a mi fegyveres ellentámadásunkon tört meg és azt is, hogy a csapataik még ma is a november 13-iki konvencióban megállapitott demarkációs vonalon innen állanak.

403

A Magyarországi Tanácsköztársaság kormánya ~~[illegible]~~ kifejezi abbeli készségét, hogy az ellenségeskedéseket fölösleges vérontás elkerülése végett minden ~~szomszédos~~ államokkal szemben haladéktalanul ~~szemben haladéktalanul~~ beszünteti, hogy a szövetségesek parancsainak a cseh-szlovák köztársaságban, a román és jugoszláv királyságokban érvényt szerezhessenek.-

A hadműveletek ~~megszüntetése~~, a november 13-iki katonai konvenció határozmányainak végrehajtása, valamint az ezzel kapcsolatos kérdések rendezése, gazdasági kérdések ideiglenes megoldása céljából szükségesnek tartanók, hogy az érdekelt államok részéről azonnal bizottságok küldessenek ki, amely bizottság a szövetséges államok egyike képviselőjének elnöklete alatt haladéktalanul összeülne Wienben.-

A Magyarországi Tanácsköztársaság kormánya mindenre kész, ami a népek közötti igazságos és méltányos békét, kölcsönös megértést előmozditja, s a vérontásnak egyszersmindenkorra véget vet.-

Kun Béla s.k.
A magyarországi Tanácsköztársaság külügyi népbiztosa.-

A Vörös Hadsereget északról minden garancia nélkül visszarendelték

Szegeparancsnokság. II. csoport.

.....csám.

731/164 1919.

Szigorúan bizalmas!!!

Tartalma csak hivatottakkal közlendő.

X. JELENTÉS.

Érkezett.....

1919 julius 31 dél.

Franczia eredeti szöveg fordítása.

Visszatérek julius 19.-i hadrendemre.

kérem, a jelen parancsot a cseh-szlovák hadügyminisztérnek Franciaországban eljuttatni.

Miután a vörös hadsereg parancsnoksága meg akarja előzni az egyesültek offenzíváját, kénytelen vagyok ellen intézkedéseimet megtenni.

vörös hadsereg támadását valószínűleg a Tisza von ellen fogja irányítani. E szakaszon nincs oknak aggodalomra, mivel a Tisza átjárók már régen el vannak pusztítva. Tudomásom, továbbá titkos ügynökeink jelentése szerint a vörös hadseregnek nincs elég anyagá, hogy szavartalanul átléphesse a Tiszát. Az átlépés csak egy egységes támadó mozdulattal hajtható végre, miután elég csapattal rendelkezen hogy részleges támadásokat visszautasíthassak.

Mindenesetre rendeletet adtam, hogy a veszélyeztetet területről az anyagraktárakat vonják vissza, hogy előre nem látott esetben a vörös hadsereg meg legyen akadályozva abban, hogy anyagunkat használja.

Ha a vörös hadsereg megkísérli a döntő csatát, a Duna-Tisza közti szakaszra mérni, egy-kettőre készen leszek a román ..hadosztály letbavetésével. Arra is parancsot adtam már, hogy e szakaszban a tartalékok - az 5/. és 19./ francia dandár - összpontosítassanak és készen legyenek.

Az ellenforradalmi magyar hadsereg kész az ellentámadásra Szeged környékén.

Aláírások:

Horthy s.k. Resan s.k. de Lobie s.k.

Pétain s.k. Franchet d,Esperay s.k.

Adta:

Vette:

Kifejtette:

Eredetit elégette: 1919.

Elosztó: Hadseregfőparancsnok.

Vezérkari főnök.

Cseh-tót.

Román....alcsoport.

Délszláv.

Jelentés a balkáni vezérkar határozatáról

A Vörös Hadsereg támadást indít a tiszai fronton

Tüzel a vörös üteg Csongrádon

Verik a pontont az átkelésre

Vörös tüzérezred

A TISZAI OFFENZÍVA ÖSSZEOMLÁSA

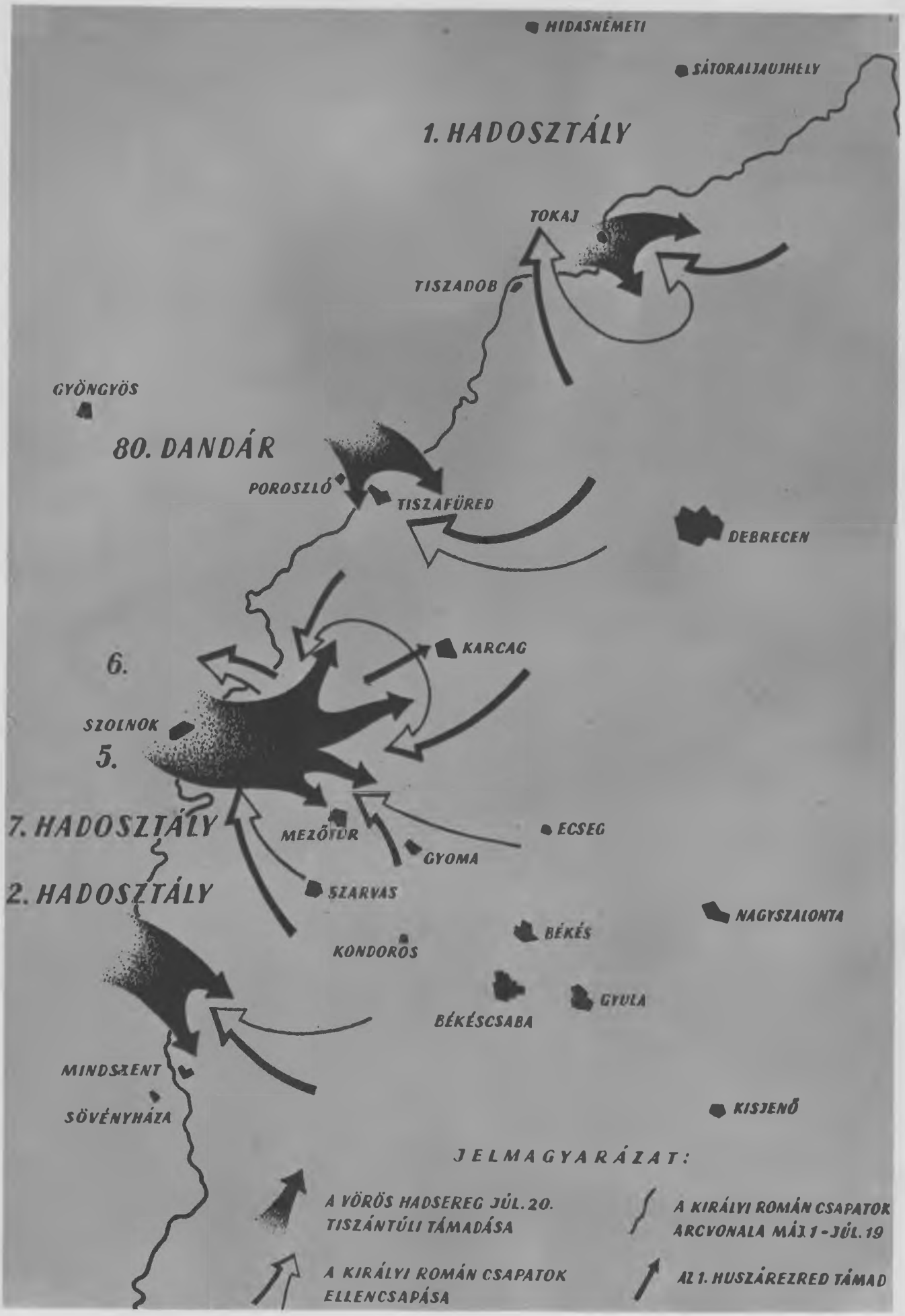

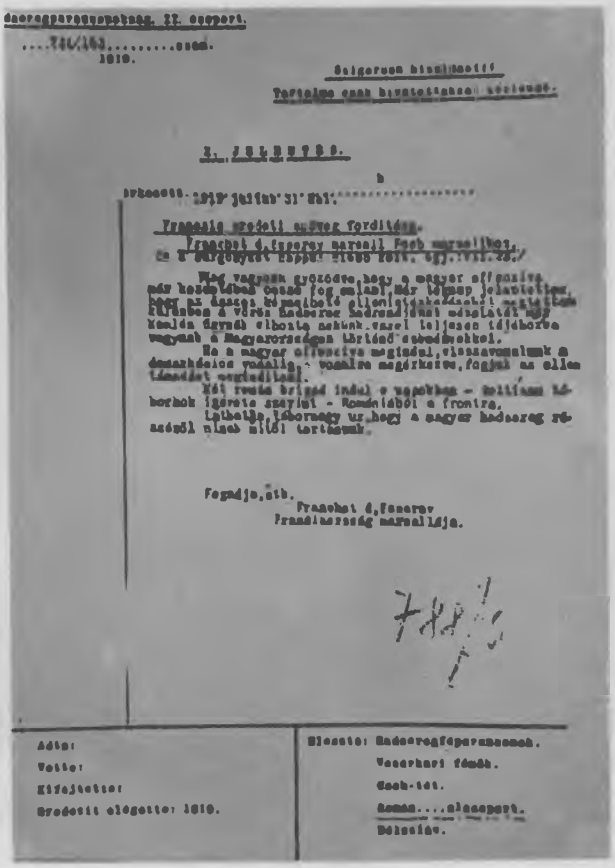

Jelentés a Vörös Hadsereg támadásának elárulásáról

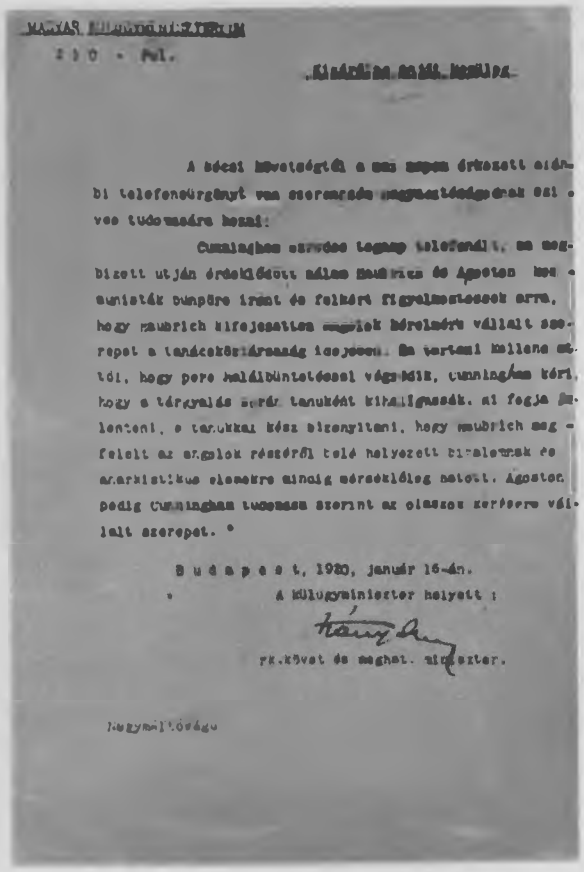

Cunningham angol ezredes levele Haubrich és Agoston szerepéről

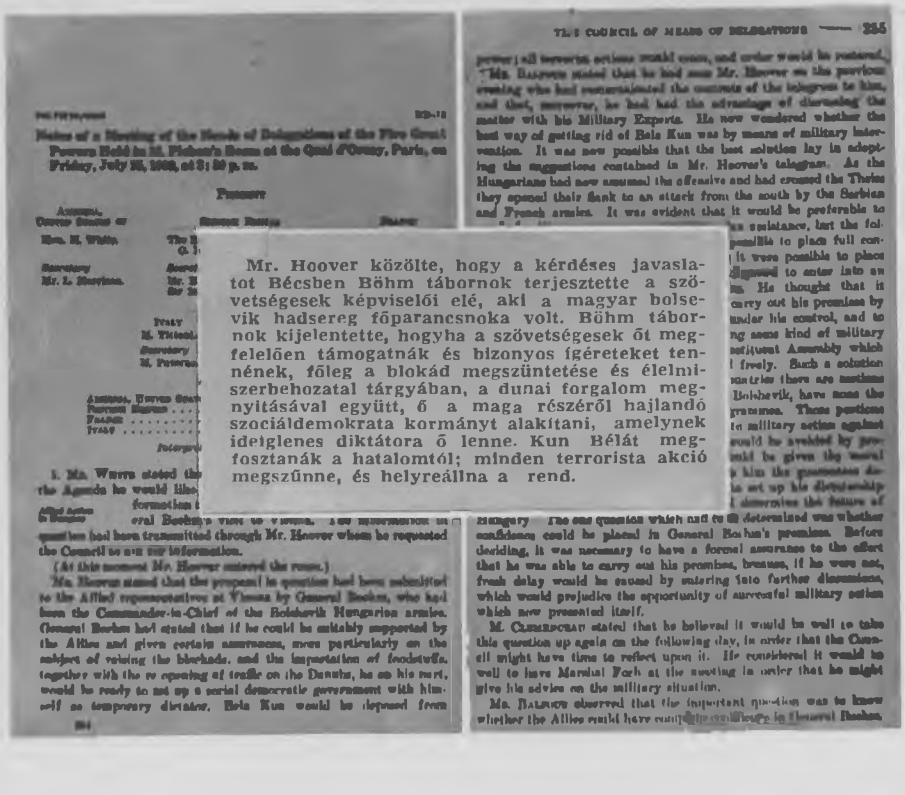

Mr. Hoover közölte, hogy a kérdéses javaslatot Bécsben Böhm tábornok terjesztette a szövetségesek képviselői elé, aki a magyar bolsevik hadsereg főparancsnoka volt. Böhm tábornok kijelentette, hogyha a szövetségesek őt megfelelően támogatnák és bizonyos ígéreteket tennének, főleg a blokád megszüntetése és élelmiszerbehozatal tárgyában, a dunai forgalom megnyitásával együtt, ő a maga részéről hajlandó szociáldemokrata kormányt alakítani, amelynek ideiglenes diktátora ő lenne. Kun Bélát megfosztanák a hatalomtól; minden terrorista akció megszűnne, és helyreállna a rend.

Hoover jelentése Böhmmel folytatott tárgyalásairól

HIVATALOS RÉSZ.

A Magyar Népköztársaság Kormányának 13. számu rendelete az ipari és kereskedelmi üzemeknek köztulajdonba vételéről azóló rendelkezések hatályon kivül helyezéséről.

1. §.

A magántulajdon joga mindazon ipari és kereskedelmi üzemek tekintetében, amelyek 1919. évi március hó 21-én magánjogi személyeknek tulajdonában voltak és amelyeket az emlitett időpont óta köztulajdonba vettek, helyreáll.

A rendelkezés joga az üzemi helyiségek, továbbá az üzem meglevő tartozékai tekintetében az előbbi bekezdésben rendelkezésre jogosultra visszaszáll.

2. §.

Megszünik mindazoknak a felhatalmazásoknak, továbbá már tényleg bekövetkezett közhatalmi korlátozásoknak joghatálya, amelyek az első bekezdésben megjelölt időpont óta a jelen rendelet [illegible] ipari vagy kereskedelmi vállalatok

A Magyar Népköztársaság Kormányának 7. számu rendelete a lakásrekvirálási eljárások felfüggesztéséről.

1. §.

A lakások igénybevétele (rekvirálása) iránt folyamatba tett minden eljárást, ideértve a behelyezést és lakáskutatást is, azonnal fel kell függeszteni; ilyen címen uj eljárást további intézkedésig meginditani sem szabad.

2. §.

Ez a rendelet azonnal életbelép.

Budapest, 1919. augusztus hó 4-én.

Peidl s. k.,
miniszterelnök.

Agoston s. k.
az igazságügyminiszterium ideiglenes vezetésével megbizott külügyminiszter.

A Magyar Népköztársaság Kormányának 8. száma rendelete a házak köztulajdonba vételére vonatkozó rendelkezések hatályon kivül helyezéséről.

1. §.

A házak köztulajdonba vételéről azóló rendelkezések hatályukat vesztik.

A Magyar Népköztársaság Kormányának 5. számu rendelete a biróságok és államügyészségek működésének visszaállitásáról.

1. §.

A biróságokról és államügyészségekről 1919. évi március hó 21. napja óta kiadott rendelkezések hatályukat vesztik és a biróságok és az államügyészségek az emlitett napon fennállott szervezetükben és személyzetükkel működésüket ismét megkezdik.

2. §.

Ez a rendelet azonnal életbelép. A részletes szabályokat az igazságügyminiszter külön rendelettel állapitja meg.

Budapest, 1919. augusztus 4.

Peidl s. k.,
miniszterelnök.

Agoston s. k.,
az igazságügyminiszterium ideiglenes vezetésével megbizott külügyminiszter.

HIVATALOS RÉSZ.

A magyar kormány 1. száma rendelete a földbirtokok köztulajdonba vételének megszüntetéséről.

1. §.

A Tanácskormány által kiadott összes rendeletek, amelyek alapján földbirtokok köztulajdonba vétettek, hatályon kivül helyeztetnek.

Ebből folyólag minden birtokos, haszonbérlő vagy ezek jogutódai illetve meghatalmazottai kartoznak gazdaságaikat átvenni és azok vezetéséről és a termelés folytonosságának biztositásáról gondoskodni.

2. §.

Azon gazdaságokban, amelyekben a vezetést az 1. §-ban felsorolt vezetésre kötelezettek bármelyike bármely okból nem tudná átvenni és a Tanácskormány által odahelyezett gazdasági vezetőnek megmaradása bármely okból szintén nem volna lehetséges, ott a kerületi gazdasági központi felügyelő a vármegyei gazdasági egyesülettel, a régi vármegyei gazdasági felügyelővel és az arra alkalmas körzeti gazdasági felügyelőkkel karöltve fog gondoskodni egy szakképzett gazdasági vezető kirendeléséről, amiről a földmivelésügyi miniszternek esetenként jelentés teendő.

3. §.

Román, olasz, angol, amerikai, francia tisztek a Várban

Bevonul a „vitéz" darutollas Horthy-hadsereg

X

„EMLÉKE BENNÜNK NEMCSAK MEGMARAD, DE NŐVE NŐ...“

(Gábor Andor)

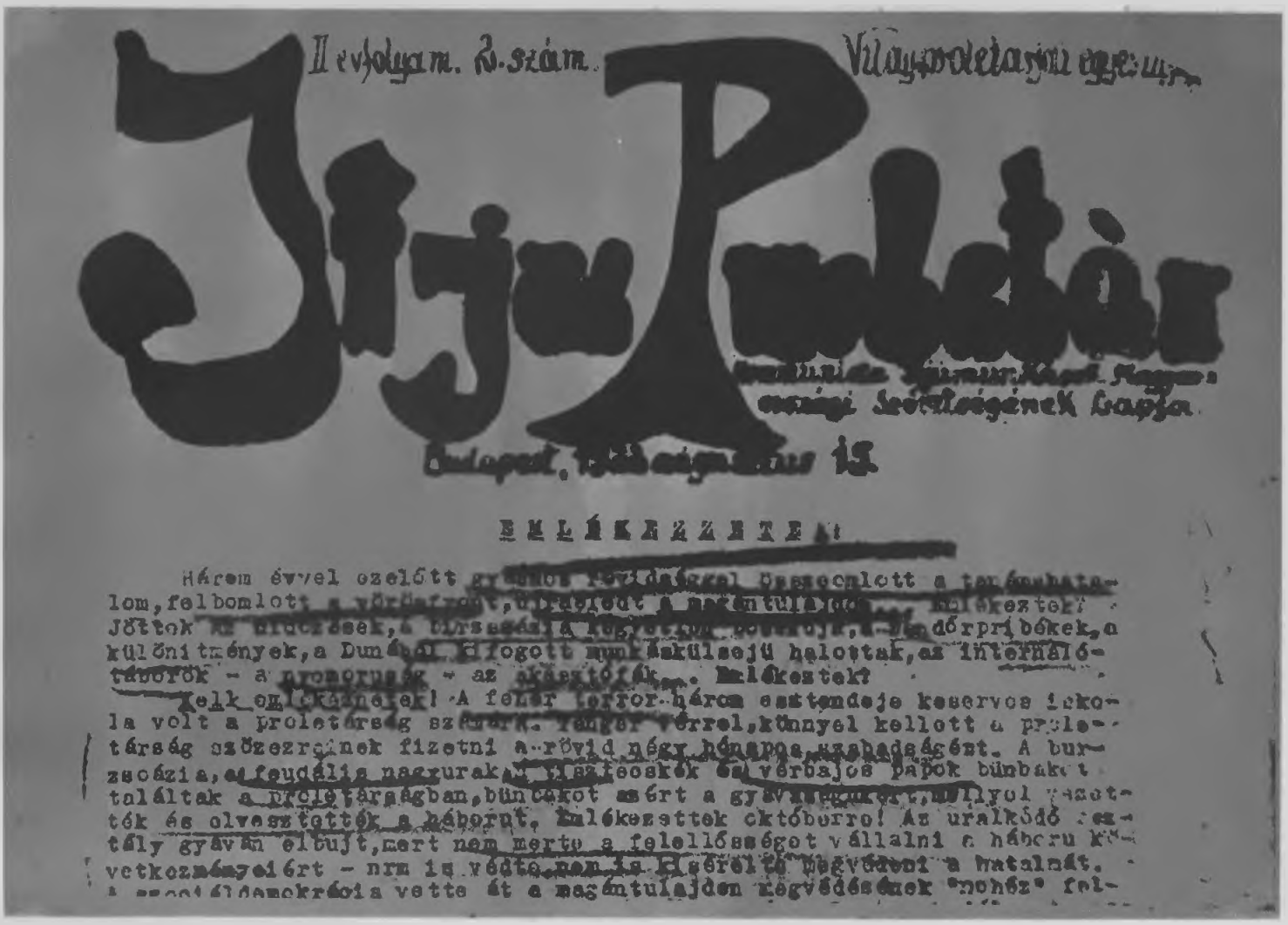

II évfolyam. 2. szám.

Ifjú Proletár

Budapest, 1922 augusztus 15.

EMLÉKEZZETEK!

Három évvel ezelőtt gyámos [illegible] összeomlott a tanácshatalom, felbomlott a vörösfront, [illegible] Emlékeztek? Jöttek az [illegible], a [illegible] dőrpribékek, a különitmények, a Dunából kifogott munkáskülsejű halottak, az internálótáborok – a nyomoruság – az akasztófák... Emlékeztek?

Kelk emlékeznetek! A fehér terror három esztendeje keserves iskola volt a proletárság számára. Tenger vérrel, könnyel kellett a proletárság szőzezreinek fizetni a rövid négy hónapos szabadságért. A burzsoázia, a feudális nagyurak, a tiszteesek és vérbajos papok bünbakot találtak a proletárságban, bünbakot azért a gyávaságukért, mellyel vezették és elvesztették a háborut. Emlékezettek októberre! Az uralkódó osztály gyáván elbujt, mert nem merte a felellősséget vállalni a háboru következményeiért – nem is védte, nem is kísérelte megvédeni a hatalmát. A szociáldemokrácia vette át a magántulajdon megvédésének "nehéz" fel-

Az „Ifjú Proletár" 1922 augusztusi illegális számának címlapja

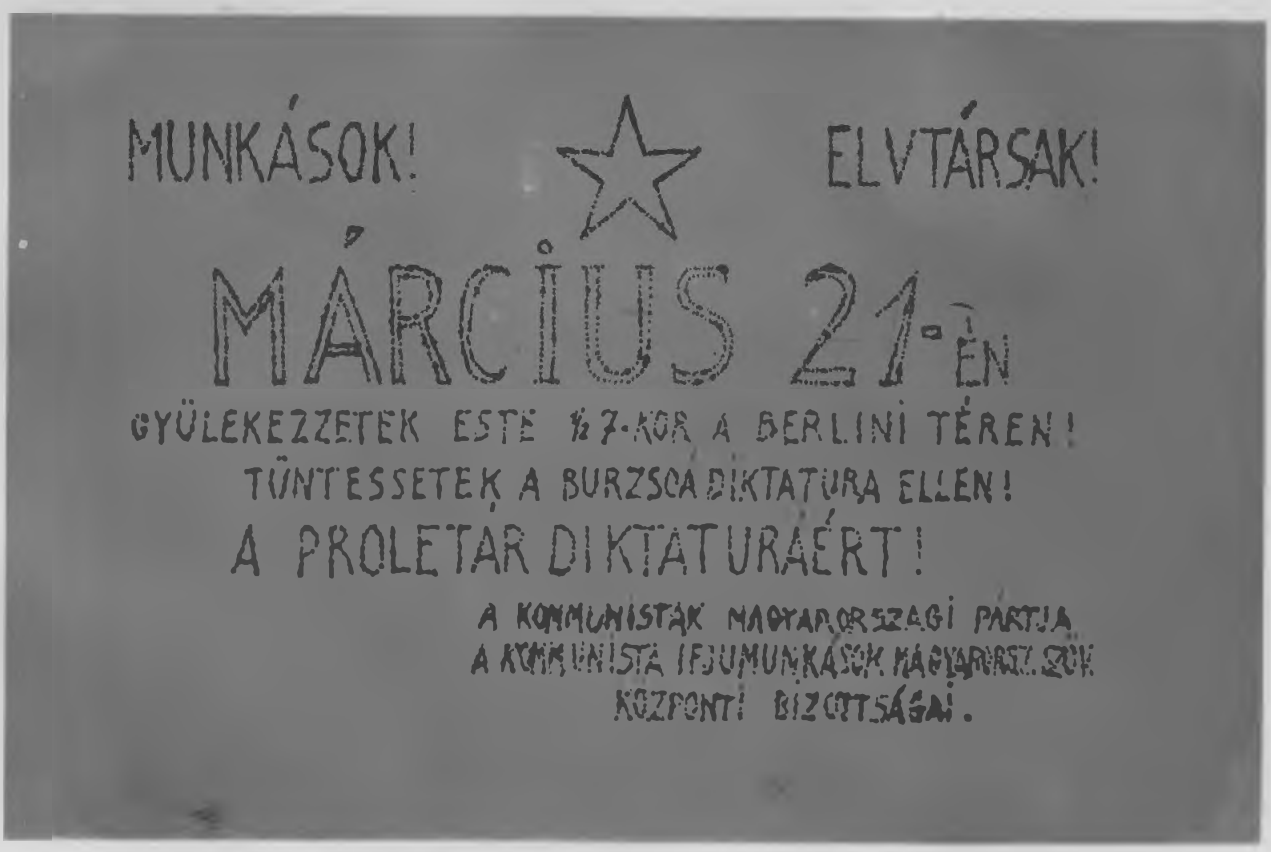

MUNKÁSOK! ELVTÁRSAK!

MÁRCIUS 21-ÉN

GYÜLEKEZZETEK ESTE ½7-KOR A BERLINI TÉREN!

TÜNTESSETEK A BURZSOÁ DIKTATURA ELLEN!

A PROLETÁR DIKTATURÁÉRT!

A KOMMUNISTÁK MAGYARORSZÁGI PÁRTJA

A KOMMUNISTA IFJUMUNKÁSOK MAGYARORSZ. SZÖV.

KÖZPONTI BIZOTTSÁGAI.

„A föld alól" is március 21-e megünneplésére szólít fel a párt

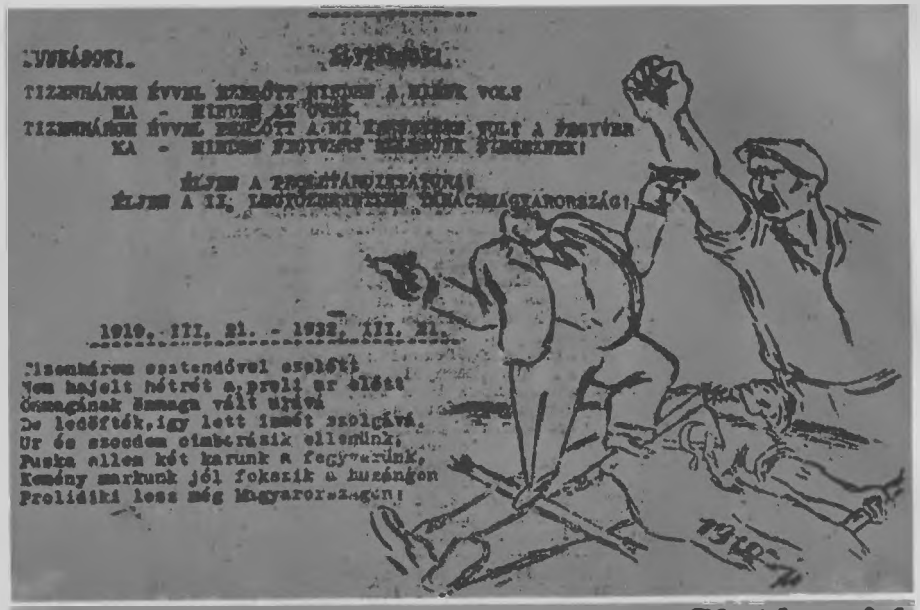

Tizenhárom év távlatából

Munkások! Elvtársak!

Tizenhárom évvel ezelőtt minden a miénk volt.
Ma — minden az övék.
Tizenhárom évvel ezelőtt a mi kezünkben volt a fegyver.
Ma — minden fegyvert ellenünk szegeznek!

Éljen a proletárdiktatúra!
Éljen a második legyőzhetetlen Tanácsmagyarország!

A Vörös Segély röplapja 1934-ből

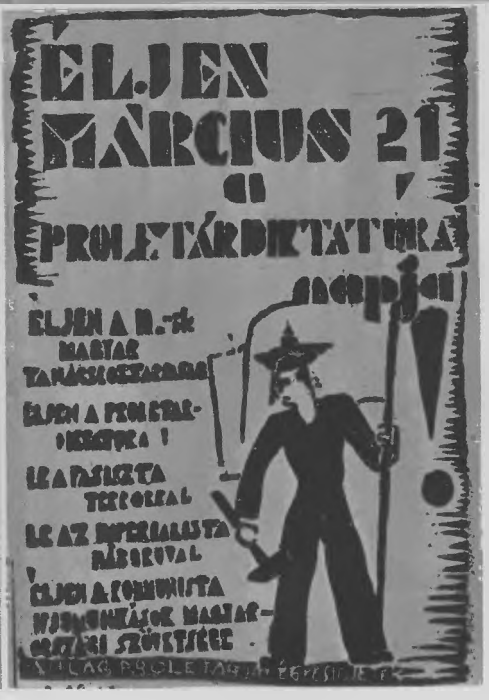

A KIMSZ röplapja

FELSZABADULT NÉPÜNK KÖVETI A TANÁCSKÖZTÁRSASÁG PÉLDÁJÁT

A 30. évforduló ünnepélyes keretek között zajlott le. Rudas László beszél

Kádár János emlékbeszéde a 40. évfordulón a Kerepesi temetőben

„IDŐBEN TŐLE EGYRE TÁVOLABB, LÉLEKBEN HOZZÁ EGYRE KÖZELEBB . . .”

(Gábor Andor)

A 40 éves évfordulóra állították fel a munkásmozgalom nagy halottainak emlékművét a Kerepesi temetőben

Az emlékmű leleplezése és megkoszorúzása 1959. március 21-én

(Gábor Andor)

A csepeli dolgozók ünnepi megemlékezése

Salgótarján munkássága koszorút helyez a Tanácsköztársaság védelmében elesett vöröskatonák síremlékére

Rácz János, a héki állami gazdaság dolgozója átveszi a Tanácsköztársaság emlékérmét

Szovjet és magyar veteránok együtt ünnepelnek a Lámpagyar fiataljaival

NEMZEDÉKRŐL NEMZEDÉKRE . . .

A tanácsköztársasági emlékkiállítás egyik termében

Kiadványok a Tanácsköztársaságról

A Tanácsköztársaság emlékeit kutató ifjú nyomolvasók kitüntetése a Lisznyai utcai általános iskolában

Szovjet párt- és kormányküldöttség a mihályi Táncsics termelőszövetkezetben

A kínai küldöttség tagja, Csu Te marsall a Beloiannisz Híradástechnikai Gyárban

Lengyel veteránok a Tanácsköztársaságért harcolt lengyel zászlóalj emléktáblája leleplezésénél

Csehszlovák veteránküldöttség a Klement Gottwald Villamossági Gyárban

AZ ORSZÁGGYŰLÉS ÜNNEPI ÜLÉSE A 40. ÉVFORDULÓN

Münnich Ferenc beszél

1959. április 4-én tizenkilences zászlók alatt vonulnak fel a Tanácsköztársaság veteránjai

TARTALOM

Előszó — — — — — — — — — — — — — 5
Keletről jön a fény — — — — — — — — — — 25
Éljen a Köztársaság — — — — — — — — — — 47
Forradalomról forradalomra — — — — — — — — 65
Magyarország — Tanácsköztársaság — — — — — — 89
Kapitalista anarchia helyett — nacionalista termelés — 121
Az első szabad május elseje — — — — — — — — 141
Az emberért — — — — — — — — — — — — 153
A dolgozók hatalmának védelmében. A Magyar Tanácsköztársaság honvédő háborúja — — — — — 177
Győzött a túlerő — — — — — — — — — — 205
„Emléke bennünk nemcsak megmarad, de nőve nő . . .” 217

Szerkesztette: Török Piroska. A borító- és kötésterv Erdélyi János munkája
Műszaki vezető: Szécsi Andor. Műszaki szerkesztő: Neuwald Andor
Megjelent 1960. XII. 20-án, 5200 példányban. Terjedelem 31 (A/5) ív

60.3388/1 — Zrínyi Nyomda, Budapest

50,— Ft